

דברי הכנסת

הישיבה החמישים-ושלוש של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, ח' בטבת התשנ"ז (18 בדצמבר 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

תוכן העניינים

בחירת נציגי הכנסת לוועדת המינויים לקאדים מד'הב
שאלות בעל-פה
תקנה בבית-החולים "מאיר" האוסרת לדבר ערבית
נישואי פרגוואי
מודעה מטעם עיריית ירושלים
שאלות ותשובות
שלילת תעודות זהות ישראליות מתושבים ערבים
הכרה באימוץ ילדים עולים
הסכמי פרישה בעיריית בת-ים
היתר בנייה לעבודות במנהרת החשמונאים
בחירת נציגי הכנסת לוועדת המינויים לקאדים מד'הב
שאלות ותשובות
כיסוי הגירעון בעיריית בני-ברק
אי-נתינת מעמד תושבות קבע לכירופרקטור
הקמת היישוב כרמלים
היחידה לחינוך לדמוקרטיה ודו-קיום
לימוד שפות זרות במערכת החינוך
הכרה לעניין תואר ראשון מטעם מכללת אריאל
מבני אסבסט במערכת החינוך הערבית
הישגי ישראל בלימודי המדעים
העדר מזוזות בבתי-ספר
ביטול הקלות בבחינות לדיסלקטים
אלימות במערכת החינוך
סיוע ברכישת ספרי לימוד לנזקקים
הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שלילת פטור), התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)
הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – ניכוי תשלומי מס רכוש), התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת א' פורז)
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (חישוב נפרד לבני זוג שמקור הכנסתם אחד),
התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת א' פורז)
הצעת חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (תיקון –
שיעור המס על ויתור על המכסה), התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת ש' שמחון)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – השוואת תנאים עקב נישואין), התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)

הצעה לסדר-היום

הוועידה הכללית לשוויון האוכלוסייה הערבית

שאלות ותשובות

המסגד ב"אורות שלמה"

הרחקת עיתונאים חרדים מזירת ההפגנות ברחוב בר-אילן

שיתוף מורי נהיגה באכיפת חוקי התנועה

קטינים במועדוני חשפנות ובמכוני ליווי

עלות הפעלת שוטרים בהפגנות ברחוב בר-אילן

התנהגות המשטרה כלפי קטין

הליך הגשת התלונה נגד שופך התה על חברת הכנסת יעל דיין

שביתת רעב של האסירים הפלשתינים

קשרי ראש הממשלה ושר התעשייה והמסחר עם גריגורי לוצ'אנסקי

אבטחת מוסדות החינוך המיוחד

חקירת תלונה בדבר הכאת אזרח על-ידי נהג "אגד"

דיווחים על פגישת נתניהו עם גריגורי לוצ'אנסקי

תנאי כליאתו של יגאל עמיר

השחתת מודעות ותליית מודעות בלתי חוקיות

הצעה לסדר-היום

אסירים ערבים פלשתינים בבתי-הכלא הישראליים

הצעות לסדר-היום

חפירות ארכיאולוגיות בארץ

הצעה לסדר-היום

בית-ספר בכרמי-יוסף

הצעה לסדר-היום השפה הערבית, שכנה רצויה, השפה הצרפתית – זרה וקסומה

הצעה לסדר-היום

תשלומי הורים לבתי-ספר

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר-היום

פיצויים למפוטרי מפעל "דימונה טקסטיל"

הצעה לסדר-היום הצורך בחיזוק ההתיישבות היהודית בכל חלקי ארץ-ישראל

שאלות ותשובות

"תביעות אינתיפאדה" במדינת ישראל

אי-העמדתה לדין של מרגלית הר-שפי

סיוע משרד המשפטים לעובדי מדינה הנתבעים לדין

מודעות בעיתונים על גבול השידול לדבר עבירה

הקצבות לתנועות נוער ציוניות

התגובה על דברי השופט אליגון על הציבור החרדי

הקמת בתי-משפט לענייני משפחה
טוענים משפטיים מתנדבים
אמצעים מינהליים נגד פעילי ימין
בית-משפט לחוקה
הצעה לסדר-היום
שישה חודשים של ערעור ביטחון מדינת ישראל
הצעה לסדר-היום חצי שנה לממשלת נתניהו – חצי שנה של חובבנות מדאגה
הצעה לסדר-היום
חצי שנה לממשלת נתניהו
הצעה לסדר-היום
חצי שנה לממשלת נתניהו
הצעה לסדר-היום
הידרדרות בכל התחומים במדינת ישראל
הצעה לסדר-היום
חצי שנה לממשלת נתניהו
הצעה לסדר-היום
חצי שנה לממשלת נתניהו
שאלות ותשובות
שפכי רמאללה המתנקזים למחנה "עופר"
הפקדת השמירה על יישובים בידי צוות הווי ובידור
עדיפות לנכי צה"ל במרכזי משרד הביטחון
חוב המדינה לחיל האוויר בגין כיבוי שרפות בעזרת מסוקים
אישורי כניסה לישראל לאנשי אקדמיה פלשתינים
עיכוב שחרורן של שתי אסירות פלשתיניות
שאלות בעל-פה
מדיניות איזון בין המגזרים בחברה הישראלית בקרב הקצונה בצה"ל
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמול נוסף לחיילי מילואים), התשנ"ז–1996
(מאת חבר הכנסת א' זנדברג)
הצעה לסדר-היום
מרכזי הסיוע ההומניטרי בנצרת ובאום-אל-פחם
הצעה לסדר-היום
מותו הטראגי של חייל צה"ל מכלבת
הצעות לסדר-היום
הפיגוע ליד בית-אל
הצעות לסדר-היום
נפילת ה"קטיושות" בגליל
הצעה לסדר-היום

איומים על מדריכי כלואים בצה"ל

הצעה לסדר-היום חיילת שנישאה בנישואים אזרחיים נכלאה פעמיים עד אשר שוחררה מהצבא

בחירת נציגי הכנסת לוועדת המינויים לקאדים מד'הב

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, יום רביעי, ח' בטבת התשנ"ז, 18 בדצמבר 1996. ישיבת הכנסת פתוחה.

הנושא: בחירת נציגי הכנסת לוועדת המינויים לקאדים מד'הב. חברי הכנסת, על שולחנו של כל חבר כנסת מונח דף הסבר. נא לקרוא, לעיין ולהבין.

אדוני המזכיר, אפשר לגשת להצבעה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

החברים אינם.

היו"ר ד' תיכון:

אם החברים אינם, הם לא יצביעו. רבותי, אני התחייבתי שהבחירה תחל בשעה 11:00, כסעיף ראשון על סדר-היום. אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי-יואל אדלשטיין – אינו נוכח רפאל אדרי – אינו נוכח אהוד אולמרט – מצביע אורי אור – מצביע

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לפני שמתחילים בהצבעה, אני רוצה להודיע שמסמנים שני שמות.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר לסמן רק אחד, לא?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

אפשר לסמן רק אחד, אבל לא יותר משניים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

כן. רבותי חברי הכנסת, מסמנים עד שני שמות. אחד מהם הוא חבר הכנסת. אפשר לסמן גם שם אחד בלבד.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

חיים אורון – אינו נוכח אפי אושעיה – אינו נוכח דוד אזולאי – אינו נוכח דליה איציק – אינה נוכחת מיכאל איתן – מצביע רפאל איתן – מצביע רפאל אלול – אינו נוכח בנימין אלון – אינו נוכח טלב אלסאנע – אינו נוכח זאב בנימין בגין – מצביע פני בדש – אינו נוכח זאב בויס – מצביע יגאל ביבי – מצביע יוסף ביילין – מצביע נעמי בלומנטל – מצביעה בנימין בן-אליעזר – מצביע אליהו בן-מנחם – מצביע שלמה בן-עמי – מצביע שמריהו בן-צור – מצביע שלמה בניזרי – מצביע רומן ברונפמן – מצביע עוזי ברעם – מצביע אהוד ברק – מצביע עזמי בשארה – מצביע תמר גוז'נסקי – מצביעה מיכה גולדמן – אינו נוכח אלי גולדשמידט – מצביע אריה גמליאל – מצביע משה גפני – אינו נוכח עבד-אלמאלכ דהאמשה – מצביע נסים דהן – מצביע חיים דיין – מצביע יעל דיין – אינה נוכחת עבד-אלוהב דראושה – אינו נוכח אריה דרעי – אינו נוכח אברהם הירשזון – מצביע שמואל הלפרט – מצביע זבולון המר – מצביע צחי הנגבי – מצביע צבי הנדל – מצביע יהודה הראל – מצביע צבי ויינברג – מצביע שבח וייס – אינו נוכח יצחק וקנין – מצביע רחבעם זאבי – מצביע נסים זוילי – מצביע עמנואל זיסמן – מצביע אליעזר זנדברג – מצביע נעמי חזן – מצביעה תאופיק חטיב – מצביע דוד טל – מצביע

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

אדוני היושב-ראש, אולי אפשר להרגיע קצת את הציבור?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, קוראים בשמות חברי הכנסת ואי-אפשר לשמוע. רבותי, נא לשבת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

סאלח טריף – מצביע יונה יהב – אינו נוכח שאול יהלום – מצביע אברהם יחזקאל – אינו נוכח אליהו ישי – אינו נוכח איתן כבל – מצביע יצחק כהן – מצביע רן כהן – מצביע רענן כהן – מצביע יוסי כץ – מצביע לימור לבנת – אינה נוכחת אלכסנדר לובוצקי – מצביע דוד לוי – מצביע יצחק לוי – אינו נוכח מקסים לוי – מצביע עוזי לנדאו – אינו נוכח סופה לנדבר – אינה נוכחת יהודה לנקרי – מצביע ענת מאור – מצביעה אדיסו מאסלה – אינו נוכח דוד מגן – מצביע האשם מחאמיד – מצביע חגי מירום – מצביע נואף מסאלחה – מצביע יהושע מצא – מצביע יצחק מרדכי – אינו נוכח דן מרידור – מצביע מיכאל נודלמן – מצביע בנימין נתניהו – מצביע מרינה סולודקין – מצביעה סאלח סלים – מצביע אפרים סנה – מצביע אחמד סעד – מצביע גדעון עזרא – מצביע שאול עמור – מצביע אברהם פורז – מצביע חנן פורת – אינו נוכח אופיר פינס-פז – מצביע משה פלד – מצביע רפאל פנחסי – מצביע מאיר פרוש – אינו נוכח שמעון פרס – מצביע עמיר פרץ – מצביע וליד צאדק חאג'י-יחיא – מצביע דוד צוקר – מצביע אביגדור קהלני – אינו נוכח מיכאל קליינר – מצביע משה קצב – מצביע דוד ראם – מצביע אברהם רביץ – אינו נוכח אמנון רובינשטיין – מצביע ראובן ריבלין – מצביע חיים רמון – מצביע אבנר חי שאקי – מצביע אברהם שוחט – מצביע משה שחל – מצביע מאיר שטרית – מצביע אברהם שטרן – מצביע יורי שטרן – מצביע סילבן שלום – מצביע שלום שמחון – מצביע אריאל שרון – מצביע יוסי שריד – מצביע נתן שרנסקי – מצביע דן תיכון – מצביע

חיים אורון – מצביע אפי אושעיה – מצביע

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, זה הסיבוב האחרון. נא לשים לב.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי-יואל אדלשטיין – אינו נוכח רפאל אדרי – מצביע דליה איציק – מצביעה רפאל אלול – מצביע בנימין אלון – מצביע טלב אלסאנע – מצביע פני בדש – מצביע עוזי ברעם – מצביע אהוד ברק – מצביע מיכה גולדמן – מצביע משה גפני – מצביע יעל דיין – מצביעה עבד-אלוהב דראושה – אינו נוכח אריה דרעי – אינו נוכח שבח וייס – אינו נוכח יונה יהב – מצביע אליהו ישי – אינו נוכח אברהם יחזקאל – אינו נוכח לימור לבנת – אינה נוכחת יצחק לוי – אינו נוכח עוזי לנדאו – מצביע סופה לנדבר – מצביעה אדיסו מאסלה – אינו נוכח יצחק מרדכי – אינו נוכח חנן פורת – אינו נוכח מאיר פרוש – מצביע אביגדור קהלני – אינו נוכח אברהם רביץ – אינו נוכח

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי ועדת הקלפי, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חבר הכנסת עמנואל זיסמן וחבר הכנסת זאב בוים, נא לגשת.

האם יש כאן חבר כנסת שלא הצביע? תודה.

שאל ילום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה. האם יש עכשיו הפסקה?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

הפסקה מתודית.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מחדשים את הישיבה.

חבר הכנסת אחמד סעד שואל את סגן שר הבריאות בנושא: תקנה בבית-החולים "מאיר" האוסרת לדבר ערבית. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

תקנה בבית-החולים "מאיר" האוסרת לדבר ערבית

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תקנה חדשה בבית-החולים "מאיר" אוסרת על אנשי הצוות הרפואי הערבי לדבר בערבית ליד החולים.

הנני שואל את כבוד השר:

1. האם אין בתקנה זו משום אפליה על רקע לאומי?

2. האם מוכן השר להורות על ביטולה המיידי של התקנה הנ"ל?

תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני, חבר הכנסת אחמד סעד, אתה חייב לקרוא את השאילתא כפי שאושרה על-ידי מזכירות הכנסת. נדמה לי שהנוסח שמצוי בדרך שונה במקצת. כדי שסגן השר יוכל להשיב, אולי תואיל בטובך לקרוא מחדש את שלוש השאלות.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

פורסם כי תקנה חדשה בבית-החולים "מאיר" אוסרת על אנשי הצוות הרפואי הערבי לדבר ערבית ליד החולים.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. האם אין בתקנה זו משום אפליה על רקע לאומי?

3. האם תבוטל התקנה הנ"ל?

תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, 1. הפרסום אינו נכון.

2. למחרת הפרסום הוציא עיתון "מעריב" הבהרת תיקון, שנכתב בה כי ההוראה התייחסה לכל שפה שאינה עברית, ולא רק לערבית, כפי שנכתב בטעות בידיעה בעניין זה ב"מעריב" אתמול.

ההוראה שיצאה בבית-החולים לצוותים הרפואיים היתה שלא לדבר בעת התייעצות רפואית ליד מיטתו של החולה בשפה זרה, כמו אנגלית, ערבית, רוסית, ספרדית וכל שפה זרה אחרת.

הוראה זו נועדה למנוע מצב של כשל או אי-הבנה בתקשורת בין אנשי הצוות הרפואי לבין חולים מאושפדים, אשר עלולים לחוש כי ההתייעצות הרפואית בעניינם נעשית ללא ידיעתם או הבנתם. מצב זה עלול לתת להם את ההרגשה שהם אינם מקבלים את מלוא האינפורמציה הרפואית הדרושה.

3. חוק זכויות החולה קובע, שחולה זכאי לקבל את כל המידע הרפואי על הטיפול הדרוש לו כדי שיוכל להחליט על דרך הטיפול, וזו גם היתה מטרת ההוראה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

כבוד סגן השר, האם אתה לא מודע לעובדה שהשפה הערבית היא לא כמו השפות האחרות, אלא היא שפה רשמית במדינה, ולכל אחד הזכות לדבר בשפה הרשמית במדינה הזאת, בשפה הערבית ליד השפה העברית? שהערבית היא לא כמו אנגלית ולא כמו שפה אחרת? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, קודם כול, אני מברך אותך על תשובתך. אני מתפלא מאוד על השואל. כאן לא מדובר בשפה רשמית או בשפה שאינה רשמית. אני באמת התכוונתי לבקשך – אלא שזה היה בתשובה – למנוע מצב, ולא משנה באיזו שפה, גם בשפה העברית, שייצור רושם אצל החולה שאנשי הצוות מסתירים מפניו מידע. זה דבר אסור. ואין כוונה למנוע דיבור בכל שפה במזמון או בכל מקום אחר.

אני מחזק את אדוני סגן השר ומבקש שההנחיה תהיה כללית ושיוקפד על שמירתה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני סגן השר, בהמשך לתשובתך רצוני לצייר מצב שכמעט קיים בחיי היום-יום בבית-החולים. צוות רופאים נכנס לחדר ששוכבים בו חולים; הרופאים מתלחשים בשפה מקצועית, החולים לא שומעים את מה שהם אומרים, ואם הם כבר שומעים, הם שומעים מונחים מקצועיים. זה מבלבל את החולים. חולה שכבר נמצא ממילא במתח בגלל מחלתו, שומע כל מיני מונחים.

האם משרד הבריאות ייתן דעתו על כך שכל ההתייעצויות האלה, ולא משנה באיזו שפה – אם כבר יש התייעצויות בלחש ובמונחים מקצועיים, שלא יעשו בפני החולים אלא בחדר הרופאים?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

חבר הכנסת סעד, אילו ניתנה הנחיה כפי שפורסם בטעות בעיתון, לא לדבר רק בערבית – אם ניסית לקרוא לזה גזענות, לא ציינת את זה, אבל אם מישהו מנסה להבין את זה כך, יש מקום לטעון.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אחמד סעד, לא מקובל.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

כידוע, העלייה הרוסית הביאה לנו, ברוך השם, מאות אלפי אנשים דוברי רוסית, ויש הרבה רופאים דוברי רוסית. גם להם ההנחיה ברורה. יש לנו אנגלוסקסים, אנשים דוברי אנגלית, וגם לגביהם אומרת ההנחיה שלא לדבר בשפה זרה, כדי לא לתת תחושה של הסתרת מידע מן החולה.

אבל אם הרופא צריך לדבר עם אותו פציינט, שמדבר, למשל, רק בשפה הערבית, או בשפה האנגלית, או בשפה הרוסית – ודאי שהוא ידבר אתו. על זה לא דיברנו. דיברנו על ההתייעצויות שהרופאים מקיימים ביניהם. טוב ויפה העיר חבר הכנסת דהן, שכל התייעצות עדיף שתהיה מחוץ לחדר או בפינה, כדי שלא תהיה לחולה תחושה שאנחנו מנסים להסתיר ממנו מידע, כי באמת החוק הנפלא שהתקבל, חוק זכויות החולה, מדבר על כך שאין למנוע כל אינפורמציה.

ראה בכך את התשובה כמספקת וברורה לחלוטין. לא היתה פה שום מגמה לפגוע בעם, בעדה או בתרבות מסוימת, אלא אך ורק לדאוג לטובתו של החולה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, חברת הכנסת יעל דיין שואלת את שר הפנים בנושא: נישואי פרגוואי. חברת הכנסת דיין, בבקשה.

נישואי פרגוואי

יעל דיין (העבודה):

כבוד השר, הגיעו לשולחני פניות רבות ביחס לדחייה גורפת של נישואי פרגוואי לבאים להירשם כנשואים.

ברצוני לשאול:

1. האם יש דחייה גורפת מעין זו?

2. האם חל שינוי בהסדרי הרישום הקודמים, שלפיהם זר שאינו יהודי, הנישא בנישואי פרגוואי לאזרח ישראלי יהודי, יכול לקבל אזרחות ישראלית מכוח נישואיו אלה?

3. האם יש הבדל בין נישואי קפריסין לנישואי פרגוואי לצורך קבלת אזרחות על-ידי בן זוג?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

1. משרד הפנים מחויב, על-פי פסיקת בג"ץ, לרשום כנשוי את כל מי שבידיו תעודת נישואין מחוץ-לארץ, ואכן אנו פועלים, לצערי, על-פי פסיקה זו.

2. כפי שהיה בעבר, בודק משרד הפנים האם אין בהצגת המסמך משום ניסיון להשיג רישום לכאורה, דהיינו: נישואים פיקטיביים, שמטרתם להשאיר את הזר בארץ. בעבר אירעו מקרים לא מעטים שבהם הוצגו בפני משרד הפנים מסמכים שמהם עלה על פניו כי מדובר בנישואים פיקטיביים. במקרים כאלה הוגשה תלונה למשטרת ישראל, שאף פתחה בהליכים פליליים נגד המבקשים להשיג דבר במרמה.

בכל מקרה, כאשר אדם מציג תעודת נישואין כזאת, הוא מקבל אישור שהייה זמני, ולאחר בדיקת הבקשה היא מתאשרת במקרה הצורך.

3. כאמור בתשובה על שאלה מס' 1, משרד הפנים אינו מבחין בין נישואי קפריסין לבין נישואי פרגוואי.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחברת הכנסת יעל דיין.

יעל דיין (העבודה):

האם כבוד השר מודע לתקלות, שנקרא להן ברמת השטח – עיכוב על-ידי פקידים, עינוי דין וחקירות מיותרות, בהתאם לנטיות האישיות של אותם פקידים?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הפנים, האם ידוע לך מה הם בדיוק הקריטריונים של משרדך בנוגע לנושא של נישואים פיקטיביים? והאם תוכל לפרט את הקריטריונים הללו היום? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת נסים דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני שר הפנים, כמו שציינת בתשובתך, במקרים מסוימים ניסו אנשים, באמצעות המסמכים האלה, לקבל הטבות או מעמד שלא על-פי דין ולא על-פי חוק. ציינת שנפתחו תיקים. האם ידוע לך, אדוני השר, האם נפתחו תיקים גם נגד אותם עורכי-דין שעזרו בהשגת המסמכים האלה? כמה מתוך התיקים שנפתחו הגיעו לידי מיצוי דין?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר הפנים. בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

לשאלה של חברת הכנסת דיין – למיטב ידיעתי, אין עיכובים מיותרים. העיכובים היחידים שאליהם אני יכול להתייחס הם עיכובים שבאים למנוע הכשלה של משרד הפנים ולמנוע שימוש במסמכים מזויפים, כפי שציינתי בתשובה על השאלתא.

בהתייחס לשאלה של חברת הכנסת חזן – אני לא יודע מה זה קריטריונים לנישואים פיקטיביים. אם יש נישואים פיקטיביים ואנחנו מוכיחים זאת, על-פי מסמכים מזויפים, אני לא צריך שום קריטריונים. במקרים כאלה אנחנו פועלים כפי שצריך לפעול.

נעמי חזן (מרצ):

אני לא מבינה את התשובה על השאלה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רבותי. חברת הכנסת נעמי חזן. זו שאלתא בעל-פה.

שר הפנים א' סויסה:

בהתייחס לשאלה של חבר הכנסת נסים דהן – אין לי מידע ואין לי נתונים לגבי מספר התיקים שנפתחו נגד עבריינים כאלה. בדרך כלל, אם האדם הוא זר ואנחנו תופסים אותו על זיוף מסמכים – אנחנו מוציאים מייד צו גירוש ואנחנו דואגים גם להוציא אותו מן הארץ. הדוגמה האחרונה שהיתה בשבועות האחרונים נוגעת למשקולן "המהולל" איונובסקי, שהוצא נגדו צו גירוש על כי השתמש במסמכים מזויפים. בית-המשפט החליט לדון אותו לשנה על-תנאי, וכן את כל אלה שהיו שותפים לאותה עסקה שעשו אתו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת נסים דהן שואל את שר הפנים בנושא: מודעה מטעם עיריית ירושלים. בבקשה.

מודעה מטעם עיריית ירושלים

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, עיריית ירושלים פרסמה השבוע מודעה על עבודות שיתבצעו בשכונת קריית-משה. הציבור החרדי לא נחשף למודעה, שפורסמה רק בעיתונות החילונית.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא התפרסמה המודעה גם בעיתונות החרדית?

2. האם תשנה העירייה את מדיניותה?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

הסוגיה שמועלית היום על-ידי חבר הכנסת דהן היא סוגיה שמוכרת כבר זמן רב. בעבר הערתי לעיריית ירושלים ולרשויות אחרות שהיו במחוז שלי, שמן הראוי שיפרסמו מודעות כאלה גם בעיתונים חרדיים ודתיים, כמו "הצפה", "יתד נאמן", "המודיע", "יום ליום" ועיתונים אחרים, כדי להביא את הנושא למקסימום אוכלוסייה.

לצערי, הנושא הזה לא נכנס לתלם, ובהחלט בעקבות הפנייה של חבר הכנסת דהן אפנה לרשויות המקומיות ואביא את הדבר לתשומת לבן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת נסים דהן – שאלה נוספת.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, המקרה שצינתי לגבי עיריית ירושלים הוא רק סימפטום. לצערי הרב, הנושא הזה מעיד על פרצה בכל הנושאים. זה אמור לא רק לגבי מודעות על רחוב סגור ורחוב פתוח, או על עבודות, אלא גם בנושא של מכרזים. אני לא חושב שהציבור החרדי אינו צריך לדעת אילו מכרזים מוציאה המדינה ובאילו מכרזים הוא יכול להשתתף. גם מי שגר בבני-ברק ונוסע לרמת-גן זכותו לדעת, שביום מסוים הרחוב ברמת-גן או בגבעתיים עלול להיות סגור וכדאי לו לחפש דרכים עוקפות.

לכן, אדוני השר, בכל הנושאים, ולא רק בנושאים ששייכים למגזר דתי כזה או אחר, צריך לתת פרסום לדברים. צריך לפרסם את כל פרסומי הממשלה בכל העיתונים, מכיוון שהם שייכים לכל אזרחי המדינה, ולא רק למי שגר באותו מקום.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת משה גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, השאילתא שהעלה חבר הכנסת הרב נסים דהן נוגעת לחיי היום-יום ונוגעת לתחומי משרדך, כבוד השר, לתחומים שאתה מופקד עליהם, הנוגעים לרשויות המקומיות. אבל בעצם אני פונה אליך גם כשר בממשלה. מדובר על כל הפרסום הממשלתי. אתה יודע ורבים יודעים, שיש ציבור גדול במדינת ישראל שאיננו קורא עיתונים אחרים, אלא רק עיתונים דתיים. השירות שהממשלה, רשויות השלטון והרשויות המקומיות נותנות לכלל האזרחים אינו מגיע לידיעתם. מצאנו זאת גם במכרזים. מצאנו זאת גם בדברים הנוגעים לרשויות המקומיות. הדברים האלה הם חמורים.

האם תתקן הממשלה את המצב הזה על-ידי קביעת קריטריון ברור וחד-משמעי ללשכת הפרסום הממשלתית ובהנחיה ברורה של משרד הפנים לרשויות המקומיות? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת טלב אלסאנע. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, אני מבין ללבם של חברי, שמעלים את הסוגיה מדוע אין פרסום בעיתונות החרדית. אבל אתה יכול לתאר לעצמך מה המצב לגבי הציבור הערבי. הרבה פרסומים הם רק בשפה העברית ובעיתונות העברית. אין פרסום בשפה הערבית, אין פרסום בעיתונות הערבית. אין אפילו השילוט המתאים בשפה הערבית לגבי היישובים הערביים. עד מתי ימשיך המצב, שבפרסומים רשמיים ובמכרזים יתעלמו מציבור המהווה 18% מכלל האוכלוסייה במדינת ישראל?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר הפנים.

שר הפנים א' סויסה:

אני חושב שהשאלות הנוספות רק חיזקו בעצם את התשובה שהשבתי.

אני בהחלט מכיר בבעיה, ולא התכוונתי רק לאוכלוסייה היהודית; בהחלט אני מתכוון גם לאוכלוסייה הערבית, לכל האוכלוסיות. אין שום סיבה שמכרזים לא יתפרסמו בכל העיתונים ויובאו למקסימום אוכלוסייה במדינת ישראל.

בהחלט, כפי שאמרתי, אני אפנה לרשויות המקומיות, אפנה את תשומת לבן לכך, ואם צריך לפנות גם למקומות אחרים – אני אפנה גם למקומות אחרים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

שר הפנים ישיב על שאילתות. בבקשה אל הדוכן. שאילתא מס' 73, של חבר הכנסת וליד צאדק, בבקשה.

שלילת תעודות זהות ישראליות מתושבים ערבים

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'-יחיא שאל את שר הפנים ביום ח' באב התשנ"ו (24 ביולי 1996):

מפרסומים בעיתונות מתברר, שנמשכת המגמה של משרד הפנים הישראלי לשלול מתושבים ערבים, אשר נאלצו להתגורר מעבר ל"קו הירוק" ובפריפריה של ירושלים, את תעודת הזהות הישראלית.

רצוני לשאול:

האם משרד הפנים מאשר ידיעות אלה, ומה היא מדיניותו הרשמית בסוגיה הזו?

שר הפנים א' סויסה:

הפעולות הננקטות הן הפעלת הוראות חוק הכניסה לישראל, התשי"ב–1952, ותקנות הכניסה לישראל, התשל"ד–1974 – להלן: התקנות – וכפי שקבעה פסיקת בית-המשפט העליון.

בית-המשפט קבע לא אחת בבג"ץ, כי תושבות היא שאלה של מציאות, ומשהעתיק אדם את מרכז חייו אל מחוץ לישראל – פוקעת תושבותו מאליה.

בהתאם קובעת תקנה 11(ג) לתקנות, כי תוקפו של רשיון לישיבת קבע יפקע, בין השאר, אם בעל הרשיון עזב את ישראל והשתקע במדינה מחוץ לישראל, ותקנה 11(א) קובעת, כי לעניין תקנה 11 יראו מי שהשתקע מחוץ לישראל אם נתקיים בו אחד מאלה: (1) הוא שהה מחוץ לישראל תקופה של שבע שנים לפחות; (2) הוא קיבל רשיון לישיבת קבע באותה מדינה; (3) הוא קיבל את האזרחות של אותה מדינה בדרך של התאזרחות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת וליד צאדק.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

תודה רבה, אדוני השר. אתה פירטת את החוקים שמסתמכים עליהם לעניין שלילת תושבותם של האזרחים במזרח-ירושלים, אבל יש פתגם שאומר: אל תהיה צודק, תהיה חכם, ואנחנו חושבים שצריך להפעיל גם ממד של התחשבות בעניינים.

אדוני יודע שיש הרבה מאוד סטודנטים שמעבירים את מרכז חייהם לחוץ-לארץ בזמן הלימודים שלהם, ופה בא החוק הזה ושולל מהם, בשעה שיש צורך בהישארותם בחוץ-לארץ.

דבר שני: מה זה העתקת מרכז החיים שלהם? אם הם עובדים מעבר למחסום בגלל המחסור – – –

היו"ר ד' תיכון:

לקצר.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני גומר. – – – בגלל המחסור בדיוור, או אי-מציאת דירה, והם מוצאים את דירתם מעבר למחסום אל-ראם או בשכונות על-ידו – מפקיעים מהם את הרשיון. אני חושב שהמגמה הזאת היא מגמה זדונית, כדי לשלול מהם אזרחות ותושבות של מזרח-ירושלים.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה להשיב.

שר הפנים א' סויסה:

אני רוצה לתקן את חבר הכנסת הנכבד בפתגם שהוא אמר: אל תהיה צודק, תהיה חכם, ואני הייתי אומר: אל תהיה רק צודק, תהיה חכם – כי להיות חכם, אם אתה לא צודק, אני חושב שזה לא ראוי.

לעניין בעיית הסטודנטים – הקלתי בעניין, וכשקבוצת סטודנטים עמדה לחזור למדינת ישראל מירדן, אישרתי לכ-400 סטודנטים לחזור. מהבחינה הזאת אין בעיה; אנחנו מתחשבים.

לגבי הסוגיה עצמה – כפי שאמרתי, אנחנו פועלים בהתאם להוראות החוק. בינתיים החוק לא שונה ואין לי כוונה לשנותו. כל עוד הוא בתוקף, אני אפעל על-פיו.

הכרה באימוץ ילדים עולים

חבר הכנסת ר' ברונפמן שאל את שר הפנים ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

לפי ידיעה שפורסמה בתאריך 6 באוגוסט 1996 בעיתון "הארץ", משרדך מסרב להעניק תעודת עולה לילדה עולה מאומצת בת 12.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – מה הוא הנימוק לסירוב?

3. מה הם הקריטריונים לקבלת אזרחות ישראלית עבור ילדים מאומצים עולים?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הידיעה כפי שפורסמה אינה נכונה. מדובר בבגירה בת 18, ולכן אושר לה מעמד של תושבת ארעית.

3. ילד מאומץ שאימוצו עומד בקריטריונים על-פי חוק זכאי לכל הזכויות של ילד טבעי של המאמץ.

הסכמי פרישה בעיריית בת-ים

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את שר הפנים ביום י' בחשוון התשנ"ז (23 באוקטובר 1996):

בעקבות הסכמי הפרישה והפנסיה של מזכיר עיריית בת-ים, ברצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרדך בנושא?

2. מה ייעשה כדי לשנות את הסדרי הפנסיה והפרישה של המזכיר?

3. מדוע לא נחקר הנושא חרף הופעתו בדוח מבקרת המדינה?

4. כיצד יפעל המשרד נוכח תופעות כאלה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. כיוון שהנושא קיבל פסיקת בורר שהתאשרה על-ידי בית-משפט, אין למשרד הפנים ולשר הפנים שום יכולת להתערב בעניין.

4-3. משרד הפנים פנה לפרקליטות כדי לבדוק אפשרויות הגשת תביעה נגד העירייה, וימשיך לפעול בתקיפות נגד הסכמים כאלה, כל עוד, כאמור, אינם מקבלים פסיקה של בית-משפט. משנתקבלה פסיקה כזו, אין לנו אלא לכבדה.

היתר בנייה לעבודות במנהרת החשמונאים

חבר הכנסת ח' אורון שאל את שר הפנים ביום י' בחשוון התשנ"ז (23 באוקטובר 1996):

עבודות השלמת מנהרת החשמונאים – שכללו חציבה תת-קרקעית, בניית קירות תמך, התוויית הדרך וריצופה ופריצת פתח חיצוני לרחוב – בוצעו כפי הנראה על-ידי ראש עיריית ירושלים, החברה לפיתוח מזרח-ירושלים בע"מ ו"קרן מורשת הכותל".

רצוני לשאול:

1. האם יש צורך בהיתר בנייה לביצוע עבודות אלה?

2. האם ניתן היתר בנייה כזה, ואם כן – על-ידי מי ומתי?

3. אם לא ניתן היתר בנייה – אילו צעדים יינקטו?

שר הפנים א' סויסה:

3-1. כידוע לחבר הכנסת, כל נושא מנהרת החשמונאים הועבר לבדיקת היועץ המשפטי לממשלה על-פי דרישתם של חברי הכנסת. כל עוד לא פורסמו תוצאות בדיקתו, אין אני יכול להתייחס לעניין.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, בעצם אני פונה אליך, לא לשר, משום שחבר כנסת שואל שאלה פשוטה מאוד – ואני קורא אותה לפרוטוקול כי היא לא נקראה: האם יש צורך בהיתר בנייה לביצוע עבודות אלה? זאת לא תשובה של יועץ משפטי, זאת תשובה של מי שממונה על אכיפת חוקי הבנייה, כן או לא.

האם ניתן היתר בנייה למנהרת החשמונאים? ניתן או לא ניתן? אם לא ניתן, אילו צעדים אתה מתכוון לנקוט? זה נושא ליועץ המשפטי לממשלה, אבל שתי השאלות הראשונות הן שאלות אינפורמטיות, בסיסיות. או שיש בתיקים היתר או שאין בתיקים היתר.

לפי דעתי, יושב-ראש הכנסת צריך לפנות לשר – להשיב לחבר הכנסת על השאלות כפשוטן.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני חבר הכנסת הנכבד, חשבתי לשמור על כבודו של היועץ המשפטי לממשלה ולא לומר מה דעתי, כי אני מבטל את דעתי מפני דעתו, אבל אם אתה רוצה שאומר לך את דעתי –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת וליד צאדק.

שר הפנים א' סויסה:

– – למיטב שיפוט המנהרה הזאת לא צריכה היתר בנייה. המנהרה חפורה מלפני אלפי שנים, חצובה מלפני אלפי שנים, ולהערכתי היא לא צריכה היתר בנייה וממילא גם לא נתבקש היתר בנייה. זאת התייחסותי, אבל כמובן אני מכפיף אותה לחוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני השר, הפתח יוצא לתוך רחוב במנהרה בת אלפי שנים. בקיבוצי יש עשרות מנהרות כאלה. אני יכול – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, רק רגע. אדוני השר סיים להשיב?

שר הפנים א' סויסה:

כן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

ברשותך, אדוני השר, נעשה הפסקה לשנייה.

בחירת נציגי הכנסת לוועדת המינויים לקאדים מד'הב

היו"ר ד' תיכון:

להלן תוצאות ההצבעה לוועדה למינוי קאדים מד'הב:

הצביעו 107 חברי כנסת; מספר הקולות הכשרים – 104; מספר הקולות הפסולים – 3.

אסעד אסעד – 42; והבא והבא – 49; חבר הכנסת סאלח טריף – 68; איוב קרא – 13.

לפיכך נבחרו נציגי הכנסת: חבר הכנסת סאלח טריף ומר והבא והבא, כחברים בוועדת המינויים לקאדים מד'הב.

חברי ועדת הקלפי: חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חבר הכנסת זאב בויס, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואני מודה להם. תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

אדוני שר הפנים, שאלתא מס' 210, של חבר הכנסת משה גפני.

כיסוי הגירעון בעיריית בני-ברק

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר הפנים ביום י"ז בחשוון התשנ"ז (30 באוקטובר 1996):

בתשובתך על שאלתא מס' 127 של חבר הכנסת זנדברג נאמר: "ועדה קרואה ליישוב – – – פירוש הדבר שאני לוקח על עצמי לממן את הגירעונות". בבני-ברק הוקמה ועדה קרואה ולמרות זאת לא כוסו הגירעונות.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא ממשיך משרדך את כיסוי גירעונות העבר?

2. האם נכון כי כתוצאה מאי-ייצוב תקציב העירייה, נקלעת העירייה למשבר ונפגע מתן השירותים לציבור?

שר הפנים א' סויסה:

2-1. הצגת הדברים כאילו משרד הפנים אינו מכסה את גירעונות העבר בעיריית בני-ברק איננה נכונה, ואני נזהר מלומר – היא אף מכוונת. בשנים 1995-1996 הועברו כ-180 מיליון שקלים לעיריית

בני-ברק. סכומים אלה לא הועברו בגין תפקוד וניהול "יעילים" של העירייה. בתפקוד ובניהול של העירייה יש עוד הרבה מה לתקן, והמשך תמיכת הממשלה יותנה בתיקון הליקויים.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, תנועת המרכאות שעשית לא נכנסה לפרוטוקול.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת משה גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, הרבה פעמים אנחנו שומעים פה תשובות לגבי תפקודה של הוועדה הקרואה או העירייה בכלל בבני-ברק, כאילו שמי שמעלה כאן את השאלות הוא נציג העירייה או נציג הוועדה הקרואה. אני אינני מייצג לא ועדה קרואה ולא עירייה ולא שום דבר. אני מייצג רק דבר אחד – אני מייצג את התושבים. את התושבים לא מעניין שום דבר. באה ממשלת ישראל והחליטה שהיא ממנה ועדה קרואה לעיר בגלל לא חשוב מה. ואתה, כבוד השר, אמרת פה – ואני האזנתי לתשובה על השאלתא של חבר הכנסת זנדברג, לגבי הבקשה למנות ועדה קרואה למנחמיה; אתה אמרת: אם אנחנו מפזרים את המועצה הנבחרת וממנים ועדה קרואה, אזי אנחנו חייבים לכסות את הגירעונות.

הממשלה פיזרה את המועצה הנבחרת בבני-ברק, פגעה בנבחר הציבור, שהציבור בחר אותם; ויכול להיות שבצדק או שלא בצדק. זאת החלטת הממשלה. אותי, כתושב בני ברק, לא מעניינת שום תשובה; לא יכול להיות דבר כזה. אתה, אדוני שר הפנים והממשלה כולה – אתם ראש העיר. אם יש שביתות כשיש ועדה קרואה – וזה לראשונה מאז קום המדינה, כשפיזרו את נבחר הציבור מינו פקידים של הממשלה; אז מה הטענות – יעיל או לא יעיל? מה זה מעניין אותי כתושב בני-ברק? לא יכול להיות ששם יהיו שביתות, התושבים לא צריכים לסבול.

אני הגשתי שאילתא נוספת – אני, כתושב בני-ברק, משלם את הארנונה הגבוהה ביותר בגוש-דן. למה אני לא מקבל את מחצית השירותים שמקבלים ברמת-גן? למה אתה מחייב אותי לשלם כזאת ארנונה? תודה רבה.

שר הפנים א' סויסה:

אני לא מבין את הסתירה בין מה שאתה אומר לבין מה שאני אמרתי. אומנם, לאחר שמשרד הפנים ממנה ועדה קרואה הוא מחויב יותר לכיסוי גירעונות, אבל כיסוי הגירעונות בא רק כשיש בצדו תוכנית הבראה של העירייה. כפי שאמרתי, משרד הפנים שילם כ-180 מיליוני שקלים לכיסוי הגירעונות של עיריית בני-ברק. אני לא יודע באיזו רשות נוספת זה נעשה.

אמרתי גם, שלקראת שנת 1997, כשנכין תוכנית הבראה, נדרוש תיקון יסודי של ליקויים שקיימים בעיריית בני-ברק. אני לא רוצה להתחיל לפרט כאן אילו ליקויים קיימים בעיריית בני-ברק. אני מצטער על שרק עכשיו קמים אנשים וטוענים נגד הליקויים ומבקשים לתקן את הליקויים. את הדברים האלה הייתם צריכים לעשות לפני כמה שנים, לפני שנוצרו הליקויים האלה, ולא עכשיו. אני מתכוון לעמוד בכל תוקף – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אני תושב בני-ברק.

שר הפנים א' סויסה:

אתה תושב בני-ברק, והייתם צריכים לעשות את זה מזמן. דרך אגב, אני רוצה להביא לידיעתך – אם אתה תושב בני-ברק אתה יודע את זה – שלפי סקר שנעשה בבני-ברק, רוב תושבי בני-ברק אינם רוצים לפרק את הוועדה הקרואה ואינם רוצים בחירות. אבל מובן שהדבר הזה ייבדק לגופו של עניין. אם עיריית בני-ברק תצטרך לקבל כספים לכיסוי גירעונות, היא תקבל, כשבצד כיסוי הגירעונות נדרוש בכל תוקף את תיקון הליקויים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני השר.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני השר, האם – – – תעשו מה שאתם רוצים, אבל שהתושבים לא יסבלו.

אי-נתינת מעמד תושבות קבע לכירופרקטור

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הפנים ביום כ"ד בחשוון התשנ"ז (6 בנובמבר 1996):

ד"ר ג'ון איאטסטה, ציוני נוצרי, כירופרקטור במקצועו, הגיע ארצה למטרת עבודה על סמך המלצת שירות התעסוקה. הנ"ל הגיש בקשה לתושבות קבע ונענה בשלילה על-ידי משרדך.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא אושרה בקשת תושבות הקבע?

2. האם זוהי מדיניות ברורה של המשרד?

שר הפנים א' סויסה לשאלתא:

1. האשרה המקורית, כפי שמצוין על-ידי חברת הכנסת, היתה למטרות עבודה. מדיניות משרד הפנים, כמדיניות של ממשלות אחרות בעולם, הינה שאין לאשר ישיבת קבע למי שבא למטרות עבודה. אין שום סיבה לשנות מדיניות זו, במיוחד נוכח הכמות הגדולה של עובדים זרים המנסים להיכנס לארץ ולמצוא בה תעסוקה.

2. זוהי מדיניות משרד הפנים.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השאלתא שלי מתייחסת למשפחה של נוצרים ציונים, שביקשה אישור לעבודה בארץ וגם אישור לישיבת קבע עכשיו. משרד הפנים איננו מאפשר למשפחות לא-יהודיות לקבל אישורי קבע למדינת ישראל. זו המשמעות של תשובתו של השר. שאלתי היא: האם זה כך? משום שמדובר בנוצרים ציונים שאינם מיסיונרים. האם אין אפשרות לציוני לא-יהודי להשתקע באורח קבע במדינת ישראל? כן, או לא, אדוני השר?

שר הפנים א' סויסה:

אני משער שחברת הכנסת השואלת יודעת שתושבות קבע לא יכולה להיות ליהודי, כי יהודי, מתוקף הוראות החוק, מתאזרח ויושב פה במדינת ישראל. תושבות קבע שייכת רק לזרים ולכאלה שאינם יהודים. כפי שאמרת, המשפחה – – –

נעמי חזן (מרצ):

גם ליהודים שלא רוצים להיות אזרחים ומקבלים תושבות קבע. אם אתה רוצה לדייק, אז אנא דייק בעניין הזה.

שר הפנים א' סויסה:

אני עניתי להבחנה הברורה שאת ניסית לעשות ואמרתי שההבחנה הזאת לא נכונה בנושא של עובדים זרים.

נעמי חזן (מרצ):

זה לא עובד זר. זה ציוני לא-יהודי.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה זה הדו-שיח הזה?

שר הפנים א' סויסה:

על-פי הקריטריונים הוא עובד זר, הוא לא תושב מדינת ישראל, ולכן הוא מתאים להגדרה של עובד זר. מכיוון שהוא קיבל אשרה לעבודה – – –

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת יהלום, אתה יושב-ראש ועדת החוקה, גם תושב – – –

היו"ר ד' טל:

עמיתתי חברת הכנסת נעמי חזן, אני מבקש להפסיק את הדיאלוג עם חבר הכנסת שאול יהלום. בבקשה, אדוני השר.

נעמי חזן (מרצ):

הוא התחיל את הדיאלוג אתי.

שר הפנים א' סויסה:

הבקשה הספציפית נופלת בהגדרה של עובד זר. כעובד זר הוא קיבל את האישור לעבודה. כיוון שהוא קיבל אישור לעבודה, אני מציע לו שיסתפק בזה. אשרת קבע הוא לא יקבל. אני רוצה להביא לידיעתך, שמגיעות אלינו עשרות, אולי מאות, בקשות מעין אלה, של אנשים שרוצים לבוא לכאן כציונים. כולם ציונים שרוצים לבוא למדינת ישראל בתואנה ובאמתלה של עבודה, ואחרי תקופה מסוימת מבקשים לקבל תושבות קבע, ואז הם נשארים כאן עם המשפחות שלהם, ואולי בהמשך מביאים את כל הקהילה שלהם מחוץ-לארץ. לנו אין כוונה לשנות את המדיניות הזאת, ואנחנו נמשיך לפעול על-פיה.

הקמת היישוב כרמלים

חבר הכנסת נ' מסאלחה שאל את שר הפנים ביום ט' בכסליו התשנ"ז (20 בנובמבר 1996):

המינהל יחד עם המועצה האזורית חוף-הכרמל מתכננים יישוב חדש, בסדר גודל של 600 יחידות דיור, בדרום הכרמל, ליד מושב עופר. היישוב מתוכנן על שטח של מה שהיה הכפר עין-ג'זאל, ובמקום נותרו שרידי הבניינים, בארות ועצי זית ובית-קברות; היום השטח משמש שטח מרעה ויער.

רצוני לשאול:

1. האם יוקם יישוב על אדמת עין-ג'זאל?

2. האם יפגע הדבר בשטח הירוק באזור?

שר הפנים א' סויסה:

2-1. נושא הקמת יחידות הדיור ליד מושב עופר עלה בוועדה המקומית לתכנון ולבנייה חוף-הכרמל, שהחזירה את התוכנית ליזמים בשל ליקויים שנמצאו בה. מתוך התוכנית שהוגשה ניתן ללמוד, כי רק 10% משטחי הכפר הינם בתחום התוכנית. לאחר שתוגש תוכנית לשביעות רצון הוועדה המקומית, יהיה על התוכנית לעבור גם את הוועדה המחוזית, ורק לאחר מכן ניתן יהיה לדעת אם יוקם יישוב במקום.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת נואף מסאלחה, בבקשה.

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, יש בית-קברות – עד 1948. זה קדוש לנו כמו שבית-קברות קדוש לאדוני השר כאדם מאמין, וזה גם חוקי. אולי כבוד השר יאפשר לגדר את בית-הקברות – אנחנו נגדר אותו – אנשים לא יבואו לשם, אבל לפחות כדי שלא יהיו לנו מקרים כמו שהיו – בכפר-שלם, בנתניה, באום-חאלד, לא מזמן נתגלו עצמות של בני אדם, וזה חילול כבוד המת. אם תאפשר לנו, נגדר את השטח.

שר הפנים א' סויסה:

אם מדובר בתוכנית הזאת בבית-קברות, כפי שאמרתי, התוכנית עוד לא הגיעה לבשלותה לקראת דיון בוועדה המקומית. אם תוגש תוכנית שעל שטח בית-הקברות תוצע בנייה, אנחנו לא נתמוך בכך, ואין לנו שום כוונה לפגוע בבית-קברות.

נואף מסאלחה (העבודה):

אם מגדירים את בית-הקברות – – –

שר הפנים א' סויסה:

אני אפנה את הבקשה שלך לממונה על המחוז, שיבדוק את זה. אין לנו שום כוונה לפגוע בבית-קברות.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני השר. סגן שר החינוך, התרבות והספורט ישיב על שאילתות. בבקשה.

היחידה לחינוך לדמוקרטיה ודו-קיום

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום א' בטבת התשנ"ז (11 בדצמבר 1996):

במשרד החינוך פועלת זה שנים היחידה לדמוקרטיה.

רצוני לשאול:

1. האם הוגברה והורחבה פעילותה נוכח המבחנים הקשים של הדמוקרטיה הישראלית מאז רצח רבין?

2. האם הותאמו התכנים לצרכים, ובאיזו מידה שותפים לפעילות זו כל זרמי החינוך בישראל?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בהתאם למדיניות השר, משרדנו מתכוון להרחיב ולהגביר את הפעילות בתחום הערכי במערכת החינוך בכלל ובנושא הדמוקרטיה בפרט. היחידה לחינוך לדמוקרטיה, כמו גופים נוספים במשרד – מינהל חברה ונוער, האגף לחינוך יסודי, היחידה להעמקת החינוך היהודי ועוד – אמורים לבצע פעילויות אלו.

2. משרדנו מקיים פעילויות חינוכיות מגוונות שעניינן תשובות למבחנים הקשים של הדמוקרטיה הישראלית מאז רצח רבין, בכלל זה מגוון תוכניות למפגשים והבנה בין מורים ותלמידים דתיים ללא-דתיים ובין מורים ותלמידים ערבים ליהודים.

המשרד תומך בכ-60 ארגונים ועמותות הפועלים בתחום החינוך לדמוקרטיה ולדו-קיום במערכת החינוך.

לימוד שפות זרות במערכת החינוך

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום א' בטבת התשנ"ז (11 בדצמבר 1996):

בתאריך 15 באפריל 1996 פורסם חוזר מיוחד מטעם משרד החינוך בנוגע למדיניות החינוך הלשוני.

רצוני לשאול:

1. כמה תלמידים לומדים רוסית במסגרת חוזר זה, ומה הוא שיעורם במסגרת קבוצת הגיל של התלמידים העולים?

2. כמה תלמידים לומדים צרפתית כשפה זרה שנייה או שלישית, ומה הוא שיעורם במסגרת קבוצת הגיל של התלמידים העולים?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כ-6,000 תלמידים בחינוך העל-יסודי לומדים רוסית.

2. כ-34,000 תלמידים בחינוך העל-יסודי לומדים צרפתית כשפה זרה שנייה, כ-2,400 לומדים צרפתית כשפה זרה שלישית.

הכרה לעניין תואר ראשון מטעם מכללת אריאל

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום א' בטבת התשנ"ז (11 בדצמבר 1996):

נמסר לי, כי קיים חוסר התאמה בנושא ההכרה האקדמית לעניין תואר ראשון מטעם מכללת אריאל מצד המועצה להשכלה גבוהה.

רצוני לשאול:

1. האם המועצה להשכלה גבוהה בירושלים מכירה בכל מה שהמועצה להשכלה גבוהה ביהודה ובשומרון מכירה לעניין תואר ראשון במכללת אריאל?

2. אם לא – מדוע?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. ההכרה בתארים שהוענקו על-ידי המועצה להשכלה גבוהה ביהודה ובשומרון אינה אוטומטית. יש הליך פורמלי המסדיר עניין זה.

תיקון מס' 10 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשנ"ה–1994, קובע: "סעיף 28א. המועצה רשאית להכיר בתואר של מוסד להשכלה גבוהה שהוכר או שניתן לו היתר על-ידי המועצה להשכלה גבוהה שהוקמה על-ידי מפקד, כמשמעותו בתקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל-עזה – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ז–1967, על יסוד כללים שתקבע לעניין זה. דינו של תואר מוכר

כאמור המוענק לפלוני או דרך כלל, כדין אותו תואר מוכר שהוענק על-ידי מוסד מוסמך להעניק תארים מוכרים כאמור בסעיפים 22 ו-23".

על-פי האמור בסעיף הנ"ל, קבעה המועצה להשכלה גבוהה כללים לגבי המוסדות שהוכרו או שניתן להם היתר על-ידי המועצה להשכלה גבוהה של יהודה ושומרון. כל בקשה בעניין זה, ובכלל זה של מכללת אריאל, מטופלת על-פי ההליך שנקבע בחוק ובכללים.

של מכללת "אורות ישראל" באלקנה, לאחר B.ED.לדוגמה, המועצה להשכלה גבוהה הכירה בתואר שאושר על-פי ההליך הנ"ל על-ידי המועצה להשכלה גבוהה של יהודה ושומרון.

מבני אסבסט במערכת החינוך הערבית

חבר הכנסת א' סעד שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום א' בטבת התשנ"ז (11 בדצמבר 1996):

כיתות לימוד רבות במגזר הערבי עשויות אסבסט, דבר שיש בו סכנות ונזקים בריאותיים.

רצוני לשאול:

1. מה הוא מספר הכיתות העשויות אסבסט במערכת החינוך בכלל ובמגזר הערבי בפרט?

2. האם משרד החינוך נערך לסילוק האסבסט?

3. בתוך כמה זמן לא יהיו עוד כיתות לימוד העשויות אסבסט?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי סקר מצאי פיסי שערך המינהל לפיתוח בשנת 1994 נמצא, כי סך כל החדרים במערכת החינוך העשויים אסבסט הוא 6,193.

הכוונה כאן לכל השטחים המשמשים את בתי-הספר – כיתות לימוד, חדרי ספח, חדרי מינהלה וכו'. מספרם של החדרים העשויים אסבסט במגזר הערבי מתוך סך כל הכיתות העשויות אסבסט הוא

0.05% בלבד, וזה שיעור נמוך ביותר בהתחשב בחלקו של המגזר הערבי במערכת החינוך – כ-19%.

2. משרד החינוך והתרבות מנחה באופן שוטף את הרשויות המקומיות לגבי אופן הטיפול באלמנטים העשויים אסבסט במסגרת חוזרי המנהל הכללי.

אני מוכן להעביר לחבר הכנסת קטע מחוזר המנהל הכללי נד/3 מתאריך 1 בנובמבר 1993 בנדון.

3. על-פי תשוב מס' 2 לעיל, על הרשויות המקומיות לפעול לסילוק המפגעים. עם זאת, משרדנו יסלק כיתות כאלה אם ייפסלו לשימוש, בהתאם לתקציב הפיתוח שיעמוד לרשות המשרד מדי שנה בשנה.

עלינו להדגיש, כי היקף התקציב זה שנים אינו עונה על צורכי הפיתוח של כלל מערכת החינוך לנושאים שונים, והשנה הסתיים תהליך תקצוב החלפת מבנים דליקים ומסוכנים, כ-400 במספר, ובשנת התקציב 1997 לא מיועדת כל הקצבה לנושא.

הישגי ישראל בלימודי המדעים

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום א' בטבת התשנ"ז (11 בדצמבר 1996):

העיתון "ניוזוויק" פרסם טבלת הישגים בלימודי מדעים, שבה מופיעה ישראל ברמה ממוצעת, בהשוואה למדינות האחרות.

רצוני לשאול:

מה היא תגובת משרד החינוך על הדוח שפורסם בגיליון ה"ניוזוויק" מ-2 בדצמבר 1996?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הסקר מתייחס לבדיקת הישגי תלמידים שלמדו על-פי תוכניות הלימוד שפותחו ויושמו במערכת עוד לפני תקופת יישום המלצות דוח-הררי ("מחר 98"), או בשלביו המוקדמים של היישום.

חלק מהגורמים הקשורים לתנאי ההוראה בארצות אינם דומים או זהים לאלו הקיימים במערכת החינוך בישראל, לדוגמה: תלמידי ישראל נחשפו בעבר לנושאים לימודיים שבחלקם הם שונים מאלו שלמדו עמיתיהם בעולם.

עם יישום המלצות דוח-הררי, פותחו תוכניות לימוד מובנות וחדשות בתחומי המדע והטכנולוגיה, החל מהגיל הרך ועד לחטיבה העליונה.

כל תלמידי מערכת החינוך, בכל שכבות הגיל ובכל המגזרים, לומדים היום מקצוע חדש בהיקף שעות נרחב, שנקרא "מדע וטכנולוגיה".

בחטיבה העליונה יחויב כל תלמיד, אם ברמת התמחות או ברמה בסיסית, ללמוד את אחד מנושאי המדעים והטכנולוגיות.

עם הגדלת מספר שעות הלימוד בכל שכבות הגיל ופיתוח תוכניות לימוד וחומרי למידה חדשים ומעודכנים בשלב ההתמחות בחטיבה העליונה, יהיו הישגיהם של תלמידי מערכת החינוך גבוהים יותר.

העדר מזוזות בבתי-ספר

חבר הכנסת ש' בן-צור שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ה' בטבת התשנ"ז (15 בדצמבר 1996):

בסיורים שערכתי בתקופה האחרונה בבתי-הספר באזור השרון בכלל ובהרצלייה בפרט נתקלתי בבעיה: יש כיתות רבות ללא מזוזות.

רצוני לשאול:

מה ייעשה כדי לפתור את הבעיה בהקדם?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

התקנת מזוזות בבתי-הספר חלה על הרשויות המקומיות.

בבירור שקיימנו עם עיריית הרצליה נאמר לנו, שמדי פעם נגנבות מזוזות והעירייה משתדלת להשלים את החסר.

בחוזר מנכ"ל מד/8 מיום כ"ה באדר ב' התשמ"ד, 1 באפריל 1984, פורסמה הוראה כדלהלן: "מנהלי בתי-ספר יהודיים ומנהלי רשויות חינוך מקומיות מתבקשים להקפיד על קביעת מזוזות בפתחי החדרים, כמקובל בדיני ישראל וכנהוג במשרדי הממשלה".

אנו נחזור ונרענן הוראות אלה בחוזר המנכ"ל.

ביטול הקלות בבחינות לדיסלקטים

חבר הכנסת ח' רמון שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ה' בטבת התשנ"ז (15 בדצמבר 1996):

לאחרונה נודע כי בכוונת משרדך לבטל חלק מההקלות ללקויי למידה בבחינות של משרד החינוך. זאת בגלל שימוש גדל בחוות דעת רפואיות מזויפות.

ברצוני לשאול:

1. מה הם השינויים הצפויים?

2. מדוע לא יוקשחו הקריטריונים בנוגע לרופאים המעניקים אישורים, במקום להקשות על כלל לקויי הלמידה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חוזר מנכ"ל מיוחד ד', ספטמבר 1996, בנושא "לקויות למידה וקשיי למידה: הגדרה ועקרונות לאבחון וטיפול", מבטא שינויים שחלו בשנים האחרונות סביב הטיפול בתלמידים לקויי למידה:

1. ההגדרות של לקויות הלמידה השונות חודדו לאור החידושים במחקר על הנושא; 2. מושם דגש באיתור המוקדם של קשיים לימודיים, באבחון ובטיפול הדיפרנציאלי בהם; 3. מוסבר הצורך באבחנה מبدלת לקביעת לקות רק אחרי שנוצלו כל האמצעים הדידקטיים; 4. מושם דגש בהגדרה של לקות למידה כפער משמעותי בין יכולת (הנמדדת על-ידי מבחני אינטליגנציה) להישגים; 5. באה לידי ביטוי המדיניות החדשה של משרדנו, להכשיר את רוב המורים בכיתות היסוד באבחון דידיקטי;

6. באה לידי ביטוי המדיניות החדשה של המשרד לגבי דרכי היבחנות אלטרנטיביות בבחינות הבגרות.

אין כל כוונה לבטל הקלות לתלמידים לקויי למידה. חוזר המנכ"ל הנ"ל מטיל, כבעבר, את הסמכות והאחריות להתאמת דרכי היבחנות מיוחדות לתלמידים לקויי למידה על המועצה הפדגוגית של בית-הספר.

אני מוכן להעביר בנפרד לחבר הכנסת רמון צילום עמודים 19-24 מתוך החוזר הנ"ל, שעוסקים בחטיבה העליונה בבית-הספר העל-יסודי.

הצעת חבר הכנסת בדבר הקשחת הקריטריונים בנוגע לבעלי המקצוע המעניקים אישורים באה לידי ביטוי בסעיף 3 שבעמוד 20.

אלימות במערכת החינוך

חבר הכנסת ע' פרץ שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ה' בטבת התשנ"ז (15 בדצמבר 1996):

נודע לי כי 10% מבני הנוער במוסדות החינוך נפלו קורבן לאלימות מצד המורים. התופעה חמורה יותר במוסדות לחינוך מיוחד לעומת מוסדות חינוך רגילים.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע הדבר למשרדך?

2. כיצד יתמודד משרדך עם תופעה זו, למניעת הישנותה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית, אולם אין אנו סבורים שהתופעה נפוצה בחינוך המיוחד יותר מאשר בחינוך הרגיל.

2. המשרד מעמיד לדין משמעותי מורים שהוכח כי נקטו אמצעי ענישה פסולים, וזאת על-פי חוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג-1963. כמו כן פרסם משרדנו את ההוראות הבאות בחוזרי המנהל הכללי: א. משטר ונוהג בבית-הספר. חוזר מנכ"ל נ"ב/1, אלול התשנ"א – 1 בספטמבר 1991 – סעיף 18; ב. אלימות – חוזר מיוחד ד', אדר א' התשנ"ב – פברואר 1992; ג. חסרי ישע – מניעת התעללויות בקטינים ובחסרי ישע. חוזר מיוחד ה', טבת התשנ"ג – ינואר 1993; ד. אלימות – מניעת אלימות בבית-הספר. חוזר מנכ"ל מיוחד ט"ז, אב התשנ"ד – יולי 1994.

סיוע ברכישת ספרי לימוד לנזקקים

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ה' בטבת התשנ"ז (15 בדצמבר 1996):

פורסם ב"דיעות אחרונות", כי ילד הושאר בכיתה א' שנה נוספת, עקב אי-התקדמות בלימודים, בשל מחסור בספרי לימוד. בית-הספר לא סייע בידו בהשגת הספרים כיוון שהוריו לא שילמו לבית-הספר, עקב אי-יכולתם לעמוד בהוצאה.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. אם כן – מדוע אין פוטרים הורים נזקקים מתשלומי אגרות לבתי-ספר ומספקים לבניהם ספרי לימוד?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית.

כבר במהלך לימודיו בכיתה א' אובחנו אצל התלמיד קשיי למידה. כדי לאפשר לו להתגבר על כך התקיימו פגישות רבות עם הוריו, ובהן הציעה המחנכת שהתלמיד יחזור על כיתה א', ירכוש את הידע והמיומנויות הדרושים ויעלה לכיתה ב' באופן שיאפשר לו להשתלב בלימודים. כל אלה ילוו על-ידי מורה טיפולית שתתמוך ותסייע. הצעתה של המחנכת לא התקבלה, התלמיד עלה לכיתה ב', אך לא עמד במטלות. נשקלה שוב האפשרות להחזירו לכיתה א' ונדחתה שנית. בסופו של דבר הוחלט על דעת האם, בהמלצת הפסיכולוגים של בית-הספר, להחזיר את התלמיד לכיתה א'.

ההחלטה לאפשר לתלמיד הנ"ל לחזור על כיתה א' נבעה משיקולים פדגוגיים טהורים שבמוקדם טובת התלמיד והצלחתו בלימודים.

עד כה, טרם שילמו ההורים אגרת חינוך. למרות זאת קיבל בנם גם בשנה שעברה וגם השנה את כל ספרי הלימוד וכן ספרים נוספים בהמלצת המורה הטיפולית.

2-3. בהחלט קיימות אפשרויות לסייע להורים נזקקים בתשלומי אגרת חינוך.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שלילת פטור), התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שלילת פטור) התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת מאיר שטרית. הנמקה מהמקום; הצעת חוק פ/618. בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק הזו שמונחת על שולחן הכנסת הונחה על-ידי בכנסת הקודמת ואושרה בקריאה טרומית. לצערי, לא יכולנו להחיל עליה דין רציפות, ולכן הגשתי את הצעת החוק מחדש.

הצעת החוק נועדה לסגור פרצה בסעיף 72 לחוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג-1963. במצב הקיים היום, אדוני היושב-ראש, המדינה פוטרת אדם המוכר את דירתו הפרטית ממס שבח. מסתבר שעל-פי הפטור הזה חברות עסקיות שעיסוקן במקרקעין מנצלות את הפרצה: לפני פירוקה של חברה כחברה עסקית, הן הופכות את החברה לאיגוד מקרקעין, דהיינו, מחלקים את הדירות בין בני המשפחה, ואז, כאשר מוכרים את הדירות, כל הדירות פטורות ממס שבח.

לא זו היתה כוונת החוק, ואין שום כוונה לתת אפשרות לניצול הפרצה הזאת, שלצערי מנוצלת על-פי נתוני מס הכנסה בצורה רחבה מאוד על-ידי קבוצות גדולות של יזמים ואנשים. מטרת הצעת החוק שלי היא לתקן את הפרצה הזאת ולמנוע את ניצולה לשם פטור ממס לבעלי עסקים גדולים.

התיקון השני בחוק, אדוני היושב-ראש, הוא להיטיב עם אנשים שמגישים בקשה לשלטונות מס שבח לגבי השומות. היום החוק מגביל מאוד בזמן את הפקיד הרלוונטי, כדי שהוא ייתן לו תשובה. החוק מציע להאריך את המועד כדי לאפשר לאנשים, אם טעו במקרה ולא הגישו בזמן את השומה, שלא יפסידו את הפטור, אלא שהפקיד בכל זאת יוכל לאשר להם את הפטור הזה.

אם כן, החוק מצד אחד מיטיב עם החלשים והזקוקים, ומצד שני סוגר פרצה לגבי אלה שמנצלים אותו שלא כחוק.

אני מבקש להודיע, שנציבות מס הכנסה ביקשה ממני לעשות תיקונים אחדים, בעיקר בניסוח של הצעת החוק. אני מסכים לתיקונים האלה ומבקש מהכנסת להעביר את הצעת החוק להכנה לוועדת הכספים. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני סגן שר האוצר ישיב.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, אנחנו תומכים בהצעת החוק של חבר הכנסת מאיר שטרית ומברכים אותו שוב על יוזמתו. כפי שחבר הכנסת מאיר שטרית הזכיר, יש הסכמה בינו לבינינו לגבי כמה תיקונים טכניים. אנחנו מדגישים כי כל הנוגע לסעיף 72א(1) המוצע צריך שיהיה בנוסחו של סעיף 72א כיום.

בנוסף, מוצע להוסיף ולשלול את הפטור האמור במכירת דירה שהתקבלה אגב פירוק של איגוד או דירה שנבנתה על קרקע שנתקבלה אגב פירוק איגוד, כאשר העברת קרקע או דירה, כאמור, נהנו מדחיית מס שבח לפי סעיף 71 לחוק.

אנו מבקשים לתקן את סעיף התחולה כך שהתיקון יחול לגבי מכירת דירה מיום פרסום החוק, ולא רטרואקטיבית, כמוצע בהדפסה המקורית.

יש בהצעה כדי לאפשר למנהל, כהגדרתנו, להאריך מועדים להגשת מסמכים, מעבר לסמכותו הקבועה כיום בחוק.

תיקון הנדרש על מנת להביע תמיכה בהצעת החוק מאפשר הארכת מועדים לתשלום המס תוך כדי הוספת הפרשי הצמדה וריבית.

כזכור, אנחנו תומכים בהצעת החוק. הדגשתי את עיקר התיקונים הנדרשים והמוסכמים. יש עוד תיקונים מוסכמים ולא הגשתי אותם בגלל קוצר הזמן, וועדת הכספים אשר תדון בהצעה בוודאי תרד לפרטי העניינים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

עמיתית חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שלילת פטור), התשנ"ז-1996, לוועדת הכספים? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון שלילת פטור), התשנ"ז-1996, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מודיע על העברת הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – שלילת פטור), התשנ"ז-1996, לוועדת הכספים של הכנסת. תודה רבה.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – ניכוי תשלומי מס רכוש), התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק פ/670 – הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – ניכוי תשלומי מס רכוש), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אברהם פורז. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, כוונתה של ההצעה לתקן תיקון קל בחוק מס רכוש ובחוק מס שבח מקרקעין.

אני רוצה לומר משפט אחד לגבי חוק מס רכוש. חוק מס רכוש מוטל היום למעשה רק על מגרשים, גם אם ערכם נמוך; גם על מגרשים שבכלל לא ניתן לבנות עליהם. לעומת זאת, הוא איננו מוטל, לא על

דירות ולא על חפצי אמנות ולא על אוסף בולים ולא על מטבעות ולא על דברי ערך אחרים. התוצאה היא שנגרם פה עוול גדול.

אבל, אני מנסה לתקן תיקון קטן, והוא זה: כאשר מוכרים נכס ויש עליו מס שבח, מביאים בחשבון את מס הרכוש ששולם. דא עקא, רק מס רכוש ששולם בשלוש השנים האחרונות מחושב בהצמדה למדד, בעוד מס רכוש על שנים עברו מחושב בערכים נומינליים. התוצאה היא, שההוצאה על העבר איננה מוכרת במלואה, ומס השבח מוטל על שבח יותר גדול מהשבח האמיתי, על שבח מדומה.

לכן, מטרת החוק – לאפשר להכיר בהצמדה על כל מס הרכוש לכל התקופה.

אני מודה לממשלה על תמיכתה בהצעת החוק.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני סגן שר האוצר, בבקשה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לבשר לכנסת, ובמיוחד לחברי הכנסת הנוכחים והפעילים בנושא מס רכוש – חבר הכנסת פורז, יושב-ראש ועדת המשנה של ועדת הכספים לענייני מסים, חבר הכנסת אופיר פינס-פז, חבר הכנסת מאיר שטרית, שדיברנו לגביו – כי ב-10 בדצמבר, לפני זמן קצר, מיניתי ועדה ציבורית, שהרכבה: מר יורם גבאי, יושב-ראש, קובי בן-גור, רואה-חשבון, נדב הכהן, רואה-חשבון, יחזקאל הרמלך, קובי נבון, רואה-חשבון, יוסי ריכטר, עורך-דין, וד"ר דפנה שוורץ, לבחינת חוק מס רכוש. אני מקווה שהוועדה תעמוד באתגר שהוצב לה בכתב המינוי ותציע הצעות לשינויים בחוק מס רכוש עד 31 במרס 1997.

חבר הכנסת פורז מקדים, כדרכו, ביוזמותיו הברורות, כפי שאמרתי. הוא מבקש לתקן עוד תיקון קל. אנחנו מבקשים, והתנינו את התמיכה שלנו, ואני מבין שחבר הכנסת פורז מסכים לכך, כי התיקון יוגבל למסים ששולמו החל מיום 1 בינואר 1990, מה שמקובל עליך.

עם זאת, אני מביע את התמיכה העקרונית, ואצביע בעד הצעת החוק. אני רוצה להדגיש ברשות היושב-ראש שלוש נקודות:

1. יש קושי לאתר מידע לגבי תשלומי מס רכוש בשנים קודמות.

2. יש לציין כי לפני 1981 התייחסו שוברי התשלום של מס הרכוש לנכסים שונים, ולא ניתן כעת, בשנת 1996 ואילך, ליחס את החלק המדויק של תשלום מס הרכוש שיציג הנישום קבלה לגביו, לקרקע מסוימת ששולם עליה חלק מהתשלום.

3. ראוי לציין, כי עד שנת 1985 לא היה בחוק מס רכוש מנגנון הצמדה והטלת ריבית בגין פיגורים בתשלום המס.

אני מזכיר, כי אם יש הסכמה שהתחולה תהיה החל מינואר 1990, ויש הסכמה, אנחנו במאמצים גדולים נצליח להתגבר ולקדם את היוזמה הזאת.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

עמיתי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעתו של חבר הכנסת פורז לוועדת הכספים. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון ניכוי תשלומי מס רכוש), התשנ"ז–1996, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת פורז בנושא חוק מס שבח מקרקעין תועבר לוועדת הכספים של הכנסת.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (חישוב נפרד לבני זוג שמקור הכנסתם אחד),

התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר ד' טל:

הצעת חוק פ/666, של חבר הכנסת פורז, הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (חישוב נפרד לבני זוג שמקור הכנסתם אחד), התשנ"ז-1996.

אברהם פורז (מרצ):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' טל:

סליחה, אין הסכמה של הממשלה, לכן אין הנמקה מהמקום.

אברהם פורז (מרצ):

זה סודר.

היו"ר ד' טל:

אם זה סודר, היה צריך להביא את זה לידיעת המזכירות.

אברהם פורז (מרצ):

— — — זה הובא, אבל הגברת כרם — — —

היו"ר ד' טל:

אם הובא, אני מתנצל.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, התחייבתי בפני שר האוצר וסגן שר האוצר שלא לקדם את הצעת החוק אלא בהסכמתם לאחר שתעבור את הקריאה המוקדמת, משום שהבנתי שאף שקיבלתי הודעה מוועדת השרים לענייני חקיקה שהממשלה תומכת, יש בעניין הזה מחשבות שניות, בירורים שניים, והם מקובלים עלי. אינני מתכוון בעניין הזה לעשות שום מחטף, ולא אקדם את הצעת החוק אלא בהסכמת שר האוצר וסגן שר האוצר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הם הסכימו לעשות את זה בקדנציה הקרובה או – – –

אברהם פורז (מרצ):

אני סומך גם על שר האוצר וגם על סגנו, שיש להם שיקולים ענייניים. אנחנו נקיים דיאלוג. התחייבתי שלא לעשות את זה, שלא ייראה כאילו חטפתי משהו היום. כל דבר בתהליך חקיקת החוק הזה ייעשה על-ידי רק בתיאום ובהסכמה של שר האוצר וסגנו. זו התחייבותי.

העניין מסובך במידה מסוימת, הוא נובע מכך שלפעמים קורה ששני בני זוג עובדים בעסק משותף, ובעצם כל אחד עובד בפני עצמו. קחו, למשל, משרד עורכי-דין שבו שני עורכי-דין, הבעל והאשה, עובדים יחד במשרד. כל אחד מהם הוא עורך-דין, לכל אחד מהם יש לקוחות. אין מדובר בפיקציה, ולכן היה מוצדק לתת לכל אחד מהם חישוב נפרד.

משרד האוצר חושש, ובצדק, שיהיו מקרים שבהם למעשה האשה איננה עובדת אבל בעלה ירשום אותה באופן פיקטיבי, ועל-ידי זה הוא יקטין לעצמו את חבות המס. על הפיקציה הזאת צריך להתגבר, ולכן אני בהחלט מוכן לעבוד על העניין הזה עם שר האוצר וסגנו, או עם כל מי שיהיה צורך במשרד האוצר, על מנת לנסות לשפר, אם ניתן. אם נגיע למסקנה שלא ניתן, אז לא ניתן. אני מקווה שאפשר לעשות שיפור מסוים כדי לעשות פה קצת יותר צדק.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. אדוני שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר ד' מרידור:

בשיחה מוקדמת עם חבר הכנסת פורז סיכמנו, שלא נתנגד להעברת ההצעה בקריאה טרומית, וכפי שידידי חבר הכנסת פורז אמר, הוא לא ימשיך בחקיקת החוק הזה אלא בהסכמה אתנו.

אני רוצה לומר לכנסת, במלה אחת, מה הבעיה. הערכתנו היא שעלות החוק עשויה להיות כ-300 מיליון שקלים, עלות גבוהה מאוד. אני לא רוצה שעובדי מס הכנסה יחקרו ויבלשו כל היום אחרי האזרחים, והאפשרות לא לקיים את הוראות החוק בקפדנות – ביטוי עדין שאני נוקט – קורצת כאן מאוד. החשש הוא שכל הזוגות הנשואים או כל הנשים יהפכו להיות עובדים באותו עסק, שעה שבאמת אין זה כך, ופעמיים ייהנו ממדרגות המס, וזה חשש רציני. לכן, עמדתנו הראשונה היתה להתנגד לזה, אבל מכיוון שחבר הכנסת פורז חושב שהוא צודק, מכיוון שאני מוכן לשבת אתו ולבדוק את העניין, בכפוף להסכמה שלו אני מסכים שהעניין יעבור לוועדה. אני מודה לאדוני.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעתו של חבר הכנסת פורז לתיקון פקודת מס הכנסה לוועדת הכספים של הכנסת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (חישוב נפרד לבני זוג שמקור הכנסתם אחד), התשנ"ז-1996, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, חבר הכנסת פורז, 13 בעד, אין נמנעים, אין מתנגדים. הצעתו של חבר הכנסת פורז תועבר לוועדת הכספים של הכנסת.

הצעת חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (תיקון) –

שיעור המס על ויתור על המכסה), התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת ש' שמחון)

היו"ר ד' טל:

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (תיקון – שיעור המס על ויתור על המכסה), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת שלום שמחון; מספרה פ/679. בבקשה.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (תיקון – שיעור המס על ויתור על המכסה), התשנ"ז–1996.

1. תיקון סעיף 34. בסעיף 34 לחוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק), התשכ"ד–1963, בסעיף קטן (ד) בסופו יבוא: 'על רווח ההון מהוויתור על המכסה יחול מס בשיעור 10%'. "

במסגרת מדיניות הממשלה פועלת המועצה לענף הלול להקטנת העודפים בענף ההטלה והפטם, בדרך של הפחתת מספר המשקים בענף הלול. במטרה לקדם את מדיניות הממשלה, יראו בתמורה עבור השבתת הפעילות הניתנת על-ידי המדינה כחייבת במס רווח הון בשיעור 10%.

הצעת חוק זהה הוגשה בכנסת השלוש-עשרה.

אני רוצה לומר כמה דברים על הצעת החוק ועל התחייבות שלטונית שניתנה על-ידי הממשלה הקודמת. לפני כשלוש שנים התחילה רפורמה בענף הלול, ולכן תמונה בעיני התנגדות הממשלה. על-פי הרפורמה, יירכשו מכסות פטם ומכסות ביצים מבעלי משקים קטנים, בעלי משקים שבמשך עשרות שנים החזיקו באותן מכסות. אותן מכסות היו מיועדות לפרנסתם, וכרגע הם לא יכולים להתמודד עם תנאי השוק. הפירוש המעשי של העניין הוא, שמאות אלפי משקים מחזירים את מכסתם למדינה, ובעצם חוסכים לה הרבה כסף מעצם העובדה שלא יהיו עודפים באותם ענפים. אנחנו כבר רואים את אותות הפעולה הזאת של הרפורמה ממש בימים אלו, כאשר יש הקטנה מאוד גדולה בשלוחת הביצים ובשלוחת הפטם.

לאותם מגדלים ניתנה התחייבות שהמס יהיה בגובה של 10%. ההתחייבות הזאת ניתנה בכנסת הקודמת, היא אושרה בוועדת הכספים לקריאה ראשונה, ועם זאת, בגלל הבחירות, היא עדיין לא עברה.

אני רוצה לומר היכן נמצאים אותם משקים. הם נמצאים ביישובי התענכים, ביישובי עדולם, ביישובי לכיש, ביישובי מרחבים – אזורים שממילא הפיצוי הקטן שניתן להם לא יסייע בידם להשתקם באופן

מלא, אבל הוא עדיין עוזר להם לעבור לענף אחר או להחזיק את המשפחה. לכן אני סבור, שעל הממשלה לכבד אותה התחייבות שלטונית שניתנה בכנסת הקודמת על-ידי הממשלה הקודמת ולכבד את מה שהובטח לאותם מגדלים שכבר מסרו את מכסתם.

אני רוצה לקרוא פה נייר של נציבות מס הכנסה, שמדבר במפורש על עמדת הנציבות: "התמורה בגין ויתור על מכסת ביצים ופטם מהווה רווח הון על-פי פרק ה', ומאחר שהעלות היא אפס, כל התמורה מהווה רווח הון ריאלי. האמור לעיל נכון כל עוד לא ייקבע אחרת בחוק. אולם לא ניתן להתעלם מהעובדה שלחקלאים הובטח שיעור מס מוקטן על-ידי רשות ממשלתית אחרת, וקיימת סבירות גבוהה שאכן החוק יעבור".

על כן תמוהה בעיני התנגדות הממשלה, במיוחד לגבי אותם חקלאים מסכנים מיישובי התענכים, כפי שאמרתי, מעדולם, ממרחבים ולכיש, בדיוק אותם אנשים שזכאים למעט הכסף הזה. ובימים האחרונים הוצאו שומות בגובה של 50%. כדאי שנבין על מה מדובר: אם אתה מחזיר את מכסתך למדינה, אתה מקבל 1.80 שקל. אם אתה משלם 50% מס, אתה בעצם נשאר עם 0.90 שקל. אם היתה לך מכסה של 20 טונות בסך הכול, תקבל 18,000 שקלים. לכן, זה עושק של אותה אוכלוסייה מסכנה באזורים שהזכרתי, ומסיבה זו אני מבקש מכל חברי הכנסת לעשות כל מאמץ ולתמוך בהצעת החוק הזאת. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

חברי הכנסת, מי בעד העברת הצעת החוק של חבר הכנסת שלום שמחון לוועדת הכלכלה? מי נגד?

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 20

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) (תיקון שיעור המס על ויתור על המכסה), התשנ"ז–1996, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שמחון, בעד – 20, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת החוק תועבר לוועדת הכלכלה של הכנסת.

אברהם פורז (מרצ):

אחרי שנגמרה ההצבעה: אם לא כתוב "הנמקה מהמקום", סימן שהממשלה מתנגדת.

היו"ר ד' טל:

כן, ברור. הממשלה איננה, לכן עברתי ישר להצבעה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – השוואת תנאים עקב נישואין), התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)

היו"ר ד' טל:

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – השוואת תנאים עקב נישואין), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, שאול יהלום; הצעת חוק פ/682. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, ההצעה שלי מתייחסת לנושא מאוד מצומצם של השוואת תנאים של בת בשירות לאומי לחיילת, כאשר הבת הזאת מתחתנת. היום חיילת ובת בשירות לאומי, שתיהן זכאיות לאחר גמר שירותן לדמי אבטלה. השאלה היא מה קורה אם תוך כדי שירותן הן מתחתנות. לגבי חיילת, היא זכאית. בת בשירות לאומי אינה זכאית. הצעת החוק הזאת באה להשוות ולתת גם את הזכות הזאת לדמי אבטלה עקב נישואין, כמו לחיילת. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' טל:

לאיזו ועדה אדוני מבקש להעביר, לוועדת החוקה, חוק ומשפט במקרה?

שאול יהלום (מפד"ל):

אפשר.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. נעביר את זה לוועדת הכנסת, שתחליט לאיזו ועדה להעביר את הנושא. חבר הכנסת יהלום, הנושא יעבור לוועדת העבודה והרווחה.

רבותי חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון השוואת תנאים עקב נישואין),

התשנ"ז-1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת שאול יהלום תועבר לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

הוועידה הכללית לשוויון האוכלוסייה הערבית

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, מס' 1115: הוועידה הכללית לשוויון האוכלוסייה הערבית – של חבר הכנסת סאלח סלים. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בסוף השבוע האחרון קיימה האוכלוסייה הערבית ועידה תחת הכותרת: ועידת השוויון לאוכלוסייה הערבית בישראל.

אדוני היושב-ראש, אפשר לשאול מה קרה שאין שר?

היו"ר ד' טל:

סליחה, אפשר לבקש שיהיה שקט בפתח? אותו דבר בצד הימני של האולם.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה אין שר, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת יצחק כהן ועמיר פרץ, העוזרים הפרלמנטריים, אני מבקש.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה מוריד את הזמן הזה מהזמן שלי?

היו"ר ד' טל:

אתן לך את כל הזמן שמגיע לך. אוסיף לך אפילו עוד דקה מעבר לזמן.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תודה, אבל איפה הממשלה, אדוני היושב-ראש? למה אין שר?

היו"ר ד' טל:

שמעתי את הערתך. ננסה לברר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הוועידה התקיימה בנצרת, ונכחו בה, בין היתר, חלק מהכוחות הדמוקרטיים היהודים, שמזדהים עם מאבקה הצודק של האוכלוסייה הערבית. היוזמה לקיום הוועידה באה עקב האפליה והקיפוח של האוכלוסייה הערבית בכל התחומים.

לדעתי, האפליה נגד האוכלוסייה הערבית היא מתוכננת ולא מקרית. ממשלות ישראל התייחסו אל הערבים בישראל כאל עדות: מוסלמים, נוצרים, דרוזים ובדואים, והאמת היא שהאוכלוסייה הערבית בישראל היא מיעוט לאומי וחלק מהעם הערבי הפלשתיני ולא עדות.

ועידת השוויון דנה בנושאים הבאים: הזכות הלאומית של הערבים בישראל, האדמות והכפרים הלא-מוכרים, ההקדש המוסלמי, הרשויות המקומיות הערביות והערבים בערים המעורבות, החינוך, מצב הבריאות במגזר הערבי, העוני ופעולות משרדי הרווחה במגזר הערבי, האשה הערבייה, ונושאים נוספים.

מספר האזרחים הערבים בשנת 1948, לאחר קום המדינה, עמד על 156,000 נפש. היו להם 2.5 מיליוני דונם אדמה. בשנת 1995 מנתה האוכלוסייה הערבית 850,000 תושבים, עם 770,000 דונם. בשנת 1948 היו בממוצע לכל נפש 16 דונם, והיום יש בממוצע פחות מדונם אחד לכל נפש. זה כולל את כל האדמות, גם החקלאיות. באזורי הבנייה יש לכל נפש פחות מ-400 מ"ר.

המספרים לעיל מראים את הקיצוץ הגדול מאוד באדמות הערבים, וזאת כתוצאה מגזלה מתמשכת של האדמות הערביות על-ידי ממשלות ישראל, תחת סמאות ותירוצים שונים, כמו ביטחון המדינה, או פיתוח, וכל מיני תירוצים של הממשלה תחת כל מיני כותרות. לאחר כל הגזלות האלה נהפכה האוכלוסייה הערבית בישראל מאוכלוסייה שרובה פלאחים, שחיים מעבודת האדמה, לאוכלוסייה שרובה פועלים.

נוסף על כל מה שאמרתי, הממשלה הזו ממשיכה בהכנת תוכניות להגבלת התפתחותה וקידומה של האוכלוסייה הערבית. שמענו על זה בתוכניות: פעם ייחוד הגליל, פעם פיתוח הגליל ופעם תיעוש הגליל. התוכניות הממשלתיות מדברות בפירוש על כך שהכוונה היא שיהיה רוב יהודי ולא רוב ערבי בגליל. התוכנית האחרונה פורסמה באוקטובר 1996, והיא נקראת תוכנית המיתאר של הגליל.

התושבים הערבים בגליל, בין שהם רוב ובין שהם מיעוט, הם אזרחי מדינת ישראל. למה יש כוונות שהיהודים יהיו רוב בגליל, כאילו האזרחים והתושבים הערבים עונים למדינה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

on וחלילה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כאילו. למה זה מזיק?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הרצון של העם היהודי הוא להיות רוב בארץ-ישראל, ושמדינת ישראל תהיה מדינה יהודית עם רוב יהודי, ושזו תהיה מדינה דמוקרטית.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

העם היהודי הוא רוב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

במצב של רוב, אסור שיהיה, חס וחלילה, דבר שלילי.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אבל העם היהודי במדינת ישראל הוא הרוב, על זה אין ויכוח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא יהיה עוד רוב הרבה יותר גדול במשך השנים. זו התקווה שלנו, על-פי מגילת העצמאות שאתה ואנחנו שותפים לה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בסדר, אבל למה זה מזיק אם באזור מסוים שנקרא הגליל יש כמה אלפי ערבים יותר מיהודים? במה זה מפריע?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש הרבה אזרחים ישראלים בגליל, גם יהודים וגם ערבים. אנחנו רוצים שבכל מקום יהיה רוב יהודי, ושלערבים יהיה רק טוב בארץ הזאת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

רק שיהיו במיעוט.

היו"ר ד' טל:

זה כבר לא תלוי בממשלה, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רק בארץ יהיה מיעוט ערבי. יש מיעוט יהודי במרוקו, יש מיעוט יהודי באלג'יריה, אנחנו מיעוט יהודי ב-21 מדינות ערב. תהיה רק מדינה אחת בעולם שבה יהיה מיעוט ערבי. הערבים יהיו חברי כנסת ויהיה שוויון זכויות לערבים. יש רק בעיה אחת, אדוני היושב-ראש, שזו מדינה יהודית דמוקרטית.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, נעים מאוד לשמוע אותך, אבל רשות הדיבור היא של חבר הכנסת סאלח סלים, ואני מבקש לא להפריע לו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, זה אמור גם לגביך. זה חבר לדרך, חבר לרעיון, תאפשר לו לדבר.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

במליאה הם רוב עכשיו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין להם רוב במדינה, אבל יש להם עכשיו רוב במליאה, ואני גאה על כך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

גם זו בעיה, חבר הכנסת ריבלין. הערבים עכשיו רוב. אדוני השר, אף שנכנסת, עדיין הערבים הם רוב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, את זה תסביר לחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה בחוץ. לא אפשרתי לחבר הכנסת טלב אלסאנע לדבר, אני מבקש לא לאפשר גם לאחרים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בתוך מדינת ישראל חיים היום למעלה מ-200,000 פליטים פלשתינים, כאלה שנעקרו מכפריהם וגרים בכפרים ערביים המרוחקים ממקום מגוריהם הקודם 5 ק"מ, 10 ק"מ, 20 ק"מ או 50 ק"מ, ואינם יכולים לחזור לאותם כפרים. בתים ואדמות שלהם נמצאים במקומות כמו אקריה, בירעם ועוד עשרות כפרים ערביים אחרים. זה דבר שקיים בתוך מדינת ישראל, אני לא מדבר על פליטים שנמצאים בלבנון, בירדן או במצרים; פליטים שחיים פה, מרוחקים מבתיהם ומכפריהם שמהם נעקרו בשנת 1948, ולא יכולים לחזור אליהם.

במדינת ישראל חיים בסביבות 50,000 תושבים, היום, לקראת שנות האלפיים, ביישובים שנקראים יישובים לא-מוכרים. הם אינם מקבלים שום שירותים: לא חשמל, לא מים, לא כבישים, ושום שירותים חברתיים, ולו המינימליים ביותר. ויותר מזה, השלטונות רודפים את התושבים האלה, הורסים להם את הבתים ומקשים עליהם את החיים בכל התחומים, וכל זה מפני שהם גרים בכפרים לא-מוכרים. לא נותנים להם אישורי בנייה ומונעים מהם כל התפתחות על אדמותיהם. אדמותיהם – יש להם טאבו.

הזכרתי שמספר הפלאחים הערבים ירד בגלל גזלת האדמות, וגם בגלל — — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

למה זה קרה? מה הסיבה? מה קרה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני אגיד לך עוד מעט.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

היתה מלחמה. במלחמה הזו לא אנו פתחנו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה לא מצדיק. נניח שאתה צודק. אבל, זה לא מצדיק לעקור בן-אדם ולזרוק אותו 10 קילומטרים מהיישוב שלו ולעשות ממנו פליט. זה לא מצדיק.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני גם לבגדד לא יכול לחזור.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת עזרא אומר, שגם לבגדד הוא לא יכול לחזור.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני חושב, שאם אתה רוצה, אתה יכול לחזור.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תחזור, אם אתה רוצה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אם אתה רוצה, אתה יכול לחזור. הנה, חבר הכנסת יעשה לך פרוטקציה שם ויסדר את זה עם – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני אסדר פרוטקציה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ליד בגדד. ליד בצרה.

היו"ר ד' טל:

טוב. חברי הכנסת – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הזכרתי שמספר הפלאחים הערבים ירד בגלל גזלת האדמות וגם בגלל הקשיים שנתקלו בהם, כמו אי-מתן הלוואות ומענקים והגבלת גידול מסוים של ירקות. כמויות המים המוקצבות להם, אדוני השר, מגיעות ל-2% היום – לפלאחים הערבים בלבד. לכן מספרם הצטמצם והוא מגיע היום ל-5%-7% מהאוכלוסייה הערבית.

הוועידה בנצרת דנה גם בעניין הווקף המוסלמי והבעיה הקיימת היום. ממשלת ישראל השתלטה על הווקף המוסלמי ונכסיו, והעדה המוסלמית לא נהנית משום דבר תמורת זה, ועלי לציין שאפילו האחראים לווקף הם יהודים או ערבים שמשרתים, משתפים, את הממשלות השונות שהיו.

היום חיים קרוב ל-90,000 אזרחים ערבים בערים המעורבות: חיפה, לוד, רמלה ויפו, והתושבים הערבים בערים אלה סובלים מאפליה קשה מאוד. אפשר לראות את זה בעין, בלי שום הרצאה, וכל המבקר בערים אלה יכול לראות, בלי משקפיים, את ההבדל בפיתוח ובשירותים בין שכונה יהודית לשכונה ערבית. מי שלא מאמין לדברי, שיבוא בבקשה לבקר בערים האלה.

הוועידה דנה גם במצב החינוך בקרב האוכלוסייה הערבית. למרות כל ההתקדמות שהיתה בחמש השנים האחרונות, עדיין קיים מחסור של 1,000 חדרי לימוד במגזר הערבי. באוניברסיטאות, למשל, יש 81 מרצים ערבים, אף שיש מאות בעלי תואר אקדמי, וחלק מהם עבדו כמרצים באוניברסיטאות באירופה ובארצות-הברית, וכאן המערכת סגורה בפניהם. הבעיה הגדולה יותר היא בתוכן של תוכניות הלימודים בבתי-הספר הערביים. תלמיד ערבי חייב ללמוד את ביאליק, אבל את מחמוד דרוויש, למשל, אסור לו ללמוד.

במגזר הערבי, כשקיבלו מורה לבית-הספר, נהגו במשך שנים רבות, ואומרים שזה הסתיים היום, אבל אני לא בטוח – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סאלח סלים, אני מבקש לסיים. כבר הוספתי לך שלוש דקות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אבל היו לי ארבע דקות של הפרעות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הפרענו לו.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, מעתה ואילך אוריד ואקזז את זה מזמנך שלך. הוספתי לחבר הכנסת סאלח סלים שלוש דקות. אאפשר לך להשלים את הרעיון הבא ולסיים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

במגזר הערבי נהגו לקבל מורה לבית-ספר, או מנהל או מפקח – הם היו חייבים לעבור דרך גורמי הביטחון. הבדיקה הביטחונית לא התמקדה בעבר הביטחוני של המועמד, אלא בעמדותיו הפוליטיות, ויש לי עדויות אישיות על כך.

בשנה האחרונה קיבלנו מכתב משר החינוך, זבולון המר, למגזר הערבי, שהוא מבקש להעמיק גם במגזר הערבי את הלימודים על שורשי הציונות והיהדות. עד היום מחלקים את הכספים לתנועות נוער לפי היותם ציונים או לא-ציונים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מוכן לתת לך תשובה על מה שאתה רוצה, אבל שהיושב-ראש ירשה לי. מה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תספר גם איך הילדים של המשת"פים מקובלים בכפרים הערביים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מוכן לתת לך תשובה. זה נושא חשוב מאוד.

בעניין החינוך לגיל הרך, התלמיד הערבי מצטרף לבית-הספר — — —

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת סאלח סלים, אני מאפשר לך לענות לו, מפני שזה מעניין גם אותי – הנושא של המשת"פים – אם חבר הכנסת רוצה לענות. אם לא, אאפשר לך לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

קח אותם אצלך בבית. זה לא נורמלי.

היו"ר ד' טל:

אני מאפשר לו. זה פשוט מעניין.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

המשת"פים באו מהגדה המערבית, מעזה או מהשטחים הכבושים, כמו שאני אומר. חלק מהם גרו בערים יהודיות, גם בתל-אביב. גם האזרחים היהודים, היכן שגרו המשת"פים האלה, עשו הפגנה וביקשו לזרוק אותם משם, כי הם לא רק משת"פים, שבגדו בעם שלהם, גם בהתנהגותם היומיומית. הם אינם בני אדם. יש לי על זה הוכחות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

שהוא ייקח אותם אליו.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

הם הצילו חיילים שלך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אז בבקשה, קח אותם לחיפה. בבקשה, אני מוותר לך – קח אותם לחיפה, לתל-אביב, לטבריה, לקריית-ביאליק. קח אותם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סלים, אני מבקש לסיים. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, אנחנו מבקשים לסיים. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בעניין החינוך לגיל הרך, התלמיד הערבי מצטרף לבית-הספר בנקודת מוצא שונה מזו של התלמיד היהודי. במה זה מתבטא? במגזר היהודי מגיעים לגני טרום-חובה 96%, ובמגזר ערבי מגיעים 40%. במגזר הערבי, לחלק גדול מבתי-הספר אין יועצים. במשרד החינוך יש היום 506 יועצי חינוך, ומאלה – 14 במגזר הערבי, שזה 2.8%.

היו"ר ד' טל:

תודה. אני מבקש בזה לסיים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מסיים.

היו"ר ד' טל:

לא. יש לך עוד שני עמודים, ועברנו את הזמן. תגיע לסיכום, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מציע גם פה בסיום, אף שלא גמרתי את כל מה שהכנתי: 1. על ממשלת ישראל, אדוני השר, להכיר באוכלוסייה הערבית כמיעוט לאומי – זו האמת של האוכלוסייה הערבית – ולפעול כדי להגשים את עניין השוויון לאוכלוסייה הערבית בכל התחומים; 2. האוכלוסייה הערבית תיאבק למען זה שמדינת ישראל תהיה מדינה דמוקרטית אמיתית ומדינה לכל אזרחיה. אנחנו אזרחים, ואנחנו רוצים להרגיש בשוויון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מדינה יהודית – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מסיים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת סאלח סלים, משפט אחרון ולא יותר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

משפט אחרון. על ממשלת ישראל להפסיק מייד את גזלת האדמות הערביות ולהכיר בכפרים הלא-מוכרים עד עכשיו, ולתת להם שירותים כאזרחים שווים. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר התיירות מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

היו"ר ד' טל:

אדוני, בבקשה.

שר התיירות מ' קצב:

חבר הכנסת סאלח סלים, אתם צריכים להחליט אם אתם רוצים לנהל על גבם של ערביי ישראל מאבק פוליטי, מדיני ולאומי, או שאתם רוצים, כנציגי ציבור, לשפר את איכות החיים של ערביי ישראל, להעלות את רמת החיים שלהם בתחומי החינוך, הרווחה, העבודה והדיור. תחליט.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מה הסתירה?

שר התיירות מ' קצב:

ידידי, אני יכולתי להסכים עם כל דבריו של חבר הכנסת סאלח סלים עד למשפט האחרון.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

סלים; בפתח, לא בשווא.

שר התיירות מ' קצב:

סלים. סלאם. אי-אפשר לבוא ולדרוש ולתאר תיאורים אמיתיים על המצוקות בחברה הערבית הישראלית – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה – – –

שר התיירות מ' קצב:

– – ובאותה נשימה, באותו משפט לבוא ולומר: אנחנו רוצים להכיר בערביי ישראל כמיעוט לאומי. אנחנו רוצים מדינה שהיא מדינה לכל אזרחיה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, מה המציאות?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה? זו לא המציאות?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני לא אאפשר לך, עם כל הכבוד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

לא, אני לא מאפשר לך. זה הפך להיות שיטה, ואת זה אני לא מקבל. כשיש רצון להתייחס קונקרטי, בבקשה. לא, אני מבקש לאפשר לשר לומר את דברו. תאמר בסוף. תאפשר לשר לומר את דברו.

שר התיירות מ' קצב:

חבר הכנסת סלים, בגישה הזו אתה מחטיא את המטרה. אפשר להתלכד אתך וללכת אתך יד ביד – כמו שפעם נהגתם לצעוד במצעדי האחד במאי – אני מוכן לצעוד אתך כתף אל כתף לא באחד במאי אלא בכ"ט בתמוז, כדי לשפר את רמת חייהם של ערביי ישראל.

ברגע שאתה מציב מטרות, שהן מטרות פוליטיות, ושהתכלית שלהן לנגח את מדינת ישראל, את ממשלת ישראל, את כנסת ישראל – הדרכים שלנו מתפצלות. אם אתה רוצה להכריז על מדינת ישראל כעל מדינה של כל אזרחיה, אולי גם לא צריך חינוך ערבי; החינוך של כל האזרחים צריך להיות אחיד, ואז אולי לא צריך בכלל מפלגות על בסיס אתני, לא צריך מפלגות על בסיס לאומי, כי זו מדינה של כל אזרחיה. אני חושב שגם מהבחינה הזו אתם עושים טעות.

תקיימו קונגרסים, תכנסו ועידות ועצרות, נופיע יחד, ומה שצודק – צודק: צריך לשלב את ערביי ישראל בשלטון, בממסד, בחברה, בכלכלה, בפוליטיקה, במוסדות האקדמיה, בכל המערכות. אני אתך. צריך לפעול כדי לשפר את רמת החינוך. אנחנו יחד בעניין הזה. צריך לשפר את תנאי הדיור ולהוריד את שיעורי האבטלה, לצמצם את הנשירה מבתי-הספר ולהביא לתנופת פיתוח יותר גדולה. אני אתך בעניין הזה. אבל תפריד בין הנושאים.

אני גם לא שולל את הזכות שלך להיאבק על עניינים פוליטיים. תוסיף עליהם: זכות הגדרה עצמית לפלשתינים. אל תחבר בין שני הנושאים האלה, חבר הכנסת סלים, כי אתה פוגע דווקא במטרה שיכולה להיות משותפת לך ולי. תפריד בין הדברים. אתה מעלה נושא לסדר-היום של הממשלה, תאמר: אני דן במצוקות בקרב החברה הערבית הישראלית. מה מפריע לך להעלות נושא נוסף כהצעה רגילה? הרי יש לך זכות להציע הצעה רגילה. תעלה נושא נוסף, ותתייחס לבעיה הפלשתינית, תתייחס למעמדם הפוליטי של ערביי ישראל. תפריד בין הנושאים, כי אני, לצערי הרב, בסיכום לא אוכל אפילו לתת לך תמיכה מינימלית.

אני חוזר ואומר, וזה צריך להיות ברור, חבר הכנסת סאלח סלים: זו מדינה יהודית, עם שוויון מוחלט – וזה חייב להיות בכל תנאי – לכל אזרחי מדינת ישראל; אבל זו מדינה יהודית. אין לנו מדינה אחרת, אין לנו בעולם כולו שום כפרת ארץ שאנחנו יכולים לומר כי אנחנו, העם היהודי, יכולים להיות בה; אין לנו מקום אחר. ארצות ערב, ברוך השם, משופעות בישויות, בריבוניות, בסמכויות שלטוניות. גם במדינה היחידה שיש לנו בעולם אנחנו צריכים להתחלק?

ואני לא יודע, חבר הכנסת סאלח סלים, מאין הרעיון – תסלח לי – המטורף הזה, לבוא ולהתחיל לשנות עכשיו סדרי בראשית. מגילת העצמאות מדברת אל ערביי ישראל, היא מקודשת אצלנו, נקדש אותה. כששרים את ההמנון, אני לא תובע ממך לשיר את ההמנון בקול רם, אבל אני מבקש ממך לכבד את ההמנון של מדינת ישראל, לעמוד דום. לכבד אותו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא זה הוויכוח.

שר התיירות מ' קצב:

תסלחי לי, את לא שמעת את כל דבריו של חבר הכנסת סאלח סלים. את יודעת את כל מה שהוא אמר, אבל את לא שמעת את כל מה שהוא אמר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא, שמעתי, אדוני. כשמדובר על זכויות של מיעוט, זה לא בניגוד לזכויות של הרוב.

שר התיירות מ' קצב:

גברתי, מה זה קשור עם זה שמדינת ישראל היא מדינת כל אזרחיה, במקום שבו מדינת ישראל היא מדינת היהודים? מה הקשר בין שני הדברים? מה הקשר בין פתרון בעיית השוויון לבין הכרזה על ערביי ישראל כמיעוט לאומי? מה הקשר?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זו מציאות.

שר התיירות מ' קצב:

מדוע צריך לקשור בין שני הדברים האלה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

לא, אני מבקש לא להפריע, ולאפשר לו לסיים. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, תהיה הצעה אחרת.

שר התיירות מ' קצב:

רבותי, אתם יודעים בדיוק למה אתם מכוונים את הדברים ואתם יודעים בדיוק ממה אנחנו חוששים. אתם מכוונים את הדברים להכריז על ערביי ישראל כעל מיעוט לאומי, מתוך כוונה לעשות – לאחר ההכרה הזו וההכרזה הזו – את הצעד הנוסף. אתה יודע בדיוק ממה אנחנו חוששים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שוויון זכויות — — —

שר התיירות מ' קצב:

אתה יודע בדיוק. אל תהיה תמים. וגם אני לא תמים. לא אתה תמים ולא אני תמים. בוא לא נהיה שנינו נאיביים. שנינו לא נהיה נאיביים בעניין הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל זאת לא זכותו לדרוש — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

-- --

שר התיירות מ' קצב:

ידידי, אתה רוצה שוויון זכויות? כל הכבוד, אני אתך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אז תן לי את זה.

שר התיירות מ' קצב:

אתה רוצה להוציא את הרחוב הערבי מהמצוקה שהוא נתון בה? אני אתך. אתה רוצה שילוב ערביי ישראל בעבודה, בשלטון, בפוליטיקה, אני אתך. ברגע שאתה רוצה להחדיר לזה סממנים פוליטיים, אלמנטים פוליטיים, עם משמעויות לאומיות – על-ידי כך שאתה רוצה לשלול מאתנו, היהודים, הכרזה על מדינת ישראל כעל מדינת היהודים. אתה עובר את הגבול.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש הסכמה על שוויון זכויות? אז בוא נעשה את זה.

שר התיירות מ' קצב:

לא, חביבי. לא זה מה שאמר חבר הכנסת סאלח סלים, כי הוא לא הסתפק בנאום שלו בלי הדרישה הסופית שלו. ואדוני היושב-ראש, אני רוצה לשבח אותם מנהיגים ערבים, שהתכנסו בסוף השבוע ולא העלו את הדרישה שהעלה פה חבר הכנסת סאלח סלים. אני משבח אותם. הם גילו דווקא אחריות, הם מבינים בדיוק את המשמעויות של הדרישות האלה, ואין לי שום ספק שערביי ישראל צריכים לכנס כינוסים וצריכים להפעיל לחץ ודעת קהל וכל האמצעים הלגיטימיים שהחוק הישראלי מעמיד לרשותם, מתוך כוונה להגיע לשוויון זכויות מלא בפועל, לא רק על-פי החוק אלא גם על-פי רוח החוק עצמו. ואת זה נוכל לעשות כשאתם, כמנהיגים ערבים, תדעו לעשות את ההפרדה בין שני הנושאים האלה.

אדוני היושב-ראש, לצערי הרב, אי-אפשר להסכים עם דבריו של חבר הכנסת סאלח סלים, אלא אם כן הוא ירצה שנדון בוועדה מוועדות הכנסת, כפי שיוחלט, אך ורק במצוקות של הרחוב הערבי, במגזר הערבי. בתנאי זה – אין לי שום התנגדות להעברת הנושא לוועדה. אבל אם הוא רוצה להשליך על כך גם כל מיני משמעויות פוליטיות, אני אבקש להסיר את הנושא מסדר-היום.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סאלח סלים, אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדה, כפי שניסח כבוד השר?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מציע לקיים דיון במליאה.

היו"ר ד' טל:

אם אתה עומד בשלך, יש הצעה של חבר הכנסת טלב אלסאנע להסיר את הנושא מסדר-היום.

שר התיירות מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, בעקבות הודעת חבר הכנסת סאלח סלים, אני מציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אם כן, אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אז.ק"י, הצעה אחרת להעביר לוועדה.

היו"ר ד' טל:

סליחה, חבר הכנסת אלסאנע, יש פה בעיה פרוצדורלית. אתה מבקש להעביר את הנושא לוועדה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כן.

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת סאלח סלים, אתה רוצה דיון במליאה?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אלסאנע, מה החלטת? בהתחלה החלטת להסיר, אחר כך החלטת להעביר לוועדה ועכשיו למליאה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

דיון במליאה.

היו"ר ד' טל:

אם כן, יש הצעה לקיים דיון במליאה ויש הצעה להסיר את הנושא מסדר-היום. נעבור להצבעה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 9
נמנעים – אין
ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

חמישה בעד דיון במליאה, תשעה – נגד, ואין נמנעים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אנחנו שבעה פה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ד' טל:

גברתי הנכבדה, עינייך הרואות, הצג מורה: חמישה, נגד – תשעה, ואין נמנעים. אשר על כן, הנושא הוסר מסדר-היום.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הנה יושבים פה שני חברי כנסת והנורה לא דולקת אצלם.

היו"ר ד' טל:

אני מוכן לתקן: שבעה נגד תשעה. הנושא הוסר מסדר-היום. תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

כבוד השר לביטחון פנים ישיב על שאלות שהוגשו. בבקשה, אדוני השר לביטחון פנים.

המסגד ב"אורות שלמה"

חבר הכנסת ח' דיין שאל את ראש הממשלה ביום י' בחשוון התשנ"ז (23 באוקטובר 1996):

גורמי ביטחון המליצו להשלים עם הקמת המסגד ב"אורות שלמה" ולא לנקוט בשלב הזה צעדים להגבלה או למניעה של הפעילות במקום.

רצוני לשאול:

1. כיצד נוצר מצב שבו נבנה מסגד מוסלמי מתחת לאפה של ישראל במקום כה רגיש?

2. כיצד תבטיח ממשלת ישראל שלא יהיו עוד השתלטויות של מוסלמים על אתרים נוספים בהר-הבית?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בהר-הבית לא נבנה שום מבנה חדש. האתר המכונה "אורות שלמה", והקרוי עתה בפי המוסלמים "אל-מוצלא אל-מרוואני", הוכשר כמקום תפילה באמצעות עבודות ניקוי, ריצוף והתקנת תאורה.

הדבר לא נעשה "מתחת לאפה" של ממשלת ישראל. אדרבה, הממשלה הקודמת נתנה את אישורה בתחילת השנה, לקראת תפילות הרמדאן, להכנת האתר על-ידי הנהלת הווקף בהר-הבית לקליטת המוני מתפללים. הממשלה הנוכחית קיבלה מצב נתון, והחליטה, דווקא משום רגישותו של האתר, שלא לשנות את המצב שנוצר באתר עקב החלטתה של הממשלה הקודמת. אין לנו שום עניין להפוך את המקום הרגיש הזה לזירת התלקחות של "מלחמת דת".

2. לא היתה שום "השתלטות" על אתרים בהר-הבית. ההר ומסגדיו מתנהלים מאז 1967 על-ידי הווקף המוסלמי תחת שלטון ישראל ובהסכמת כל ממשלות ישראל. אין לממשלה זו כוונה לשנות את מצב הדברים. משטרת ישראל מקיימת נוכחות קבועה בהר, ושום פעולה אינה יכולה להיעשות בלי ידיעתה ובלא אישור הרשויות המוסמכות של מדינת ישראל ועיריית ירושלים.

הרחקת עיתונאים חרדים מזירת ההפגנות ברחוב בר-אילן

חבר הכנסת י' וקנין שאל את השר לביטחון פנים ביום ח' באב התשנ"ו (24 ביולי 1996):

עיתונאי, בעל תעודה רשמית, מעיד שהורחק מזירת ההפגנות ברחוב בר-אילן בטענה ש"אסור לכם לעבוד בשבת", וש"אתם חרדים ולכן אתם בעינינו מפגינים ולא עיתונאים". רצ"ב הכתבה בעיתון "קוראי עונג" מתאריך כ"ה בתמוז התשנ"ו.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. אם כן – מדוע רק עיתונאים חרדים הורחקו?

3. האם הציטוטים שהובאו מדובר המחוז ומפקד המחוז נכונים?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. בדקתי את הנושא עם מפקד מחוז ירושלים של משטרת ישראל, ונמסר לי כי בשל התנהגותו של הכתב, כשלא היה הבדל בינה לבין התנהגות המפגינים, הוא קיבל יחס כאל מפגין.

עוד נמסר לי, כי התבטאויותיו של העיתונאי כלפי השוטרים ומפקד המחוז היו רחוקות מרחק רב משאלות של עיתונאי.

מפקד המחוז ענה באופן אישי במכתב מפורט ביותר לעורך עיתון "יום השישי", וביקשתי כי יעביר אליך עותק ממנו.

שיתוף מורי נהיגה באכיפת חוקי התנועה

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את השר לביטחון פנים ביום ח' באב התשנ"ו (24 ביולי 1996):

מורי נהיגה נוסעים בדרכי הארץ שעות רבות מדי יום כחלק מעבודתם היומיומית.

רצוני לשאול:

1. האם נשקל לשלב את מורי הנהיגה במערך משקיפי התנועה, כך שנוכחותם בכבישי הארץ תתרום לאכיפת חוקי התנועה?

2. האם נשקל להתקין פנס כחול מהבהב ברכבם בשעות לימוד נהיגה, כדי להרתיע נהגים אחרים מלבצע עבירות תנועה בדרכים?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בדקתי את הנושא עם ראש מינהל התנועה הארצי במשטרת ישראל, ונמסר לי כי נושא משקיפי התנועה הינו באחריות הישירה של המועצה למניעת תאונות אשר באחריות משרד התחבורה, ועל כן אני מציע כי בנושא זה תפנה לשר התחבורה.

2. אשר להתקנת פנס כחול מהבהב על רכבם של מורי הנהיגה, הדבר טעון חקיקה מיוחדת. במשטרת ישראל מתנגדים, בצדק, לרעיון, אשר יפגע, לדבריהם, באמצעי ההרתעה והאמינות המבצעית של המשטרה.

בעניין זה ברצוני להוסיף, כי רק לאחרונה הנחיתי את משטרת ישראל, כי פנס כחול מהבהב יהיה מופעל בכל שלבי הנסיעה של הרכבים המבצעיים.

קטינים במועדוני חשפנות ובמכוני ליווי

חבר הכנסת ר' אלול שאל את השר לביטחון פנים ביום ח' באב התשנ"ו (24 ביולי 1996):

בעקבות תחקיר העיתון "חולון בת-ים" מיום כ"ה בתמוז התשנ"ו והגילוי על-אודות קטינים המבלים במועדוני חשפנות ובמכוני ליווי באזור המרכז, בידיעה שבשתיקה מצד בעלי המקום – רצוני לשאול:

1. האם ובאיזו תדירות מפקחת משטרת ישראל על הנעשה בתוך המועדונים-המכונים באזור הבורסה ברמת-גן?

2. האם ידועה תופעה זו למשטרת ישראל, וכיצד זו מנסה לאכוף את החוק?

3. האם יש ימים בשבוע שבהם נוכחות המשטרה באזור פחותה?

4. מה ייעשה בנדון?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-4. חוק העונשין, התשל"ז-1977, אינו אוסר כניסת קטינים למקומות שבהם מוצגות הצגות חשפנות או למכוני ליווי. אי לכך אין למשטרה סמכות חוקית למנוע כניסת קטינים למקומות כגון אלו.

ניהול בית-בושת אסור על-פי חוק, כידוע, ולכן ברור שאין התייחסות לגבי גיל המבקרים במקום.

מעורבות המשטרה במועדוני חשפנות היא כאשר יש חשד או מידע שבמקום מתבצעות עבירות. לגבי מכוני עיסוי המשמשים בתי-בושת, מועדוני ליווי וכדומה – המשטרה פועלת.

כל עוד אין איסור מפורש בחוק על כניסת קטינים למקומות אלה, אין בסמכותה של המשטרה לפעול בעניין הקטינים דווקא. הנושא כולו הוא אכן בתחום החינוכי-המוסרי. יש להדגיש כי המתואר בכתבה שהציג חבר הכנסת רפי אלול אינו מוכר למשטרה כ"תופעה".

בפועל מתקיימים סיורי פקחות של עובדי הנוער במועדונים שידוע כי הם מהווים מוקד משיכה לבני הנוער. הביקורים נערכים בימים שבהם יש בדרך כלל קהל מבלים רב – דהיינו ימי סוף השבוע.

עלות הפעלת שוטרים בהפגנות ברחוב בר-אילן

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את השר לביטחון פנים ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

בהפגנות האחרונות ברחוב בר-אילן בשבתות הפעילה המשטרה מאות שוטרים, פרשים, מכוניות להתזת מים וכו'.

רצוני לשאול:

1. מה היא העלות של הפעלת המערך המשטירתי בכל אחת מארבע השבתות האחרונות?

2. מכיוון שחלק מהשוטרים באים מחוץ לירושלים, מה היא העלות של לינה ואש"ל עבורם?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

1. אשר לעלות הפעלת המערך המשטירתי בכל אחת מארבע השבתות האחרונות של חודש יולי 1996 – נמסר לי, כי המשטרה הפעילה בממוצע כ-1,000 שוטרים בכל שבת, ועלות ימי עבודתם הסתכמה בכ-420,000 שקל לכל שבת.

2. אשר להוצאות אש"ל, התשובה מתייחסת לתקופה שבין 19 ביולי 1996 ל-24 באוגוסט 1996, והסכום הממוצע הוא כ-20,000 שקל לשבת. אלה הסכומים.

התנהגות המשטרה כלפי קטין

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את השר לביטחון פנים ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

מצ"ב העתק פנייה בעניין התנהגות שוטרים כלפי קטין.

רצוני לשאול:

1. מה היו תוצאות חקירת המחלקה לחקירות שוטרים בעניין הפנייה?

2. האם ומדוע נמנע מהקטין ש"ב (שמו המלא מופיע במקור) להודיע למאן שהוא כי נלקח על-ידי המשטרה?

3. מדוע, בניגוד להוראת השופט, לא נכחו שני אנשים שאינם אנשי משטרה בחיפוש?

4. האם יינקטו צעדים בנושא זה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

הנושא נמצא בטיפול המחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים. בתום הבדיקה נוכל להתייחס לכל השאלות בשאלתא.

הליך הגשת התלונה נגד שופך התה על חברת הכנסת יעל דיין

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את השר לביטחון פנים ביום כ"ד בחשוון התשנ"ז (6 בנובמבר 1996):

בעת ביקורנו בחברון במסגרת הוועדה למעמד האשה, לא הצלחנו להגיש תלונה מסודרת בעניינה של חברת הכנסת יעל דיין במשך 30 דקות. תשובת מפקד המרחב בישיבת ועדת הפנים בנדון לא הניחה את דעתנו.

רצוני לשאול:

1. מה הם הממצאים בהמשך הבדיקה?

2. מה הם הלקחים שהופקו מן האירוע, וכיצד יטופלו ביעילות מתפרעים ומסיתים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

1-2. לצורך בדיקת הנושא, מונה קצין בודק בדרגת תת-ניצב. מפכ"ל המשטרה קיבל את המלצות הקצין הבודק ואישר את ביצוען בתאריך 4 בנובמבר 1996.

בשל נתונים מבצעיים של משטרת ישראל הכלולים בדוח, אין אני רואה לנכון לפרט מעל בימת הכנסת, אך תוכלי לעיין בו בלשכת יושב-ראש ועדת הפנים של הכנסת, שאליו הועבר הדוח בימים אלה ממש.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. גברתי, שאלת הבהרה.

ענת מאור (מרצ):

תודה רבה, אדוני השר לביטחון פנים. אני רוצה לציין, שאת השאילתא הגשתי מייד אחרי האירוע, גם בוועדת הפנים וגם בתהליך המשפט, ותגובתך מחוץ-לארץ על הנושא היתה החלטית. אני אעיין בדוח, כמובן. לא ידעתי שהוא כבר הגיע אל ועדת הפנים.

אני רוצה להדגיש, שנוסף על עניין שופך התה, הגשתי בזמן הבדיקה במשטרה, שכן נכחתי אז שם, תלונה גם נגד בן-זמרה, הוא האיש שקילל וגידף והשמיץ את חברות הכנסת. לא ידוע לי שפתחו נגדו בחקירה. אני רוצה להוסיף, שלא צריך להגיע למקרים כל כך חריפים כמו שפיכת תה על מנת שהעניין יטופל. אודה לאדוני השר אם יבדוק גם את הנקודה הזו. אנחנו הגשנו גם את השם – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

האם הוגשה תלונה בנושא?

ענת מאור (מרצ):

הוגשה לשוטר, כאשר הגשתי את כל הפרטים. תודה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

הוגשה תלונה בתחנת משטרה כלשהי? אני פשוט רוצה להבין זאת.

ענת מאור (מרצ):

מאחר שהם לא קיבלו את התלונה במקום, הם באו לכאן, ואני הגשתי את התלונה באופן רשמי ומסודר, כאן בכנסת.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני אבדוק את הנושא. את מדברת על מר בן-זמרה?

ענת מאור (מרצ):

כן.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

שביתת רעב של האסירים הפלשתינים

חבר הכנסת א' סעד שאל את השר לביטחון פנים ביום ט"ז בכסליו התשנ"ז (27 בנובמבר 1996):

נודע לי, כי לאחרונה חלה הידרדרות בתנאי מאסרם של האסירים הפלשתינים הכלואים בישראל. בתגובה על הרעת תנאיהם פתחו האסירים בשביתת רעב בת 24 שעות.

רצוני לשאול:

מה ייעשה כדי לשפר את תנאי מעצרם של האסירים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

ברצוני להדגיש, כי היחס ששירות בתי-הסוהר מגלה כלפי האסירים הביטחוניים הוא הוגן והומני, מתוך הקשבה וניסיון לפתור בעיות ככל שהדבר אינו עומד בניגוד לצרכים הביטחוניים.

מנהלי בתי-הסוהר ואף מפקדי הגושים מקיימים שיחות שוטפות עם נציגי האסירים, והם לא העלו טענות שהיחס של גורמי שב"ס כלפיהם "שלילי" או "הולך ומחמיר", כפי שאתה ציינת.

בחודשים האחרונים הורגש מתח בקרב האסירים בגין העובדה שגורמי צה"ל הטילו הגבלות על כניסת תושבי השטחים לארץ, כגון הגבלת גיל, והדבר מנע מאסירים רבים לקבל ביקור מקרובי משפחה. מכיוון שמקור בעיה זו כאמור אינו בשב"ס, אלא בצה"ל, פנו מפקדי שב"ס בכירים לגורמי צה"ל, בכלל זה אל סגן הרמטכ"ל, בבקשה לבדוק אפשרות להקל על קרובי המשפחה את כניסתם. בשבועות האחרונים אכן חלה הקלה משמעותית, וחודשו ביקורי משפחות לאסירים. עקב כך גם מורגשת רגיעה מסוימת באווירה בקרב האסירים.

לסיים, ככל שהדבר תלוי בשב"ס, אין הרעה בתנאיהם של האסירים הביטחוניים, והיחס אליהם הוגן וענייני.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת סעד.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

תודה רבה. אני רוצה לשאול את כבוד השר: אילו הם היו חיים בלוקסוס, הם היו שובתים? האם זה תענוג לשבות, או שבאמת היתה הידרדרות במצבם, ולכן הם מחו על זה בשביתה?

האם כבוד השר מבטיח שבאמת ישפרו את מצב האסירים, כי עד היום הזה אנחנו מקבלים מהאסירים מכתבים שהמצב שלהם קשה מאוד, והוא הולך ומידרדר. תודה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כבוד חבר הכנסת סעד, אני רוצה לומר לך, שכלא זה לא מלון, ואין בו מיזוג אוויר עם שלושה כיווני אוויר, ואין בו חימום משלושה כיוונים. כלא זה כלא. המדינה החליטה לשלול את החופש מהאנשים שנמצאים בכלא. מתוך היכרות עם המצב בכל העולם, אני אומר לך שהיחס בבתי-הכלא במדינת ישראל בין סוהרים ובין הנמצאים בכלא הוא בין הטובים שיש. זה יחס אנושי, שאף שהוא שולל את חירותו של האדם הכלוא, הוא אינו שולל ממנו את דמותו, את אישיותו, את רצונותיו ואת זכויותיו.

נכון שכל אחד מתלונן. אני יכול למנות לך שמות של אנשים שקיבלו תנאים טובים ונוחים, לרבות ביקורים וכו', והם מתלוננים ושובתים רעב. זה חלק מצורת מחאה מסוימת. אשר לכלא, עם יד על הלב אני אומר לך, ואני מסתובב הרבה מאוד, שהיחס הוא בסדר גמור.

קשרי ראש הממשלה ושר התעשייה והמסחר עם גריגורי לוצ'אנסקי:

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את השר לביטחון פנים ביום ט"ז בכסליו התשנ"ז (27 בנובמבר 1996):

בעקבות הידיעות על-אודות פגישותיהם של בנימין נתניהו ונתן שרנסקי עם גריגורי לוצ'אנסקי, איש עסקים אשר נמצא ברשימת האנשים הקשורים למאפיה הרוסית, שאותם ממליצה המשטרה לגרש מהארץ, רצוני לשאול:

1. האם קיים דוח משטרתית על-אודות פגישתו של מר נתניהו עם לוצ'אנסקי?

2. האם תרם לוצ'אנסקי כספים למערכת הבחירות של נתניהו והליכוד?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

חשבתי שכבר התעייפת מהנושא.

אופיר פינס-פז (העבודה):

— — — לפני הוועדה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

נראה לי שאתם ממחזרים את העניין. קודם כול אני רוצה לומר מעל במה זו, שישבנו בוועדת הפנים ושוחחנו ארוכות בעניין, ואני גם התבטאתי שם. הפרוטוקולים מונחים לפניכם. אתה, שהעלית את הסוגיה, היית גם נוכח שם.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני השר, מה זה חשוב — — —

השר לביטחון פנים א' קהלני:

גומרים והולכים. יש לי עבודה. אני רוצה לעבוד, ולא נותנים לי. אין לי זמן. אני רוצה לומר, שכל מה שאמרתי בוועדה — — —

היו"ר ד' טל:

סליחה, אדוני השר. חבר הכנסת דדי צוקר, אני זוכר שבימי נעורי ראיתי פה את חבר הכנסת דיין, זיכרוננו לברכה, שנהג תמיד לומר: אין לי מה להוסיף מעבר למה שאמרתי. זה היה חוזר ונשנה. אני חושב שגם השר קהלני יכול לומר את זה, אבל הוא לא משתמש באפשרות הזאת. בבקשה, אדוני השר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אין לי ראייה ארוכת טווח.

אני רוצה לומר, שאנחנו נתנו את כל הפרטים, ואני חושב שמיותר להוסיף. התייחסנו למסמך, שאמר בזמנו, שמתוכנן מפגש ואורגן מפגש. אנחנו לא המשכנו לבדוק את הדבר. אין לנו עדות פוזיטיבית לכך שהיה מפגש, ואני חושב שבזה מיצינו את הנושא.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

רגע, רגע.

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

היתה לך תקווה שאני אוותר?

היו"ר ד' טל:

אתה מוותר על-ידי הדוכן. אני חושב שצריך להזיז אותו קצת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אמר לי יושב-ראש הכנסת, שכדאי לי לקחת את המקום שבו אני יושב, כי מפה לא רואים אותך, אתה יכול להפריע.

אני בכל זאת רוצה לשאול את כבוד השר לביטחון פנים – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

במקום הזה ישב מישהו שלא חזר לכנסת הזאת, אף שהוא עבד קשה בפריימריס. אז אולי כדאי שתחליף כיסא.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני צריך להביא את זה בחשבון. זה לא איום, אני מקווה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא. אני רק אומר לך שעל הכיסא הזה ישב מישהו מאוד פעיל, ולא עזר.

דוד צוקר (מרצ):

זו ראייה ארוכת טווח.

היו"ר ד' טל:

אכן, ראייה ארוכת טווח.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מקווה שזה לא יכניס אותי למרה שחורה.

אני רק רוצה לשאול אותך. האמת היא שהפרטים ידועים, ואתה אמרת באופן מאוד מפורש את מה שהיה לך לומר בקשר לפרשה הזאת. אלא שהפרשה מסרבת לרדת מסדר-היום. לכן, אני רוצה לשאול אותך כשאלה שנייה, האם אתה תהיה מוכן להורות למשטרה לחקור עד תום, למצות את המידע המודיעיני שהובא לידיעת המשטרה ולידיעתך, ועכשיו גם לידיעת כלל הציבור, כדי שחקירה כזו תוכל באמת לגלות את האמת, לאשר את החשדות האלה או להפריך אותם.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זה הדבר הכי חשוב שהמשטרה צריכה לעשות עכשיו?

אופיר פינס-פז (העבודה):

לכאורה יש חשדות שראש הממשלה מעורב בעניין מאוד בעייתי, ובמדינה דמוקרטית מתקנת זה דבר מאוד חשוב.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מי קובע את סדרי העדיפויות?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני חושב שהשר לביטחון פנים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

המידע המודיעיני שהיה בידי המשטרה היה שאורגנה פגישה. המשטרה לא מתייחסת לכל ארגון של פגישה כזו או אחרת ולא מפעילה מערך שלם כדי לבדוק אם אורגנה הפגישה. הטענה המרכזית יכולה להיות, שניתן להבין בין השיטין שהיה כביכול איזה סיוע כספי לליכוד; זו היתה הטענה בעבר. יש מבקרת המדינה, היא בודקת את סעיף ההוצאות. אפשר גם לבדוק את ההכנסות וההוצאות, אם אתה רוצה לראות שזה מהכיוונים שאתה מוביל אליהם. אין לך בעיה בגלל עצם הפגישה; הבעיה היא אם התוצאה של הפגישה סייעה למישהו. אנחנו לא יודעים שהפגישה היתה. אורגנה פגישה. גם לי אורגנה פגישה להיום בערב, והיא התבטלה ברגע האחרון בגלל לוח זמנים; אין זה אומר שמה שכתוב בלוח הזמנים זה מה שיהיה בפועל.

אבטחת מוסדות החינוך המיוחד

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את השר לביטחון פנים ביום ט"ז בכסליו התשנ"ז (27 בנובמבר 1996):

ידוע לי כי אבטחת מוסדות חינוך על-ידי המשטרה קיימת רק באלה שבהם לפחות 100 תלמידים. במוסדות קטנים, ובהם מוסדות החינוך המיוחד, מטילות הרשויות המקומיות את עול מימון האבטחה על ההורים, שגם כך סובלים מהנטל הכספי הכבד הכרוך בטיפול בילדם החרוג.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. האם ייפתרו בעיות האבטחה של מוסדות החינוך המיוחד?

3. אם כן – מה הוא לוח הזמנים לפתרון הבעיה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אבטחת מוסדות חינוך, על-פי תפיסת המשטרה, מתבססת על ראייה אסטרטגית כוללת במסגרת אחריות המשטרה לביטחון הפנים, כאשר במרכז התוכנית ניתן דגש על מניעה באזורים שמוסדות חינוך ממוקמים בהם, הצבת כוח-אדם מיומן ומקצועי ומתן אפשרות לתגובה מהירה על כל קריאה. לשם כך מופעל מערך של ניידות משטרה מיוחדות הפועלות באבטחת מוסדות חינוך.

2. לחץ הורים להציב שמירה סטטית בבתי-הספר הביא להחלטת ממשלה להציב שמירה בבתי-ספר שיש בהם 100 תלמידים ויותר, וכן בבתי-ספר אחרים שבאזורי סיכון ובקו התפר.

3. המשטרה פועלת במסגרת החלטת הממשלה. עם זאת, מתוך שיקולים מבצעיים אושרה הצבת שמירה בחלק ממוסדות החינוך המיוחד שיש בהם פחות מ-100 תלמידים.

חקירת תלונה בדבר הכאת אזרח על-ידי נהג "אגד"

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ג בכסליו התשנ"ז (4 בדצמבר 1996):

נודע לי, כי בתאריך ג' בכסליו התשנ"ז (14 בנובמבר 1996) הוכה קשות ישראל קראסינסקי, תושב ירושלים, על-ידי נהג בקו 10 של "אגד", לאחר שביקש מהנהג מידע. הוא נזקק לטיפול רפואי במגן-דוד-אדום, והוגשה תלונה למשטרה. לאירוע היו עשרות עדים שהיו נוכחים בשעת מעשה.

רצוני לשאול:

1. האם נחקרה התלונה במשטרה?

2. מה ייעשה בנדון?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

1. בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל ונמסר לי, כי על-פי חומר החקירה מדובר בתקיפה הדדית בין נהג אוטובוס "אגד" ערבי לבין הנוסע. הרקע הינו הגעת האוטובוס באיחור. האירוע התרחש ביום 14 בנובמבר 1996 בשכונת גאולה בירושלים. נמסר לי, כי שני הצדדים נחקרו תחת אזהרה, אך טרם אותרו וטרם נחקרו כל העדים.

2. עם השלמת החקירה יועבר התיק לתביעה המשטרתית לשם החלטה בדבר הגשת כתב אישום נגד שני המעורבים.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

תודה, אדוני השר לביטחון פנים. אני מכיר אישית את האדם שהגיש את התלונה. יש עשרות עדים שיכולים להעיד שבסך הכול לא היתה כאן תקיפה הדדית. נהג האוטובוס תקף במכות רצח את האדם רק בגלל השאלה, מדוע הוא איחר ב-40 דקות. אני רוצה לדעת, האם נהג כזה יוכל להמשיך בתפקיד של נהג ב"אגד"?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כפי שאמרתי, העניין נמצא באמצע חקירה, אבל אם יש לך עדים שיכולים לסייע למשטרה – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

יש עשרות עדים שיכולים להעיד שהנהג תקף את האדם ללא כל תקיפה מצדו.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בנתונים שיש לי כרגע נאמר שטרם נחקרו כל העדים. אם יש לך עדים נוספים או עדים מסוימים, אתה יכול להביא לנו את השמות; אני אדאג שהם ייחקרו, ואני מבטיח לך שמבחינתנו נמצה את הדין.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

האם הנהג הזה ממשיך לעבוד או שהוא הושעה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני לא בקיא בפרטים. אם אתה רוצה, אני יכול לבדוק זאת.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

צריך לבדוק.

היו"ר ד' טל:

יש בהחלט מקום להעביר את השאילתא הזאת לשר התחבורה.

אנחנו עוברים לשאילתא מס' 398, של חבר הכנסת בשארה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

דילגת על שאילתא מס' 373, של חבר הכנסת סילבן שלום?

היו"ר ד' טל:

היא לא מופיעה אצלי, אדוני.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אתם נגד הליכוד?

היו"ר ד' טל:

לא. אם נאתר אותה, לא נמנע תשובה מחבר הכנסת סילבן שלום, אף שהוא לא נמצא כאן.

דיווחים על פגישת נתניהו עם גריגורי לוצ'אנסקי

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ג בכסליו התשנ"ז (4 בדצמבר 1996):

חבר הכנסת משה שחל גילה, שבמסמך משטרתי נכתב שראש הממשלה נפגש עם המיליארדר הרוסי לוצ'אנסקי בפגישה שהסדיר השר שרנסקי. כבודך הכחיש מידע זה.

רצוני לשאול:

1. האם מצוי המסמך במשטרה, ומה תוכנו?

2. האם נערכה פגישה כזאת, וכיצד מתיישבת הכחשת לשכת השר עם התבטאויות קציני משטרה בעניין זה?

3. האם חוקרת המשטרה את הקשרים שבין לוצ'אנסקי לשרנסקי?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

הנושא הוא הדיווחים על פגישת נתניהו-לוצ'אנסקי. חלק מהדברים נאמרו בתשובה שעניתי לחבר הכנסת אופיר פינס, ולדעתי, גם מה שנמסר בוועדת הפנים ממצה את הנושא. אם דברי אינם ברורים, אני חוזר – קיבלנו מידע שאורגנה פגישה; אין לנו מידע שהיתה פגישה. עד כאן הנתונים. ראיתי שחבר הכנסת שריד יותר בקיא ממני בכניסה לדוח המודיעיני – מיהו, מהו ומה מספרו; אז כדאי לפנות אליו ולשאול אותו מה מספר הדוח, מה הוא הנושא הנדון, מאיזה תאריך, וכן הלאה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בשארה, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, כל הדיון התקשורתי התמקד בראש הממשלה, והאם התקיימה פגישה או לא. השאלה השלישית שלי, אם אתה שם לב, היא לגבי שרנסקי, ושם אין דיון. לדעתי, יש דיון אם ראש הממשלה נפגש עם לוצ'אנסקי או לא; אין דיון אם שרנסקי נפגש עם לוצ'אנסקי. אם הוא ארגן את הישיבות והוא תיווך, ברור שהוא נפגש עם לוצ'אנסקי. האם המשטרה חוקרת את קשריו של שרנסקי עם לוצ'אנסקי? שם המידע יותר ברור.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

המשטרה לא חוקרת את קשריהם של לוצ'אנסקי ושרנסקי. לפי זה עוד נתחיל לחקור כל קשר של כל אדם בכל מקום במדינה, והמשטרה תצטרך לתגבר את עצמה בשוטרים פי כמה וכמה. אם תוגש תלונה בנושא, נתייחס אליה ונבדוק אותה. לא מצאנו לנכון לבדוק את הקשר בין השניים.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, בקשר לשאילתא של חבר הכנסת סילבן שלום, השאילתות שמובאות בפני תואמו עם לשכתך. אנחנו עוברים לשאילתא של חבר הכנסת רן כהן.

תנאי כליאתו של יגאל עמיר

חבר הכנסת רן כהן שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ג בכסליו התשנ"ז (4 בדצמבר 1996):

בעקבות הפרסומים כי ההוצאות על כליאתו של הרוצח יגאל עמיר הן כ-500,000 ש"ח בשנה, רצוני לשאול:

1. האם העלות של כליאתו של עמיר זהה לזו של אסירים שמורים אחרים השפוטים למאסר עולם?

2. במה שונים תנאי כליאתו של הרוצח עמיר מתנאי כליאתם של רוצחים אחרים?

3. האם הרוצח עמיר זוכה להטבות מיוחדות, מעבר לתנאים של אסירי עולם אחרים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

1. משיקולים מבצעיים וביטחוניים מוחזק האסיר יגאל עמיר בהפרדה מוחלטת, כפי שאתה יודע, מן הסתם. נוסף על כך, קיים החשש כי האסיר עלול לשלוח יד בנפשו, דבר שמחייב פיקוח רצוף בכל שעות היממה. קיום המטלות הנ"ל חייב את שב"ס להשקיע במיגון פיסי מיוחד: תא הפרדה מיוחד, חצר טיולים נפרדת, תא לביקור משפחות מיוחד וכן הלאה. ההשקעה במיגון הפיסי הסתכמה ב-32,000 שקל, ובאמצעים האלקטרוניים כגון מצלמות, טלוויזיה, בקרה ופיקוח מרכזי, בסך 394,000 שקל. תאים דומים אחרים קיימים בשב"ס עבור אסירים ברמת ביטחון דומה.

2. האסיר יגאל עמיר נמצא בתנאי ההפרדה הגבוהה ביותר – "הפרדה ארצית מוחלטת", במושגים שלנו – ומקבל את תנאי הכליאה הנהוגים לאסירים בהפרדה ארצית מוחלטת.

3. האסיר אינו זוכה להטבות מיוחדות בהשוואה לאסירי עולם אחרים; להיפך, עקב בידודו המוחלט תנאיו קשים יותר.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

אדוני השר, תודה על תשובתך. אני מבקש לדעת במה הרוצח יגאל עמיר גרוע ומועדף יותר מאשר הרוצחים האחרים מ"הג'האד" ומה"חמאס"? האם הם לא עלולים לברוח? הם לא עלולים לשלוח יד בנפשם או באחרים?

מדוע ההוצאה הזאת של כחצי מיליון שקל צריכה ליפול על כיסו של האזרח הישראלי משלם המסים? האם אין כאן משום הפרזה פראית בהוצאות על אדם שלא רק גרם לעם נזק אדיר, שכל ההיסטוריה של העם היהודי תקלל אותו, אלא עכשיו גם הולכים להוציא עליו הוצאות כאלה. למשל, מביאים לו ארוחות חמות ממסעדות במרכז הארץ; זה נכון?

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

חבר הכנסת רן כהן, אני מניח שמדינת ישראל לא היתה רוצה לעסוק כרגע בתנאי המאסר של האיש מתוך זווית ראייה שחם וחלילה הוא יכול לשלוח יד בנפשו ובמצב הזה היינו אנחנו מואשמים. אנחנו האחראים לכליאתו. לכן, מטבע הדברים משקיעים פה כסף. אם המדינה, קרי המשרדים, הממשלה, נחליט על כיווני חשיבה אחרים, שבהם בעצם נאפשר לאסירים לשלוח יד בנפשם, אפשר יהיה לשנות את הדברים.

התנאים שיגאל עמיר נמצא בהם מקורם באותה סכנה שהוא יפגע בנפשו, ברצון לבודד אותו מהסביבה, ברצון לראות אותו לאורך כל שעות היום ושעות הלילה, ברצון להיות בעצם חלק מהתצפית היומית, כדי לא לאפשר לו לעשות דבר שהוא אולי יוצר סיכונים נוספים לאנשים נוספים; ולכן הבקרה חייבת להיות מקסימליסטית. אני לא חושב שיש לנו בעיה בהשוואה לאחרים.

רן כהן (מרצ):

מאין ההנחה שהוא מתכוון לשלוח יד בנפשו? האדם הזה רצח ראש ממשלה בישראל. למה אסירים אחרים – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני רוצה לומר לך, שבשירות בתי-הסוהר יש אנשים נוספים שהושקע בהם הרבה כסף. אם אתה רוצה, אני יכול לתת לך שמות. הושקע הרבה כסף בתא שלהם, בבידוד שלהם, באנשים שנמצאים אתם, בפיקוח היומיומי ובמצלמות שנמצאות שם. בנושא הזה יגאל עמיר לא חריג, בהגדרה המשפטית הוא הוכנס לאותה הגדרה שמחייבת אמצעים אלה. אם בהגדרה המשפטית יגדירו אותו כאסיר מסוג אחר, ההגדרה המשפטית תקל עלינו. אנחנו לא רוצים לבזבז כסף סתם. ההגדרה המשפטית אומרת: הפרדה ארצית מוחלטת. זו הגדרה שאנחנו חייבים לבצע אותה; המשמעות שלה היא עלויות, וכך הדבר הזה נראה.

אני בהחלט מקבל את תמצית דבריך, שהפשע, שהרצח הנתעב של האיש הזה, מקומו לא יכירנו באומה היהודית לאורך כל ההיסטוריה. כרגע, בתוקף תפקידנו, הוטל עלינו לבצע את המלאכה, ואנחנו חייבים לבצע אותה כלשונה.

רן כהן (מרצ):

נכון שמביאים לו לכלא בבאר-שבע ארוחות מיוחדות ממרכז הארץ?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בנושא הארוחות, אני לא רוצה להטעות אותך. אני יודע שהוא מקבל ארוחה כשרה כמו כל האסירים האחרים שמקבלים ארוחה כשרה. דינו לא שונה מדינם של אחרים המקבלים ארוחה כשרה בשירות בתי-הסוהר.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

השחתת מודעות ותליית מודעות בלתי חוקיות

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את השר לביטחון פנים ביום א' בטבת התשנ"ז (11 בדצמבר 1996):

בחודשים האחרונים אירעו בירושלים כמה מקרים שבהם הודבקו מודעות על לוחות המודעות בצורה בלתי חוקית, תוך השחתתן וכיסוין של המודעות שנתלו עליהם כחוק.

רצוני לשאול:

מדוע אין המשטרה אוכפת את סעיף 196 לחוק העונשין, הקובע שדינו של מי שמשחית פני מקרקעין על-ידי הדבקת מודעות עליהם דינו שנת מאסר, זאת אף ששמות הארגונים שהזמינו את המודעות צוינו על גביהן?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם מפקד מחוז ירושלים של משטרת ישראל, ונמסר לי כי הנושא כולו מטופל על-ידי אגף הפיקוח של עיריית ירושלים. כשהעירייה תגיש למשטרת ישראל תלונות בנושא, הן תטופלנה בהתאם.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני השר.

הצעה לסדר-היום

אסירים ערבים פלשתינים בבתי-הכלא הישראליים

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לסדר-היום – הצעה לסדר-היום מס' 1111, של חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בנושא: אסירים ערבים פלשתינים בבתי-הכלא הישראליים. בבקשה, חבר הכנסת דהאמשה, במסגרת הזמן הקצוב – עשר דקות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר לביטחון פנים, במדינת ישראל כלואים היום כ-3,500 אסירים פלשתינים ערבים, אשר לפי ההסכמים – לפי הסכם טאבה האחרון – היה רובם המכריע צריך להשתחרר כבר מזמן.

נמצאות גם האסירות הפלשתיניות, 32 במספר, אם אינני טועה – ייתכן שאחת יותר או אחת פחות – שגם אותן היה צריך לשחרר כבר מזמן. אפילו צווי החנינה, שלא היו קודם לגבי אחת או שתיים מהן, ניתנו, עד כמה שאני יודע. נשארו אולי לגבי שתיהן החלטות בדרג צבאי כלשהו, שמשום-מה, ובניגוד להתחייבות הישראלית ולהסכמים שנחתמו, לא מבצעים אותן.

. זאת אומרת, הערים הפלשתיניות A' יש גם כ-260 עצורים מינהליים, שהם בין היתר גם תושבי אזור שהרשות הפלשתינית קיבלה בהן סמכויות מלאות, כגון שכם, ג'נין, בית-לחם; וגם מעזה יש אחד או שניים; מעט מאוד, אבל גם מעזה.

נמצאים גם 18 אסירים פלשתינים בכלא קישון, וזה מקרה מאוד מיוחד וחמור. האסירים האלה יושבים בין אסירים פליליים, לא עם כל יתר האסירים הפלשתינים או האסירים הביטחוניים, והישיבה הזו גורמת להם קשיים יוצאים מגדר הרגיל. הם חייבים להתמודד עם בעיות ששירות בתי-הסוהר פתר אותן במקומות אחרים, ולכן הם גם שובתים שביתת רעב זה שבועיים. משאלתם היחידה היא להעביר אותם לכלא שיש בו אסירים ביטחוניים. למה לשים אותם בכלא הזה, המבודד, עם אסירים פליליים? זה דבר שאיננו נהוג.

יושב גם אסיר ביטחוני אחד בבאר-שבע עם אסירים פליליים. הוא עבר שם עינויים והצקות מהאסירים האלה, שהגיעו עד כדי אונס על-ידם; מקרה אונס מחריד ממש.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה קורה לאסירים הפלשתינים ברשות הפלשתינית, אתה יודע?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני אענה לך, אבל אחר כך, לא על חשבון הזמן שלי. אנחנו, בכל אופן, שוקדים על ביטחונה של מדינת ישראל, שוקדים על הדמוקרטיה שלה, על מראה פניה; זה חשוב מאוד. אם אתה רוצה להתדיין על הצד הפלשתיני, אדרבה. תעלה הצעה לסדר-היום ונראה מה המחויבות ומה הדברים שיש. בוא לא נעשה את הדברים כדי להכעיס.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

תגנה את ערפאת על המצב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני לא עומד פה כדי לגנות איש. אני מעלה את בעייתם של עצורים ושל אסירים שסובלים. אני מדבר על צעיר, על קטין אולי, שנאנס בידי אסירים אחרים, ואתה דורש לגנות את ערפאת. מה בין זה לזה? איפה אנחנו יושבים?

אני אומר, כבוד השר, שממשלת ישראל מכריזה השכם והערב – וגם ראש הממשלה, אני לא יודע אם הוא מתכוון לזה ברצינות או לא, זה עניין לניתוח ולמציאות, אבל התחייבות צריך לקיים. לגבי האסירים האלה יש התחייבות כתובה, חתומה. 1,700 צריכים להשתחרר מייד לאחר הסכם טאבה, שנחתם לפני לא פחות משנה וחצי, לדעתי. למה היא לא מקוימת? למה צריך להחזיק את האסירים שלגביהם הוסכם שהם ישוחררו והם ממלאים אחרי כל הקריטריונים?

אני שואל גם לגבי האסירות. מה האינטרס של מדינת ישראל להמשיך להחזיק את האסירים האלה בכלא, גם את האסירות, שלגבי רובן המכריע כבר הוצא צו שחרור? נשארו שתיים. למה הצו הזה לא ייחתם? מה הבעיה? הרי מוסכם, כתוב, חתום שהן צריכות להשתחרר.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

הן רוצחות. מה עשית לטובת עזאם עזאם, אם אתה כל כך דואג? לאזרח שלך, קרוב אליך, מה עשית? כלום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני אענה לך אחר כך. חבל על הזמן. אתה שואל שאלות לא לעניין, למרבה הצער.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

הכול פה אמירות פוליטיות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

למה? אלה עובדות. אני מדבר על עובדות.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אל תסתתר בצביעות מאחורי טענות של יפה נפש.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בזמן הקצר שלי למדתי, מר זנדברג, שאתם יודעים רק לזרוק סתם מלים ולהכעיס. אני לא אגיב על זה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא יודע להתמודד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מתמודד. אני מדבר על עובדות. בושה וחרפה לדבר בצורה הזאת ולחרוג מהסדר הרגיל. אני מדבר על עובדות, על אסירים ועל עצורים. אתה עונה לי בפוליטיקה. נדבר על פוליטיקה בתנאים אחרים. תענה על העובדות האלה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

פה בכלא יושבת רוצחת ושם יושב חף מפשע, שלא עשה כלום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני לא מלין על זה שאנשים נשפטו ויושבים בכלא. אני מלין על זה שיש התחייבות כתובה לשחרר את האנשים האלה והם לא משתחררים. עכשיו אתה מבין? יש הבדל.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע כמה התחייבויות הרשות הפלשתינית לא מקיימת?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת דהאמשה, אתה חבר כנסת בישראל, אתה לא חבר בפרלמנט המצרי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הם סתם אומרים דברים כדי להסיט אותנו מסדר-היום. חבל. זו התשובה היחידה שיש לכם?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת מחאמיד, גם חבר הכנסת סאלח טריף, שהוא חבר כנסת בישראל, עשה ועושה, ועוד כמה חברי כנסת עושים למען עזאם עזאם. אני מניח שחבר הכנסת דהאמשה הוא לא נגד זה שעזאם עזאם ישתחרר משם. הוא יכול לומר כאן מעל הבמה, שהוא לא נגד, הוא בעד זה שהוא ישוחרר ויחזור למשפחתו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

על עזאם עזאם נדבר במקום אחר, אבל זה לא על סדר-היום עכשיו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה הקשר?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה הקשר? תעלה הצעה לסדר-היום בגין עזאם עזאם ונענה לך, תראה מה דעתנו.

אתם סתם מעלים את הטענות האלה, רק כדי לא לענות ולומר את האמת. אני מדבר על העובדות, על הסכמים, על חתימות, על אסירים שנאנסים, על אסירים ששובתים רעב, על אסירים שנמצאים במעצר מינהלי שנים – שנה, שנתיים ושלוש שנים. תענה לי על זה, אם יש לך מה לענות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אז תשב ותשמע. למה להכעיס? למה סתם לזרוק דברים ומשפטים?

כבוד השר, מדובר לא רק בכל ההצהרות האלה, אלא בזמן האחרון במיוחד הורעו התנאים האלה עד מאוד. אסירים ואסירות פלשתינים יושבים שנה ושנתיים והם לא קיבלו ביקור משפחתי. יש כל מיני גזירות וכל מיני התניות, כמו: רק מגיל 16 ומטה – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זה באמת לא בסדר. בזה אני מסכים אתך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – ורק מגיל 45 ומעלה, ורק בקרבה מדרגה ראשונה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בזה אתה צודק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בוא נחפש מה הם הקריטריונים. יש הרבה אסירים שאין להם אפשרות לקבל ביקור. אחד שאבא שלו מת לא מקבל ביקור. אחד שקרוב משפחה שלו עונה על הקריטריונים, אותו קרוב חייב לקבל אישור כדי לצאת. והם לא מקבלים את האישור.

כאשר יש סגר, אזי גם לגבי אלה שיש להם אישורים והם עונים על הקריטריונים אין ביקורים. שישה-שבעה חודשים רצופים לא היו ביקורים. לעורכי-דין מעזה אסור לצאת ולבקר אסירים עזתים שנמצאים בישראל, שמוחזקים בכלא באר-שבע, בכלא אשקלון ובבתי-כלא אחרים. אסירים יושבים עכשיו בכלא רמלה בבידוד מוחלט; לא ביקור של עורכי-דין, לא ביקור של קרובי משפחה, לא ביקור של קרובים כלשהם, ללא כל אפשרות אפילו להוציא את הבעיה שלהם לאור. אני לא מדבר עכשיו על האסירים שהם תושבי לבנון, שנלקחו בשבי מלב ים וגמרו את תקופת המאסר שלהם ולא שוחררו. אנשים שנידונו ונשפטו – לא משחררים אותם. למה? אני לא יודע. אולי אתם יודעים. אולי מר גדעון עזרא יודע דברים בעניין הזה. למה לא משחררים אנשים שכבר ריצו את מלוא תקופת המאסר שלהם?

כבוד השר, בכלא הישראלי יושבים גם כ-60 אסירים ערבים ישראלים. האסירים האלה אומנם לא נכללו בהסכמי אוסלו ואין לגביהם הסכם כתוב, אבל זו גם בעיה שצריכה להעסיק אותנו. הרי האסירים הפלשתינים פר-אקסלנס שוחררו בחלקם וחתומים הסכמים לגבי חלק נוסף. אלה הם האסירים שלנו. אלה ישראלים, כמונו ממש. גם את הבעיה שלהם צריך לפתור וגם את העניין שלהם צריך להעלות. אם הבעיה הפלשתינית, ואני מקווה שאכן היא הולכת עכשיו, למרות כל הקשיים – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תגיד לי, הרוצח מאום-אל-פחם צריך ללכת הביתה? מי אתה רוצה שילך הביתה? איפה הגבול?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני אומר, שהבעיה הפלשתינית, עם כל הקשיים ועם כל הערמות הקשיים – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

איפה הגבול?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מר עזרא, אענה לך. כולם ילכו הביתה, יהיה שלום ויהיה ביטחון, וכולם ילכו הביתה. הרי בתנאים האלה מדברים ועל זה אנחנו סומכים. הממשלה של נתניהו איננה צועדת בדרך השלום ואיננה צועדת אפילו בדרך הביטחון, למרבה הצער. הממשלה הזאת הכריזה מלחמה על תהליך השלום. בצעדים הפזיזים שהיא עושה לאחרונה היא עלולה לדרדר את המצב עד לאין שיעור ועד לאין ערוך. אי-אפשר להעלות על הדעת עד כמה הדברים יהיו מסוכנים ומה יהיה מחיר הדמים, מחיר הטרור ומחיר האובדן שישלמו כל העם בישראל והעמים השכנים.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

עוד לא גינית את מעשי הרצח שעליהם אתה מדבר. תגנה לפחות את הרציחות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא אענה לך. אין לי זמן לזה עכשיו. תשאל אותי אחר כך.

כבוד השר, בהזדמנות זו אני רוצה לשבח את הביקור שלך אצל שיח' יאסין. זה מקרה נדיר ומיוחד במינו. זה מקרה שכבוד השר מכיר אותנו טוב מאוד. אני מזמין את כבוד השר גם במקרה זה לנקוט צעדים שהם בתחום סמכותו ובתחום מחויבותו לציבור כשר ממונה על הדברים האלה, כדי שאכן יבוא פתרון לבעיות של האסירים כולם ושל שיח' יאסין בפרט. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. אני מבקש מהשר לביטחון פנים להשיב על ההצעה לסדר-היום בדבר אסירים ערבים פלשתינים בבתי-הכלא הישראליים.

אדוני השר, בבקשה. אנא תשובתך לחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

גדעון עזרא, רק רוצחים יהודים משחררים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דהאמשה, עכשיו דיברת.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא מגנים את מעשי הרצח שאתה רוצה שישחררו אנשים בגללם.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת זנדברג, אתה לא משכנע בדרך הזאת. אתה יודע איך לשכנע. כשאתה עושה זאת בטעם, בנחת, בשקט, אתה משכנע יותר. אני מודה לך, אדוני.

אדוני השר לביטחון פנים, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת דהאמשה, הקשבתי קשב רב לדברים שלך. על-פי תחושותי, בדברים שלך עלו נימות פוליטיות יותר מאשר דאגה לאסירים, מכיוון שאתה דיברת על דברים שמשמעם שאתה רוצה להרוס את כל שלטון החוק במדינת ישראל.

ראשית אני רוצה לומר לך, שמבחינת התנאים של האסירים, כפי שאמרתי קודם לכן, התנאים של האסירים במדינת ישראל הם באמת תנאים אנושיים, ושירות בתי-הסוהר נותן את התנאים הטובים

ביותר, וגם יחס. אני אומר לך: יחס. אני מסתובב בבתי-הסוהר ואני מדבר עם אנשים. לכולם באמת אין טענה אחת. אבל הם נמצאים בכלא.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה תשובתך על ביקורים – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

"סטאנא", תאמין לי, אענה לך. אגיע לכל בעיה ובעיה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, השר הקשיב לך. אנא, בטובך, תואיל להקשיב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

האם אני נראה לך אדם כזה שלא זוכר?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מקשיב.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך, אדוני.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

תן לי, תשמע. יש פה כמה סוגיות שהעלית ואני נותן לך תשובות, אחת לאחת.

לא יכול להיות שכתוצאה מתהליך השלום משחררים פושעים. תהליך שלום, כל הכבוד, אבל משחררים פושעים? אתה כבר אומר שיש לשחרר את האסירים הערבים הישראלים מבתי-הסוהר.

על מה ולמה? באותה הזדמנות נשחרר עוד כמה אלפים שפשעו כלפי המדינה. מה קרה? תהליך השלום אומר שיפסיקו להשתמש בסמים, יפסיקו לגנוב מכוניות, יפסיקו לעשות פריצות, יפסיקו לרצוח אחד את השני ויפסיקו לפגוע אחד בשני? תהליך השלום הוא תהליך בין שני עמים. לשם מה הערבים הישראליים? למה הכנסת את הערבים הישראליים? האם הערבים הישראליים נכנסים כרגע לבתי-כלא רק מפני שהם תומכים במאבק הפלשתיני?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

דיברתי על 60 אסירים ביטחוניים ולא על כל האסירים. רק בגלל העניין הזה – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כל מי שנעצר נעצר כאשר שלטון החוק, שאתה חלק ממנו, ובתי-המשפט החליטו על מעצרו. אלה היושבים שם הם לא תמימים ומסכנים, והם לא כאלה שמישהו באקראי עבר ברחוב והכניס אותם אל מאחורי סורג ובריח.

העלית כמה סוגיות שהן בתחום ההומני. האחת – ביקורים. נגעתי בזה קודם ואחזור על הדברים בשבילך פעם נוספת. חלק מהביקורים מתעכבים בגלל אישורי הכניסה של צה"ל.

אני מציע שתקשיב לי. אחר כך, בשבוע הבא תגיש לי עוד שאילתא.

חלק מהביקורים מתעכבים בגלל ההגבלה של צה"ל. אעזור בנושא הזה מכיוון שאני חושב שביקורים צריכים להיות. יש בעיה של סגר. יש בעיה של הגבלה במעברים. אנחנו מטפלים בסוגיה הזאת, כדי שיהיו יותר ביקורים.

אשר לשביתת הרעב של האסירים – האמן לי, חוץ מהסיבה שהם דואגים לדיאטה, אין להם שום סיבה לשבות רעב. אני בכלל לא מבין למה הם שובתים רעב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הם יושבים בבית-המעצר קישון. הם בבית-מעצר של אסירים ביטחוניים. זו סיבה טובה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

השיקולים באיזה כלא הם יהיו הם שיקולים שלנו. השיקולים שלנו נובעים מהיכולת שלנו לקלוט, ממערכות פנימיות בתוך השב"ס, שמאפשרות לנו לתת את היחס הטוב ביותר. יש לנו גם בתי-כלא

מסוימים שמיועדים לאסירים ביטחוניים. יש לנו בתי-מעצר מסוימים שבהם נמצאים אסירים שאנחנו צריכים להעביר אותם לבתי-כלא אחרים. זה תהליך ועניין של זמן. יש בעיה של מקומות.

יש נושא הנשים שדיברת עליו. הנשים יכולות לעזוב מחר בבוקר. הן לא רוצות לחתום על נייר קטן, שהן לא ישתתפו יותר בפעילות טרור. על נייר הן לא מוכנות לחתום ואתה רוצה שנוציא אותן? יחתמו – יצאו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האם הן בכלא בגלל מעשיהן או בגלל החתימה?

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. אנא בטובכם, העניין הוצג. נא לאפשר לקבל את התשובה. העניין הוצג.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

ברגע שהן תחתומנה על מסמך – הן תצאנה. הן רוצות להזדהות עם החברות שלהן. תשמע, לסולידריות יש מחיר. מי שרוצה להזדהות – שישב מאחורי סורג ובריח. אנחנו לא ניתן להן לצאת לפני הזמן; וזה לפני הזמן, הן קיבלו חנינה, אני רוצה להזכיר לך. ביניהן יש רוצחות שפגעו בישראלים, עם דם על הידיים. גם כשמבקשים מהן לחתום על מסמך שהן לא תשתתפנה בפעילות טרור – הן אינן מוכנות.

אנחנו הומניים מאוד אבל לא לגמרי טיפשים, ואני חושב שבדבר האלמנטרי הזה – תלכו אליהם ותשכנעו אותם. הרי אתם מבקרים בבתי-הסוהר כל יום. לפי המסמכים שאני חותם עליהם, כל יום אתם נמצאים שם, אתם מבקרים, ואני לא מונע מכם. אתם מבקרים, אתם מלטפים, משוחחים – הכול, אין שום מגבלה. בשום מדינה בעולם לא היו נותנים יד חופשית לכל מי שרוצה להיכנס, ואני ליברלי לגמרי בעניין הזה.

ציינת את העניין של שיח' יאסין. הלכתי לבדוק את התנאים שלו מול כל המצלמות בלי שידעתי קודם; לא עשיתי הצגה. והוא אמר את הדברים שהוא אמר.

אינני מוצא לנכון להסביר למה שובתים רעב. מי שרוצה לשובת רעב – שישבות; אלה שיקוליו שלו. היחס אל האסירים בבית-הכלא הישראלי הוא בין הטובים בעולם, ואני אינני מבחין כאן בין ערבי ליהודי. לי חשוב דבר אחד – שהיושב בכלא תישלל ממנו חירותו, אבל לא ניקח ממנו את אישיותו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר לביטחון פנים, על תשובתך. אני מבין שאדוני מבקש להסיר – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

להסתפק בתשובתי.

היו"ר ר' אדרי:

להסתפק בתשובה.

האם אדוני חבר הכנסת דהאמשה מסתפק בתשובת השר לביטחון פנים?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש להעביר לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני מבקש להעביר לוועדה.

יש לנו הצעה אחרת, של חבר הכנסת בנימין אלון, המבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא רק שחבר הכנסת דהאמשה לא דואג לאזרחים שבחרו בו, אלא הצעתו עוסקת ברוצחות וברוצחים, שחבל שאין להם פה דין מוות, שנמצאים בבית-כלא, והוא מתעלם לגמרי מדוח-אמנסטי, שמעיד על האכזריות של ערפאת הרוצח, רב-המחבלים, כלפי הפלשתינים, המכנים עצמם פלשתינים, כלפי הערבים האלה – – –

קריאה:

-- --

בנימין אלון (מולדת):

גם אני פלשתיני; אני פלשתיני יהודי. חבר הכנסת דהאמשה, בציניות, מנצל את עניין זכויות האזרח ואת התמימות של חלק גדול מן העם הזה בישראל כדי להעלות באופן שיטתי נושאים כאלה שיש בהם רק תמיכה וקריאה לטרור נוסף, כי אם מה שיצא מכאן הוא שכנסת ישראל דואגת לרוצחות, דואגת לרוצחים, מתעניינת בהם, חוששת לשלומם – זו הרי קריאה לרצח נוסף ולטרור נוסף. ודווקא בתקופה הזאת, כשאיומים רבים בחידוש האינתיפאדה והטרור נשמעים, צריך היה חבר הכנסת דהאמשה להביע גינוי מוחלט לטרור, גינוי מוחלט לרוצחים ולכל מי שאוחז בדרך הזאת.

אבקש להסיר את ההצעה המסוכנת הזאת מסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אלון. חבר הכנסת האשם מחאמיד מבקש להעביר את ההצעה לוועדה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהנושא חשוב, ואם לא הכול מוסכם על כל חברי הכנסת בבית הזה, לפחות להביא את הנושא לוועדה כדי שהיא תדון בכמה עניינים. למשל, אני חושב שמאוד הומני ומאוד אנושי לדון בענייניהם של אנשים חולים בבת-הכלא, אנשים קשישים – בכל הדברים האלה. ביקורים. הרי לא ייתכן שמי שיכול לבקר הוא רק בן 18 ומעלה או בן 16 ומעלה או רק ההורים. אם ההורים – שניהם – לא בעולם הזה, אז בעצם אין מי שיבקר אצלו. לכן, אדוני, אני חושב שיש מקום להעביר את הנושא הזה לוועדה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת האשם מחאמיד. אדוני חבר הכנסת דהאמשה, אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כן.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. לפנינו שתי הצעות: אחת – לוועדה, האחרת – להסיר. מי בעד, מי נגד? ההצבעה החלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נגד – זה להסיר.

היו"ר ר' אדרי:

נגד – זה להסיר.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 10

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 7, נגד – 10, נמנעים – אין, הנושא הוסר מסדר-היום.

הצעות לסדר-היום

חפירות ארכיאולוגיות בארץ

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: חפירות ארכיאולוגיות בארץ – הצעות לסדר-היום מס' 1139 ו-1169, של חברי הכנסת מיכה גולדמן ונעמי חזן. ראשון הדוברים – חבר הכנסת מיכה גולדמן. אדוני, בבקשה; שלוש דקות לרשותך.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, התבשרנו בסוף השבוע שעבר על הפסקת הפעילות באתרים שונים ברחבי הארץ, כתוצאה מצמצום תקציבים לפעילות באתרים כמו בית-שאן, קיסריה, בית-גוברין, חצבה ופרויקטים נוספים, אשר המימון להם הגיע מתקציב משרד התיירות.

מדינה כמו מדינת ישראל, אשר ראתה תמיד חשיבות גדולה מאוד בפעילות באתרים היסטוריים, הופכת את המקומות האלה ליישובי רפאים, למקומות שמבקרים לא יגיעו אליהם, תיירים מן הארץ ומהחוץ. הדבר הקשה ביותר הוא שאנחנו לוקחים עיר כמו בית-שאן, שכמה מאות פעלו ופועלים בה בחפירות בית-שאן; מקומות כמו ציפורי, קיסריה, שאגף העתיקות, רשות העתיקות, השקיעו בהם ומשקיעים בהם כדי לטפח אותם; ונמצא אותם נסגרים כתוצאה מצמצום התקציב שהגיע ממשרד התיירות.

תקציב רשות העתיקות עומד כיום על קרוב ל-30 מיליון שקלים. התקציב שבא לסייע ממשרד התיירות להעסיק את מאות האנשים – שבימים הטובים שלו הגיע לכ-7 מיליון שקלים ו-9 מיליון שקלים – יורד לאפס. מי שמכיר את הפעילות בקיסריה, ששם פועלים כ-180 עובדים, בבית-גוברין – כ-50, בחצבה – 80, ובבית-שאן כ-200, יודע שהצמצום הזה יביא להפסקת הפעילות.

אני פונה גם לשר התיירות, אשר יודע באיזה מצב אנחנו נמצאים היום בארץ בכלל בנושא התיירות – ירדנו לשפל שלא ידענו כמוהו הרבה מאוד שנים. ואני פונה גם אליך, חברי סגן שר החינוך והתרבות: אתה וגם אני, שנינו שכנים לעיר בית-שאן, אנחנו יודעים איזו מכה זו לעיר בית-שאן.

נכון ששמענו בתחילת השבוע שהתערבותו של סגן ראש הממשלה הביאה להקפאת הפיטורים של 35 מתוך 200 העובדים, אבל גם זו הקפאה זמנית. אנחנו צריכים לתת תקווה לאותם אנשים שלא יהיו תלויים בחסד של פקיד זה או פקיד אחר.

אנחנו צריכים לראות את החשיבות הגדולה של העבודה והפעילות בבית-שאן, בציפורי, בקיסריה ובכל מקום אחר, ולא בגלל טלפון כזה או טלפון אחר. אנחנו צריכים לראות שממשלה שיודעת גם לשמור את עברה, ויודעת גם שההווה הזה חשוב בזכות העבר. מי שלא יודע לשמור על העבר – העתיד שלו דל; זה מה שהממשלה מנסה להציג היום לגבי אותם אתרים, וחבל מאוד.

לכן, אני פונה מעל הבמה הזאת לשרים הנוגעים בדבר, גם למשרד החינוך ובעיקר למשרד התיירות, שמשם הגיע התקציב – רבותי, נצטער על הרגע שנפסיק בו את הפעילות הזאת. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מיכה גולדמן, על הצעתך. אני מזמין את חברת הכנסת נעמי חזן באותו נושא: חפירות ארכיאולוגיות בארץ. גברתי חברת הכנסת חזן, בבקשה. ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עמיתי חבר הכנסת מיכה גולדמן העלה פן אחד של הבעיה של החפירות הארכיאולוגיות, וזה הפן התקציבי. עצם העובדה שהוחלט, לדאבוני הרב, להפסיק את ההקצבות במשרד התיירות לנושא, זה דבר חמור, ואני מצטרפת לדעתו של חבר הכנסת גולדמן בנושא. אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט, יש גם פן שני לסוגיית המשך מעמד הארכיאולוגיה במדינת ישראל, וזהו הפן של הפסקת חפירות מטעמים אחרים, בעיקר מטעמי בינוי ושיכון.

לפני כשבועיים הרס דחפור שעובד באזור רמת בית-שמש ומכין תשתית לשכונה ב' ברמת בית-שמש שתי מערות קבורה שכבר היו במצב מתקדם של חפירות ארכיאולוגיות, הרס אותן כליל. שתי המערות האלה שוכנות ליד אתר ארכיאולוגי ממדרגה ראשונה, אתר קבורה גדול מאוד מהתקופה הביזנטית.

אדוני סגן שר החינוך, אני רואה בחומרה רבה – ואני חושבת שיצטרפו אלי גם עמיתי מהסיעות הדתיות והחרדיות – חילול של קברים כלשהם כתוצאה מבינוי שכונה, וכפי שידוע לנו, בשנים האחרונות היו כמה הפגנות כאשר התגלה בזמן בנייה שמדובר בחילול קברים. במקרה הזה, בצורה מאוד חד-משמעית, אדוני סגן השר וחברי הכנסת, מדובר בהחלט בחילול שתי המערות, ובחילול של אתר קבורה ברור לכול.

עצם העובדה שיש שם הפסקה של חפירות הצלה – לדעתי זה חמור. צריך לעשות אתנחתא ולהשהות את הכנת השטח לבנייה עד שיסתיימו חפירות ההצלה. בהמשך, אדוני וחברי הכנסת, יש לדאוג למדיניות שמקובלת ומוסכמת על כל סיעות הבית.

אני פונה אליך בצורה חד-משמעית להורות על המשך חפירות ההצלה למען כבוד המת, כי אם העניין הזה לא נעשה בצורה עקבית לחלוטין לגבי כל האתרים במדינה, יש סכנה כפולה. סכנה ראשונה היא של ביזוי כבוד המת. וסכנה שנייה, שהועלתה בהצעות הדחופות לסדר-היום, בנושא של שחיקה משמעותית בלא תקנה של מעמד הארכיאולוגיה במדינת ישראל. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך גברתי, חברת הכנסת נעמי חזן. אבקש מסגן שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת גולדמן וחזן בדבר חפירות ארכיאולוגיות בארץ. אדוני, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, זה שנים מספר נערכות ברחבי הארץ באתרי עתיקות מרכזיים חפירות ארכיאולוגיות רחבות היקף בתוכנית רב-שנתית ערוכה מראש, כגון בית-שאן, קיסריה, עכו, ציפורי, בית-גוברין, תל-מרשה, חפציבה ועוד. לחפירות אלה ערך רב – היסטורי, מדעי, תרבותי ותיירותי-כלכלי. פעולות החשיפה, השימור, השחזור ופיתוח סביבתי-תיירותי לביקורי קהל מומנו על-ידי המדינה באמצעות משרד התיירות והחברה הממשלתית לתיירות. הן הקלו את מצוקת האבטלה ביישובים הסמוכים לאתרים, בבית-שאן, בנצרת, באור-עקיבא, בקריית-גת ועוד. בחלק מן האתרים נפסקה החפירה הארכיאולוגית ב-1996, ובאחרים היא צומצמה בצורה דרסטית; ב-1997 תצומצם החפירה לכדי מחצית מ-1996, וכל זאת בשל קשיים תקציביים.

אני חייב לברך בהזדמנות זו – והזכיר זאת גם חבר הכנסת גולדמן – על התערבותו של שר החוץ, סגן ראש הממשלה חבר הכנסת דוד לוי, בנושא החפירות בבית-שאן. בכך התבטלה ההפסקה של החפירות שעמדו ממש בפני עצירה מוחלטת.

לעניין הפסקת בניית השכונה החדשה היושבת על אתר הקבורה בפרויקט רמת בית-שמש, של משרד הבינוי והשיכון – החל מסוף שנת 1994 נחפרו אתרי עתיקות רבים על פני שטח של כ-7,200 דונם. בחפירות ההצלה נחשפו עתיקות רבות, בין השאר נערכו חפירות הצלה ביותר מ-150 קברים עתיקים, שעליהם נבנו בתים ותשתיות.

לפני שבוע קרה מקרה חמור, במגרש שרשות העתיקות אסרה את פיתוחו כיוון שהיו בו עתיקות, לרבות קברים עתיקים, נהרסו העתיקות על-ידי היזם. המקום מיועד לבנייה לאוכלוסייה חרדית. מהנדס המועצה והקבלנים שהועסקו על-ידי משרד השיכון ידעו על מציאת הקברים והעתיקות. רשות העתיקות עצרה את העבודות ודרשה לתעד את העתיקות שנפגעו. כמו כן הוגשו צווי הפסקת הבנייה והוגשה תלונה למשטרה.

אני מציע שהנושא יעבור לדיון בוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החינוך, או לכל ועדה אחרת שתחליט עליה ועדת הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

לפינוי הצעות אחרות. חברת הכנסת ענת מאור מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מיכה גולדמן. גברתי, בבקשה, אנא נימוקייך.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, זה רק בשביל הפרוצדורה. לאור התשובה של סגן שר החינוך, אני רוצה לומר, שאני שמחה שמשרד החינוך מכיר בחשיבות של חפירות ארכיאולוגיות, ואם הבנתי את קריאת הביניים של חבר הכנסת גפני, גם הוא מסכים עם ההצעות של חבר הכנסת גולדמן, ומהעדות שקיבלנו מאמיר דרורי בקדנציה הקודמת, אני רוצה להדגיש שהחשיבות של החפירות, גם המקצועית

וגם המדעית, וגם הרגישות הרבה שהחוקרים עצמם מגלים כלפי כבודו של אדם, כבוד המת ועצמותיו, ערך שחשוב לכולנו, רק מחזקות את הצורך שהכנסת תיתן גיבוי גם למדע, גם לארכיאולוגיה מתוך שמירת כבוד המת, ושלא יהיו מקרים נוספים של הפרת ההכרה בחשיבות של החפירות. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת משה גפני מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה, אדוני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, גם אני מבקש את זה מבחינת הפרוצדורה. אני מזדהה לחלוטין עם אמירתו של חבר הכנסת מיכה גולדמן. עם ללא עבר הוא עם ללא עתיד. ולכן הנושא הארכיאולוגי של חקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה הוא חשוב מאוד מאוד, ואין ערוך לחשיבות הזאת.

בהזדמנות זו אני מסכים גם עם חברת הכנסת נעמי חזן, שטרקטור או מכשירים כבדים פגעו בקברים וביזו עצמות. זה דבר חמור מאין כמותו. למרבה התמיהה, שבעיני היא לא תמיהה, אבל אולי כך הדבר בעיני רבים, אדוני היושב-ראש, מטרתה של רשות העתיקות ומטרתם של הארגונים הוולונטריים כמו "אתרא קדישא", שחרדים לכבוד המת, היא מטרה זהה, שלא ייפגעו קברים ולא ייפגעו עצמות אדם.

לצערי הרב, כל ניסיונותי וניסיונות חברי להביא להידברות ולהסכמה בין רשות העתיקות לבין "אתרא קדישא" על מנת שיפעלו במשותף, מכיוון שהמטרה היא באמת משותפת, עלו בתוהו. עכשיו, לאור הקונסנסוס בכנסת בעניין הזה, אולי גם ברשות העתיקות יקבלו את הקונסנסוס הזה וידאגו לפעול כמו שצריך. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת גפני. אני מודה לחברי הכנסת על הקונסנסוס הקיים בסוגיה הזאת. אני מבין שיש הסכמה שהנושא יעבור לוועדה משותפת – חינוך וכספים.

נעמי חזן (מרצ):

ועדת החינוך.

היו"ר ר' אדרי:

הרכבה ייקבע על-ידי ועדת הכנסת.

אנחנו עוברים להצבעה. מי לוועדה ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 16

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני מבקש לצרף את קולי.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 17, עם קולו של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, נגד אין, נמנעים אין. הצעותיהם של חברי הכנסת מיכה גולדמן ונעמי חזן יעברו לוועדה משותפת, אשר הרכבה ייקבע על-ידי ועדת הכנסת. אני מודה למציעים ולסגן שר החינוך, התרבות והספורט.

הצעה לסדר-היום

בית-ספר בכרמי-יוסף

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: בית-ספר בכרמי-יוסף – הצעה לסדר-היום מס' 1056, מאת חבר הכנסת אליעזר זנדברג. גם במקרה זה ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט. חבר הכנסת זנדברג, בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אינני יודע כמה מחברי הכנסת מודעים לכך, שזה למעלה משנה וחצי מתנהלת בישראל מלחמה, מלחמת חינוך. מלחמת החינוך הזאת מתנהלת בשטח המועצה המקומית גזר, כאשר הורים לתלמידים אשר נוסעים מדי יום 17 ק"מ הלך ו-17 ק"מ חזור לבית-הספר בכבישים מסוכנים – בסך הכול ביישובים סמוכים זה לזה יש למעלה מ-400 תלמיד – שולחים את ילדיהם לבית-ספר אשר יש בו למעלה מ-1,000 תלמידים, כפליים מהמספר המומלץ על-ידי משרד החינוך כמספר ראוי לבית-ספר. ההורים האלה נאבקים כדי שההמלצות של משרד החינוך והתרבות ועמדתו של משרד החינוך והתרבות לגבי הדרך הנכונה, המוסדות הנכונים שבהם יתחנכו וילמדו ילדיהם, יקוימו על-ידי המועצה המקומית גזר, והדברים לא קורים.

המועצה המקומית מתנגדת להקמת בית-ספר באזור היישוב כרמי-יוסף, או אפילו סמוך לכרמי-יוסף, ועומדת על דעתה שבית-הספר יהיה במקום אחר. כתוצאה מכך פרצה מלחמה אשר נחשפה לא מזמן. אני לא יודע אם חברי הכנסת ראו כתבת תחקיר גדולה בעיתון "מעריב", אשר בה הוסבר כיצד המלחמה הזאת אינה סתם מלחמה על המיקום של בית-הספר, אלא החלו לערב בה גם את המשטרה, חקירות, בג"צים, הכול קורה בעקבות המאבק הזה על החינוך.

אני בא לכאן ושואל, מה עושים במדינת ישראל? איך עושים במדינת ישראל דבר מאוד פשוט, שהמלצות של משרד החינוך, שבעיני לפחות הוא הגורם שצריך להחליט מה נכון ומה טוב לתלמידים, ייושמו. מה עושים על מנת שלא יהיה מצב אנומלי ולא סביר כפי שהוא קיים היום, שהמועצה המקומית בכל מקום היא זו שמחליטה היכן ייבנה בית-הספר, ומשרד החינוך רק יכול להמליץ – ותו לא.

אני אוזח בידי מכתבים של מנכ"ל משרד החינוך הקודם שושני, שהודיע למועצה שעמדתו של משרד החינוך מנוגדת להחלטה של המועצה לגבי המקום שבו יקימו את בית-הספר, ומכתבים של ועדות שהקימו במשרד החינוך, לרבות בחודש אוקטובר האחרון, שהמליצו והציעו כל מיני הצעות פשרה. כל הצעות הפשרה נדחות על-ידי המועצה המקומית, ואיש לא יכול לעשות דבר וחצי דבר, כאשר הורי התלמידים בכרמי-יוסף אומרים מפורשות: אנחנו מוכנים לקבל כל המלצה וכל הצעת פשרה שרק הוצעה בעבר על-ידי משרד החינוך. כל דבר כזה מקובל עלינו, אבל אנחנו רוצים שלילדים יהיו תנאים הולמים.

בינתיים, שנה וחצי כמעט, הילדים האלה לא לומדים במסגרת בית-הספר. הם לומדים בכיתות שנפתחו להם ביישוב, וגם הדבר הזה, לדעתי לא בדיוק עולה בקנה אחד עם מינהל תקין.

ובינתיים, הניסיונות להגיע לכך שיהיה בית-ספר שישירת גם אינטרסים של אינטגרציה וגם אינטרסים אחרים, אבל יהיה סמוך ליישוב כרמי-יוסף או בו עצמו, נכשלים, והמועצה בשלה.

לאחרונה החליטו לערב גם את המשטרה בעניין הזה. העירוב של המשטרה נעשה בשתי רמות. רמה אחת היתה הזמנה לחקירה של כל ההורים בחשד שהם עוברים על חוק לימוד חובה. אני חייב לומר, שאני לעולם לא יוצא להגנתם של אנשים שעוברים על החוק במדינת ישראל, אבל אנחנו צריכים לראות את הסיטואציה. בסך הכול מבקשים שיקיימו ויאכפו את ההמלצות של הגורם החינוכי מספר

אחת במדינת ישראל לגבי דרך החינוך הטובה ביותר. ההורים אומרים: אנחנו לא רוצים שהילדים שלנו יהיו חשופים לסכנת נסיעה של 17 ק"מ הלוך ו-17 ק"מ חזור, בסך הכול 34 ק"מ כל יום, כשאפשר להקים בית-ספר בסמוך, גם ביישובים יותר חלשים, אבל בסמוך, מכיוון שהתלמידים שבסמוך מספרם עולה בקנה אחד עם הדרישה להקמתו של בית-ספר, מספר ראוי ומומלץ על-ידי משרד החינוך.

המצב הזה הוא מצב לא סביר. הלכו לבג"ץ, ובג"ץ קבע שאין בכוונתו ואין הוא יכול להתערב בנושא. הוא לא פסק נגד ההורים, הוא גם לא פסק נגד המועצה. הוא אמר, שהנושא הזה הוא בגדר החלטות סבירות, שיקולי סבירות מקובלים של רשויות שלטון, ולכן הוא לא התערב. הילדים האלה ממשיכים ללמוד באותה מסגרת.

דרך אגב, הם מקבלים חינוך טוב, וההוכחה לכך היא, שאחרי שנה וחצי במסגרת כזאת, פרטית, חלק מההורים נכנעו ללחצים או החליטו להחזיר את הילדים למסגרת הלימודים הקודמת והם השתלבו בכיתות בצורה טובה ביותר. זאת אומרת, הם מקבלים חינוך. אין פה בעיה שהילדים – שנה וחצי בלי חינוך. אבל יש פה מצב אנומלי, בלתי נסבל, שבו משרד החינוך מציע הצעות של פשרה ומעלה משיקולים שלה, ואין Y, והמועצה עושה ארעיונות ואומר: עמדתי שהאינטרס החינוכי של הילדים הוא במדינת ישראל יכולת למשרד החינוך לאכוף על מועצה מקומית את רצונו, לאכוף את הצרכים החינוכיים, לאכוף את טובת הילדים מבחינה חינוכית.

הדבר הזה, לדעתי, אינו הגיוני, איננו סביר. לכל גוף יש השיקולים שלו איך לבחור את המקום שבו יוקם בית-ספר, באיזו מסגרת, מה יהיה המרחק בינו לבין יישובים אחרים. אבל אם אנחנו מסתכלים, אנחנו רואים שיש כאן מצב די מגוחך שגופים שמשותפים במועצה ומחליטים היכן ימוקם בית-הספר, כמו הקיבוצים במועצה הזאת, שולחים את התלמידים שלהם לבתי-ספר אחרים, לא בתחום המועצה. יש מצב לא סביר, לדעתי, שבתהליך קבלת ההחלטות המלה האחרונה והשורה התחתונה היא לא של משרד החינוך, והוא זה שצריך לקבוע.

אדוני היושב-ראש, אני לא אעשה זאת בשל קוצר זמן, אבל אני יכול לקרוא ציטוטי דברים שנאמרו בוועדות של משרד החינוך, ממומחים שמשרד החינוך המליץ עליהם ושר החינוך מינה אותם, ממסקנות של מומחים ששר החינוך הנוכחי אישר ומעמדת משרד החינוך בתקופת הממשלה הקודמת. כולם אומרים אותו דבר: צריך להקים את בית-הספר לא במקום שהוא הוקם. צריך לתת חינוך לילדים של כרמי-יוסף וליישובים שליד כרמי-יוסף במקום אחר, ביישוב ליד כרמי-יוסף, אולי אפילו מחוץ לתחום שטח השיפוט של המועצה האזורית, אולי בכרמי-יוסף. כל הדברים האלה כתובים. הדברים האלה מבטאים עמדה של הגורם שאחראי לחינוך בישראל, והמועצה עושה ההיפך, ואיש לא עושה דבר.

אפי אושעיה (העבודה):

המועצה האזורית קיבלה את אמון הבוחרים במקום, ואני משוכנע שהם יודעים יותר טוב מה טוב לאזרחים שלהם מאשר פקיד של הממשלה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אושעיה, אני אסביר לך איפה לדעתי העניין. זה לא פקיד שיושב בירושלים והחליט. לדעתי, מנכ"ל משרד החינוך יודע טוב יותר מראש מועצה, ואני לא מדבר על המועצה הזאת – מראש מועצה בכלל – מה היא הדרך הנכונה, מה הם הקריטריונים להקים בית-ספר ולהפעיל אותו.

אני חושב שגם אתה לא תחלוק על כך, ולא משנה כרגע מיהו המנכ"ל. אני חושב שוועדה שמקים משרד החינוך, שמי שיושב בה הוא איש חינוך, ושר החינוך מאשר את המלצתו, יודעת טוב יותר מבחינת טובת הילד, מבחינה חינוכית, מאשר ראש מועצה. אתה כאיש שטח יודע טוב מאוד, שהחלטות של רשויות מקומיות הרבה פעמים נחתכות בשורה התחתונה לאו דווקא על-פי השיקול המרכזי שצריך להיות. יש שיקולים של רוב ומיעוט במועצה, יש שיקולים של קבוצה כזאת, של קיבוצים, שעושה אולי יד אחת עם מישהו ועם אחרים, ויש שיקולים של תועלת אפילו מבחינה פוליטית מקומית. יש הרבה מאוד דברים שנכנסים לתוך כור ההיתוך הזה של החלטת מועצה.

אומר לך יותר מזה: במשך עשר שנים, עד לפני שנה ומשהו, המועצה האזורית החליטה שהיא תקים את בית-הספר בכרמי-יוסף. יש הודעות על כך, ואני יכול לצטט לך שורה של החלטות שאמרו את זה. רק לאחרונה העמדה הזאת, הנקודה הזאת, השתנתה.

אני לא מאמין שהכנסת יכולה לאכוף דבר-מה, אבל אני חושב שחייב להיות דיון ממצה בעניין, ואנחנו חייבים לתת את הדעת על כך שמשרד החינוך צריך להיות הגורם שאומר במדינת ישראל מה טוב לתלמידים. הוא צריך להיות הגורם שיכול לאכוף את דעתו, ולא שנגיע למצב שבו יכתוב מנכ"ל משרד החינוך לראש המועצה האזורית גזר: אנו נכבד את החלטת מליאת המועצה, שהחליטה על מיקומו של בית-הספר בניגוד לעמדתנו המקצועית. חינוך זה עניין מקצועי, חינוך זה עניין שאנשי מקצוע צריכים להחליט בו. משנדרשו אנשי המקצוע לעניין והחליטו, אני חושב שצריך לכבד ולבצע את החלטותיהם והמלצותיהם.

בקשתי, אדוני היושב-ראש, שהנושא יועבר לדיון בוועדת החינוך של הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אליעזר זנדברג, על הצעתך.

אני מזמין את סגן שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על ההצעה שעניינה בית-ספר בכרמי-יוסף.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת מודי זנדברג, בית-הספר היסודי האזורי בבית-חשמונאי משרת את אוכלוסיית המועצה האזורית גזר, ובכלל זה את תלמידי כרמי-יוסף. כיוון שמספר התלמידים בבית-הספר התקרב ל-1,000, אישר משרד החינוך, מטעמים ארגוניים וחינוכיים, הקמת בית-ספר יסודי נוסף בתחומי המועצה האזורית. מליאת המועצה האזורית גזר החליטה, שבית-הספר הנוסף יוקם בשטח קריית-החינוך בבית-חשמונאי, והחלטת הרשות המקומית התקבלה בעבר על-ידי המשרד.

במרוצת שנת הלימודים התשנ"ו וגם בשנה זו נמנעו תושבים מכרמי-יוסף מלשלוח את ילדיהם לבית-הספר "איילון" שבקריית-החינוך שבבית-חשמונאי והפעילו לימודים פרטיים בתחומי יישובם. המשרד הוציא צו סגירה, אך הפעלתו נדחתה על-ידי בית-המשפט המחוזי בהמתנה לתוצאות העתירה שהגישו לבג"ץ אנשי כרמי-יוסף.

אגב, גם בתוך כרמי-יוסף קיימים חילוקי דעות קשים בין התושבים עצמם, אם צודקים אלה או צודקים אלה.

בג"ץ 7279/95 בנושא בית-הספר כרמי-יוסף, בית-המשפט העליון בשבתו כבג"ץ – כבוד הנשיא אהרן ברק, כבוד השופט טובה שטרסברג-כהן וכבוד השופט דורית בייניש – פסק באומרו לגבי הבקשה להקמת בית-ספר יסודי בכרמי-יוסף, שנחה דעתו כי לא נפל בהחלטת המשיבים פגם המצדיק את התערבותו – "עניין לנו בחילוקי דעות לגיטימיים בין העותרים למשיבים. בנסיבות אלה, אין בית-משפט זה מחליף את שיקול דעת הרשות השלטונית בשיקול דעתו שלו".

בחלקה הנוסף של העתירה ביקשו אנשי כרמי-יוסף להכיר בהם כרשות חינוך מקומית. לנושא זה ענה בג"ץ, כי "אפילו ניתן היה ליתן ההכרה האמורה, לא היה ראוי לעשות כן, שכן הדבר יביא להקמת בתי-ספר קטנים מדי, להעדר אינטגרציה ולהוצאות משאבים גדולות ומיותרות".

חקירות המשטרה החלו לאחר שהמועצה האזורית התלוננה על שנמשכות הפרות חוק לימוד חובה על-ידי התושבים של כרמי-יוסף גם לאחר החלטת הבג"ץ. צריך אפוא להעמיד דברים על דיוקם, כיוון שלא ראש המועצה ולא מליאת המועצה האזורית מתנגדים להקמת בית-ספר נוסף, כפי שנכתב בהצעה לסדר-היום. המועצה האזורית רוצה בהקמתו, אבל באתר שנבחר על-ידה בקריית-החינוך בבית-חשמונאי, ובנושא הזה המועצה היא בעצם הריבון.

אין לי ספק שהנושא ייסגר בין הצדדים הנצים – אני מעדן את המושג שאתה דיברת עליו, חבר הכנסת זנדברג, אתה דיברת על מלחמה, אני אומר "צדדים נצים" – אין לי ספק שהנושא ייסגר רק על-ידי הידברות משותפת ואיזו פשרה שתהיה בין הצדדים הנצים עד שכרמי-יוסף תוכר כרשות חינוכית נפרדת.

אין לי התנגדות שהנושא יובא מחדש לוועדת החינוך של הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן השר, על תשובתך.

יש לנו הצעה אחרת, של חבר הכנסת מקסים לוי, המבקש להסיר מסדר-היום את ההצעה בדבר בית-ספר בכרמי-יוסף. אדוני, בבקשה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, סגן שר החינוך, אנחנו לומדים מן הדבר שנעשה בכרמי-יוסף, שיש כוונה להתעלם אולי מרשות מקומית או ממועצה אזורית שעתידה לתת שירותים במרחב גדול מאוד של שטח. אני הייתי ראש עיר באזור הזה, ואני מכיר את המצב יותר מרבים שבאים ומתלוננים. לא יכול להיות שכל יישוב יעשה דין לעצמו ויקים בית-ספר. איפה האינטגרציה? איפה היכולת שילדים מכל מיני מקומות ילמדו ביחד? משום כך יש בעיה של יצירת תקדים מאוד מסוכן.

אני חושב שאין ללכת לחקירות במשטרה ואין לגרום עינוי לאותם ילדים. יש ללכת על בסיס של משא-ומתן בין המועצה לבין כרמי-יוסף. אנשי כרמי-יוסף לא יכולים לקחת את הסמכויות שיש למועצה, משום שתקדים כזה יכול להיות מסוכן במועצה האזורית מודיעין, במועצה האזורית עמק-לוד, בכל הנושא של התפתחות השטח. אם היו מכירים בכרמי-יוסף כברשות נפרדת, הם היו יכולים לעשות מה שהם רוצים.

יש צורך שהכנסת תדע שהאינטגרציה היא חלק חשוב מאוד במערכת, ולא יכול להיות שילד מכרמי-יוסף יתבייש ללמוד עם ילד מיישוב אחר.

אני מכיר את בית-חשמונאי, אני מכיר את קריית-החינוך, ולעניות דעתי אין לאפשר יצירת תקדים מאוד מסוכן, שעלול לגרום להתרופפות סמכויות המועצות האזוריות או הרשויות המקומיות.

אין לי התנגדות להעברת הנושא לוועדת החינוך, אבל עוד בטרם מעבירים אותו לוועדת החינוך, נדמה לי שטוב יעשה שר החינוך אם יזמן את הצדדים אליו ללשכה וינסה להבין ביחד את הבעיה, משום שהדבר הזה כבר הופך להיות סכנה עבור הילדים. זה כבר נמצא במשטרה, זה כבר נמצא במקומונים, זה כבר נמצא בעיתונות. הילדים אינם בני ערובה של משהו. לכן אני מציע, שיתקיים דיון בלשכת השר עוד בטרם זה בא לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת מקסים לוי. כן, אדוני.

רפאל אלול (העבודה):

הערה לסגן השר: אחת הבעיות הקשות ביותר היא, שכל רשות מקומית וכל מושב קטן הם רשות חינוכית. דווקא כרמי-יוסף, שהוא היישוב הגדול ביותר במועצת גזר, הוא לא רשות חינוכית. אחד הדברים שבהם היה סגן השר מקל הוא אם היה נותן להם הכרה כרשות חינוכית. הם יצרפו עוד כמה יישובים והיו שני בתי-ספר יסודיים קרובים. — — טוב תעשה אם תסכים להכיר בהם כברשות חינוכית.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת אלול. אנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדה, מי נגד?

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את ההצעה לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 14, נגד – אין, נמנעים – אין; הצעתו של חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בנושא: בית-ספר בכרמי-יוסף, עוברת לוועדת החינוך והתרבות. אני מודה למציע ואני מודה לסגן השר.

הצעה לסדר-היום השפה הערבית, שכנה רצויה, השפה הצרפתית – זרה וקסומה

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הבא, הצעה מעניינת: השפה הערבית, שכנה רצויה, השפה הצרפתית – זרה וקסומה; הצעה לסדר-היום מס' 1187, של חבר הכנסת יהודה לנקרי. גם במקרה זה ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט. בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

שידבר בצרפתית, ונבין את ההבדל.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אם היושב-ראש ירשה לי.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

בערבית מותר ובצרפתית אסור?

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, מכובדי סגן שר החינוך, התרבות והספורט, מכובדי שר התעשייה והמסחר, כנסת נכבדה, השאלות שהופנו הבוקר בשיבת מליאת הכנסת ונגעו למעמדה של השפה הערבית חיזקו אותי בתחושותי שההצעה הנוכחית בעתה. לא אסתיר ממך, היושב-ראש, כי בעת ניסוח ההצעה עברו בי אי-אלה הרהורים ולבטים באשר לנחיצות הצעה כזו לסדר-היום, שכן, מלכתחילה היא אינה נחשבת מן הנושאים היותר-מרכזיים בסדר-יומה של הכנסת. אבל עצם השאלות של הבוקר ועצם נוכחותך במושב הזה כפרנקופון מובהק, נותנות משנה טעם להצעה הזאת.

לעצם העניין: החלטת משרד החינוך והתרבות להנהיג את השפה הערבית כמקצוע חובה ולעגן את מעמדה במסלול רב-שנתי מכיתה ז' עד כיתה י', היא החלטה רבת משמעות וערך, והיא מהווה, ללא ספק, קפיצת מדרגה איכותית בקידום הדו-קיום ובהגברת ההבנה והפיוס בינינו לבין העולם הערבי, ובכלל זה בינינו לבין אזרחי ישראל הערבים. אני מצטער ששום נציג מן המגזר הזה אינו נוכח כאן אתנו בשעה זו.

אני גם סבור שהצעד של משרד החינוך – דהיינו, חיזוק מעמד השפה הערבית בתוכנית לימודים רשמית של מדינת ישראל, מהווה גם איזו עדות ליחס בוטח יותר של החברה הישראלית בשכנותיה הערביות. לדעתי, זהו גם ניסיון מבורך מבחינתנו כיהודים ישראלים להתנער מעכבות ומדעות קדומות הנוגעות לעולם הערבי, לתרבותו ולשפתו. אני מאמין שמשרד החינוך הקנה בהחלטתו זכות משכן מוצקה יותר לשפה הערבית. זהו צעד נכון, אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט, שכן, הקרבה הקדומה של השפה הערבית לשפה העברית, ההתפתחות של שתי השפות במרחב משותף, יניקתן המשותפת ממקורות לשוניים, ממקורות פונטיים ופונולוגיים – אכן עושים את השפה הערבית לשכנה רצויה.

הלוא תהליך השלום שאנחנו מצויים בו, על עליותיו ומורדותיו, מתיימר בראש ובראשונה ליישב במישור הפוליטי המובהק את הסכסוך שבינינו לבין העולם הערבי, לרבות הסכסוך בינינו לבין הפלשתינים. אני מאמין, שמעבר ליישוב הסכסוך במישור הפוליטי, ישראל – ואתה מדינות ערב – חייבת לחתור חתירה, במובן החיובי של המושג, להשרשת המקובלות של ישראל באזור ובקרב שכנותיה במובן הערכי, האינטלקטואלי, הרוחני והתרבותי. ואין לך כלי יעיל יותר, משוכלל יותר ומשכנע יותר לשם כך מלימוד השפה הערבית אצלנו. על כן אני גם מצפה ומייחל, שבמדינות ערב תופץ השפה העברית, התרבות העברית, לשם בניין האמון, ההבנה והפיוס ההדדיים בינינו לבין הערבים.

כפי שציננת, אדוני היושב-ראש, גם מעצם הכותרת של ההצעה לסדר-היום שאני מגיש, אנחנו מבינים שלשפה הצרפתית, אותה שפה זרה וקסומה, חרף התמעטותה בעשורים האחרונים בהשוואה למה

שהיתה מבחינת עוצמתה וגאונה במאות הקודמות ועד מחצית המאה הנוכחית – עדיין יש לה איזה מעמד שלא פג טעמו ולא נס ליחו.

בישראל – ואדוני יודע זאת היטב – מצויה אוכלוסייה של כחצי מיליון ישראלים הדוברת צרפתית ושוחרת תרבות צרפת בדרגת בקיאות ושליטה משתנה, כמובן, בין הדורות ובין החוגים. הייתי אומר, שגם לאוכלוסייה הזאת, אדוני סגן שר החינוך והתרבות, ראוי שיישמרו השפה, התרבות והזיקה הפרנקופונית; זאת, ביתר שאת, על רקע העובדה שבשנים האחרונות, תחת ממשלות רבין ופרס, עשתה ישראל מאמצים ניכרים להצטרף לתנועה הפרנקופונית, שהיא אחת התנועות החשובות בקרב הארגונים העולמיים. תנועה חשובה, שיש בידה גם להעניק לישראל כלים ומשאבים רבי ערך לביצור התרבות באופן כללי והתרבות הפרנקופונית במיוחד.

אחרי שיתוף פעולה עם צרפת, עם משרד החוץ הצרפתי ועם משרד החינוך הצרפתי, התברר, שישיראל, על אוכלוסייתה הפרנקופונית, מכוני התרבות שבה וזיקתה לפרנקופוניה, מקיימת בתוכה את מלוא הקריטריונים להצטרפות לתנועה הפרנקופונית. המכשול היחיד הוא מכשול פוליטי, והוא נובע מווטו של מדינה ערבית, של לבנון, שעדיין מתנגדת – כמובן, בגלל הסכסוך שיש לנו אתה – לכניסתה של ישראל לתנועה הפרנקופונית. אבל אני מאמין, שבבוא היום יוסר גם המכשול הזה. עד שיוסר המכשול הזה, וזו משאלתי, אדוני סגן שר החינוך, צריך לעשות את כל המאמצים לבל ייגרע מעמדה של הצרפתית ולבל תיפגע רמת הלימוד שלה.

אני אומר זאת על יסוד ניסיון, שכן היו נחוצות ההחלטות המתקנות של שני שרי חינוך קודמים, חבר הכנסת אמנון רובינשטיין והגברת שולמית אלוני, כדי להתגבר על קיצוץ של מאות שעות שערך שר החינוך הנוכחי מר זבולון המר בעת כהונתו הקודמת כשר החינוך, למגינת לבם של הפרנקופונים בארץ, וכמובן, של המדינה הידידה צרפת. כולי בעד זכות המשכן המחוזקת לשפה הערבית, כמובן, אבל אני מאוד מייחל ומקווה שהיא לא תיעשה על חשבון מעמדה של אותה שפה קסומה, שאני מאמין שבשכל טוב לא נתייחס אליה כאל מקסם שווא. אני מבקש, אדוני היושב-ראש, שהצעתו תועבר לוועדה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת לנקרי, על שמצאת לנכון להעלות את הצעתך, שהיא אכן מעניינת וראויה. אני מבקש מסגן שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על ההצעה החשובה הזאת.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אולי הוא יענה בצרפתית.

היו"ר' אדרי:

אני חושב שהוא לא יכול להשיב בצרפתית, על-פי התקנון.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

? PARLEZ VOUS FRANCAIS

רפאל אלול (העבודה):

OUI

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חייב להודות לחבר הכנסת לנקרי. שמענו פה שיעור יפה מפרופסור בסורבון לספרות הצרפתית. תודה רבה לך, זה היה שיעור מאלף.

אכן, על-פי הוראות משרד החינוך שפורסמו בחוזר מנכ"ל מיוחד, חוזר כ' מתשנ"ו, הוראת השפה הערבית היא חובה לפחות בהיקף של תשע שעות במהלך הלימודים בחטיבת הביניים ושל שלוש שעות שבועיות בכיתה י'.

עם זאת, נקבע גם: א. בתי-ספר שיש בהם מספר רב של תלמידים המעוניינים בלימודי צרפתית כחלופה לערבית יוכלו להמיר ערבית כשפה זרה שנייה עבור תלמידים אלה בלבד; ב. ילדי ברית-המועצות לשעבר, אתיופיה וארצות עתירות עולים אחרות, שפת אמם יכולה להחליף את הערבית או הצרפתית כשפה זרה שנייה.

הוראות אלו מבוססות על ראיית הערבית כמקצוע המבטא את קשריה של מדינת ישראל עם שכניה וראיית הצרפתית כשפה חשובה בתרבות המערבית, יחד עם התחשבות בצרכים התרבותיים והפדגוגיים של תלמידים עולים.

לפיכך, אני מציע לחבר הכנסת לנקרי להסתפק בדברי אלה. שוב, אני מודה על השיעור המאלף של חבר הכנסת לנקרי.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני סגן השר, אני אודה לך מאוד אם תואיל לקחת לשימת לבך את דבריו של חבר הכנסת לנקרי בדבר השפה הצרפתית. אני מודה לך, אדוני.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מאוד.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, יש לנו הצעה אחרת של חבר הכנסת רפי אלול, המבקש להסיר את ההצעה. האם לאדוני יש דבר-מה נגד השפה הערבית או נגד השפה הצרפתית?

רפאל אלול (העבודה):

להיפך. אני מנצל את הפרצה בתקנון.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מוסיף את היידיש.

היו"ר ר' אדרי:

יידיש – גם כן?

רפאל אלול (העבודה):

אני מנצל את הפרצה בתקנון. א. אני רוצה לתקן את ידידי חבר הכנסת זאב בויס: אני גם מדבר יידיש, אז אין בעיה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני אדבר אתך מרוקאית ואתה תדבר אתי – – –

רפאל אלול (העבודה):

התחלתי גם ללמוד קצת רוסית. הנה, יש פה עדים. אבל, אני רוצה להגיד לך, שרציתי לנצל את התקנון – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

יש לו מורה מדופלמת.

סופה לנדבר (העבודה):

לא אני.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

למה לא?

סופה לנדבר (העבודה):

— — —

רפאל אלול (העבודה):

זה לא על חשבון הזמן שלי, נכון?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, זה לא על חשבונך.

רפאל אלול (העבודה):

אני רוצה לנצל את התקנון ולהודות לחברי חבר הכנסת יהודה לנקרי על העלאת הנושא, ולהגיד לחברי סגן שר החינוך, שלצערי הרב, בבתי-הספר פחתה הנכונות, ואף נחלשה המגמה של משרד החינוך לאפשר לימוד השפה הצרפתית. אני אומר לך את זה מתוך בדיקה ומתוך שאלה על מספר בתי-הספר. אני לא יודע אם זה מפני שהילדים לא רוצים ללמוד צרפתית או מפני שאין מספיק שעות לימוד ואין מספיק הכוונה של המערכת.

אדוני סגן השר, אתה מקשיב? מדברי התשובה שלך הבנתי, שיש רצון שלכם לתת יותר. אני לא יודע אם זה מוסבר לתלמידים בבואם לבחור את שפת הלימוד. אני אשמח מאוד כשאראה שיש נכונות, גם

אצלכם במסמכים, כשאתם מעבירים תלמידים. תודה. תודה רבה לחבר הכנסת יהודה לנקרי, שהעלה את הנושא.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אלול, אני מודה לך, אדוני, על דבריך. מאחר שהנושא מעניין וחשוב, אבקש מחבר הכנסת אבנר חי שאקי, המבקש להעביר את הנושא לוועדה; גם אדוני שולט בצורה מרשימה גם בשפה הערבית וגם בשפה הצרפתית. אנא, אדוני.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני מאוד מודה לך. אני רוצה להביע תודה והוקרה לחבר הכנסת ד"ר לנקרי על ההצעה הנכונה כל כך, שהיא בעתה. חשוב שכל תלמיד בישראל ידע ערבית, וחשוב שרוב אזרחי ישראל ילמדו צרפתית.

זו שפה, שלא רק מדובר בעושרה הספרותי ובעושרה התרבותי, עדיין מעמדה בעולם – באירופה, באפריקה ובאסיה – חשוב ביותר. נכון שהאנגלית היא ראשונה במעלה, אבל אין ספק שזו שפה שנייה במעלה בעולם. אני יודע מניסיוני האישי בוועידות בין-לאומיות, באוניברסיטאות ובמוסדות מחקר, שהשפה הצרפתית והספרות הצרפתית המקצועית בכל התחומים – וניקח את התחום שלי, משפטים, לא היה נושא שלא מצאתי בו בספרות הצרפתית ספרים למכביר וכתבי עת למכביר. מכאן החשיבות הגדולה.

יבורך המציע. נקווה באמת שהכנסת תעביר את הנושא לוועדה, כדי שיתקבלו החלטות הולמות, שיחזקו את מעמדה של הצרפתית בישראל ויחזקו גם את לימוד הערבית.

אני רוצה להעיר, שהודיעו לי מ"קול ישראל" לפני כמה חודשים, שניסו לצמצם את שעות השידור בצרפתית. ניסיתי אז להתערב, אמרתי שזה עוול, ואני מקווה שלא עשו זאת. בהזדמנות זו אני קורא גם לרשות השידור הישראלית, שלא לפגוע במעמדה של הצרפתית בשידורים. השידורים הללו מגיעים לרבים, שטוב מאוד שישמעו על ישראל בשפה הזו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת שאקי, על דבריך.

לפני שניגש להצבעה, אדוני חבר הכנסת לנקרי, אני מבקש להודות לך, ואני בטוח שאני עושה את זה בשם כל הבית.

אדוני חבר הכנסת שלמה בן-עמי, גם אתה רוצה להתייחס לנושא? אדוני חבר הכנסת בן-עמי,
בבקשה. אני מבין שכל הפרנקופונים כאן – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

– – – ספרדי.

רפאל אלול (העבודה):

גם צרפתי וגם ספרדי.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני באמת רוצה להודות לחבר הכנסת לנקרי על שהעלה את העניין הזה גם בסגנון נאות. אני באמת מאוד מודה לו, בין היתר, משום שאנחנו שייכים פחות או יותר לאסכולה של אנשים שלמדו שאבותינו הם הגאלים, כידוע לך. אבל, עם זאת, היות שבעקבות הדברים של חבר הכנסת שאקי זה קיבל איזה ממד כללי וכמעט אקדמי, הייתי רוצה להעיר בכל זאת הערה לעניין, והיא זו: לצערי הרב, הצרפתית נמצאת זה כמה שנים בירידה ובשקיעה מבחינת כמות האנשים הדוברים אותה. יש אומנם מאמץ גדול מאוד וראוי לברכה של משרד החוץ הצרפתי; אני לא יודע כמה אנשים יודעים, ש-30% מתקציב משרד החוץ הצרפתי מיועד להפצת השפה והתרבות, וזה בהחלט דבר חשוב ומבורך.

עם זאת, חשוב לדעת שהשפה השנייה אחרי האנגלית היא הספרדית ולא הצרפתית, שלא לדבר על זה שספרותה, אם אני ממשיך את מה שאמרת, חבר הכנסת שאקי, לא נופלת מספרותה של הצרפתית. ראו נא את רשימת פרסי נובל לספרות של השנים האחרונות: גבריאל גריה מארקס, קמילו חוסה סלה, אוקטביו פז; ראו נא את חתני פרס ירושלים לספרות: אוקטביו פז, ארנסטו סאבאטו, מריו ורגס יוסה, חורחה סמפרון. זו ספרות ענק, ובדורות האחרונים – ובעצם מאז ומתמיד – היא הגיעה להישגים גדולים יותר מכל ספרות אחרת, כולל כמובן הצרפתית. אתה יודע, למשל, בספרדית בארצות-הברית. זו השפה השנייה בעוצמתה היום בעולם CNN של-50 מיליון אנשים יש המערבי. לכן אני חושב, שאם אנחנו רוצים למצוא ערוצי תקשורת, כבודה של הצרפתית במקומה מונח, אבל לאן נגיע? אנחנו נצטרך גם את הספרדית.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת שלמה בן-עמי, אני מודה לך על דבריך.

חבר הכנסת לנקרי, אני סבור שתרמת לגיוון הדיונים בכנסת. אתה הדלקת את הפרנקופונים, והצטרפו גם דוברי הספרדית, אבל אני בטוח שהצעתך תזכה לשימת הלב הראויה במשרד החינוך והתרבות.

אנחנו עוברים להצבעה – מי לוועדה ומי נגד. האם אדוני חבר הכנסת לנקרי מסכים לוועדה?

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 14, נגד – אין, נמנעים – אין. אכן, הצעתו של חבר הכנסת לנקרי: "השפה הערבית, שכנה רצויה, השפה הצרפתית – זרה וקסומה" עוברת לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת. אני מודה למציע, ואני מודה למשיב, סגן שר החינוך והתרבות.

הצעה לסדר-היום

תשלומי הורים לבתי-ספר

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא – תשלומי הורים לבתי-ספר, הצעה לסדר-היום מס' 1188, של חבר הכנסת מאיר שטרית. אדוני, בבקשה. ישיב סגן שר החינוך והתרבות. לאחר מכן אבקש מסגנית מזכיר הכנסת למסור הודעה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

. סליחה. MONSIEUR LE PRESIDENT, MESSIEURS LES DEPUTES.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו לא – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא עברנו לצרפתית.

היו"ר ר' אדרי:

בצרפת. אנחנו בכנסת ישראל. ASSEMBLEE NATIONALE אנחנו לא ב-

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נכון. אבל, רק הערת ביניים לעניין.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה ואדוני סגן שר החינוך, אני מבקש לקרוא בפניך מכתב שהגיע אלי מאם לילד בן 13. בתחילת דברי, אני מבקש לקרוא את המכתב הזה, ואני מבקש שתאזינו לו, אתה וחברי הכנסת האחרים, בתשומת לב.

האם כותבת לבית-הספר שבו לומד בנה בן ה-13: "ראשית דבר, ברצוני לבקש שוב בכל לשון של בקשה להימנע מלשלוח אלי דרך הילד מכתבים בעניין תשלומים. הנה, אני שולחת לכם שלושה בולים, כדי שמכתבים מן הסוג הזה לא יגיעו דרכו, בודעו שלא אוכל לשלם את הסכום הנדרש. הוא נלחץ מאוד ושובר את ראשו בניסיונות עצמאיים למצוא פתרון לזה. אני חושבת שזה מיותר לחלוטין ושילדים צריכים להיות מחוץ לזה. ההערה בתחתית הדף ששלחתם, שאומרת שהמכתב נכנס לתיקו האישי, פשוט מחרידה אותו. אני מבקשת מאוד שתבינו שהדרך לטפל בתשלומים, אסור שתישען על כתפיהם של ילדים בני 13.

"כבר בתחילת השנה מילאתי טופס בקשה למלגה, שילמתי 100 שקל, שבתי וסיפרתי לכם בכתב, שאני אם חד-הורית, נכה 100%, המתקיימת מקצבת נכות בסך 1,700 שקל בחודש, סכום האמור להספיק לקיום חודשי לבני ולי, ושוב צירפתי אישור על כך מאת הביטוח הלאומי וכן מכתב מעובד סוציאלי. הכול כמו בשנה שעברה. דבר לא השתנה, גם המכתב שאתם שבים ושולחים אלי זו השנה השנייה תוך התעלמות מוחלטת מכל מה שעשיתי בנדון.

"הילד מקבל את הרושם שאני אדישה ולא עושה דבר בעניין, נלחץ ובוכה: 'למה את לא משלמת? למה תמיד רק אני מקבל את המכתבים האלה, וכל הכיתה לא?'. ואני רוצה לשאול אתכם: למה אתם עושים לו את זה? למה אתם עושים את זה לי?

"גם בשנה שעברה התחשבתם במצבי וגם בשנה שעברה שילמתי 100 שקל פלוס המלגה ששולמה עבורו, וגם בשנה שעברה שלחתם מכתבים מיותרים וגם בשנה שעברה ביקשתי שתחדלו. הרי חוץ מאשר להלחץ את הילד ולהדאיג אותי – איזו טובה צומחת מזה?"

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שאין אפילו צורך שאוסיף מלים או אכביר מלים כדי להסביר את הטיפשות ואת הטמטום שבמנהג הזה. אם בית-הספר והמורה לא יודעים מה מצבו של הילד בבית, אחרי שהאמא הזאת כתבה כבר פעמיים וניהלה את התכתובת הזאת כבר במשך שנתיים, ושולחים, באמצעות ילד בן 13, לאמא נכה 100%, שחיה מקצבת נכות, בקשה לשלם, איך הילד צריך לקבל את זה? הרי הילד קורא את המכתב.

אז אני שואל: ריבונו של עולם, כל התשלומים האלה של ההורים הם אסון אחד גדול. זה לא מס? אני שואל אותך ואני שואל את ראש הממשלה, שאינו רוצה להטיל מסים חדשים. תשלומי הורים הם מס, והם מס רגרסיבי, כי אותם תשלומים בדיוק משלמים העניים והעשירים. התשלומים האלה, לדעתי, לא צודקים ולא צריך לשלם אותם במדינה שבה החינוך אמור להיות חינם. לא חינם ולא "בטיח". הורים לילדים משלמים לבית-הספר מאות רבות של שקלים על כל ילד, וזה מעבר לכל מיני תשלומים נוספים על מזגנים, טיולים, קשקושים אחרים.

אני שואל את משרד החינוך: מדוע אתם לא תוציאו חוזר לכל בתי-הספר, וראשית כול תסדירו את הסוגיה הזו, כדי שילדים לא יהיו כתובת ללחץ על ההורים שלהם לשלם. יש הורים שאינם יכולים לשלם. מה לעשות? שיפסיקו ללחוץ על הילדים. אנחנו לא לומדים שום דבר? לא מזמן התאבד ילד בטענה שהוא היה לחוץ כי הוריו לא יכלו לשלם; אם אתה זוכר את המקרה במועצה האזורית. עד מתי? אם מערכת החינוך לא תלמד, איך נוכל ללמד משהו את הילדים? תוציאו חוזר חד-משמעי שיבהיר לבתי-הספר: אין לתת בידי הילדים שום מכתבים לתשלומים. זה יפה מאוד כשילד בא והוריו יכולים לשלם ויש להם הכסף. הילד צוחק והאבא צוחק. אבל כשבא ילד עם מכתב לתשלום והאבא לא יכול לשלם, הילד בוכה והאבא בוכה. אז תפסיקו עם זה.

מעבר לזה, אדוני סגן השר, אני לא צריך לספר לך, אתה בוודאי כבר יודע, שיש סקנדל שלם בעניין "ועד SO CALLED התשלומים לבית-הספר. בתי-הספר גובים, באישור ועד ההורים הבית-ספרי – הורים בית-ספרי" – מאות שקלים מעבר לתשלומי החובה שקבעתם. למה לא תוציאו בחוזר המנכ"ל הוראה: אין לגבות שום פרוטה מההורים, מעבר למה שנקבע בחוזר מנכ"ל לגבי תשלומי חובה לבית-הספר?

יש לי ילדים בבית-הספר. תודה לאל, אין לי בעיה לשלם עבורם, ואני רואה את התשלומים. חשבתי להביא לך היום את פירוט התשלומים שאני משלם עבור בתי נעמה, בכיתה א', ובני דודו, בכיתה ו', כדי להראות לך שאני משלם מאות שקלים. אין לי טענה, אני יכול לשלם, אני מוכן לשלם, אבל מה קורה להורים שלא יכולים לשלם? והם מקבלים דרישות לתשלומים של מאות שקלים, כי ועד ההורים אישר אותם: שכלול, דברי מלאכה, תשלום לטלפונים, תשלום לשימוש במחשבים, תשלום על כל דבר. תבהירו את העניין הזה אחת ולתמיד.

אני מבקש ממך, אדוני סגן השר, העליתי את ההצעה הזו כהצעה רגילה לסדר-היום, ולא כהצעה דחופה, כי הנושא חשוב בעיני, ואני מסכים שההצעה הזו תרד מהמכסה שלי במושב הזה, כי אני חושב שהנושא חשוב ואקוטי. אנחנו מתקדמים לקראת שנת הלימודים הבאה, אם ירצה השם. אני מבקש ממך, אדוני סגן השר, שהנושא הזה יועבר לוועדה, ולשם יבואו נציגי המשרד שלכם, נתווכח אתם שם, נביא להם נתונים, ותבואו עם הצעות שיפסיקו את ההליך הזה, שהוא איום ונורא לילדים ולהורים שלהם. תודה רבה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מאיר שטרית, על שמצאת לנכון להעלות הצעה ראויה, הצעה חשובה, שהיא בוודאי דוגמה להצעות רבות שמתייחסות לחלכאים ונדכאים.

אודה לך, אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט, אם תואיל להשיב על ההצעה האנושית של חבר הכנסת מאיר שטרית.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני בפתח דברי רוצה להודות לך, חבר הכנסת שטרית, על שהעלית את הנושא הכאוב הזה, ואכן הנושא כאוב ופרוץ.

החינוך בישראל מוגדר כ"חינוך חינוך", ואכן חלק הארי של הוצאות החינוך מוטל על כתפי המדינה, וחלק נוסף – על כתפי רשויות החינוך המקומיות.

עם זאת, על-פי התקנות לחוק חינוך חובה, פרק שלישי, סעיף קטן (ד), רשאיות רשות החינוך או הבעלות על מוסד חינוך לגבות תשלומים והחזר הוצאות בשיעורים שהשר קובע, בהתייעצות עם ועדת החינוך של הכנסת, בעד הספקה שהן נותנות לו ובעד שירותים שהן נותנות לו, נוסף על השירותים שהשר הגדיר אותם בתקנות כשירותים מקובלים.

לפי תקנות אלה, רשאיות הרשויות המקומיות או הבעלות לגבות מההורים תשלומים עבור "שירותים נוספים" ותשלומים עבור "החזר הוצאות". בתי-הספר רשאים גם לגבות תשלומים עבור רכישת שירותים שאינם חובה, בבחינת: קונה מוצר ממוכר מרצון, עבור תל"ן – תוכנית לימודים נוספת. נושא זה נובע מחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, ומשמש במקומות רבים אמצעי להעשרה בלימודים.

אף-על-פי שהחלק היחסי של הוצאות החינוך המוטל על ההורים הוא קטן, רבה ההתמרמרות בציבור, והטענה היא שהחינוך הוא אינו חינם, כמוגדר בחוק.

מדיניות משרד החינוך, התרבות והספורט מכוונת להקל ככל האפשר את נטל ההוצאות הנלוות במערכת החינוך. מדיניות זו באה לידי ביטוי הן בצמצום הדרגתי של ההוצאות המוטלות על ההורים בשנים האחרונות והן במתן הנחיות מתאימות למנהלים ולוועדי הורים ובתגבור מערך האכיפה. זה מה שאמרתי קודם, שהנושא פרוץ.

מנהלי בתי-הספר נדרשו שלא להפעיל לחצים על הורים באמצעות התלמידים. רענון הנחיות אלו פורסם אך לפני כחודשיים. מקרים חריגים מטופלים באמצעות מנהלי המחוזות, המפקחים על בתי-הספר והרשויות המקומיות. כתובות וטלפונים לבירורים ופניות פורסמו בחוזרי מנכ"ל, בחוזרים של ועדי ההורים ובאמצעי התקשורת.

אין לי התנגדות שהנושא יחזור ויידון בוועדת החינוך. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

יש הצעה אחרת, של חבר הכנסת אפי אושעיה, המבקש להסיר את הנושא מסדר-היום. אדוני, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש מסגן השר לשים לב: חבר הכנסת שטרית שאל מה קורה עם אלה שלא יכולים לשלם. גם לגבי התשלומים שמחויבים להיות משולמים על-ידי ההורים על-פי חוזר המנכ"ל, יש מקרים, אומנם חריגים, שהורים אינם יכולים לשלם. נתקלתי בתופעה מזעזעת, שילדים הורדו מאוטובוס שבו נסעו החברים שלהם לטיול, כי להורים לא היה כסף לשלם. זה מבזה, זה פוגע, זה משפיל.

אני מבקש מכבודו להנחות את מערכת החינוך, לאסור עליה לפגוע בילד במערכת של בית-הספר, ואם יש תביעה כלפי ההורים, לעשות את זה בכל דרך אפשרית וחוקית, אבל לא על חשבון הילדים. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אושעיה.

חבר הכנסת מאיר שטרית, האם אדוני מסכים שהנושא יעבור לוועדה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש להודות לך על הצעתך. עשית שירות חשוב מאוד להורים רבים. אני מבקש מאדוני סגן שר החינוך לפעול, כדי שמקרים מהסוג הזה לא יישנו.

אני מודה לך, אדוני, ואנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדה ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד הצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

עשרה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת מאיר שטרית בנושא: תשלום הורים לבתי-ספר, עוברת לוועדת החינוך, התרבות והספורט.

אני מודה למציע, אני מודה למשיב.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

לפני שנעבור להצעה לסדר-היום של חבר הכנסת סנה, אני מבקש, ברשותך, לאפשר לסגנית מזכיר הכנסת למסור הודעה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

החלטת ועדת הכנסת בדבר סדרי הדיון בחוק התקציב לשנת 1997 והצעות החוק הנלוות, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ז-1996, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה; הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הוראת שעה), התשנ"ז-1996, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי סגנית מזכיר הכנסת, על הודעתך.

הצעה לסדר-היום

פיצויים למפוטרי מפעל "דימונה טקסטיל"

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: פיצויים למפוטרי מפעל "דימונה טקסטיל", של חבר הכנסת אפרים סנה. אדוני, בבקשה. הצעה דחופה.

אפרים סנה (העבודה):

תודה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להעלות לסדר-היום של הבית את מצוקתם של 250 מפוטרי "דימונה טקסטיל". אלה אנשים שאינם בכותרות, אין בהם כוכבי תקשורת, שמותיהם לא ידועים לאיש מיושבי הבית הזה.

איננו מכירים את רבקה ושלומי אמויאל, ששניהם עובדים כבר 33 שנים במפעל הזה, ולהם שישה ילדים; איננו מכירים את אלי ברוך, איש חולה כרוני, 30 שנה עובד במפעל הזה, אב לחמישה ילדים; איננו מכירים את יעיש אלג'ריסי, 30 שנה עובד במפעל "דימונה טקסטיל", אב לשישה ילדים. ועוד כ-250 איש ואשה שנתנו את מיטב שנותיהם בבית-החרושת הזה. שכרם הממוצע – רק כדי שנדע במה מדובר – 2,300 שקל בחודש.

הפיצויים לוותיקים שבהם ולבכירים שבהם יהיו כ-45,000 שקל. אבל ל-80% מהמפוטרים יהיו בצאתם פחות מ-30,000 שקל בלבד. כאשר מישהו יוצא ללא עבודה אל העולם הקשה שמחכה לו, ויש לו חמישה, שישה, שמונה ילדים בבית, הפיצויים האלה הם אכן לעג לרש.

מדוע ביקשתי, ולשמחתי גם קיבלתי, דחיפות להצעה הזאת? לאותם 250 איש הובטח באוקטובר, על-ידי שרי הממשלה, שר האוצר שאיננו פה, שר העבודה שאיננו פה, שרת התקשורת שאיננה פה ושר התעשייה והמסחר שיושב עמנו – הובטח להם עוד בחודש אוקטובר שהם יקבלו את הפיצויים. עד היום הם לא קיבלו דבר.

תגידו: אצלנו דחייה של שישה חודשים זו סחבת? אנחנו מורגלים לסחבת של שישה חודשים, של שנה. אבל, אדוני השר, אצל האנשים האלה חודשיים בלי כסף עם מינוס בבנק, עם ילדים בבית, זה המון המון זמן, ואין להם ממה לחיות. לאנשים האלה אין ממה לחיות. אין להם מרווח נשימה, ולכן זה כל כך דחוף. לכן ביקשתי שהכנסת תדון בדחיפות בעניין הזה. לא בגלל הסכום. סך כל הפיצויים הוא 4 מיליוני שקלים. ככל הידוע לי, שווי הסחורות במחסני המפעל הוא כ-7 מיליוני שקלים. הדחיפות היא בגלל גורלם של האנשים.

לכן, אני מבקש לשמוע תשובה ברורה, מתי האנשים האלה יקבלו את הקצת הזה, שאינני יודע לכמה זמן יספיק להם. אבל את מה שמגיע להם, שיקבלו.

לדעתי, הכנסת חייבת לדון בנושא הזה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת סנה. עשית שירות חשוב לחלכאים, לנדכאים, לאנשים קשי יום. תודה לך שהיית להם לפה.

אני מבקש משר התעשייה והמסחר להשיב על הצעתו של חבר הכנסת אפרים סנה, בדבר פיצויים למפוטרי מפעל "דימונה טקסטיל". אדוני, בבקשה.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אדוני היושב-ראש, אדוני חבר הכנסת סנה, כנסת נכבדה, אין ספק שהנושא של "דימונה טקסטיל" הוא נושא קשה, חשוב ודרמטי. מדובר בסבל של אנשים, ואני יכול להסכים כמעט עם כל מה שאמר כאן חבר הכנסת סנה, פרט אולי לדבר אחד, שהוא אמר שהנושא הזה איננו בכותרות ואנחנו לא מכירים ולא יודעים וכמעט שלא מבינים את חומרתו. אני חושב שאין כמעט מפעל בישראל ששרים ביקרו בו כל כך הרבה פעמים והיה כל כך הרבה בכותרות כמו המפעל הזה.

שמענו כל כך הרבה דיווחים מהמפעל, ואני עצמי נפגשתי כמה פעמים עם עובדי המפעל בכנסת ובמפעל; נפגשתי גם עם ראש העיר. נאמתי כמה פעמים מעל דוכן הכנסת על הסיבות שהביאו למשבר, שאין רק סיבות הקשורות במפעל עצמו, אלא במדיניות הכלכלית שאפיינה את האסטרטגיה שלנו בעיירות הפיתוח במשך עשרות שנים והגיע הזמן לתקן אותה. עם כל הדברים הטובים שהיו בעבר, צריך לתקן אותה כי היא לא מתאימה להיום.

לא אדבר עכשיו על היסטוריה, אני רוצה לתת תשובה קצרה וברורה על מה שקורה עכשיו. בעקבות סגירתו של המפעל מינתה המדינה מפרק. דווקא בימים אלה מנהל המפרק משא-ומתן למציאת רוכש חדש למפעל.

נכון שהסחורה במלאי של המפעל עולה כמה מיליוני שקלים. נכון שהמפרק מחפש עכשיו גם מפעיל חדש או רוכש חדש, וגם מנהל משא-ומתן על הפיצויים. הממשלה החליטה שהיא תומכת בפיצויים מוגדלים. אני רוצה שיהיה ברור שלא מדובר בכך שהעובדים לא יכולים לקבל פיצויים, אלא מדובר בזה שמתנהל משא-ומתן על פיצויים מוגדלים, ומבחינתי גם בצדק. כי עובדים שעבדו 20 ו-25 שנה במפעל, ויש כמה עשרות עובדים שאין להם שום סיכוי לעבור ממפעל טקסטיל למפעל היי-טק, ובהחלט מגיעים להם פיצויים מוגדלים, ואני אוסיף ואדגיש: אפילו מוגדלים מאוד.

אבל זה נושא למשא-ומתן עם מפרק ורוכש חדש. אנחנו מאוד מקווים שהמפעל יעבור לידיים של רוכש חדש ויתחיל לעבוד.

הממשלה לקחה על עצמה לשלם מקדמה מקופת הביטוח הלאומי. אני מכיר את כל המספרים שהוזכרו עכשיו ומספרים נוספים, אבל אני מנוע מלהשתמש בהם. דווקא בימים אלה מסתיים המשא-ומתן, ואני עושה מאמצים – כמו שהבטחתי לעובדים – לסגור פער בין דרישות העובדים לבין הנכונות של המפרק והבנקים המתאימים לשלם פיצויים. אני מקווה שבימים אלה העניין יסתיים בהצלחה. אני לא יכול להיכנס ליותר פרטים כי זה יכול לפגוע במשא-ומתן עצמו.

אני רוצה להדגיש, שאם חבר הכנסת סנה רוצה להעביר את הנושא לוועדה של הכנסת, אין לי התנגדות, אבל לאור העובדה שבימים אלה אני מקווה שהמשא-ומתן יסתיים בהצלחה, הייתי מציע להסתפק בהודעה הזאת.

אפי אושעיה (העבודה):

הייתי רוצה לשאול את כבוד השר: שר האוצר בביקורו במפעל בעיר דימונה התחייב לתת סיוע ממשלתי למפוטרים האלה. האם אדוני יכול לעדכן אותנו?

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

זה חלק ממשא-ומתן. שכחנו שלפני כן דיברנו רק על השאלה איך להמשיך את העבודה של המפעל, אחר כך התחלנו לדבר רק על פיצויים. אנחנו מקווים שנצליח גם להפעיל את המפעל מחדש וגם לפתור את הבעיה של הפיצויים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר התעשייה והמסחר, על תשובתך. אני מבקש להסב את תשומת לבך לכך, שמינוי מפרק יכול לקחת הרבה זמן. שמעתי את דבריך, אני יודע שאתה טיפלת בנושא, אבל עם זאת, אודה לך, אדוני, אם תואיל להאיץ במשרד האוצר לסיים את הפרשה האומללה הזאת.

חבר הכנסת סנה – בבקשה, אדוני.

אפרים סנה (העבודה):

אני לא יכול להסתפק בתשובת השר כיוון שהיא חסרה תאריך קונקרטי, לא מתי יהיו פיצויים ולא מתי יסתיים המשא-ומתן עם אותו רוכש פוטנציאלי, שאיננו יודעים איפה הוא עומד כרגע. לכן צריך להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני. הצעה אחרת לחבר הכנסת מאיר שטרית. אדוני, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, מי שליווה את העניין של "דימונה טקסטיל" יודע איזה סבל עברו העובדים האלה. מעניין אותי לדעת האם המדינה נקטה את הצעדים שאפשר לנקוט כדי לגבות את הכסף שהיזמים האלה קיבלו בזמנם מהמדינה, בסדר גודל של מיליוני דולרים, כשבשנה שבה הם טענו לחוסר אמצעים משכו המנהלים משכורות בהיקף של 5 מיליוני שקל? האם המדינה נקטה צעדים כדי לפרק את הנכס הזה או כדי לגבות מהם את הכסף שהם קיבלו, ובעצם לא עמדו בתנאי ההסכמה עם מרכז ההשקעות, ולהעביר את הפיצויים למפוטרים המסכנים הללו, שנשארו בלי כלום?

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

יש לנו הצעה להעביר לוועדה והצעה להסיר. אנחנו נצביע על העברת הצעתו של חבר הכנסת אפרים סנה בדבר פיצויים למפוטרי מפעל "דימונה טקסטיל" לוועדה. ההצבעה החלה. מי בעד ומי נגד?

איך אפשר להצביע נגד דבר כזה?

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 9, נגד – 4, נמנעים אין. הצעתו של חבר הכנסת אפרים סנה בדבר פיצויים למפוטרי מפעל "טקסטיל דימונה" תעבור לוועדת העבודה והרווחה.

אני מודה לחבר הכנסת סנה, אני מודה לשר התעשייה והמסחר.

אנחנו עוברים לנושא הבא: שאלות ותשובות. בבקשה, אדוני חבר הכנסת מאיר שטרית.

הצעה לסדר-היום הצורך בחיזוק ההתיישבות היהודית בכל חלקי ארץ-ישראל

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, מאחר ששר המשפטים איננו, הוא טרם הגיע, אנחנו לא מעלים כרגע את השאלות.

ניגש ישר להצעה לסדר-היום מס' 1186, של חבר הכנסת מיכאל קליינר: הצורך בחיזוק ההתיישבות היהודית בכל חלקי ארץ-ישראל. חבר הכנסת מיכאל קליינר, בבקשה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שר התעשייה והמסחר, הסיבה לכך שבחרתי להעלות את הנושא בימים אלה, לאחר החלטת הממשלה, היא מסע – הייתי אומר – השיסוי וההכפשה, שחוזר על עצמו מדי פעם כמו ריטואל, נגד ציבור של אזרחים ישראלים, שבלי קשר לדעה או להשקפה פוליטית צריך להעלות אותם על נס בהיותם מיישמים – נכון, לפי השקפתם – עיקרון שהנחה את מעשה הסיבה היהודית לציון מאז תחילת הדרך.

גם בעלייה הראשונה, בעלייה השנייה ובעלייה השלישית, אולי עוד מימי "חובבי ציון", היה זה קומץ אנשים שמתוך מניעים לאומיים, פטריסטיים, נכונות של הפרט להקריב מעצמו למען הכלל, למען עיקרון שהוא מאמין בו – במקרה זה עקרון הקמת המדינה היהודית בארץ-ישראל – היו מוכנים לקחת על עצמם קשיים, אורח חיים סגפני, מצוקות יום-יום שלא היו חייבים בהן, אבל כך רצו וכך החליטו כדי לקדם רעיון וכדי לבנות את הציונות.

מי שעשה את הדברים האלה, לא בשנות ה-20 וה-30, אלא בעקבות מלחמת ששת הימים עשה זאת – יודעים זאת גם מי שהתנגדו פוליטית לעניין – מתוך מניעים שאין נאצלים, נעלים ויפים מהם.

זכיתי להשתתף בכמה ממבצעי ההתיישבות הראשונים, עוד תחת ממשלת 1967-1977, וראיתי את אלה שבאו, לא כמוני וכמזדהים אחרים ליום, יומיים, שלושה ימים, אלא עזבו בתים מבוססים וחיים נוחים במרכז הארץ והלכו לגור בקרוונים במקומות נטושים, שכוחי אל, בלי מים, בלי חשמל, בלי שירותים, למען המטרה, למען אידיאל. יש עשרות אלפים כאלה, שגם אם לא מסכימים אתם, לא צריך לגנות אותם.

היום, ברוך השם, גדלה ההתיישבות והתרחבה, היא מכסה חלקים נרחבים משומרון ומיהודה. נכון, היא מגוונת יותר, יש רחוקים, יש קרובים, יש עם תנאי חיים יותר טובים או תנאי חיים פחות טובים, אבל כולם הם ספר, כולם חיים באזורים שבתקופות רבות, למרבה הצער, מאוד לא נעים להיות ולחיות בהם, מאוד לא נעים לנסוע שם. כשהתחילה האינתיפאדה אני זוכר שחברים שגרים בתוך "הקו הירוק", בכוכב-יאיר – היום הדרך אחרת – אמרו לי: ידידים קרובים מפחדים לבוא אלינו והם אומרים לנו: תבואו אתם אלינו ולא ניסע אליכם. אלה משפחות מן היישוב וממרכז הארץ, והם חיים שם יום-יום.

כשמדינת ישראל עוזרת לספר, וממשלה מחליטה שבמובן מסוים גם היום כל מי שגר שם יש הרבה סממנים של ספר באורח חייו היומיומי, זה מקום למין "עליהם", למין מתקפה? אפשר להתנגד פוליטית, אבל מתקפה כזאת? גינויים? לא הייתי רוצה להיות בעורו של ילד שגדל במקום כזה. לא מספיק שהוא נתקל בקשיים בחיי היום-יום שלו, הוא גם צריך לשמוע שהוא מכשול לשלום, שהוא מחרחר מלחמה, שהוא גוזל; ניסיונות הסתה שפלים של עיירות הפיתוח, של שכונות המצוקה, מצד אלה שהיו מוכנים לתת מעמד של אזור ספר גם לקיבוץ המבוסס והשבע ביותר במרכז הארץ, בתוך ירושלים, בתוך ערים ליד תל-אביב, כשרק מסכומים שמתקבלים ממכירת הקרקעות שהמדינה נתנה

להם לצורך גידולים חקלאיים אחרי שפשטו את הרגל אפשר היה לפתור את כל מצוקות עיירות הפיתוח.

אבל זה לא מעניין את זה שיקבל מעמד של אזור פיתוח א', ספר והכול. יישובים שהם בתוך הספר, וממשלת המערך, בצעד פוליטי, לא מוצדק, אכזרי, גזלה מהם את המעמד המועדף שהיה להם כצעד ראשון עם עלייתה לשלטון ב-1992, טוב עשתה הממשלה – אני מברך את הממשלה שמיהרה לתקן את העוול הזה היום. יש לי רק ביקורת אחת על ההחלטה שהממשלה קיבלה לתת להתנחלויות אזור פיתוח א' – למה עשו את זה היום? את זה היה צריך לעשות ביום שבו הושבעה ממשלת נתניהו. היה צריך לעלות ראש הממשלה ולקבל את ההחלטה לתת אזור פיתוח א' לכל מי שחי בספר.

עכשיו אני רוצה גם להגיד משהו בעניין הפוליטי. הרי כל הצד הזה של הבית, האופוזיציה היום, ברוך השם, יודע שההתיישבות היהודית ביהודה ובשומרון היתה נכס בלתי רגיל במשא-ומתן המדיני שנוהל עם שכנינו מבית – – –

אברהם שוחט (העבודה):

— — —

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לא. אני כמובן לא בעד ויתור. אתה מכיר את עמדותי. אני בעד זה שהם יהיו חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל. אבל גם לשיטתכם, ואתם הרי יודעים זאת – בקרבכם ודאי אתם אומרים זאת, אני לא רוצה לצטט אתכם – שהנכס הגדול שהיה ליצחק רבין, זיכרונו לברכה, ולשמעון פרס במשא-ומתן היה העובדה שיש התיישבות יהודית בארץ-ישראל. דווקא לשיטתו של מי שרוצה לקיים ישות אחרת לצד מדינת ישראל, ישות ערבית בארץ-ישראל, הרי ודאי מדינת ישראל צריכה להיות יהודית ללא סייג, ללא היסוס, ללא אפשרות ערעור וללא רבע נקודה ירוקה על דגל כחול-לבן של מדינת ישראל. דווקא מי שכך חושב היום, וכאשר יש בעיות – אני כבר לא רוצה לדבר על שום דבר אחר, אז קל לי לדבר על ערביי מזרח-ירושלים, שהרי כולנו רוצים שירושלים כולה, על כך יש קונסנסוס, תהיה בתחומי מדינת ישראל – העובדה שיש ישראלים שיגורו בתחומי ישות זו או אחרת, כך או אחרת לשיטתכם, ודאי שמסייעת בכל משא-ומתן למה שאתם קוראים "שמירת צביונה היהודי של מדינת ישראל".

אבל אם רוצים שיהיו שם יישובים, כך או אחרת, ודאי שצריך לתת להם לחיות, ודאי שצריך לתת להם להתפתח, ודאי שצריך לתת להם לקיים תעשייה, ודאי שיש להם זכות, לפחות כמו לכל תושב תל-אביב, חיפה, ירושלים, כפר-סבא או כל קיבוץ במדינת ישראל; ואם הילדים רוצים להמשיך באותו יישוב שבו גרים הוריהם, להקים את ביתם, לבנות את ביתם, צריך לאפשר להם את זה.

ודאי שהיום, כל עוד קיים המצב הביטחוני הזה ואין שלום, ואדם שצריך להקים מפעל בברקן או במקומות אחרים שיש בהם קשיי תעבורה – פה יש סגר ופה יש אינתיפאדה, פה יש קשיים – ודאי שיותר נוח לו להקים מפעל אפילו בקריית-גת, אדוני שר האוצר לשעבר. אם היית מקים מפעל והיית צריך לבחור בין קריית-גת לברקן, למרות הגיאוגרפיה היית בוחר את קריית-גת. לכן, ברקן או מקומות

אחרים בתוככי יהודה ושומרון זכאים לסיוע לפחות כמו כל אזור פיתוח א' מסיבות אחרות. לא המרחק הוא הקושי היחיד, ואתם ערים לזה, אתם יודעים את זה, ובכל זאת בוטל העניין.

אני מברך את הממשלה, וכעת התחלף הנציג שלה; אני מברך את הממשלה, אדוני שר המשפטים –
--

חיים רמון (העבודה):

אם היית צריך להקים מפעל בברקן או בבית-שאן, איפה היית מקים אותו?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הדברים לא עומדים בסתירה.

חיים רמון (העבודה):

ודאי שעומדים בסתירה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הייתי מקים מפעל בברקן ובבית-שאן לפני שהייתי מקים מפעל בנצר-סרני או ברמת-רחל, והייתי פותר את בעיית בית-שאן עם הקרקעות של רמת-רחל, שעבורן הם מקבלים מיליארדים.

חיים רמון (העבודה):

יש בית-שאן או ברקן, פה אזור א' ופה אזור א', כולם ילכו לברקן – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

קודם כול, חוק עידוד השקעות החדש – שגם עליו אני חושב שיש מקום לברך את הממשלה, לאחר פרסום המלצות ועדת-גבאי, עם פה ושם תיקונים קלים – בהחלט מאפשר לתת לבית-שאן אותה עדיפות נוספת הנובעת לא מהמרחק אלא מהמצוקה המיוחדת שקיימת בה. אבל התקוממתי ואני מתקומם נגד עצם הצגת השאלה שמנסה לומר לתושבי בית-שאן: הבעיה שלכם היא ברקן. אני מציע שאתה לא תאמר להם שהבעיה שלהם היא ברקן ואני לא אומר להם שהבעיה שלהם היא הקיבוצים.

חיים רמון (העבודה):

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רמון, כשתביא את ברקן לרמה של נצר-סרני, נפסיק לשאול את השאלות מהסוג הזה.

אברהם שוחט (העבודה):

מה זה שייר?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להודות לשר המשפטים או לממשלה על היוזמה שלה, ואני אומר לראש הממשלה ולשרי הממשלה, שכמעט כולם תמכו בהצעה הזאת, ובכללם שר החוץ: יישר כוח על ההחלטה הזאת, אני רק מבקש שגם תבצעו אותה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. אדוני שר המשפטים.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אורון, נגמר הדיון. חבר הכנסת צוקר, נגמר הדיון, הוא ירד מהבמה.

דוד צוקר (מרצ):

הצעה לסדר. קצת יצירתיות. עוד פעם קיבוצים ועוד פעם נצר-סרני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אחרי כל הסדר של הקיבוצים אנחנו חושבים שגמרנו את הבעיה. זה חוזר עוד הפעם.

חיים אורון (מרצ):

מה זה שייר?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

העליתי את זה רק בתשובה על קריאת ביניים.

חיים אורון (מרצ):

כל פעם שמישהו נובח אתם אומרים – – –

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת קליינר ואורון, נגמר הדיון. הדיון ביניכם נגמר. עכשיו שר המשפטים עונה.

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר מ' שטרית:

אתה רשאי להגיש הצעה אחרת. תגיש הצעה אחרת ותדבר. תירשם. כבר יש הצעה אחרת.

אדוני שר המשפטים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני חבר הכנסת המציע מיכאל קליינר, אני מודה על העלת הנושא הזה לדיון בדיוק בימים, אפילו בשעות, שבהם נושא ההתיישבות מצוי על סדר-יומנו באופן כל כך דומיננטי בזכות הצהרתו, בין היתר, של נשיא ארצות-הברית על כך שההתנחלויות הן מכשול לשלום. ואין הצהרה נכונה מזו.

ההתנחלויות הן אכן מכשול גדול מאוד בפני השלום, השלום של ערפאת, השלום של השמאל בישראל, כמו שמדינת ישראל היא מכשול גדול מאוד לשלום שרוצים וחולמים עליו רבים מבין שכנינו, שהיו רוצים מזרח תיכון ללא מדינת ישראל, מזרח תיכון שחי בשלווה, מזרח תיכון שבו אין עצם תקועה בגרונם, לא לבלוע ולא להקיא. כך גם ההתיישבות העברית המתחדשת בחבלי ארצנו בשומרון וביהודה ובחבל-עזה. היא מהווה מכשול לאלה שרוצים לראות מחדש את האזורים האלה נטולי שמץ, בדל, קורטוב, אפס קצה של נוכחות יהודית. זה מכשיל את ההתקדמות. ואיך הם אומרים? – ההתקדמות אל השיבה, ההתקדמות אל המזרח התיכון הערבי הנקי מהסרטן הזה, הנגע המדמם שבא עלינו בשנת האסון 1948.

דוד צוקר (מרצ):

אלה שירים של העבר. חבל על הפזמונים האלה.

חיים רמון (העבודה):

זו ממשלה של העבר ויש להם שירים על העבר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הלוואי, הלוואי, חבר הכנסת צוקר, שזה היה שייך לעבר. אני, כמוך, הייתי רוצה שזה יהיה שייך לעבר, והחלומות האלה על חלוקת ירושלים ותקיעת הדגל הפלשתיני בלב בירת ישראל היו נחלת העבר. אין התנחלות שמהווה מכשול יותר גדול לשלום מאשר ירושלים. אריאל, מעלה-אדומים, שילה, תרצה וענתות מעניינים אותם כשלג דאשתקד. תן להם את ההתנחלות בירושלים, והם יגיעו אתך לכל הסדר שתרצה. הכול כבר ינשור מאליו. וירושלים היא התנחלות.

האם אנחנו לא זוכרים את ההפגנות הענקיות ביום ששר החוץ דהיום דוד לוי, "הפאשיסט הזה", החליט להפקיע אדמה פרטית כדי לבנות שכונת התנחלות חדשה בנווה-יעקב? במקרה הייתי סטודנט שנה א' באוניברסיטה, ונווה-יעקב היא ליד הר-הצופים. מכל העולם זרמו להפגין אל השטח הזה. שם היה הר טרשים קירח. התנחלות חדשה. וביקורת חריפה הושמעה אז מתוך חוגי השמאל על ראש העיר טדי קולק, שמשתף פעולה עם דוד לוי ומקים התנחלות. אני רואה עד היום את הכותרות ב"כל העיר": "ההתנחלות החדשה".

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לצורך הפרוטוקול, אדוני השר, מדובר בפסגת-זאב.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לא, לא. אני מדבר על נווה-יעקב. פסגת-זאב זה בכלל – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נווה-יעקב, זה מהתקופה שבה עדיין חלמנו להגיע לשלטון.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אולי פסגת-זאב. עד כדי כך לא אתווכח עם ירושלמי "אסלי". יכול להיות שזו היתה פסגת-זאב. הפקעה מסיבית של שטח. היום אתה מבקר במקום. זו עיר בנויה לתלפיות. נדמה לי שבפסגת-זאב כבר יש רבבות יהודים, והעולם ממשיך להתנהל, והצעות לסדר-היום רשומות על דפי "דברי הכנסת" המצהיבים בארכיון, ושום דבר נורא לא קרה, וגם השמים בדרך מקרה לא נפלו. למה? כי יש דברים שאנחנו לא יכולים לקבל על עצמנו, ואנחנו לא יכולים לקבל על עצמנו שנפסיק ליישב את ארצנו. את זה אי-אפשר לקבל. אפשר להגיע להסדר מדיני כזה או אחר, אפשר להתפשר, אפשר לצאת ממשא-ומתן כשלא כל תאוותנו בידנו אלא חלקה, אבל לא ליישב את הארץ? הרי בשביל מה אנחנו פה?

יש ויכוח על ההסדר המדיני, והוויכוח הזה, לפחות ככל שהוא נוגע לוויכוח בין מפלגת העבודה לבין הליכוד, כך אני מאמין, איננו נוגע או איננו אמור לגעת בסוגיית הורדת היישובים. כך אני מאמין. אני מאמין שמרבית הציבור שהצביע למפלגת העבודה לא רוצה לראות טרנספר של 150,000 תושבים יהודים מיהודה ושומרון, כי זה אומר, שאם זה לגיטימי, אז למה אום-אל-פחם כן? ולמה ערבים יכולים לגור בחיפה או ביפו או בירושלים?

נגזרה גזירת גורל על שתי הקהילות, היהודית והערבית, לדור זו בכפיפתה של זו, והדרך המדינית שבה יתעב, כך אנחנו מקווים, הסדר הקבע היא כזאת שהוא לא יכול לכלול בתוכו הורדת יישובים. זה לא ימית ולא סיני. כך שהוויכוח בסך הכול, לדעתי, הוא כל הזמן ויכוח שגם מקדים את זמנו, כי הוא נוגע לסוגיית הסדר הקבע, אבל הוא בוודאי גם חורג מפרופורציה.

לכן, אני מזדהה עם הצעתו של ידידי, חבר הכנסת קליינר, לחזק את ההתיישבות. זאת גם היתה החלטתה של הממשלה. אני מצטרף גם לקריאתו של חבר הכנסת קליינר שהממשלה תעמוד בהחלטתה ותביא אכן בתוך שבועות ספורים למימושה בפועל. מאוד חשוב למחוק מן התודעה הציבורית בקרב התושבים ביהודה ובשומרון, אבל גם בקרב תושבי ישראל, אותה מגמה, שהיא בעיניי בזויה, של ייבוש ההתיישבות, אותה החלטה מפורסמת של ממשלת מפלגת העבודה, שממש הפלתה בין ציבור לציבור.

מי שגר ביישוב עימות בהר-ברכה הוא מוקצה, הוא איזה מצורע מעבר לגדר. אבל מי שגר במנרה ומי שגר ביישוב באזור הערבה – שם צריך לתת את כל הנשמה. צריך לתת למנרה, צריך לתת ליישובי הערבה וצריך לתת לאותם יישובים ביהודה ובשומרון, שנמצאים במוקד הקרב על קיומנו פה יותר מכל יישוב אחר, מלבד אולי יישובי הצפון, שמצויים באיום ה"קטיושות".

לכן, אדוני היושב-ראש, אבקש, ברשותך, מן המציע להסתפק בתשובתי. אני מקווה מאוד שבאמת כל דבריו יתגשמו במהרה בימינו.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. האם חבר הכנסת קליינר מסתפק בתשובת השר?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

בשמחה, בהחלט. הרי אני בא לברך ולא לקלל. אבל אני רוצה לומר שאם הממשלה לא תעמוד בהתחייבות שלה ואם ההחלטה לא תתבצע – אני שומר לעצמי את הזכות להעלות את הנושא שנית.

אני מסתפק בתשובת השר.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני השר.

לאור העובדה שהמציע מסתפק בתשובת השר, אין מקום להצעות נוספות. בזה תם הדיון בנושא הזה.

שאלות ותשובות

היו"ר מ' שטרית:

נעבור לנושא הבא בסדר-היום – שאלות ותשובות. שר המשפטים ישיב על שאלות.

"תביעות אינתיפאדה" במדינת ישראל

חבר הכנסת ג' עזרא שאל את שר המשפטים ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

באשר לתביעות האינתיפאדה – רצוני לשאול:

1. כמה תביעות אינתיפאדה היו עד היום?

2. כמה שילמה מדינת ישראל עד היום?

3. מה הוא היקף התביעות הקיימות כיום?

4. מה יעשה שר המשפטים כדי להתמודד בצורה הוגנת בבתי-המשפט מול התביעות?

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת גדעון עזרא שאל שאלתא חשובה. הנוהג הוא שקוראים רק את התשובה. אקיים את הנוהל הזה.

1. עד היום הוגשו 4,754 תביעות של תושבי השטחים, ובתוכן תיקי אינתיפאדה, תיקי תאונות דרכים ומעט תביעות של רשלנות רפואית. היום פתוחים 1,082 תיקים: 819 בבתי-המשפט ו-266 במשרד הביטחון.

2. משרד הביטחון שילם עד היום 63,183,814 ש"ח בגין תביעות אלה, למעט רשלנות רפואית.

3. היקף התביעות שהוגשו לבתי-המשפט ולמשרד הביטחון וטרם הסתיימו מוערך לפי הסכומים הנדרשים בכ-900 מיליון שקל, כלומר כמעט מיליארד שקל נכון לרגע הכנת תשובתי זו.

4. עם כניסתי לתפקידי התחלתי לקיים דיונים בנוסח הצעת חוק ממשלתית, שאמורה להגיע בעתיד למליאת הכנסת ומטרתה להקל על המדינה להתמודד עם התביעות. בקרוב תגובש עמדותי בנושא ואביא אותה לפני הכנסת.

אי-העמדתה לדין של מרגלית הר-שפי

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את שר המשפטים ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

חגי עמיר, דרור עדני ומרגלית הר-שפי נעצרו זמן קצר לאחר רציחתו של יצחק רבין.

בניגוד לחגי עמיר ולדרור עדני, לא הועמדה הגברת הר-שפי לדין.

רצוני לשאול:

מה הם השיקולים שהניאו את הפרקליטות מהעמדת הגברת הר-שפי לדין?

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת אופיר פז-פינס שאל לגבי מרגלית הר-שפי. מטעמים מקצועיים וענייניים, טרם נפלו החלטות בנוגע לכמה חשודים שנעצרו לאחר רצח ראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ובהם הגברת מרגלית הר-שפי. הנושא נבחן בעצם הימים האלה בפרקליטות המדינה, ויש לי יסוד להניח כי בתוך זמן קצר תתקבלנה החלטות.

היו"ר מ' שטרית:

שאלה נוספת לחבר הכנסת פינס.

אופיר פינס-פז (העבודה):

ברשותך, כבוד השר, אדוני היושב-ראש, בעניין הזה אני ממתינ בסבלנות כבר למעלה משנה, משום שבסך הכול אני רוצה להזכיר לכולנו, שמרגלית הר-שפי היתה בין העצורים הראשונים בפרשת רצח ראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה. לאחר מכן היא שוחררה. הגישו כתבי אישום נגד יגאל עמיר, חגי עמיר וכדומה. המשפט כבר הסתיים. שנה חלפה מאז הרצח הנפשע והנורא הזה, ואני חושב שאי-אפשר להשאיר נושא כזה פתוח כל כך הרבה זמן. אם אין חשדות ואם אין על מה להאשים – נא להודיע: אין חשדות. ואם יש – נא להגיש כתב אישום.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

התשובה על השאלה הנוספת מצויה בתשובה על השאלה המקורית, שבתוך זמן קצר צפוי שתתקבל החלטה. כפי שחבר הכנסת המציע יודע, שר המשפטים – כל שר משפטים – מתרחק מרחק רב, כבין מזרח למערב, מסוגיות של הגשת תביעות. זו סמכותה של התביעה הכללית בראשות פרקליטת המדינה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הם רגילים אחרת, אדוני השר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

קשה לי להאמין ששלטון החוק לא עמד לנגד עיניהם בתקופת כהונתם. אבל בהחלט אעביר את פרוטוקול הדיון הזה לפרקליטות המדינה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני השר.

סיוע משרד המשפטים לעובדי מדינה הנתבעים לדין

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר המשפטים ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

במשרד קיימת ועדה שתפקידה לבחון בקשות עובדי מדינה, המואשמים בגין פעילות שביצעו, למימון הגנתם המשפטית.

רצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים לקבלת מימון להגנה משפטית?

2. כמה עובדי מדינה קיבלו עד כה סיוע, ועל-ידי מי?

3. אלה שקיבלו סיוע – במה הם הואשמו, ועל-ידי מי?

4. האם, כאשר המדינה היא התובעת, זכאים העובדים לסיוע, והאם היו תקדימים לכך?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הוועדה הנזכרת בשאליתא נקראת "הוועדה להשתתפות המדינה בהוצאות ההגנה של עובדי ציבור". היא מונתה בתוקף החלטת ממשלה מס' 756 מיום 14 ביולי 1974. ההנחיות לעבודת הוועדה מופיעות ב"הנחיות היועץ המשפטי לממשלה" מס' 60.103 ובנוהל עבודת הוועדה, המבוסס על החלטות הממשלה הנוגעות לעניין.

1. הוועדה נועדה לקבוע את המקרים שבהם תשתתף המדינה בהוצאות הגנתו של עובד ציבור שהובא לדין בשל מעשה או מחדל בזמן מילוי תפקידו, תוך כדי מילוי תפקידו ולשם מילוי ושלם בזדון. ההשתתפות הינה בשיעור שקבעה הממשלה, והיא נעשית במקרים המפורטים בנוהל עבודת הוועדה הרצ"ב, כנספח 1.

2-3. מאז החלטת הממשלה דלעיל הוגשו למשרדנו כ-1,334 בקשות מכל משרדי הממשלה. כתבי האישום הם מכל התחומים. המימון נקבע לפי סכום ליום הופעה בבית-המשפט, כפי שקבעה הממשלה בטבלה, המעודכנת על-ידי החשב הכללי במשרד האוצר אחת לחצי שנה. הסכומים הם נמוכים יחסית ודומים בדרך כלל לשכר המינימום של לשכת עורכי-הדין. בתביעות אזרחיות התשלומים נקבעים על-ידי הוועדה בהתאם לנסיבות. מצ"ב כנספח 2 שיעור התשלומים שנקבע לאחרונה, בתאריך 26 בספטמבר 1996.

ככלל קיימת הגבלה באישור הוצאות ההגנה בהתאם למפורט בטבלה הנזכרת לעיל. עם זאת, קיימת החלטת ועדת השרים לחקיקה מיום 19 באפריל 1982, שקבעה כי: "הוועדה רשאית להוסיף על אותם סכומים במקרים מיוחדים שבהם תמצא לנכון, מטעמים שיפורטו וינומקו בהחלטה".

4. עובדי מדינה הזכאים להשתתפות המדינה בהוצאות הגנתם שלהם נתבעים על-ידי המדינה בהליך פלילי ובבית-דין משמעתי; או מי שהם משיבים או עותרים בהליכי בג"ץ; או מי שנדרשו להתייצבות בפני ועדת חקירה; וכן גם מי שהם צד בהליכים בתובענות אזרחיות בין כתובע ובין כנתבע.

מודעות בעיתונים על גבול השידול לדבר עבירה

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר המשפטים ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

הגברת חנה זמר, במאמר ב"שישי", מתייחסת למודעות בעיתונים המציעות שירותי מין, מצטטת את השופט אלון שהגדירן כ"פרסומים נלוזים", ותמהה שמא מדובר בעבירה פלילית וב"שידול לזנות". רצ"ב המאמר.

רצוני לשאול:

1. האם נבדק ההיבט המשפטי של מודעות אלו עד כה?

2. האם תקוים בדיקה זו לקבלת החלטה עקרונית?

3. הייאכף החוק במקרה זה?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ההיבט המשפטי של מודעות מסוג זה אכן נבדק בעבר על-ידי פרקליטות המדינה. בדיקה זו העלתה, כי המודעות עצמן אינן מקיימות את יסודות העבירה על סעיף 201 לחוק העונשין, התשל"ז–1977, שידול למעשה זנות. עם זאת, נבחנה השאלה אם יש במודעות משום עבירה על סעיף 214 לחוק, לגבי פרסום והצגת תועבה.

2-3. הפרקליטות בוחנות כל מקרה לגופו, והיו בזמנו מודעות ספציפיות שלגביהן הורתה פרקליטות המדינה על פתיחה בחקירת משטרה, בחשד לעבירה על סעיף 214 לחוק העונשין, התשל"ז–1977.

הקצבות לתנועות נוער ציוניות

חבר הכנסת ז' בויס שאל את שר המשפטים ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

פורסם כי האחראי במשרדך לאישור קריטריונים להקצבות לעמותות קבע, כי ההגדרה "תנועת נוער ציונית" היא קריטריון מפלה, ותובע ממשרד החינוך לשנות את ההגדרה כתנאי להעברת הכספים.

רצוני לשאול:

1. האם אין מקום להפלות תנועות נוער ציוניות על פני גופים אחרים, בגין פועלן הציוני ההיסטורי והעכשווי?

2. מה ייעשה לחידוש ההקצבות לפעילות תנועות הנוער הציוניות?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עמדת משרד המשפטים, המקובלת על שר החינוך, התרבות והספורט, הינה, כי הוראת סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, מטילה חובה על המדינה לשמור על עקרון השוויון בחלוקת כספי תמיכות למוסדות ציבור.

כיוון שתנועות הנוער נתמכות מתקנה תקציבית 47-14-24, שכתרתה "תנועות נוער – השתתפות והחזקה", אין אפשרות חוקית להעדיף תנועת נוער זו או אחרת, בשל מצעה האידאולוגי השונה, על פני תנועות נוער אחרות. מובן שכל תנועות הנוער נדרשות לעמוד בדרישות סף הקבועות במבחן התמיכה כתנאי לקבלת סיוע ממשלתי.

בהתאם לאמור לעיל, תוקן, בהסכמת משרד החינוך, התרבות והספורט, מבחן התמיכה בפעולות ובמפעלים של תנועות הנוער (מצורף בזה צילום נוסח מבחן התמיכה, כפי שפורסם לאחרונה בילקוט הפרסומים).

2. תמיכת המדינה בפעילות תנועות הנוער הציוניות מוענקת להן בהתאם למבחן התמיכה, המתוקן, בפעולות ובמפעלים של תנועות הנוער.

אישור היועץ המשפטי לממשלה, כי קוימה חובת ההתייעצות עמו באשר לנוסח המבחן, בהתאם להוראת סעיף 3א(ה) לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, הועבר למשרד החינוך ב17 בספטמבר 1996.

על-פי המידע שנמסר ממשרד החינוך, התרבות והספורט, החל מ-27 בספטמבר שנה זו חודשה הזרמת הכספים לתנועות הנוער הציוניות והאחרות. כבעבר, תועבר התמיכה לכל תנועות הנוער הזכאיות מדי חודש בחודשו, עד סוף שנת הכספים הנוכחית.

התגובה על דברי השופט אליגון על הציבור החרדי

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר המשפטים ביום י"ז בחשוון התשנ"ז (30 באוקטובר 1996):

השופט אליגון כינה את הציבור החרדי "טפילים".

בשעתי נמנעתי מלהביא לכינוס פגרה של הכנסת, חרף חתימת 30 חברי כנסת, בתקווה שנשיא בית- המשפט העליון יגיב לאלתר ובכל החומרה, שכן הוגשו קובלנות בנושא.

רצוני לשאול:

1. מה עשה עד כה נשיא בית-המשפט העליון?

2. כיצד ינהג משרדך בנושא?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נשיא בית-המשפט העליון זימן אליו את השופט אליגון והעיר לו על התבטאויותיו.

2. משרד המשפטים סומך את ידיו על הערתו של הנשיא ברק לשופט אליגון.

הקמת בתי-משפט לענייני משפחה

חבר הכנסת א' גולדשמידט שאל את שר המשפטים ביום א' בטבת התשנ"ז (11 בדצמבר 1996):

שרי המשפטים והעבודה והרווחה עדיין לא מילאו אחר הוראות החוק להקים יחידות סיוע שייעצו לבתי-המשפט בענייני משפחה.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך ער לכך?

2. מתי ימלאו אחר הוראות החוק?

3. האם העיכוב במילוי הוראות החוק קשור למעמד בתי-הדין הרבניים?

חבר הכנסת רן כהן שאל את שר המשפטים ביום ב' בכסליו התשנ"ז (13 בנובמבר 1996):

על-פי סעיף 27(א) לחוק בית-המשפט לענייני משפחה, יוקמו בתי-המשפט בתוך שנתיים. לפי סעיף קטן (ב) אמורות לקום יחידות סיוע לכל בית-משפט לא יאוחר מחצי שנה מהקמתו. בית-משפט הוקם רק באזור המרכז, וללא יחידת סיוע.

רצוני לשאול:

1. מתי יוקמו שאר בתי-המשפט לענייני משפחה?

2. מדוע לא הוקמה יחידת הסיוע במחוז המרכז אף שכבר עברה שנה?

שר המשפטים צ' הנגבי:

ברשותו של חבר הכנסת רן כהן, אני סוף כל סוף חוזר לתפקידי והוא להגיש תשובות לא לפרוטוקול אלא לכנסת.

שתי השאלות עסקו בנושא חשוב: בית-המשפט לענייני משפחה – יחידות הסיוע. חוק בית-המשפט לענייני משפחה, אדוני חבר הכנסת, קבע כי יוקמו בבתי-המשפט לענייני משפחה יחידות סיוע שייתנו לבית-המשפט שירותי אבחון, ייעוץ וטיפול בענייני משפחה, לרבות העמדת מומחים לרשות בית-המשפט. יחידות אלה אמורות לקום בכל בית-משפט שישה חודשים מיום הקמתו.

כיוון שהקמת יחידות שכאלה בבית-המשפט לענייני משפחה היא חידוש גמור במערכת המשפט בישראל, הוקם צוות מקצועי בין-משרדי, בראשות הפרופסור דן שניט, פרופסור לעבודה סוציאלית ולמשפטים, על מנת שיציע מתכונת לדרך עבודתן של יחידות הסיוע בבית-המשפט, הרכבן וכישוריהן. הצוות כבר הגיש את המלצותיו בדוח ביניים, שנמסר גם לשר העבודה והרווחה וגם לשר המשפטים עוד באוקטובר 1995.

לפי החלטת הממשלה הקודמת הופקד משרד העבודה והרווחה, מבחינה מינהלית ומבחינה מקצועית, על הקמת יחידות הסיוע בבתי-המשפט לענייני משפחה.

עד כה הוקמו בתי-משפט לענייני משפחה במחוזות תל-אביב והמרכז, במחוז הדרום ובמחוז הצפון. במחוז ירושלים ובמחוז חיפה עדיין לא הוקמו בתי-משפט לענייני משפחה, והם יוקמו במועד שנקבע בחוק, בתוך שנתיים מעת שהחוק הזה נחקק.

לפי החוק אמורות היו לקום יחידות סיוע בבתי-המשפט לענייני משפחה במחוזות תל-אביב והמרכז בתחילת אפריל 1996, ובמחוז הדרום – בתחילת החודש.

לאחר שהוגשו המלצות הביניים על-ידי ועדת-שניט, אמורים היו להתפרסם, על-ידי שר העבודה והרווחה בהסכמת שר המשפטים, צווים שקובעים את הרכב יחידות הסיוע, את כישוריהן ואת הפיקוח

עליהן. הצווים פורסמו במאי 1995. בהתאם לצווים האלה, משרד העבודה והרווחה היה אמור לפרסם מכרזים לאיוש יחידות הסיוע.

שרי המשפטים הקודמים, הפרופסור ליבאי והפרופסור נאמן, פנו למשרד העבודה והרווחה על מנת להקים את היחידות כנדרש על-פי החוק. לאחרונה הודיע לי שר העבודה והרווחה, מר אלי ישי, כי הוא הורה להקים את יחידות הסיוע.

את השאלה מה הסיבות לכך שהדברים התעכבו עד כה ושהחוק לא קיים – יש להפנות לשר העבודה והרווחה. אני לא יודע מה הסיבות לעיכוב. עם כניסתי לתפקידי שוחחתי עם השר ישי, והוא הבהיר לי שהדברים, כרגע, נמצאים למעשה בשלב של ביצוע מעשי.

אני רוצה להבהיר, שמשרד המשפטים ער ביותר לנושא, משום שהוא רואה ביחידות הסיוע אורגן של בתי-המשפט שבא לסייע לשפיטה בתחום ייחודי זה של ענייני המשפחה.

הסיבה למסירת האחריות ליחידות האלה למשרד העבודה והרווחה היא סיבה מקצועית, שכן הנושאים שיחידת הסיוע תטפל בהם הם בתחום המומחיות של עובדי משרד העבודה והרווחה. עם זאת, אם ניווכח שחל עיכוב נוסף בהקמת יחידות הסיוע, לאחר הודעתו האמורה של שר העבודה והרווחה, ייתכן שיהיה מקום לשקול לשנות את החלטת הממשלה הקודמת בעניין האחריות המשרדית ליחידות הסיוע.

היו"ר מ' שטרית:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

תודה רבה על התשובה הארוכה והמפורטת, אבל אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך, שהחוק קובע במפורש בתוך איזה פרק זמן צריכות לקום היחידות הללו, משום שכל רוח החוק היא שבת-המשפט לענייני משפחה יעבדו עם המומחים שהוועדות הללו יאיישו בהן, ודומני שחלק מהמקומות עדיין אינם מאוישים, בניגוד לחוק.

שנית, שוחחתי עם שר העבודה והרווחה; אני יודע שהעניין התעכב אצלו מסיבות כאלה ואחרות, שאינני רוצה לפרט אותן כאן, כי זה לא מוסמך. אבל, למיטב ידיעתי, האחריות מוטלת עליך, ואני מבקש לדעת מדוע לא יוקמו היחידות האלה בתוך פרק זמן קצר, כדי לקצר את תקופת החטא שבה החוק לא מקיים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. אדוני השר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

תודה לחבר הכנסת כהן. משרד המשפטים ואני רואים בהחלטה על הקמת בתי-המשפט לענייני משפחה, שעברה – נדמה לי שבועדה של חבר הכנסת צוקר – מהפכה דרמטית, אולי המהפכה הגדולה ביותר שנעשתה בתחום מערכת בתי-המשפט הרבה מאוד שנים. העיכוב הזה הוא עיכוב שאיננו על דעתנו; מעבר להיותו מנוגד לחוק, הוא מעכב באופן מעשי את הפעולה ההולמת של מערכת בתי-המשפט בענייני משפחה, ובלי יחידות הסיוע, כפי שהזכרת, היא מאוד פרובלמטית.

אני בהחלט מזדהה עם הדחיפות שלהערכתך מתחייבת מן הנושא; אני מקווה שהפעולה ששר העבודה והרווחה התחייב לבצע אכן תתבצע בפרק זמן מזערי וממשיך לעקוב אחר הנושא יום יום.

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

טוענים משפטיים מתנדבים

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר המשפטים ביום ב' בכסליו התשנ"ז (13 בנובמבר 1996):

מפרסום בירחון "מידעון", מספטמבר 1996, למדתי, כי מתנדבים שאינם עורכי-דין עוסקים בייצוג משפטי של עולים חדשים בבתי-דין לתביעות קטנות.

רצוני לשאול:

1. האם פעילות זו עולה בקנה אחד עם חוק לשכת עורכי-הדין?

2. במקרה של ייעוץ שגוי או רשלני, מי אחראי לנזק העלול להיגרם?

3. האם יהפוך משרד המשפטים את מקצוע "הטוען המשפטי" למוסד?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הכלל הקבוע בסעיף 20(1) לחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א-1961, הינו כי ייצוג בפני בית-משפט יעשה על-ידי עורך-דין.

בבית-משפט לתביעות קטנות הכלל הינו אי-ייצוג. סעיף 63 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, קובע, כי יתאפשר ייצוג בבית-משפט לתביעות קטנות על-ידי עורך-דין או ארגון שקבע שר המשפטים, וזאת ברשות בית-המשפט בלבד ובתנאים הקבועים שם.

2. ככל מעשה עוולה נזיקי, מתן שירות בניגוד לחוק ובאופן רשלני מקים עילה לתביעה אזרחית כנגד המעוול – הפוגע.

3. אין בכוונת משרד המשפטים לסטות מהוראות החוק.

אמצעים מינהליים נגד פעילי ימין

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר המשפטים ביום ט' בכסליו התשנ"ז (20 בנובמבר 1996):

מערכת המשפט ואכיפת החוק קיימה דיונים בשאלת האמצעים המינהליים שכדאי להפעיל נגד פעילי ימין קיצוני בשטחים על רקע ההיערכות מחדש בחברון.

רצוני לשאול:

1. האם מיצתה מערכת אכיפת החוק את האמצעים הרגילים לפני שביקשה לנקוט צעדים מינהליים?

2. אילו צעדים מינהליים תנקוט המערכת ונגד אילו קבוצות ויחידים?

שר המשפטים צ' הנגבי:

השאלתא של חבר הכנסת דוד צוקר מוכיחה שוב את הבעייתיות של מוסד השאלתא הרגילה. זה לא חלק מתשובתי אלא חלק מהתייחסותי, כי אנחנו מכירים נושא שברגע מסוים הוא דרמטי, ועוברים כמה ימים ומסתבר שכל התשובות על השאלתא כבר נמסרו בעיתונים, אפילו באופן מעמיק יותר מכפי שאני יכול למסור על-פי התקנון. אבל פטור בלא תשובה אי-אפשר, ולכן אני משיב כך.

1. המערכת המשפטית פועלת בכל הדרכים המקובלות לאכיפת החוק. צעדים מינהליים אינם תחליף לסמכויות שמוענקות לרשויות החוק לצורך קיום סדרי הדין הפליליים הרגילים והם אינם צעדים ענישתיים. צעדים מינהליים מוצאים על בסיס תשתית עובדתית שנשמכת על מידע שקיים בידי מערכת הביטחון.

בהקשר של ההיערכות מחדש בחברון, הצעד היחיד שננקט עד כה בפועל היה מעצר מינהלי לתקופה של חודשיים, על-פי צו שהוציא אלוף פיקוד המרכז בהמלצת שירותי הביטחון הכללי, לנועם פדרמן, וזה אקט שפניו לעתיד והוא בעל תכלית מניעתית. הוא נועד למנוע סכנה לביטחון המדינה, לביטחון האזור או לביטחון הציבור.

האקט הזה, בדרך כלל, ננהג במשורה, בנסיבות מאוד יוצאות דופן, כשאינן אפשרות משפטית אחרת – לנוכח התנאים הקיימים במקרה נתון כלשהו – להבטיח את הביטחון. גם צו המעצר בעניין פדרמן עונה על הקריטריונים האלה, והוא הוצא מטעמים חיוניים של שמירה על הביטחון והסדר הציבורי, לאחר שהוברר שאין כל אפשרות אפקטיבית לנהוג כנגדו צעדים חמורים פחות, וזאת עקב הסכנה המיידית לביטחון האזור ולביטחון הציבור שהיתה צפויה אילו המעצר הזה לא היה מתבצע ובהקשר של התקדמות המשא-ומתן לפריסה מחדש בחברון, שעדיין מצוי בשלב מאוד רגיש ומאוד מכריע. מן הטעם שהראיות בנושא הזה היו חסויות לא היה אפשר לנקוט הליכי העמדה לדין.

המערכת המשפטית איננה יוזמת צעדים מינהליים. תפקידה הוא לבחון שהצעדים שגורמי הביטחון יוזמים מעת לעת עומדים במבחן של ביקורת שיפוטית אם תוגש עתירה לבית-המשפט הגבוה לצדק. במקרה הזה אכן הוגשה עתירה לבית-המשפט הגבוה לצדק, ובג"ץ, לאחר שעיין בחומר החסוי, דחה את העתירה ושוכנע כי המעצר נבע מטעמי ביטחון חיוניים, ענייניים, שיסודם בפעילות של האיש שנעצר במעצר מינהלי ולא, חס וחלילה, מתוך כוונה לפגוע בחופש הביטוי שלו.

2. אשר לשאלה השנייה של חבר הכנסת צוקר – מטבע הדברים קשה למסור מידע לגבי צעדים שיינקטו, אם בכלל יינקטו צעדים נוספים בעתיד.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני השר.

בית-משפט לחוקה

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר המשפטים ביום א' בטבת התשנ"ז (11 בדצמבר 1996):

לאחרונה גברו הלחצים הציבוריים לכינון בית-משפט לחוקה נפרד ושונה בהרכבו מבית-המשפט העליון.

רצוני לשאול:

מה היא עמדת משרד המשפטים בסוגיה חשובה זו?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שאלתא זו נוגעת לשאלות בסיסיות של הפרדת הרשויות ולתפקידו החוקתי של בית-המשפט. בעולם קיימים כמה מודלים: יש מדינות שבהן הוקמו בתי-המשפט מיוחדים לעניינים חוקתיים; המפורסם שבהם הוא זה של גרמניה. לעומת זאת, יש מדינות שבהן לא הוקמו בתי-משפט לעניינים חוקתיים, ובתי-המשפט הרגילים מוסמכים לדון גם בעניינים חוקתיים; זהו, לדוגמה, המצב בארצות-הברית.

בזמן שפרופסור ליבאי כיהן כשר המשפטים התקיימו דיונים בשאלה זו והועלו כמה הצעות, שהן בעיקרן: האם יש להשאיר את המתכונת הקיימת, שדומה למצב בארצות-הברית, או האם יש להסמיק את בית-המשפט העליון לדון באופן בלעדי בשאלות חוקתיות, או האם יש להקים בית-משפט מיוחד לחוקה? בזמן כהונתו של פרופסור ליבאי לא הגיעו הדברים לידי סיכום. מאז נכנסתי לתפקידי כשר המשפטים עדיין לא עסקתי בשאלה זו. לאחר שאתייעץ עם אנשי משרדי שטיפלו בנושא, אחליט אם יש מקום לגבש הצעה בעניין זה.

היו"ר מ' שטרית:

בזה גמרנו את מסכת השאלות. תודה, אדוני השר.

אתה לא היית באולם כאשר קראתי את שמך, ולכן, כמובן, הועברה השאלתא שלך לפרוטוקול; תוכל לקרוא אותה בפרוטוקול.

הצעה לסדר-היום

שישה חודשים של ערעור ביטחון מדינת ישראל

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים, רבותי, לנושאים העומדים על סדר-היום. לפנינו שש הצעות לסדר-היום באותו נושא. אני מבקש להבהיר לחברי הכנסת, שאדם שלא יהיה בזמן שתורו מגיע – יפסיד את ההצעה שלו.

קריאה:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

שבע הצעות. אדם שלא יהיה בזמן שתורו יגיע – יפסיד את ההצעה שלו.

שר המשפטים יענה על כל ההצעות בסוף, תשובה אחת לכולם. עם זאת, על-פי סעיף 88(ז) לתקנון הכנסת, רשאי חבר מסיעה שכלפיה מופנית הטענה להשיב למשיבים. יש לפני רשימה של חברי כנסת מסיעת הליכוד שביקשו את רשות הדיבור להגיב למשיבים. אם הם יהיו פה – יענו. אם הם לא יהיו – הם לא יענו.

כראשון הדוברים, אני מזמין את חבר הכנסת עוזי ברעם להעלות את הצעתו לסדר-היום, מס' 1116, בנושא: שישה חודשים של ערעור ביטחון מדינת ישראל.

כן, חבר הכנסת חיים רמון. אני מבקש את סליחת חבר הכנסת ברעם.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה למחות על שימוש לא נכון שנעשה כבר בפעם השנייה. אף פעם לא היתה פרשנות כזאת – כאשר תוקפים את הממשלה רואים זאת כאילו תקפו סיעה מהליכוד. רק לפני כמה דקות עמד על הדוכן שר המשפטים, ובצורה מתונה יחסית לשר המשפטים הוא תקף את מפלגות השמאל על ההתנחלויות. על-פי אותו סעיף 88 יכול היה חבר הכנסת לקום ולבקש לדבר עשר דקות. זו פרשנות שאיננה מתקבלת על הדעת, היא משבשת את עבודת הכנסת, היא מאפשרת, למעשה, בכל פעם שתוקפים את הממשלה, לחבר קואליציה לדבר לפני תשובת השר, ולחבר אופוזיציה לעלות ולדבר עשר דקות אחרי תשובת השר. לא זאת הכוונה של סעיף 88. הכוונה היא לעניין ספציפי של סיעה. סיעת הליכוד נפגשה עם יאסר ערפאת והעלתה הצעה לסדר-היום, אז מותר עשר דקות, או להיפך.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רמון, ראשית, אני מבקש לקרוא את הסעיף שעליו מסתמכת הפרשנות הזאת. סעיף 88(ז) אומר: "בהצעה שנושאה הוא – – –

בנימין אלון (מולדת):

שנושאה, שזה הנושא הרשמי שלה.

היו"ר מ' שטרית:

שנושאה, זה הנושא הרשמי – – – "שנושאה הוא פעולתה של סיעה שאינה סיעתו של המציע או פעולתו של חבר הכנסת הנמנה עם סיעה אחרת, תהיה לחבר אותה סיעה המדבר בשמה או לחבר הכנסת האמור זכות תשובה בשיעור זמן – – –

חיים רמון (העבודה):

זה בדיוק מה שאני אומר.

היו"ר מ' שטרית:

רגע, חבר הכנסת רמון. " – – – זכות תשובה בשיעור זמן שלא יעלה על עשר דקות; התשובה תינתן מייד לאחר הנמקת ההצעה לסדר-היום ולפני הצעת חבר הממשלה המדבר בשמה".

אשר על כן, חבר הכנסת רמון, אני – – –

חיים רמון (העבודה):

ההצעה של חבר הכנסת ברעם ושל חברים נוספים נושאה הוא עמדת הממשלה, לא סיעה, רק הממשלה. נושא ההצעה הוא לא חצי שנה לעליית סיעת הליכוד לשלטון, או פעולה של סיעת הליכוד – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רמון, אתה לא נתת לי לגמור להשיב. נתתי לך לגמור את דבריך, אבל לא נתת לי לגמור להשיב. אילו הייתי עומד עכשיו בפעם הראשונה בפני סוגיה של פרשנות בסעיף הזה, אולי הייתי נוטה לדבר, אבל אני חושב שיש בהחלט מקום לחידוד הסוגיה הזאת בוועדת הכנסת. אבל אתה ציינת בעצמך שהנושא כבר עלה בפעם קודמת והשתמשו בפרשנות של הסעיף הזה – – –

חיים רמון (העבודה):

פרשנות חריגה, שגויה – – –

היו"ר מ' שטרית:

אבל אף אחד מכם לא הלך ולא ערער – – –

חיים רמון (העבודה):

אני מזהיר, שאם זאת השיטה, כל נאום של איש ליכוד – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רמון, עובדה, אף אחד לא הלך וערער על התקדים; על כן, על בסיס התקדים הזה, אין לי ברירה אלא לנהוג לפיו.

חבר הכנסת ברעם, בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

אני רק מזהיר, שאם זאת השיטה, כל נאום של איש ליכוד יגרור תשובה של סיעת העבודה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רמון, אתה צודק, ולדעתי צריך להבהיר את הסוגיה הזאת בוועדת הכנסת. אני אעלה אותה בעצמי.

חבר הכנסת ברעם, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

יש לי הרגשה שחבר הכנסת ברעם הולך לתקוף את הממשלה.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני השר, אתה רוצה להגיד משהו? בבקשה, אדוני השר. ברשותך. הנה יש פה מיקרופון.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, לפני משורת הדין, ואני מקווה גם שזה לא יהיה תקדים, אני חייב להסכים פעם אחת גם עם חברי, חבר הכנסת חיים רמון.

חיים רמון (העבודה):

התחלה לא רעה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

זה לא בגלל תפקידי, אלא בגלל היכרותי עם הכנסת בשמונה השנים האחרונות. אכן לא היה שימוש בסעיף הזה בתקנון אלא להודעה אישית, או כשהיתה מתקפה חריגה בנושא סיעה מסוימת והדבר הזה חייב אותה לתת מענה. אני בהחלט חושב, שאם תאומץ הגישה שמבקשים חברי למפלגה, לעשות שימוש בסעיף הזה לצורך זמן דיבור, הדבר הזה הוא בהחלט פסול, הוא יוביל להכפלת הדיונים בכל נושא ונושא.

טוב היה אילו פשוט הגישו גם הם הצעות לסדר-היום בנושא האמור, באותה כותרת; יגנו על הממשלה בכך שיאמרו: חצי שנה לשלטון ממשלה חדשה – יהיה להם הרבה מה לומר. אומנם אני אעשה זאת טוב מאוד עבורם, אבל לא תמיד צריך לסמוך על נציג הממשלה, ומן הראוי היה שהם יעשו זאת. נדמה לי, ששימוש חריג כזה בתקנון, יהיה בו בהחלט פגם.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני שר המשפטים, כפי שהתרשמת, גם אני נטיתי לפרשנות שלך. אבל, כאמור, מאחר שכבר השתמשו בתקדים הזה בכנסת הזו ולא מזמן – – –

דוד צוקר (מרצ):

— — —

ענת מאור (מרצ):

-- --

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אף אחד לא פנה לוועדת הפירושים ולא לוועדת הכנסת.

חיים רמון (העבודה):

-- --

היו"ר מ' שטרית:

השתמשו בתקדים הזה. חבר הכנסת רמון, אני מודיע לך שאני אעשה זאת.

חיים רמון (העבודה):

לא ייתכן שרגע של בלבול במזכירות הכנסת יהפוך את סדרי הכנסת על פיהם.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רמון, אני מודיע לך שאני אעשה זאת, אני אפנה לוועדת הכנסת ואחדד את הסעיף הזה. בינתיים הפרשנות שלי נשארת בעינה, ולא גישת שר המשפטים קובעת לגבי הכנסת. מאחר שיתר המציעים לא נמצאים, אז אולי אין לנו בעיה.

חבר הכנסת ברעם.

עוזי ברעם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בפתח דברי אני מוכרח להסכים גם עם שר המשפטים וגם עם חברי חבר הכנסת חיים רמון. אני חושש, שאם זה יהיה תקדים בעבודתנו, נצטרך לאכול ארוחות בוקר של יום חמישי בכנסת, אם אני מסתכל על ימי רביעי הארוכים, עם כל הדיונים.

דוד צוקר (מרצ):

מצב הארוחות לא מעולה וצריך להיזהר לא לאכול פה יותר מדי.

עוזי ברעם (העבודה):

כל אימת שמהפסלים האלה עולה הצעה לדון בתפקוד הממשלה ובתפקוד ראש הממשלה, משמיעה הממשלה גרסה דומה. היא אומרת: א. אתם מתעלמים מהעובדה שנבחרה ממשלה שהבטיחה מדיניות אחרת; ב. אתם לא משלימים עם תוצאות הבחירות. אני באתי לומר, קודם כול, אדוני שר המשפטים, שאנחנו מאוד משלימים עם תוצאות הבחירות ואנחנו מבינים שאנחנו באופוזיציה ואתם בשלטון, ושעליכם החובה לשלוט.

אשר לשאלה על מה נבחרה ממשלת נתניהו, אני מבקש להעיר: בנימין נתניהו הגיע ערב הבחירות למסקנה, שאם הוא ילך על שלילה מוחלטת של תהליך אוסלו, סיכוייו לזכות בבחירות קטנים ביותר. ואז, במהלך מערכת הבחירות, אימץ ראש הממשלה הנוכחי את מדיניות אוסלו, והוא גרס שהוא ימשיך בתהליך השלום. נכון, הוא דיבר על שלום בטוח, אבל הוא דיבר על שלום במתווה של אוסלו, והוא קיבל את האמון הציבורי כאשר הציבור, חלק לתומו וחלק שלא לתומו, האמין שראש הממשלה הנוכחי ימשיך את תהליך אוסלו.

המדיניות האחרת שמבוצעת עכשיו היא מדיניות של התעלמות מוחלטת מתהליך אוסלו ותשלום מס שפתיים, שאיש כבר לא מאמין לו, שאנחנו באמת נמשיך ללכת בתהליך השלום. דיברו על מדיניות אחרת; אמרו שהנה העניין עומד להיגמר, לוחות הזמנים של דוד לוי – הנבואות לימים ולבקרים של בנימין נתניהו הוכיחו את עצמן כבלתי אמינות.

לא רק שנתניהו לא מקיים את הפריסה מחדש בחברון, הוא לא מוכן לומר שום דבר על המשך התהליך, אותו תהליך שכולנו מאמינים שהוא נכון גם לביטחונה של ישראל. ואני בחרתי לדבר על שישה חודשים דווקא מההיבט של ביטחונה של ישראל.

מה לא נאמר על הממשלה הקודמת? בזמן הממשלה הקודמת גאה הטרור. בפברואר-מרס הקודמים היו פיצוצי אוטובוסים, וכל אחד אומר איזה מצב ביטחון איום ונורא היה. למען האמת, היתה פגיעה זמנית כואבת בביטחון האיש, אבל היתה בנייה חזקה ביותר של הביטחון הלאומי של ישראל. הביטחון הלאומי של ישראל לא ניכר רק בבעיה אם יש פה ושם טרור, אלא מעבר לעניין הזה, האם אנחנו משיגים שני דברים: האם אנחנו מחזקים את כוח ההרתעה של ישראל, והאם אנחנו מונעים איחוד בין-ערבי גדול נגד ישראל, שהוא הסכנה הגדולה ביותר.

תפיסת הביטחון שלנו בנויה על שני הדברים – על חיזוק ושיפור כוח ההרתעה ועל מניעת איחוד בין-ערבי מולנו.

והנה אזרחים רבים, חלק התפתו וחלק האמינו שאומנם הם הולכים לשלום בטוח. שלום בטוח, פחות פיגועים; ויש פחות פיגועים, אבל יש גם ההתקדמות לשלום. שישה חודשים אחרי הקמת הממשלה עוד לא היתה התקדמות הכי קטנה לשלום. היתה נסיגה מכל המרכיבים של תהליך השלום. הייתי אומר ש"שלום בטוח" הפך לססמה ש"בטוח לא יהיה שלום". בטוח לא יהיה שלום, לא משום שחלק

מחברי טוען שבנימין נתניהו הוא חובבן ולא מסוגל לנהל ממשלה, אלא משום שבנימין נתניהו דבק בתהליך שהוא אומנם מאמין בו בכל לבו, בכל נימי נשמתו.

כותב בנימין נתניהו ב"מקום תחת השמש", רק לפני שנה יצאה המהדורה: "הפלשתינים הם יצור מלאכותי, הם המצאה תעמולתית של מדינות ערב, שתפקידה רק להשמיד את ישראל". הוא מאמין בזה בכל לבו, הוא לא מאמין בתהליך. מס השפתיים שהוא משלם לתהליך הוא מס שפתיים לאזרחי ישראל והוא מס שפתיים לעולם הגדול, שלא רואה קיום אמיתי למדינת ישראל לטווח ארוך בלי להשיג שלום.

אנחנו רואים היום שגם העיתונות, שעד לאחרונה נתנה אשראי גדול לממשלה – גם אותו יואל מרקוס, שרק לפני חודש הסביר לנו שיש פה ראש ממשלה שרואה למרחוק, גם אותו זאב שיף, שהסביר שבעצם כוחה של הממשלה במניעת פיגועים גדול מכוחה של הממשלה הקודמת, ראש הממשלה איבד כל אשראי שהם נתנו לו. הכול מודים שאנחנו עומדים בפני ראש הממשלה הגרוע ביותר שהיה לממשלות ישראל.

לפעמים אני שואל את עצמי שאלה. הרי בנימין נתניהו היה יכול לבוא לעם, נגיד אחרי בחירות, ולומר: עכשיו אני בוחן את העניין לעומק. ואני אומר לכם שאין פרטנר. הפלשתינים, "חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" הם בעצם ישות אחת, מה שאומר בנימין בגין וגם מה שאני אומר. אזרחי ישראל, הבה לא נמשיך את התהליך הנלוז הזה. אבל לא זה מה שאומר בנימין נתניהו. בנימין נתניהו אומר: חכו, אני ממשיך. הוא גם אמר בחלק מהדברים בהתחלה: אני אביא לשלום עם הפלשתינים, אני אביא לשלום עם סוריה.

אבל תראו מה קורה מאז ועד עכשיו. אסד ומובארק יריבים שנים; הברית האסטרטגית ביניהם מושגת רק מרגע שנתניהו הגיע לשלטון. מוועידות שארם-אל-שיח', שכל כך לעגתם להן, ושכל העולם הערבי המתון הסתופף תחת דגלן, הגענו לוועידת קהיר. איפה היום הדיבור על קידום השלום עם מצרים? איפה היום ההתקדמות הכי קטנה בנושא של ירדן? איפה יש סיוע או שיתוף פעולה בנושא הכלכלי עם הפלשתינים? איפה הצוהר שנפתח מתוניס וממרוקו? איפה עומאן ואיפה בחריין?

אנחנו עומדים היום בפני שוקת שבורה, שיותר מכל דבר אחר, אדוני שר המשפטים, אנחנו – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

איפה המזרח התיכון החדש?

עוזי ברעם (העבודה):

נכון, הרסתם גם אותו. אני אומר לכם שהעניין הוא לא שאתם הורסים את תהליך השלום. אתם הורסים את הביטחון הלאומי של ישראל, שכולו מותנה במניעת איחוד בין-ערבי. הרי אם יימשכו הדברים כמו עכשיו, ואם נמשיך לעלוב במצרים, ואם נחשוב שאותה יד חזקה, שקיבלה ביטוי

בהחלטות על ההתנחלויות, היא היד הדומיננטית של ישראל, הרי אז אנחנו יכולים להגיע לאיחוד בין-ערבי מרחיק לכת נגד ישראל, ובעצם למיתון כוחה של ישראל.

אדוני שר המשפטים, אני מקשיב לך ומכבד אותך. אתה הסברת את העניין של יישוב ארץ-ישראל. איש מאתנו לא טוען לגבי הזכות ההיסטורית, טוענים לגבי החוכמה שבשימוש בה. אי-אפשר להביא שום דוגמה מתקופה אחרת לעכשיו. עכשיו העולם כולו מסתכל בנו, כי הוא מאמין שאנחנו הולכים לתהליך חדש, דק, שביר וחשוב מאוד, שיכול לשנות את המעגל שישראל נתונה בו.

דוד בן-גוריון אמר לפני שנים: על שני דברים מושתת כוחה של מדינת ישראל – על כוחו המרתיע של צה"ל ועל המעמד הבין-לאומי של ישראל. אנחנו מגיעים למצב שדוד בר-אילן, ירום הודו ותיהום חוכמתו, מסביר את המהלכים של קלינטון, כאשר קלינטון נוזף בממשלה באותה לשון אבהית אבל עמוקה. שרי חוץ לשעבר ששירתו את הממשלים, יוצאים כולם ואומרים, שאנחנו אלה שבעטיינו תהליך השלום לא נמשך. הבוקר שמענו שאירופה מדברת עכשיו על ניתוק קשרים כלכליים עם ישראל.

רבים אומרים לבנימין נתניהו: אין לך מדיניות. אני לא בטוח שאין לך מדיניות. אני בטוח שאתה מאמין בעומק לבך שהמדיניות של אי-התקדמות לקראת שלום היא המדיניות הנכונה. בעצם, אם אנחנו רואים את המצב כמו שהוא באמת, הבעיה של מדינת ישראל היא לא הליכוד. לכן לא חברי הליכוד היו צריכים לענות היום. הבעיה האמיתית היא בנימין נתניהו. בנימין נתניהו הוא תאונת דרכים פוליטית בדרך לשלום. נתניהו, שבא עם שלום בטוח, עלול לקרבנו לבטוח לא שלום, ואולי גם למלחמה בטוחה.

המאבק שאנחנו אוסרים היום על הממשלה הוא מאבק צודק, שישראלים רבים חשים בו, מאבק נגד אוזלת יד, נגד יהירות ונגד סיכון ביטחונה הלאומי של מדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי ברעם. אחד המשיבים, חבר הכנסת מיכאל איתן. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת ענת מאור, אני פסקתי בעניין ונתתי רשות להשיב, ונגמר הסיפור. מה העניין? יש לך טענה – תפני לוועדת הפירוש, או לוועדת הכנסת. מה הוויכוח הזה? נקודה.

ענת מאור (מרצ):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת מאור, תפסיקי לצעוק. מה הסיפור שלך? שמעתי את הטענה, עניתי עליה, אמרתי ופסקתי. לא מוצא חן בעינייך – את יכולה לפנות לוועדת הפירושים.

ענת מאור (מרצ):

— — — זה לא עניין של — — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך. פשוט רציתי להעמיד דברים על דיוקם. שש או שבע הצעות שלא סתם פתאום הגיעו בצורה אקראית, הן התקפה לגיטימית, מאורגנת של האופוזיציה על בנימין נתניהו באופן אישי — — —

סופה לנדבר (העבודה):

— — —

ענת מאור (מרצ):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

עם כל הכבוד, שמעתי את הדברים וראיתי את הכותרות. תני לי שנייה להתבטא, ואחר כך תגידי מה שאת רוצה. אני מבטיח לך שיש דברים שאני רוצה לומר שאת לא יודעת. אולי זה לא יעניין אותך, אולי לא תקבלי אותם, אבל, ראשית, תני לי לומר אותם.

כאשר הדברים האלה הופיעו על סדר-יומה של הכנסת, והתברר לי בתחילת השבוע שאת זה מתכננת מפלגת העבודה לעשות, שקלתי מה יהיו דרכי התגובה של הקואליציה. פניתי למזכירות הכנסת, מאחר שידעתי שזה צריך לעבור מבחן מסוים, ואמרתי להם: דעו לכם, לפני שבוע, כלומר בשבוע שעבר, נתן יושב-ראש הכנסת לשעבר חבר הכנסת שבח וייס, כאשר היתה כאן הצעה לסדר-היום בנושא הקמת ועדת חקירה בקשר להסתדרות, על-פי סעיף 88, לחבר הכנסת עמיר פרץ – שזה בכלל לא נוגע לתפקודו, לא כחבר כנסת והוא גם לא חבר סיעת העבודה בהסתדרות, הוא חבר בסיעה אחרת – הוא נתן לו להגיב על סמך סעיף 88 כחבר כנסת שנפגע.

אמרתי: תשמעו, אם זה התקדים שנקטו, אני מבקש שתבדקו את זכותנו לקבל רשות דיבור. הודיעו לי כעבור כמה שעות, שעל כל הצעה יוכל חבר כנסת מסיעת הליכוד להגיב במשך חמש דקות על-פי סעיף 88. פניתי לחברי הליכוד וביקשתי שהם יגיבו. האנשים הכינו את דבריהם במקביל לדברי המציעים. רבע שעה לפני ההתחלה הופיע חבר הכנסת זאב בוים ואמר: לו: כן, אתה תדבר. פתאום עכשיו, אני לא יודע מה קרה, היו כאן צעקות, והצעקות שינו את הסדרים.

היו"ר מ' שטרית:

שמעתי את הטענה של חבר הכנסת חיים רמון ועניתי על דבריו, שאילו אני הייתי נדרש לפרש את הסעיף הזה היום בפעם הראשונה, הייתי מקבל את דבריו לחלוטין ואולי לא הייתי נותן זכות תגובה. אבל אמרתי בדיוק מה שציננת: מאחר שהיה תקדים, שכבר השתמשו בסעיף הזה בכנסת הזאת, לא על-ידי, על-ידי היושב-ראש, אני מסתמך על התקדים הזה, ובעתיד, אמרתי, אפנה לוועדת הכנסת לבקש להבהיר את הסעיף הזה לחלוטין. באמת נתתי זכות תגובה לחבר הליכוד, כפי שביקשו. אני קראתי לך להגיב ואמרתי: מי שיש לו ערעור בעניין הזה, יכול לפנות לוועדת הפירושים או לוועדת הכנסת ולערער. אחד מחברי הכנסת שביקש להגיב – בבקשה. חבר הכנסת מיכאל איתן, תבוא להגיב.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אפשר?

היו"ר מ' שטרית:

אני כבר אתן לך, שנייה.

נואף מסאלחה (העבודה):

על כל הצעה יגיבו?

היו"ר מ' שטרית:

מי מגיב עכשיו? חבר הכנסת בויס, אתה רוצה להגיב? בבקשה.

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אחרי כל הצעה הוא יגיב?

היו"ר מ' שטרית:

אחרי כל הצעה אחד יגיב.

נואף מסאלחה (העבודה):

אתה טועה.

היו"ר מ' שטרית:

אני לא טועה.

נואף מסאלחה (העבודה):

עוד לא היה דבר כזה. אני הייתי כאן כשנתת רשות דיבור, אתה ושבח וייס. יש לסייעת הליכוד "פול" גדול של הצעות רגילות. למה לא לקחו הצעה אחת בשם חבר הכנסת מיקי איתן או חבר הכנסת בויס כדי להגיב?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת איתן אמר לך, שהוא פנה למזכירות הכנסת. אם מזכירות הכנסת היתה אומרת לו: אתה לא רשאי להגיב, היו מגישים הצעות רגילות. הוא לא קיבל תגובה כזאת, ועל סמך התקדים נתנו להם אפשרות להגיב. אני לא אבטל את זה על סמך התקדים, ולכן אני אומר: יש מקום לבדיקת הסעיף הזה וחידודו. לא כעת. כעת אני נוהג לפי התקדים ונותן זכות תגובה. אני אדאג להבהיר את זה, לפי פניית חיים רמון, בוועדת הכנסת. נקודה.

אפי אושעיה (העבודה):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

בזה תם הדיון. חבר הכנסת מיכאל איתן.

חיים רמון (העבודה):

לאור הטיעון של חבר הכנסת איתן, אני מקבל שעכשיו זה כך — —

היו"ר מ' שטרית:

בוודאי.

חיים רמון (העבודה):

— — כי אחרת הוא היה מגיש הצעות רגילות.

היו"ר מ' שטרית:

אמת, הצעות רגילות.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

נכון, נכון.

חיים רמון (העבודה):

לא ננצל את זה. אני מאוד מבקש מיושב-ראש הכנסת, שביום שני — —

היו"ר מ' שטרית:

אני אעשה זאת.

חיים רמון (העבודה):

— העניין הזה יעלה בוועדת הכנסת, כי אם הפירוש הזה יישאר, אנחנו — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רמון, אמרתי לך: אני אעלה את זה בוועדת הכנסת ואבקש לחדד את הסעיף.

עוזי ברעם (העבודה):

חבל שלא העלית הצעה רגילה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא הייתי צריך. אם אישרו לי את זה, למה אני צריך לבזבז מהמכסה?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת שוחט.

אברהם שוחט (העבודה):

אם יש הצעות לסדר-היום של אנשים מהקואליציה, כמו ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת קליינר, הייתי גם כן מאפשר — —

היו"ר מ' שטרית:

כן. על-פי הסעיף הזה, אם יש התקפה על הסיעה שלך או על חבר כנסת מסיעתך, אני רשאי לתת לך להגיב. אמת.

חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

כולם מודים שזה לא נכון.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני פונה אליך להפעיל את שיקול דעתך בישיבה הזאת.

היו"ר מ' שטרית:

הפעלתי.

ענת מאור (מרצ):

אני פונה אליך בכל זאת לפני שמתחילים את התהליך הזה.

קריאה:

— — —

ענת מאור (מרצ):

אני מצטערת. בכל זאת הוא אפשר לחבר הכנסת איתן לדבר עכשיו, אחרי שכבר היה דין-ודברים קודם.

אני חושבת שלא רק שהדיונים יתארכו, אלא יש פה דבר שהוא במהותו לא דמוקרטי ולא נכון. לכן אני פונה אליך – לא להעביר את זה לוועדת הפירושים, להפעיל את שיקול דעתך עכשיו ולאפשר לשמוע את כל שבע ההצעות בצורה רצופה ומסודרת. הביקורת היא על הממשלה, לא על אישים ולא על סיעה. בכלל, זאת לא ממשלה של סיעה, זאת ממשלה של ארבע-חמש סיעות.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בויים, אל תעזור לי.

ענת מאור (מרצ):

אחרי ההצעות צריך לאפשר לשר לענות, כי אחרת זה דבר שפוגע בכל ההליך הדמוקרטי, זו סתימת פיות לאופוזיציה. אני מבקשת מאדוני היושב-ראש להפעיל את שיקול דעתו כבר בישיבה הזאת. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת ענת מאור, אני מדבר עברית. הסברתי לך שכבר שמעתי את פנייתו של חבר הכנסת חיים רמון. עוד לפני שהיית באולם הוא העלה את העניין.

ענת מאור (מרצ):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

היית? שמעתי את ההצעה וכבר הפעלתי את שיקול דעתי, פסקתי – אני לא מבין את הוויכוח הזה – והסברתי מדוע פסקתי כך. לכן, הוויכוח הזה מיותר, היום הוא מיותר, ויעלו חברי הכנסת מסיעת הליכוד ויכלול לענות על כל הצעה, אם יהיו פה.

חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה. חבל על הזמן, כבר יכולנו לשמוע את התגובה.

ענת מאור (מרצ):

— — —

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – – חבר הכנסת עמיר פרץ דיבר מהמיקרופון דקה.

היו"ר מ' שטרית:

לפי התקנון, סעיף 88(ז), רשאי חבר מהסיעה להגיב במסגרת זמן של עשר דקות על הצעה כזאת. מה לעשות?

אברהם שוחט (העבודה):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני אקרא לך את זה, חבר הכנסת שוחט.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה מתחיל את זמן התשובה שלך. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

אם אתה רוצה לקרוא על חשבון זמנך, זה בסדר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

על חשבון זמני.

היו"ר מ' שטרית:

על חשבון זמנו הוא רשאי להגיד מה שהוא רוצה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שוחט, אני כל כך רוצה להגיע להסכמה לאומית, והסכמה לאומית צריכה להתבסס, ראשית כול, על הסכמה על העובדות, לפחות על העובדות. על הפרשנות נתווכח. העובדה היא, חבר הכנסת בייגה שוחט, שסעיף 88(ז) אומר כדלקמן: "בהצעה שנושאה הוא פעולתה של סיעה שאינה סיעתו של המציע או" – וזה הרלוונטי – "פעולתו של חבר הכנסת הנמנה עם סיעה אחרת, תהיה לחבר אותה סיעה המדבר בשמה או לחבר הכנסת האמור זכות תשובה בשיעור זמן שלא יעלה על עשר דקות". עכשיו הרחיבו את זה וקבעו את זה כדבר שאין לו ידיים ורגליים במציאות. אני מסכים עם חבר הכנסת רמון. אני מסכים, מה אני יכול לעשות? אבל כשאני באתי ושאלתי אם הזכות הזאת תינתן לנו, קיבלתי תשובה חיובית: כן, תינתן. לולא היו נותנים לנו את הזכות הזאת, הייתי – – –

ענת מאור (מרצ):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתם יודעים מה? יש לי הצעה – –

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת מאור, אני לא מבין מה הוויכוח. תפסיקי עם הדבר הזה. אני לא רוצה לקרוא אותך לסדר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— – תראו את זה כהצעה רגילה. מה הבעיה?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת איתן, אני מציע שתשיב. תתעלם ותשיב.

קריאות:

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם אנחנו מסכימים, לפחות יש כבר הסכמה על משהו. בואו נבדוק אם יש הסכמה על דברים נוספים.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבין בהחלט — — —

דוד צוקר (מרצ):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת צוקר, אבל עכשיו אני כבר לא מוכן — — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת צוקר, די.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבין שלמפלגת העבודה בתפקידה באופוזיציה יש לא רק צורך אלא חובה למתוח ביקורת על הממשלה. אני גם מבין את התסכול של המפלגה הזאת לאחר שעל הדוכן הזה שמענו ממנה ומשותפתה הבכירה, סיעת מרצ, את האמירות שהמדיניות שלהם כל כך מוצלחת, שההישגים שלהם כל כך נפלאים, שהם יישארו 50 שנה והליכוד לא יחזור לשלטון. וכשאנחנו אמרנו להם כל הזמן: המדיניות שלכם שגויה, רוב העם נגדה, הם ביטלו את זה, יחד עם התקשורת, כמובן, שהיתה מגויסת. והם יחד עם התקשורת היו בטוחים, במפגשים בדיזנגוף, בשינקין, במקומות אחרים – העולם שלהם. הם היו פשוט בבועה.

והיו בחירות, ומאות אלפי אנשים שהצביעו עבור הסיעות מרצ, עבודה, החליטו לא להצביע פעם נוספת עבורן. מאות אלפי אנשים שינו את דעתם. לא 10,000, לא 100,000; יותר מ-200,000 איש, שהצביעו ב-1992 עבור מפלגת העבודה ומרצ, החליטו: הם לא זכאים לקבל את קולותינו פעם נוספת.

עוזי ברעם (העבודה):

אבל גם הליכוד חטף את זה, ובגדול.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מאות אלפי אנשים אמרו "לא" לשתי המפלגות האלה.

היו תוצאות של הבחירות. במקום לעשות בדק-בית, התחילו: זיופים, הבחירות מזויפות. הפעילו את התקשורת: זייפו לנו את הבחירות. גילו שבאיזו קלפי הצביעו עשרה אנשים שלא היו צריכים להצביע. נו, מתוך מעל 200,000 איש שלא הצביעו עבורם עשרה אנשים זייפו את הבחירות. אלה שינו? זאת היתה התוצאה של הבחירות?

דוד צוקר (מרצ):

א.ו.קיי., בוא נגיד שכך היה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה א.ו.קיי.? זה לא דבר פשוט שמאות אלפי אנשים משנים את דעתם. אתם צריכים גם להסיק את המסקנות מכך.

נואף מסאלחה (העבודה):

גם אתם ירדתם, לא רק מפלגת העבודה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אגיד לך, חבר הכנסת נואף מסאלחה, מה ההבדל. יש הבדל גדול אחד. על-פי שיטת הבחירות הנוכחית, הליכוד הפסיד את קולותיו לסיעות המפד"ל ו"ש"ס, שהלכו תחת אותה אמברלה מדינית. אם המערך היה מפסיד את קולותיו למרצ, היית צודק, אבל העבודה ומרצ הפסידו את קולותיהם לטובת כל המפלגות שהיום הן בקואליציה; וזה לא אדם אחד או שניים, כפי שאמרתי.

נואף מסאלחה (העבודה):

זו הדרך השלישית.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר להגיד כל דבר, אבל זוהי האמת וכדאי שנביא אותה בחשבון.

אני רוצה להתווכח על ההמשך: התחילו עם בחירות מזויפות, המשיכו בדה-לגיטימציה ובמסע מאורגן, מילא של מפלגת העבודה, אבל אין שום מסננת לאמצעי התקשורת: מה שמפלגת העבודה . חברת הכנסת דליה איציק מעלה כאן הצעות, CIA והשמאל אומרים, 'וצא בלי שום סינון. ביבי סוכן ה- . אחר כך התעסקו עם המשפחה, CIA מפמפמים והתקשורת כותבת: ביבי נתניהו הוא הסוכן של ה- . אחר כך עם המטפלת, אחר כך עם כל דבר שזז בקרבנו – הכול שחור משחור. עכשיו אנחנו מגיעים למצב שמאיימים עלינו במלחמות.

אם אתם עשיתם כלכלה כל כך יציבה, מדיניות כל כך נפלאה, איך זה שבשניות, בימים ובחודשים הכול הולך? זה לא נכון, ההגזמה היא חלק מהאופוזיציה. גם כאשר אני הייתי באופוזיציה, אני מודה ומתוודה, נקטתי עמדות שהיתה בהן משום הגזמה. בדיעבד, אני יודע זאת ואני גם יודע ומרגיש מה עובר עליכם.

עם זאת, אני מצפה שהביקורת שלכם תהיה ביקורת יותר עניינית על נושאים תוכניים; שלא תפסלו את האיש, שלא תאמרו: סיכון ביטחוני. ערפאת, ג'יבריל וכל אלה – הם לא, אבל ביבי נתניהו ראש הממשלה – הוא סיכון ביטחוני. היום אסור להגיד בוגד, אבל בינינו לבין עצמנו, להגיד על ראש הממשלה סיכון ביטחוני, זה כמו להגיד על ראש ממשלה אחר: בוגד. אם אתם מחזירים למחנה הלאומי כגמולו, לא למדתם שום דבר. אם נתניהו הוא סיכון ביטחוני, אם ראש ממשלת ישראל הוא סיכון ביטחוני, זוהי אמירה שאדם אחראי לא צריך לומר אותה גם כשהוא באופוזיציה, ואני מתייחס אליך כאל אדם אחראי.

יש לנו בירורים נכבדים לעשות. תפקידכם לבקר, ואני רואה את תפקידה של הביקורת כביקורת בונה, גם בתחום המדיני וגם בתחום הכלכלי. אם יורשה לי, אני רוצה לומר מלה או שתיים בתחום הכלכלי: הייתי מצפה מכם שתבואו עם הצעה אלטרנטיבית. אתם הלוא מודעים לעובדה שצריך לקצץ. בייגה שוחט הוא אדם אחראי, סופר-אחראי, שיועד יפה מאוד שכלכלת ישראל ונושא הקיצוץ בתקציב נבחנים לא רק בעיניים הישראליות אלא גם בעיניים של מי שכלכלתנו תלויה בהם: משקיעים, בנקים ונותני אשראי בעולם כולו. בייגה שוחט יודע יפה מאוד, שאם הוא היה היום שר האוצר, הוא היה תובע קיצוץ נרחב בתקציב. אני לא רוצה לעשות כעת חשבון, מדוע צריך לעשות את הקיצוצים המכאיבים האלה, כי אני לא רוצה להיכנס להתחשבות על מה שהיה בעבר. אבל אני בהחלט מצפה שתגידו באומץ לב: יש 9, 8, 7 או 5 מיליארדים שאנחנו תומכים בקיצוצם. שתבואו ותציגו באחריות איפה צריך לקצץ ובמה.

קל לי מאוד לשמוע היום על קיצוצים. אומרים: תקצצו במס המעסיקים, כלומר בשיפוי המעסיקים.

אברהם שוחט (העבודה):

אומרים גם אנשים שלכם שלא יתמכו בקיצוץ עלות העבודה. אני מודיע לך: לא אתמוך בקיצוץ עלות העבודה. לך ל-50% מאנשי הקואליציה, גם למי שיושב בראש הישיבה הזאת עכשיו, ותשאל מה דעתם.

היו"ר מ' שטרית:

נכון, אמרתי זאת גם לך. גם כשהיית שר האוצר, אמרו לך זאת, ואתה התנגדת.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

יש הבדל אחד בין עמדת חבר הכנסת מאיר שטרית לעמדה שלך: מאיר שטרית עוד לא היה שר אוצר ועוד לא נבחן במעשיו. כאשר אתה היית שר אוצר, אתה התנגדת.

אברהם שוחט (העבודה):

גם עכשיו אני מתנגד.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

כל הכבוד, אני משבח אותך. אני מצפה לך שתגיד: אנחנו האופוזיציה היינו מקצצים בא', ב', ג' וד'.

אברהם שוחט (העבודה):

אתה מגזים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

למה אני מגזים? כי זה ענייני, אז אני מגזים? כי זה לא דמגוגי, אז אני מגזים? כי זה דורש קצת יותר אחריות ורצינות, אז אני מגזים? אני לא מגזים. זה ויכוח ענייני.

אברהם שוחט (העבודה):

כאשר התחלפתי בתפקיד, השארתי לך מרידור נייר עבודה מסודר. כתבתי לו שצריך לקצץ בתקציב המדינה. מה לקצץ, איפה לקצץ וכמה לקצץ – זה התפקיד של הממשלה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בייגה שוחט, עם כל הכבוד, להגיד: אני בעד הקיצוץ, אבל אני לא מסוגל להגיד איפה, ובו בזמן לתקוף כל קיצוץ שמוצע – זו לא חוכמה. זה חצי עבודה.

אברהם שוחט (העבודה):

לא כתבתי שאני בעד כל קיצוץ שמוצע.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לסכם את דברי: הייתי שמח מאוד – ואני בונה על כך – אם הייתי יודע שהמחיר שהדמוקרטיה הישראלית שילמה ברצח יצחק רבין חייב את כולנו להתבגר קצת. גם התופעה של חילופי השלטון שנעשים כעת לא כמו בעבר – כלומר לא פעם אחת בכמה עשורים – צריכה ללמד אותנו משהו. כל אחד מאתנו או רובנו היינו חברי כנסת גם בקואליציה וגם באופוזיציה. אני חושב שזה צריך לתת לוויכוח אופי יותר רציני, תוך הבנה של דברים בסיסיים שצריך לחיות אתם, ותוך ידיעה שיש מאבק על דברים שאפשר לשנות.

עמד כאן חיים רמון ואמר שאחד הלקחים שלו – ואני מצטט – הוא: גם כאשר אנחנו היינו בשלטון והיתה לנו אידיאולוגיה מסוימת שצריך לפנות את כל ההתנחלויות, אפילו את תל-רומיידה לא הצלחנו לפנות. הוא תפס שיש לפעמים, בעיקר או בדרך כלל, הבדלים גדולים בין מה שמכריזים בקולי קולות לבין מה שאפשר לבצע בסופו של דבר. אני לא מציע לבטל את הפער הזה, תמיד חייבים לומר באופוזיציה מה יותר רצוי, אבל למען השם, דברו על התכנים הרצויים, ואל תפגעו באופן אישי באושיות השלטון. אל תכניסו טריזים בין מערכות הביטחון להנהגה הפוליטית. מזה אף אחד מאתנו לא ייוושע.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, חבר הכנסת מיכאל איתן. אתם רואים, הדיון יותר מעניין כאשר אומרים פעם אחת כך ופעם אחת כך. חברי הכנסת יכולים לשקול את עניינם.

הצעה לסדר-היום חצי שנה לממשלת נתניהו – חצי שנה של חובבנות מדאיגה

היו"ר מ' שטרית:

הדובר הבא הוא חבר הכנסת נואף מסאלחה. אני מזמין אותו להעלות את הצעתו; הצעה לסדר-היום מס' 1117: חצי שנה לממשלת נתניהו – חצי שנה של חובבנות מדאיגה, לדעתו.

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חייב להעיר הערה לפרוטוקול. יחד אתך, אדוני היושב-ראש, אני חבר ועדת הכנסת. הייתי גם סגן יושב-ראש הכנסת יחד עם דן תיכון, יושב-ראש הכנסת היום. מעולם לא היה לנו דבר כזה. החלטת – החלטת. אני מכבד את ההחלטה שלך. שמעת את דברי שר המשפטים צחי הנגבי, לא רק את דבריו של חבר הכנסת חיים רמון.

היו"ר מ' שטרית:

שמעתי, ובכל זאת – – –

נואף מסאלחה (העבודה):

אי-אפשר לעשות זאת עם כל הצעה לסדר-היום. מה הכלים? יש הצעה אחרת, ואתה נואם דקה.

דוד צוקר (מרצ):

אפשר לעשות זאת גם במסגרת שאילתא.

נואף מסאלחה (העבודה):

יש גם הצעה אחרת. אדוני היושב-ראש, אני חייב לומר לך את הדברים בצורה חברית ביותר: השר הוא נציג הממשלה, יכול להיות מאותה סיעה, אבל ראש הממשלה הוא של הממשלה כולה, הוא יכול לענות על כל הצעה לסדר-היום. אחרי הנאום שלי הוא יכול לענות, וכך אחרי הנאום של חיים רמון או עוזי ברעם. אם לא נפעל בישיבה הקרובה של ועדת הכנסת יחד, תהיה לנו כאן קטסטרופה. לא רק דיון כפול. איזה מין דבר זה – סימפוזיון בכנסת? יש שר בממשלה, והוא יכול לענות. החוק נותן לו. והתקנון נותן לו.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת מסאלחה, אני מבקש להבהיר: ראשית, אני רוצה לדייק בהצגת עמדתי. אמרתי שאילולא היה תקדים בכנסת הזאת – – –

נואף מסאלחה (העבודה):

טעו.

היו"ר מ' שטרית:

טעו, אבל היה תקדים. ועל בסיס התקדים הזה אני לא יכול לשנות היום את העמדה, אלא כאשר הנושא ילובן בוועדת הכנסת. שנית, חבר הכנסת צוקר, זה לא עניין לשאילתא. סעיף 88(ז) דן רק בהצעות לסדר-היום, אין שם שום התייחסות לשאילתות. אמרתי בתשובה על שאלתו של חבר הכנסת שוחט, שאם היתה לי היום הצעה אלטרנטיבית מכיוון אחר, על נושא שעומד בהתקפה, הייתי נותן גם לאותו אדם לדבר. עם זאת, אמרתי שעל-פי פרשנותי העצמית, אילו היתה הסוגיה עומדת בפני בפעם הראשונה, הייתי מסכים עם חבר הכנסת חיים רמון.

לכן אמרתי שאני אעלה את העניין בוועדת הכנסת, כדי שלא נעמוד בסוגיה הזאת מחדש בעתיד. מה יותר "פייר" מזה?

דוד צוקר (מרצ):

אני מתקן את עצמי: הצעה לסדר-היום בנושא מערכת הבריאות תהיה סיבה לנציג – – –

היו"ר מ' שטרית:

אם היא עומדת – – –

דוד צוקר (מרצ):

להעלות פעמיים: פעם אחת השר, ופעם אחת נציג הסיעה.

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, על כן אני אומר; חבר הכנסת צוקר, לכן אמרתי: בנתונים הקיימים, על-פי מה שהתרחש, שפנו למזכירות והמזכירות שללה מאנשים להגיש הצעה רגילה לסדר-היום, אין לי ברירה אלא להשתמש בתקדים הזה. כמו שהבטחתי, אני אביא את העניין לוועדת הכנסת להבהרה. חבר הכנסת נואף מסאלחה, אני מחזיר לך את הזמן.

נואף מסאלחה (העבודה):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ודאי שכל אחד, או חלק מאתנו, יחזור על אותם דברים בצורה זו או אחרת, כי הנקודות הן נקודות ברורות, נקודות של מחלוקת מדינית וכלכלית בין חברי הקואליציה לחברי האופוזיציה.

חבל שהשר צחי הנגבי יצא. אתמול ראיתי את השידור, באחד הערוצים, בנושא שישה חודשים לכהונת ראש הממשלה. אפילו הביאו ריאיון קצר מאוד עם ראש הממשלה, בנימין נתניהו, שאמר: "מה פתאום שישה חודשים? אפילו שנה אתם לא נותנים". דרך אגב, לכנסת מותר כל שבוע לדון. מותר כל שבוע אפילו להגיש הצעת אי-אמון על נושא מסוים – ואנחנו עושים את זה וגם האופוזיציה הקודמת, שהיום היא קואליציה, עשתה את זה – לדון את ראש הממשלה ואת הממשלה אפילו על מעשה אחד, ולא רק בהצעות לסדר-היום.

אם אנחנו הגענו להתנגשות עם הפלשתינים – ואני אומר את זה על אחריותי – אני לא בא להאשים רק את הממשלה. אני גם הבעתי את דעתי קודם. אני הייתי נגד, שהפלשתינים, שהם אחי, ישתמשו בנשק נגד חיילי צה"ל. אמרתי את זה מעל הבמה הזאת אז, ואני חוזר על זה. אני לא בא ואומר, שכל הטעויות, עשתה אותן רק הממשלה הזאת. איך הגענו למצב כזה, במקום קצת אמוץ? סגר – נכון שאתם יכולים לבוא ולהגיד: אתם התחלתם בו. התחלנו בו אחרי ארבעה פיגועים קשים – לא בגלל הבחירות, אלא בגלל הפיגועים והאווירה במדינת ישראל.

הבעיה היא מדינות ערב. מה? לא משנה לנו פתאום מה שמובארק אומר? הרי אנחנו לא מקבלים תכתיבים מהנשיא מובארק. אבל, האיש הזה ממשיך את דרכו של סאדאת, שגם הוא נרצח, כמו ראש הממשלה שלנו, משום שהוא רצה שלום, מבני עמו – אפילו על-ידי אחד מבני עמו. הוא שילם את המחיר. מובארק, זה שאמר עליו חאפז אסד אז, ועל סאדאת: "בוגדים". היום חאפז אסד רוב הזמן אצל מובארק. הוא ידע – הנשיא הסורי – שפספס את ההזדמנות ב-1977, ולפחות הוא מנסה להיכנס לתהליך המדיני ולא בתכתיב. אנחנו אומרים: מצרים לא חשובה. פתאום, קטאר לא חשובה לנו. מרוקו לא חשובה. מי חשוב? המלך חוסיין לא כל כך חשוב פתאום. היינו מבסוטים כולנו – גם הקואליציה וגם האופוזיציה – מזה שיש לנו יחסים מצוינים עם ירדן, עם מלך ירדן.

הגענו למשבר אמיתי. אני לא בא ואומר: אדוני ראש הממשלה, תקבל תכתיבים. שמעתי אתמול את השר צחי הנגבי. הוא, קודם, פוגע אישית – הם מדברים עלינו, שאנחנו פוגעים אישית – בשמעון פרס. אני לא רוצה להגן הרבה על שמעון פרס, כי הרקורד שלו מגן עליו. מי תרם יותר ממנו לביטחונה של ישראל, לשלום וליחסים עם יהודי העולם וגם עם הערבים? הוא אומר עליו: ראש ממשלת הסקרים. האם זו לא פגיעה אישית? הוא לא היה ראש ממשלת האחדות הלאומית, כשגם הליכוד הצביע עבורו? הוא לא היה ראש ממשלה מצוין? הוא לא היה סגן שר ביטחון? הוא לא היה שר אוצר, ולא היה ולא היה?

איך אומר השר צחי הנגבי בטלוויזיה? – הפלשתינים רוצים פנטהאוז. יעני, בשבילו פנטהאוז זה מדינה. הפלשתינים רוצים מדינה קטנה, וזה להסדר הקבע – למשא-ומתן. הם לא אמרו את זה היום. הם לא אמרו את זה גם בהסכמי אוסלו א' או ב'. אנחנו מבקשים ממשלת ישראל שתכבד את ההסכמים שהכנסת הזאת אישרה. ראש הממשלה קיבל 50% פסיק משהו, והוא ראש הממשלה של כולנו. גם אז, כשאשרנו את זה, אפילו ב-61 חברי כנסת, זה הסכם. הוא אושר. זה לא שאני בא לטעון את טענתם של הפלשתינים, אם זה בעניין חברון או מקומות אחרים. שלא יספרו לי שאנחנו נמצאים בחברון, אז – והארץ תשקוט 40 שנה. זה אפילו לא 40 יום, וראינו את זה.

בנושא הכלכלי, חבר הכנסת שוחט ידבר בוודאי. מצבנו הכלכלי – נכון שזה לא קורה בן לילה. אז חבר הכנסת שוחט טוען שלא העמקנו את הגבייה באיזה מיליארדי שקלים, ואז באים לקצץ. אדוני היושב-ראש, גם אני בעד קיצוץ, אבל גם אני כמוך, כמו חבר הכנסת מאיר שטרית – ולא בגלל חיבור קואליציה ואופוזיציה – אומר לא לפגוע בחלשים. ראית את האוכלוסייה שהיא מתחת לקו העוני – יהודים וערבים; האחוזים עולים וגדל מספר הילדים שהם מתחת לקו העוני. לכן, סדר העדיפויות, אפילו אם יהיה קיצוץ בתקציב – אולי באשמתנו, אשמת כולנו. כולנו מבזבזים יותר מדי.

היחסים עם ארצות-הברית – לא חשוב מה אומר הנשיא קלינטון? והוא שומר על כבודו, על כבוד מדינתו, על היחסים ההיסטוריים והאסטרטגיים בינינו. כשהנשיא קלינטון אומר, הוא אומר את זה בעדינות, כי הוא לא רוצה להתערב בענייניה הפנימיים של ישראל. אבל הוא סומך על האינטליגנציה של ראש הממשלה ושלנו. הוא אומר, שההתנחלויות הן מכשול בדרך לשלום. הופעה בטלויזיה, בבתי הקונגרס, של ראש הממשלה – הוא חושב שהוא סחף את האמריקנים? יש להם לא רק חוש צדק אמריקני, יש להם גם אינטרס גלובלי אסטרטגי, שמדינות ערב, מדינת ישראל והפלשתינים ; וזה אומר – ויתורים COMPROMISE במדינת ישראל יחיו בשלום – שלום של כבוד הדדי וגם עם הדדיים.

אדוני היושב-ראש, אני לא רוצה להרחיב בגלל העדינות של הנושא, והלואי שזה ירד מסדר-היום: היחסים בין ראש הממשלה לראש השב"כ ומערכת הביטחון – אי-אמון מוחלט. איפה כבר קרה , פשרה COMPROMISE שיושב ראש ממשלה עם ראש השב"כ, ואחר כך מוציאים איזה גילוי דעת – ביניהם. אבל, עוד הפעם – בגלל עדינות הנושא, אני לא רוצה להרחיב. הלואי שזה ירד מסדר-היום.

אדוני היושב-ראש, אני חייב לדבר על עוד אספקט – היחסים עם ערביי ישראל. ראשי המועצות והעיריות הערביות שובתים מול משרד ראש הממשלה. דיברתי היום בשם חברי, חברי הכנסת הערבים, עם שר האוצר דן מרידור, והוא יקבל אותנו בשבוע הבא, וגם ראש הקואליציה, חבר הכנסת מיכאל איתן, שגם הוא עוזר – לא לפתרון, אבל לפחות לשבת. מה יקרה בסופו של דבר? מה אנחנו? מסכנים? מצטדקים? אנחנו אזרחי מדינת ישראל על תנאי? אנחנו לא נאמנים למדינה? לא משלמים את מסינו, לא משלמים ארנונות? הרי יש מסים כמו מס הארנונה על האדמות. הוא חל כמעט רק על הערבים. יש קצת יהודים.

וליד צאדק חאג'–יחיא (מרצ):

מס רכוש.

נואף מסאלחה (העבודה):

תודה. מס רכוש. זה כמעט נתפר על ערבים, אף שיש גם קצת יהודים. אני בדקתי גם את הנושא הזה. זה כמעט בנוי לערבים – שישלמו ויישארו כמעט בלי אדמות. אני לא רוצה לנגח. יש לנו בעיות. הממשלה הקודמת שיפרה את המצב לא לשביעות רצונו כאזרחי מדינת ישראל. אז, היום – אדוני היושב-ראש, ברשותך, שני משפטים – במקום שהפער היה 4:1 לרשויות המקומיות במענקים, הוא ירד ל-2:1. זה גם שיפור בכל המוסדות, בכל המשרדים, ואין לי זמן להזכיר את כל המשרדים. כל מה שאנחנו תובעים מהממשלה הזאת הוא, שתמשיך בדרך השוויון. אולי כמו השלום, לאט לאט. איך

אומרים: "אנחנו מבצעים את מדיניות המחנה הלאומי". אדוני היושב-ראש, לפחות ממה שאני קראתי על ז'בוטינסקי, שהוא האידיאולוג של המחנה הלאומי וראש הממשלה – – –

קריאה:

היה פעם.

נואף מסאלחה (העבודה):

– – – הוא לא אמר שצריך להפלות את הערבים לרעה. אתם קראתם, ואני לא קראתי. אני שמעתי פה ושם ציטוטים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אמר להיפך. הוא אמר שהם צריכים להיות שווים.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני מבסוט. דרך אגב, אני יודע מה שאתה יודע, כי שמעתי את חברי הכנסת – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת – – –

נואף מסאלחה (העבודה):

אני מסיים במשפט הזה. הייתי סגן יושב-ראש ושמעתי מחברי כנסת של הליכוד אז, שהם שרים היום, מה שאתה אומר. חבר הכנסת בויס, אני מודה לך. אני אמרתי את זה על דרך ההמעטה. אני אומר: אדרבה. הוא קרא לשוויון, ונקווה שבנושא של ערביי ישראל ננסה לפתור את הבעיה לא רק בצורה מכובדת אלא צודקת. כי אנחנו לא מחפשים כבוד; אנחנו מחפשים צדק. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת מסאלחה. אני מזמין את חבר הכנסת זאב בויס.

לפני שאני מחליף את תפקידי כיושב-ראש, אני מבקש להודיע שבנסיבות שנוצרו בגלל החלטתי לתת אפשרות תגובה לחבר כנסת מסיעת הליכוד, אני גם הסכמתי לכך, על-פי פנייתו של חבר הכנסת עוזי ברעם, שנאלץ ללכת, שאם הנושאים יועברו לוועדה – הוא מסכים. אנו נצביע על הצעתו גם אם הוא לא יהיה פה. זה לא ייעשה כתקדים, אלא רק בעקבות הנסיבות המיוחדות שנוצרו היום.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, מדוע רק לחברי הליכוד?

היו"ר מ' שטרית:

לא. אני מתכוון לחברי הקואליציה. אומר לך מדוע אמרתי: חברי הליכוד. כי מי שרשומים לפני לתגובה – ויש לי הרשימה של אלה שמגיבים בשם סיעת הליכוד – כולם חברי הליכוד. מי שלא יהיה פה, כאמור, יפסיד.

חיים רמון (העבודה):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

אדרבה, אז יברכו אותך גם כן.

על-פי הסעיף בתקנון, מי שאיננו נוכח בזמן ההצבעה על הצעות לסדר-היום לא מצביעים על הצעתו.

חיים אורון (מרצ):

— — — לא

היו"ר מ' שטרית:

בזמן תשובת השר. לזה התכוונתי כשאמרתי: על-פי הסעיף בתקנון. על כן, חבר הכנסת אורון, אמרתי שהיום, באופן יוצא מן הכלל ובלי שניצור תקדים, מאחר שנוצרו נסיבות שבהן אני הארכת את

הדיון וחברי כנסת אחרים ראו לוח זמנים מסוים שבגינו הם אינם פה, הסכמתי לפנייתו של חבר הכנסת עוזי ברעם, שאם הנושא אכן יועבר לוועדה, הצעתו תיכלל גם אם הוא לא יהיה כאן.

אני מודה לך. אדוני חבר הכנסת זאב בויס, בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאז הוקמה הממשלה הנוכחית בראשותו של בנימין נתניהו מתנהל נגדה מסע משולב, שיש בו קשר בלתי קדוש בין תקשורת עיקשת במגמתיות שלה לבין אופוזיציה מתוסכלת, שאין בכוחה לעכל את תוצאות הבחירות ועצביה בגדו בה. הם מביאים אותה להסיר כל אצטלה של אחריות הנדרשת בתקופה קשה זו לישראל.

בביקורת הבלתי-מבוקרת, הבלתי-אחראית, מחטיאה מפלגת העבודה את המטרה לאורך כל הקו. הגיע הזמן שחברי מפלגת העבודה יבינו, שבנימין נתניהו אינו מהווה המשך אורגני או דפוס תואם לתפיסת עולמם. הוא אומנם התחייב לאוסלו, אבל לפי דרכו, וביסוד דרכו המשך יישום תהליך אוסלו. הביטחון אצל בנימין נתניהו הינו מרכיב מרכזי בתהליך, ולא עוד גרורה שלו. ראוי היה שהאופוזיציה תעריך – – –

ענת מאור (מרצ):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי, תרשי לי.

ענת מאור (מרצ):

— — — שלא ינהל את הישיבות, כי זה יאלץ אותן לצאת מהאולם.

היו"ר ח' דיין:

חברת הכנסת ענת מאור, יש נהלים בכנסת הזו, עם כל הכבוד לך. יכולת לפנות למי שאת רוצה, וזו לא דרך, שבכל פעם שאני אנהל את הישיבה את תעמדי ותתפסי כאן כותרות.

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ח' דיין:

אם זה לא מוצא חן בעיניך, את יכולה לעזוב את המליאה, ואף אחד לא יפריע לך. מכאן והלאה אני לא מתכוון לחזור על זה בכל ניהול ישיבה. יש כלים ודרכים אפשריות לעשות מה שאת רוצה.

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ח' דיין:

גברתי חברת הכנסת ענת מאור, כרגע את מפריעה לניהול הישיבה.

ענת מאור (מרצ):

אנחנו פונות אליך לא לנהל את הישיבה. אתה מאלץ אותנו לעזוב את אולם המליאה כל פעם.

היו"ר ח' דיין:

תעזבי את האולם.

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת דיין, מותר לי להעיר הערה?

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, חברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, יצא לי לדבר אתך – – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

דליה איציק (העבודה):

כשתדע מי זה ביבי נתניהו, תדע גם מי אני.

אדוני היושב-ראש, הזמנת אותי לחדרך, ואני באתי, ויש דברים שאנחנו לא נדבר עליהם, כי הם היו רק בינינו, ויש דברים שאתה מרשה לי לדבר עליהם, כי ביקשתי ממך רשות, ואתה אמרת לי שאתה מאמין בחפותך ושמגיע לך דין צדק, ואכן מגיע לך דין צדק, ועד אשר יתברר העניין אתה בפירוש שוקל אפשרות להשעות את עצמך מהתפקיד רק משום שאתה מכבד את הכנסת, בשל כך שהתפקיד הזה הוא תפקיד מייצג ומחייב, ואם זה כך, רציתי רק להודיע לחברותי שזה מה שאמרת לי. האם אני צודקת?

היו"ר ח' דיין:

חברת הכנסת דליה איציק, אני אשיב לך בקצרה. נכון שהיתה בינינו שיחה ואמרתי שאני אבחן את הנושא הזה ואשקול אותו. בינתיים, מכיוון שאין כתב אישום ועדיין אני נמצא בגדר של חף מעבירה כלשהי, אני ממשיך לנהל את הישיבות עד להליך מסוים שבו אני אצטרך להעמיד את עצמי במבחן הציבור כולו. אני לא מתכוון להחזיר את הנושא הזה לסדר-היום בכל ישיבה.

ענת מאור (מרצ):

אז תשעה את עצמך.

היו"ר ח' דיין:

זה לא על סדר-היום, ואני לא אתן לך את התענוג הזה, חברת הכנסת ענת מאור. את מחפשת את התענוג, מחפשת כותרות. תמצאי את זה במקום אחר, עם כל הכבוד לך, ואני לא רוצה לחזור על זה. זה לא על סדר-היום ואני לא אחזור לזה. תודה רבה.

ענת מאור (מרצ):

— — —

(חברות הכנסת יוצאות מאולם המליאה.)

היו"ר ח' דיין:

בושה וחרפה.

בבקשה, חבר הכנסת בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני אמשיך.

אם כן, חברי הכנסת, ראוי היה שהאופוזיציה תעריך בשיעור ההולם והנכון את הנכונות לכבד את ההסכמים על-פי העיקרון הדמוקרטי של רציפות השלטון ותגלה אותה מידה נדרשת של סבלנות ואחריות כלפי המאמצים המיוחדים שנעשים למען חיזוק המרכיב של הבטחת חייהם של יהודים בתוך מסגרת ההסכם בחברון.

במקום זאת נשמעת מפלגת העבודה כמקהלה בטרגדיה יוונית, המשמשת תיבת הגברה ותהודה לא רק לעולם התקשורת החיצוני אלא גם לקהילייה הבין-לאומית ולליגה הערבית. כולם יודעים שהסכם חברון הוא בהישג יד, אבל בעידודכם, חברי מפלגת העבודה – עידוד חסר שמץ של כבוד ומצפון – אתם גורמים לו לערפאת שיהיה קשה עורף, שיקשיח עמדות. אתם, אנשי מפלגת העבודה, כמו מזרימים חמצן אל נחירי הסרבנות של יושב-ראש הרשות הפלסטינית.

אבל לא רק התסכול והאי-השלמה מזינים את האופוזיציה בפעולותיה. דומה שהמשלה הזו משמשת שלא בטובתה שק אגרוף לאנשים במפלגת העבודה הנערכים, בקדחתנות ראויה לציון, להתמודדות על ראשות המפלגה. ומה ערב יותר לאוזני החברים במפלגה אם לא התקפה על נתניהו? וכמספר האצים אל הכתר הנכסף כך גודל המהלומות, ללא הבחנה, ללא טעם, בנתניהו, בשרים, בפקידים, במרקם היחסים עם הדרג הצבאי והביטחוני. אפילו עד הכיור של שרה הגיעו החרג'וקים. וכל מתמודד מנסה לעלות על חברו במתקפה על מנת לזכות בנקודות במירוץ הפנימי בתוך מפלגת העבודה.

חברי הכנסת, צריך להיות ישרים והגונים ולשבח את המשלה היוצאת על שורה של פעולות בתחום הכלכלי ובתחום התשתיות. איש לא ייקח מפואד את המחלפים, שחילצו אותנו, גם אם זמנית, מהפקקים. איש לא ייקח מבייגה את הקמת "אינטל" בקריית-גת. איש לא יעלים עין מההצלחה של ממשלת רבין לצמצם את האבטלה ולהוסיף תקציבים בחינוך. אבל, באותה מידה של הגינות ויושר יש

לתהות על המחיר הכבד של פעולות חשבות אלה ואחרות. אי-אפשר שלא להרים גבה על קלות הדעת שלפיה שוחררו תקציבי ענק להעלאות שכר לא מבוקרות או חלוקות כספים למגזרים ולסקטורים שהשלטון הקודם חפץ היה ביקרם.

ועכשיו, כאשר נתניהו ומרידור מובילים, עם יתר השרים, מהלך של קיצוץ תקציבי שאין לו אח ורע, מהלך המלמד על אחריות לאומית ארוכת טווח, יוצא הפרץ ובוקעת הצווחה, ומפי מי? – מפי אלה שידם הקלה על השיבר היא היא שהצמיחה את פרי הבאשים בצורת גירעון מבהיל, המאיים להטביע את כלכלת מדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, מפלגת העבודה אינה חדלה מאז הבחירות לאחוז בסטופר ולמדוד את הזמן שחולף מאז אמר העם את דברו בקלפי. אגב, על-פי המדידה שערכתי עד לרגע זה, מצאתי שזה לא בדיוק חצי שנה, אלא חלפו 185 ימים ועוד 21 שעות ועוד 48 דקות מאז כוננה ממשלתו של נתניהו. אבל מאז נעצר הסטופר והתוצאה נקבעה ב"פוטו פיניש", החל לפעול שעון זמן אחר, כזה אשר מקצה – ובעקבות חפזונכם הזחוח מקצה בנדיבות – ארבע וחצי שנים תמימות.

ואני מאחל לעצמנו, לעם ישראל, שבפרק זמן זה תשכיל מפלגת העבודה להתעשת, להנהיג אופוזיציה לוחמנית, כיאה למשטר דמוקרטי תקין, אשר תאמץ גם מידה ראויה של אחריות לאומית כזו הנדרשת הן על-פי המסורת התורנית של מפלגת העבודה והן נוכח המציאות המורכבת שמדינת ישראל נמצאת בה היום.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת זאב בוים. אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור.

נואף מסאלחה (העבודה):

חברת הכנסת מאור איננה.

היו"ר ח' דיין:

כך זה סומן פה.

הצעה לסדר-היום

חצי שנה לממשלת נתניהו

היו"ר ח' דיין:

הבא בתור, חבר הכנסת חיים רמון, בבקשה – הצעה לסדר-היום מס' 1118.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, האמת היא שמה שקורה כאן מבחינת התקנון איננו תקין, אבל אני מאוד שמח שכך אירע. שמעתי בקשב רב את שני הדוברים מטעם הקואליציה, שצריכים להגן על הממשלה. שמעתי שיש להם הרבה ביקורת על האופוזיציה – גם כן תקדים מעניין – ומעט מאוד דברים טובים להגיד על הממשלה. ואני מבין את זה.

יושב פה השר נתן שרנסקי, והוא בוודאי יודע את המסורת. כאשר ברוסיה כשל השלטון בימי הצארים, היו אומרים: הכה ביהודים והצל את רוסיה. אני חושב שבמשך הרבה שנים במשטר הקומוניסטי זה היה נכון באותה מידה. כיוון שיש לכם מעט מאוד להגיד על הממשלה, אז אתם מכים באופוזיציה.

אני אומר לך, שאתם יודעים שלנוכח חומרת המצב אנחנו לא ממלאים את חובתנו כפי שהיינו צריכים למלא. ואיך אני יודע זאת? ישבנו השבוע בישיבת ועדת החוץ והביטחון עם ראש הממשלה. נדמה לי שכמעט איש מהקואליציה – לא מהאופוזיציה – לא שיבח את פעולותיו. לא היה איש מהקואליציה שלא ביקר נקודות יסודיות במדיניות הממשלה. לא אומר מה. אז מה אתה מצפה מהאופוזיציה?

לא אתייחס למה שאומרים אנשי הקואליציה עצמם על מדיניות הממשלה שלא לפרסום, אלא מה הם אומרים לפרסום. האמן לי, לעתים רחוקות אנחנו משמיעים ביקורת כל כך חריפה כמו זו שאתם משמיעים.

קריאה:

אל תגזים.

חיים רמון (העבודה):

אז מה אתה מלין? מה אתה מלין? הרי כל הבעיה עם ראש הממשלה ותפקודו היא שהוא לא מאכזב את אלה שלא תמכו בו. הוא מאכזב את אלה שתמכו בו. ואותו הוא מאכזב – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מאיפה אתה יודע?

חיים רמון (העבודה):

מאיפה אני יודע? מכיוון שאנחנו יושבים ומדברים זה עם זה ואני שומע את מה שאומרים. יושב כאן חבר הכנסת הנדל. הוא מרוצה ממדיניות ההתנחלות של הממשלה? הוא יודע מה מדיניותה בכלל?

צבי הנדל (מפד"ל):

כן, כן.

חיים רמון (העבודה):

אין לו מושג מה מדיניותה, ולא בגללו, אלא מפני שאין לה מדיניות.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אבל הוא אומר לך שהוא יודע.

חיים רמון (העבודה):

אני שמעתי שהוא איים שש פעמים להצביע נגדה. כמה פעמים הוא איים להצביע נגדה?

אתם באים ואומרים: נבחר ראש ממשלה. ובאמת נבחר ראש ממשלה, זו עובדה שאין עליה מחלוקת. וכולם אומרים: יש לו דרך אחרת. האמינו לי שאני מחפש את הדרך הזאת כדי באמת לדעת מה לעשות אתה. זו הבעיה הכי גדולה: שאף אחד לא יודע בדיוק מה הוא רוצה ומה הוא לא רוצה.

יום אחד הוא נוסע למובארק, והוא מלטף אותו ומחבק אותו ואומר לו: אני אפתיע אותך, כמו בגין. ומובארק נרעש ונפעם יוצא החוצה לעיתונאים הישראלים ואומר להם: אתם ספקנים בני ספקנים, יש לכם ראש ממשלה נפלא. הוא יעשה שלום וימשיך במדיניות. הוא הבטיח לי. רק שכח מובארק שנתניהו התייחס אליו בערך כמו שהוא התייחס אל שאול עמור. לא עוברים חודש-חודשיים, והתברר לו שהוא שיקר לו במצח נחושה. אבל מובארק הוא אויב ישראל, לא נחשב – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

מותר לי לומר משפט אחד?

חיים רמון (העבודה):

בסוף אסכים לכך, חבר הכנסת הנדל.

צבי הנדל (מפד"ל):

משפט אחד.

חיים רמון (העבודה):

הנדל, תעשה לי טובה.

צבי הנדל (מפד"ל):

משפט אחד — — —

חיים רמון (העבודה):

הוא מפריע לי.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת הנדל, תן לו לסיים את דבריו, ובסיום דבריו הוא יענה לך ברצון.

צבי הנדל (מפד"ל):

משפט אחד.

חיים רמון (העבודה):

כן, חבר הכנסת הנדל, בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני רוצה להגיד לך דבר אחד, בכנות. לא יעלה על הדעת שמובארק יתמוך בביבי נתניהו יותר משעם ישראל תומך בו. ברגע שהוא ראה שנתניהו נתון למתקפות עצומות מצד ישראל, הוא בוודאי מיישר קו עם השמאל.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת הנדל, באמת חשבתי שההערה יותר רצינית.

צבי הנדל (מפד"ל):

וז האמת.

אברהם שוחט (העבודה):

אנחנו אשמים בכול.

חיים רמון (העבודה):

אבל למה אקח את מובארק? ישב המלך חוסיין – – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אל תשכח את מנהרת הכותל.

חיים רמון (העבודה):

המלך חוסיין. אני הולך לדברים קלים, לא מה שאתם יודעים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אני מזכיר לך לא לשכוח את מנהרת הכותל.

חיים רמון (העבודה):

תאמין לי שאני אזכור, אם כי באמת בגלל גודש השטויות אני יכול לשמוט אחת או שתיים.

המלך חוסיין יצא מכליו, כמעט רקד כאילו היה פעיל ליכוד. כאילו. כך אמרו, אני לא יודע אם זה נכון. אבל ודאי שממשלת ירדן בירכה אותו ואמרה לו שהוא נפלא, הוא טוב, הוא יעשה שלום. לא עוברים שלו, מה הוא אומר על ביבי UNDERSTATEMENT ארבעה חודשים, והמלך המאופק הזה בסגנון ה-נתניהו?

כך אני יכול להמשיך ללכת וללכת, ואני לא רוצה להתייחס לשום דבר אלא רק לעובדות, רק עובדות. לקחתם מצב מדיני נתון לפני חצי שנה – הבטחתם שאתם, על-פי מדיניותכם, שעדיין לא ברור מה היא, אתם תעשו שלום בטוח. כאשר אמרנו לביבי נתניהו, כאשר היה באופוזיציה, שבגלל מדיניות "אף שעל" עם סוריה יהיה קיפאון, הוא אמר: על מה אתם מדברים? אני אדבר אתו על המים ותראו שיהיה משא-ומתן. אם היה בא לפני הבחירות ואומר: אנחנו נעמוד על "אף שעל" גם אם זה יביא למלחמה עם סוריה, לא היתה לי טענה עליו. אם היה אומר שיותר חשוב הגולן, גם אם נסתכסך בגלל זה בסכסוך מזוין עם סוריה – זו מדיניותו. הוא לא אמר את הדברים האלה. הוא בא אל העם ואמר: אני אביא שלום בטוח על בסיס "אף שעל". מה הוא מביא?

צבי הנדל (מפד"ל):

הוא לא אמר, מי שירד מרמת-הגולן – – –

חיים רמון (העבודה):

הנדל, לא אמרתי שהוא אמר. הוא אמר: אני אביא שלום, עם רמת-הגולן. כך הוא אמר, ושיהיה משא-ומתן עם סוריה, ולא יהיה קיפאון עם סוריה. כך הוא אמר. מה לעשות. עוברים שלושה חודשים, בא אמ"ן – לא אני – ואומר: השתנתה הערכת המצב. והערכת המצב היום היא שהסיכוי למלחמה הוא יותר גדול. לא האופוזיציה אמרה זאת, אלא אם תגידו – כמו שמישהו אמר – שגם באמ"ן יושבים "שפוטים". זה מה שהם אומרים. הדברים פורסמו, אני לא מספר שום סוד.

בכל מקום שבאנו אליו, הגענו לבידוד עולמי. עכשיו חשבתי שיש מר הסברה, שלפחות דבר אחד יהיה נפלא: מדיניות ישראל, שאיננה קיימת, לדעתי, תוסבר בצורה הטובה ביותר. אז מתברר שיש לנו

דוברי אנגלית משובחת בלשכת ראש הממשלה, וכל יומיים הוא צריך להסביר שלא הבינו מה הוא אומר באנגלית צחה. כל יומיים. פעם הוא רב עם יהדות ארצות-הברית – ואני לא מתעסק עם בר-אילן, כי בשבילי ראש הממשלה הוא האחראי – ופעם הוא רב עם קלינטון. ומה שקרה זה שיש ראש ממשלה שאיש איננו מתייחס ברצינות למה שהוא אומר, ואיש איננו מאמין לו.

אם זה היה רק בתוך הליכוד, מילא; אם זה היה רק בתוך הממשלה, מילא; אבל זה בכל העם, בכל הקהילייה הבין-לאומית.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זה מפני שאתה לא מדבר בדרך הזאת.

חיים רמון (העבודה):

אדוני, אני מדבר בדרך הזאת, אני שומע, אני קורא מה שאומר מובארק. בא מובארק והיה מליץ יושר שלו.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

הוא קרא מה שאתה אומר?

חיים רמון (העבודה):

אוי, באמת, חבר הכנסת גדעון עזרא. אתה הרי יודע היטב, כבאריתי, ראש ממשלת ירדן, הוא שומע מה שאני אומר? הוא היה האוהד הכי נלהב של ביבי, בא לארץ וניסה לתווך, לא היה מליץ יושר יותר ממנו, גם כשלא היה מה להמליץ, והוא אומר: הוא לא עומד במה שהוא מבטיח.

אני שואל: במה שונה באופן כלשהו המדיניות שלו, או מה מיוחד לה עד היום? איזה שינוי? במה? אומרים: אנחנו נשים דגש בביטחון. איזה שינוי אחד, ולו הקטן ביותר, יש במדיניות הביטחון של מדינת ישראל מאז עלייתם לשלטון?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אל תזכיר את זה.

חיים רמון (העבודה):

אני אזכיר מאוד. האם צה"ל ערוך אחרת למלחמה בטרור? לא. האם אנחנו סומכים על ערפאת במלחמה בטרור אצלו? כן.

צבי הנדל (מפד"ל):

למה על זה אתם לא עושים סקר מבחינת הציבור, מבחינת הביטחון הפנימי?

חיים רמון (העבודה):

תן לי. אני עושה סקר, מכיוון שזה בדיוק הביטחון האישי. כל עוד לא חל שום שינוי במדיניות, אין פיגועים – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת גדעון עזרא.

חיים רמון (העבודה):

אגיד לך למה אין פיגועים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

שיפסיקו להפריע לו בתזה.

היו"ר ח' דיין:

הוא כבר סיים את זמנו, ואני חייב לתת לו עוד דקה בגלל קריאות הביניים.

חיים רמון (העבודה):

אין פיגועים. גם ראש הממשלה אומר: למה אין פיגועים? בדיוק, כי אנחנו שילבנו את זרוענו עם זרועות הביטחון של הפלשתינים, והם אלה שנלחמים ופועלים. בכל פעם שהם באו לוועדת החוץ והביטחון שאלתי את ראשי מערכת הביטחון: האם חל שינוי, קיבלתם הוראות חדשות? שום דבר בשום שטח. כן, דרדרתם את המצב המדיני של ישראל, ואני לא רוצה להזכיר אירועים ביטחוניים כי אין לי הרבה זמן, אבל אתם יודעים למה אני מתכוון. עכשיו ראש הממשלה עצמו אומר לא בצדק – איך הוא תיאר את הפיגוע הרצחני הנורא שהיה בבית-אל? – כגל טרור. גם הוא טוען שלא הביא ביטחון. במה תרמתם באיזה עניין שהוא בביטחון? כלום, ובצד המדיני ובמשא-המתן הבאתם לקיפאון.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה, זה לוקח יום או יומיים?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זה שלום עכשיו.

חיים רמון (העבודה):

חברים, תתארו לי מדיניות אחרת, מדיניות שונה, משהו. אני אומר: זכותו המלאה לעשות מדיניות אחרת, באמת זכותו המלאה, רק שיגיד אותה, נתווכח עליה. אבל הבעיה המרכזית היא שאיש איננו נותן בו אמון. אתם שואלים על סקרים? הציבור מודאג.

הערה אחרונה לחבר הכנסת מיקי איתן. באמת השתדלתי בשנה זו לא להשתמש בביטויים חריפים, אף שהיה ראוי לעשות זאת נגד ראש הממשלה, אבל השתמשתי בביטוי חריף ואמרתי שביבי מסוכן לישראל. אמרתי את זה – אני עונה לחבר הכנסת מיכאל איתן, שאיננו פה.

היו"ר ח' דיין:

איך אתה יכול לענות לאדם שלא נמצא פה?

חיים רמון (העבודה):

כי הוא עלה ודיבר.

זה באמת ביטוי חריף. חבר הכנסת גדעון עזרא מהשב"כ, אתה יושב פה ואני אומר לך, שמה שקרה השבוע במערכת היחסים בין ראש הממשלה לבין מערכת הביטחון בכלל ומערכת השב"כ בפרט הוא סיכון ביטחוני למדינת ישראל. זה ערעור מוחלט של כל מערכת היחסים – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

הכול התברר כשקר. למה אתה ממחזר את זה?

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת הנדל, זמנו תם. משפט מסכם בבקשה, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת הנדל, רק שתדע, ראש השב"כ ומערכת השב"כ אף פעם לא עוסקים בשאלה אם פותחים מנהרה או לא, אני אומר את זה כחבר קבינט לשעבר.

צבי הנדל (מפד"ל):

הם אמרו – – –

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת הנדל, תקשיב מה זה היה. הדרג המדיני אמר בתקופתנו: אנחנו רוצים לפתוח את המנהרה. בא ראש השב"כ והציע לנו איך לפתוח אותה בלי שיהיו התנגשויות. הוא אמר שצריך לכרוך את זה בעניין אחר, של "אורוות שלמה".

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

למה אתה לא שומע מה שהוא אומר?

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בויס, סליחה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

איפה האחריות? תקשיבו מה אומר הרמטכ"ל, מה אומר ראש השב"כ.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בויס, סליחה. אתם לא מנהלים כאן משא-ומתן. נגמר זמנו.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת בויס, אני רוצה להגיד לך – – –

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת בויס, מי שהעלה את העניין הזה בחוסר אחריות, בפזיזות, לא היה האופוזיציה, זה היה ראש הממשלה, ולא סתם, אלא בריאיון לפני כל האומה; הוא זה שהעלה את זה על סדר-היום, הוא זה שגרם לכל האירוע הזה, לא אף אחד אחר. אנחנו נקיים, ממש נקיים. אני רוצה שידעו בדיוק את האמת. כאשר ראש השב"כ אומר לראש הממשלה – זה מה שהוא אמר לו – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתה חושב שראש הממשלה בנושא הזה – – – תגיד גם את האמת.

היו"ר ח' דיין:

נגמר הזמן, אני מצטער, כבר רבע שעה.

חיים רמון (העבודה):

אבל הם מפריעים לי. נגמר זמני, אני מבקש שלא תפריעו לי. דקה אחרונה.

היו"ר ח' דיין:

סיימת את זמנך.

חיים רמון (העבודה):

הם לא נותנים לי.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת עזרא, אני לא מוכן לזה יותר. הוא גמר את הזמן שלו, חמש דקות יותר ממה שנתתי לו, מספיק. עם כל הכבוד, יש עוד אנשים שיעלו לכאן וירצו את הזכות לדבר 15 דקות ואני אמנע את זה. משפט מסכם.

חיים רמון (העבודה):

זה מה שהיה עם ראש השב"כ. לאחר שהדרג המדיני יזם, בא ראש השב"כ ואמר: תעשו את זה ביחד. כל הזמן הוא אמר את זה. כאשר הלך ונשמט הקלף של "אורות שלמה", הוא אמר: אדוני ראש הממשלה, תעשה את זה ביחד.

הולך ראש הממשלה ובצעד חסר תקדים מנסה בגדול – גם אם הוא אומר אלף פעם שהוא לוקח אחריות – להטיל אחריות על מערכת השב"כ. זו פגיעה אנושה בדרך התפקוד של השב"כ, עם כל ההשלכות הביטחוניות החמורות שנובעות מכך.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים רמון. אני מזמין את חבר הכנסת פני בדש. אחריו – חברת הכנסת ענת מאור, בתקווה שהיא תבוא. שלא יהיו בעזרת נשים. אחרי זה אתה.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, בשלושת החודשים או בארבעת החודשים האחרונים היו התקפות קשות וחסרות שחר על הממשלה. אתם צריכים להתחיל להבין שמתחלפת מדיניות. חבר הכנסת רמון, אתה יכול לעשות כך עד מחר, כשמתחלפת מדיניות, אולי מדינות ערב שכנגד יתרגלו למדיניות של – – –

אפי אושעיה (העבודה):

אולי תגיד לנו מה המדיניות?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

נגמר, יש מדיניות חדשה, יש ממשלה חדשה, יש מצע חדש, שלא הולך על בסיס של קח וקח אלא – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

איזו מדיניות?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא רוצים לתת כל דבר אלא בודקים. הפזיזות מהשטן.

חיים רמון (העבודה):

אתם מפחדים לצאת מחברון.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רמון, נעשו הרבה מאוד מהלכים פזיזים, מהר, מהר, מהר. לפעמים אפילו ערפאת אמר: חכו, אני לא מסוגל לעמוד בקצב. אני זוכר את ההתחלה של ההסכמים. הוא אמר: חבר'ה, תאיטו את הקצב, אני לא מסוגל להתארגן בקצב שאתם רוצים. אם אתה זוכר, חבר הכנסת עזרא, מה שהיה עם המשטרה. הוא אמר: תמתינו. ודחקו בו: מהר, מהר, מהר תיקח.

צריך לבדוק. לא מקיימים חלק גדול מההסכמים. קיבלנו בוועדת החוץ והביטחון – גם אתה היית שם, חבר הכנסת רמון – רשימה ארוכה של הפרות שנעשות, וממשיכים הלאה. למה צריך להמשיך כשיש הפרות? למה לא צריך לעצור ולבדוק?

חיים רמון (העבודה):

הוא ממשיך. אנחנו ממשיכים? שאל את ראש הממשלה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אתם צועקים: טרפדתם, עצרתם, עשיתם, ואתם הורסים את הכול. פתאום – מלחמה. אתם יוצרים אווירה של מלחמה בשטח. כל אחד פה מתראין.

אברהם שוחט (העבודה):

שאל את שרנסקי מה הוא אמר.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

שמעתי בזמנו את חגי מירום: הסורים כבר על הקו, הסורים על הקו.

חיים רמון (העבודה):

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

חגי מירום הוא מהמפלגה שלך, לא מאצלנו. מכניסים את הציבור להיסטריה מיותרת כלפי הצד שכנגד. לפעמים גם האופוזיציה צריכה אחריות מסוימת.

חיים רמון (העבודה):

ביחס למצב, אנחנו יותר מדי אחראיים.

אברהם שוחט (העבודה):

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רמון וחבר הכנסת בייגה שוחט, יש רגעים שצריך לחשוב גם על טובת המדינה. אני זוכר, שכשהיו המהומות וההרג, חבר הכנסת יוסי שריד הלך והופיע עם ערפאת ויצא בהצהרה לעיתונות. הדבר הראשון שהוא אמר, המשפט הראשון שהוא אמר: אני קורא לצבא הישראלי לנצור את האש. הישראלים רק ירו, הרגו. את זה הוא אמר.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

הוא אמר לשני הצדדים לנצור את האש.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אמר את זה אחר כך, אבל הוא התחיל עם הצבא הישראלי. חבר הכנסת פרס הופיע שעה ב- ותקף את הממשלה ותקף את ביבי. CNN

חיים אורון (מרצ):

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אורון, צריך קצת להירגע, צריך לחשוב גם על טובת המדינה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אישרת את קבר יוסף.

חיים אורון (מרצ):

לא שם, לא בתל-רומיידה – – – ולא בנצרים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לא הצבעת נגד. גם הוא היה בעד, גם טלב אלסאנע היה בעד.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

כל הוויכוח הזה – כן לחץ השב"כ, לא לחץ השב"כ – מה זה מעניין בכלל? ראש הממשלה אמר בכל הזדמנות וגם בוועדה בישיבה האחרונה: אני לוקח על עצמי את האחריות. לא משנה מה העצות שקיבל או לא קיבל; הוא אמר: אני לא מתחמק מאחריות, בסופו של דבר האחריות היא שלי. וההחלטה היתה שלי.

בשביל לפתוח מנהרה בירושלים, ירושלים היא בירת ישראל, צריך לבקש אישור מערפאת? אני לא חושב שהוא צריך לבקש אישור מערפאת, גם לא על בניית שכונה בראס-אל-עמוד. אני מקווה שמה שקראתי בעיתונות היום, שהוא חוזר בו, זה לא נכון. אני מקווה שהוא לא חוזר בו והוא אכן יבנה את השכונה הזאת. כי אם על כל אמצעי לחץ כזה של האופוזיציה או של הערבים מסביב יצטרכו לעצור כל מהלך בבנייה בירושלים, אז הפסדנו את הקרב בירושלים, והמנהרה היתה תחילתו של הקרב על ירושלים.

אני לא אשכח, לפני שנה בערך, באפרת, כשראש הממשלה רבין, זיכרוננו לברכה, נכנע לערפאת ועצר את הבנייה שהיתה מאושרת – תב"ע מאושרת – כי ערפאת איים: אם לא תעצור את הבנייה, נפתח באינתיפאדה. וחבר הכנסת פרס, שבזמנו היה שר החוץ, אמר לו: חכה, תן לנו זמן למצוא את הדרך החוקית לבטל את זה. זו היתה נקודת ההכרעה, בקטע הזה התחלנו להפסיד את הקרב. אני קורא לראש הממשלה: שיצחקו, שיצחקו כולם מסביב; שילמדו שאנחנו בעמדת כוח ולא בעמדת חולשה.

אתה, חבר הכנסת בייגה, יכול לצחוק עד מחר, כי אתה השארת אותנו עם כלכלה קשה. כל מה שקורה עכשיו – צריכים לעשות קיצוץ של 7 מיליארדי שקלים. עשיתם גם דברים טובים, אבל את הדברים הרעים אנחנו רואים היום – גירעון של 5.4 מיליארדי דולרים בתל"ג, שקיבלתם אותו מאוזן ב-1992.

אברהם שוחט (העבודה):

— — —

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אינפלציה שהעליתם ל-14%.

אברהם שוחט (העבודה):

מתי?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

תסתכל. עד מאי היתה האינפלציה בקצב שנתי של 14%.

אברהם שוחט (העבודה):

תחליט אם בשנת 1996 זו עדיין שנה שלנו או שזו שנה שלכם.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

עד אמצע 1996 – – –

אברהם שוחט (העבודה):

אין אמצע.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

ועוד איך יש אמצע. תראה את הגרף. עד יולי מדדים גבוהים. מיולי מדדים נמוכים.

אברהם שוחט (העבודה):

לפי זה, כל הגירעון נוצר בחצי השנה האחרונה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לא. התחילו עכשיו באמצעים כדי להוריד את האינפלציה, ובחצי השנה האחרונה האינפלציה מתחילה לרדת.

אברהם שוחט (העבודה):

אומנם, אתה לא כל כך בקיא בעניין, אבל תחליטו דבר אחד – שנת 1996, על הדברים שטובים בה ועל הדברים הרעים, היא שנה שלנו או שנה שלכם? כשאנחנו נכנסנו באמצע 1992, כל השנים ניסיתם להגיד ששנת 1992 היתה שנה נפלאה בתחום האינפלציה. אמרתם: זה שלנו. יש לי בקשה, תפילו עלי את הגירעון – – – אבל אל תיקחו דברים אחרים – – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

תסתכל בטבלה ותראה שעד אמצע 1996 היתה עלייה באינפלציה – – –

אברהם שוחט (העבודה):

זה נכון. אבל מה שאני אומר לך, אם אתה מוכן לשמוע, שההשפעה היא לא מיום ליום, כי גם לא עשיתם שום דבר. איך יכול להיות שזה השפיע? כי אם לא עושים זה לא משפיע.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע שכל נושא הצריכה ונושא של קניות מופרזות או צריכה מוגברת זה גם עניין של אווירה. כשהתחלף השלטון וראו את הגירעון הגדול – אגב, נשארו אותם פקידיים שאמרו קודם שהכול ורוד, ופתאם הכול שחור, נוצרה אווירה – – –

אברהם שוחט (העבודה):

לא הכול שחור. הם יותר טובים מכמה ראשי מועצות.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

מכמה – כן, לא מכולם.

נוצרה אווירה שיצאה החוצה לאור ולתקשורת. מעצם האווירה, האנשים התחילו לקנות פחות, התחילו לחסוך. אתה יודע שאווירה כלכלית משפיעה על מה שקורה לציבור.

לכן, תתחילו להתרגל, לא נורא. יש יתרונות להיות באופוזיציה, תאמין לי, חבר הכנסת שוחט. תתחילו להתרגל להיות באופוזיציה. זווית הראייה היא שונה. זה לא מזיק. זה כואב, אבל זה לא מזיק.

שוב, אני מבקש מהאופוזיציה אחריות ציבורית, אחריות לגבי ביטחון המדינה – להפסיק להכניס את הציבור להיסטריה מבחינה ביטחונית; להפסיק לפגוע בראש הממשלה ולהחליש אותו, כי בסופו של דבר, אם תרצו ואם לא תרצו, ההתנהגות שלכם מחלישה אותו כלפי חוץ במשא-ומתן עם הפלשתינים, בעמידה מול האמריקנים, בעמידה מול העולם. זה שאתם מחלישים אותו, אתם פוגעים גם בעצמכם, פוגעים בכולנו ופוגעים במדינה.

אני מציע לכם קצת אחריות. כשהיינו באופוזיציה, בדברים הביטחוניים ובמדיניות חוץ היינו הרבה יותר אחראיים מכם. תלמדו קצת, לא יזיק לכם.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת פני בדש.

הצעה לסדר-היום

חצי שנה לממשלת נתניהו

היו"ר ח' דיין:

אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור – הצעה לסדר-היום מס' 1129. אחריה – חבר הכנסת אברהם הירשזון.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

חברת הכנסת ענת מאור, אני לא מאמין שאת עולה לדוכן.

ענת מאור (מרצ):

חברי הכנסת, אני רוצה לנצל את עלייתי לדוכן ולפנות לסגן יושב-ראש הכנסת ולומר לו בשמי ובשם אזרחים ואזרחיות רבים, שישעה את עצמו מתפקידו.

היו"ר ח' דיין:

חברת הכנסת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אני אומרת מה שאני מעוניינת לומר, אני מצטערת. לא יעזרו שום הטפות. הדברים שבהם אתה מואשם מחייבים התנהגות שתכבד את הציבור.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בויס, אל תעזור לי, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

חברי הכנסת, אני רוצה גם להביע מחאה חריפה על החלטת סגן היושב-ראש הקודם.

היו"ר ח' דיין:

חברת הכנסת ענת מאור, אני מבקש ממך לעצור את הנאום שלך ולשמוע כרגע את דברי. אני רוצה להפנות אותך לסעיף 66 בתקנון, שמתייחס לדברים שאת מדברת עליהם כרגע, ואני גם אקרא אותם בפניך. אם תמשיכי בנושא הזה, אני פשוט אפסיק את הנאום שלך בזה הרגע.

אקרא לך את סעיף 67 בתקנון, שאומר לגבי נואם מעל בימת הכנסת כדלקמן: "(א) חבר הכנסת שאינו מדבר לעניין הנושא או ממשיך לדבר אף-על-פי שהיושב-ראש הודיע לו שזמנו נגמר או פנה אליו, יעיר לו היושב-ראש; (ב) המשיך חבר הכנסת לנאום אחרי שהיושב-ראש הפסיק אותו או לא ציית להערת היושב-ראש לפי סעיף זה, רשאי היושב-ראש להפסיק את רישום דבריו בפרוטוקול".

רפאל אלול (העבודה):

מאיפה אתה יודע מה הכוונות שלה?

היו"ר ח' דיין:

אני יודע בדיוק מה הכוונה שלה.

ענת מאור (מרצ):

משפט אחד אמרתי מזמן.

היו"ר ח' דיין:

היא גורמת פרובוקציות, וזה לא מהיום. את תתייחסי לנושא שלך בלבד. תודה רבה.

ענת מאור (מרצ):

פניתי אל חבר הכנסת דיין, וביקשתך ממך להשעות את עצמך. אני חוזרת על הפנייה בשם אזרחים רבים. עשרות טלפונים ומכתבים הגיעו אלינו, ואני מקווה שתכבד את הפנייה.

עברתי לנושא. אני רוצה לציין, שהחלטתנו של היושב-ראש, סגן יושב-ראש הכנסת – – –

היו"ר ח' דיין:

בסדר, היא רוצה עוד קטע לתקשורת.

ענת מאור (מרצ):

סגן יושב-ראש הכנסת, שום הטפות ושום התחמקויות לא יסייעו בידך לעשות דבר שהוא חמור ביותר, והמחאה היא של רבים ורבות, ושלי בתוכם. ולא "שחורות לטרף", ולא ביטויים על תקשורת – כל אלה לא יחפו על המעשה החמור.

היו"ר ח' דיין:

תתייחסי לנושא, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אתה ראוי לדין צדק, כמו כל אזרח.

היו"ר ח' דיין:

את קבעת שזה מעשה, אה?

ענת מאור (מרצ):

אבל כשמדובר בתפקיד הזה, שיש בו אלמנט ייצוגי גדול, חובתך להשעות את עצמך.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, תתייחסי לנושא.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה למחות על הטכניקה החמורה שהקואליציה נוקטת בדיון הזה. זה חלק מסתימת הפיות. זה חלק מחוסר הנכונות לשמוע ביקורת. כל אמירה נראית האשמה. אני רואה זאת בחומרה רבה, ואני מוחה על שיקול הדעת המוטעה.

לגופם של דברים – ב-29 במאי 1996 שמטו מפלגת העבודה והקואליציה כולה במו ידיהן את השלטון מהידיים. בשיא ההצלחה של תהליך השלום, למרות הקשיים, בשיא תנופה כלכלית, בראשות שר האוצר לשעבר, חבר הכנסת בייגה שוחט, פינתה מפלגת העבודה את השטח לביבי. היא אפשרה לו לקחת ממנה ולייחס לעצמו את השלום, את האחדות ואת הארגון. אך עתה, בתום חצי שנה, נכשל ראש הממשלה בכל החזיתות. כל המסתובב בעם ושומע גם את תומכיו לשעבר – עמר, חברי כנסת, עובדים מובטלים, נשים, יודע כי ראש הממשלה במו ידיו ופיו שומט את השלטון מידיו. ויפה שעה אחת קודם.

מדינת ישראל נקלעה למצב שבו מכהן בה ראש הממשלה המסוכן ביותר בתולדותיה. הכשלים שלו מפחידים רבים, ללא קשר לעמדה הפוליטית של הצבעתם. הוא הבטיח שלום והביא לאירועי דמים קשים. סיעת מרצ פרסמה מודעה בכל העיתונות ערב יום כיפור, וזה נפל על אוזניים ערלות, ולאחר מכן נפלו 16 חיילים והיו אירועי דמים מיותרים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

איך את לא מתביישת? איך את לא מתביישת להגיד את זה בכלל?

ענת מאור (מרצ):

הוא הבטיח פריצת דרך, והוא מדרדר את ישראל למתח עם מצרים, עם ירדן, עם ארצות-הברית ועם אירופה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

ואתם אומרים שאתם לא משחקים בדם. יפי נפש.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת הירשזון, אתה נואם אחריה. אני מבקש לאפשר לה לסיים את דבריה.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת עזרא, אני מקבלת את ההערה. חבר הכנסת הירשזון וחבר הכנסת עזרא, אני מקבלת את ההערה, ואני לא מדברת על 16 חיילים בלבד, אלא על הכשל המדיני החמור שהביא לאירועי הדמים. תודה על ההערה.

הוא הבטיח שגשוג, והוא מוביל את הכלכלה אל פי התהום. הוא הבטיח צמיחה והגדיל את האבטלה והגירעון. הנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שפורסמו אתמול, מעידים על הגידול באבטלה ועל הגידול בגירעון בחצי השנה האחרונה; ולא מדובר על הירוושה, אלא על מה שגדל עכשיו. הוא הבטיח יעילות ומצטיין בשלומיאליות בקבלת החלטות. הוא הבטיח מחשב לכל ילד ופוגע בקצבאות ילדים; ועכשיו, כמו בסיפור העז, הוא מנסה להחזיר אותן ומקצץ בשעות חינוך. הוא הבטיח שוויון לכל ילד כמו לבניו; והתקציב הזה מגדיל את הפערים בחברה. המסר העיקרי הוא להגדיל את הפערים, למוטט גם את המעמד הבינוני, ואחר כך להופיע כמושיע, כעושה צדקה כלפי העניים.

הוא שואף לאחדות, וההתפוררות בחברה הישראלית גדלה. ראש הממשלה מצהיר על דמוקרטיה ולא מחמיץ אף הזדמנות לכרסם בה ובשלטון החוק, ולא עומד כסכר מול ההשמצות וההתקפות על בית-המשפט העליון. הוא מדקלם על פלורליזם, אך נכנע לחרדים ולחוק ההמרה. הוא מתיימר למנהיגות, ומנהל את המדינה בחובבנות מבהילה. הוא משתוקק לאמינות, ושובר שיאים בציניות ובאי-אמת. הוא מטיף למינהל תקין והשחיתות ומספר המשפטים המתנהלים נגד שרים מגיעים לשיאים. הוא מנסה להפגין עוצמה, אבל מתבכין כל העת נגד העם ונגד התקשורת.

ראש הממשלה קיבל לידינו את המושכות ועתה הוא משכתב את הירושה הקשה לכאורה שהוא קיבל כאליבי לכישלונות צורבים בחצי שנה בלבד. ראש ממשלה כזה צריך להחליף בדחיפות, בטרם פורענות. מקובל לתת 100 ימי חסד לראש ממשלה. אך עתה, כאשר ראש הממשלה כשל ב-200 ימים, חובה עליו לעשות עמנו חסד ולפטור אותנו מעונשו. חובה להדיחו בכל אמצעי דמוקרטי וציבורי שעומד לרשות העם והכנסת.

על האיום של המלחמה ועל הכשל הכלכלי כבר דיברו קודמי. לכן, ארחיב את הדיבור על האיום של חוסר האמינות.

חברי הכנסת, סחף המלים והמנהיגות השקרית של ראש הממשלה עלולים לשטוף את הארץ במהפכה תרבותית. במקום אמינות צומחת לנו תרבות של שרלטנות, וזה כבר מטפטף ומכרסם בדורות של צעירים, בדורות של תלמידים ובדורות של סטודנטים. כתחליף למדיניות מפתחים שיווקיות. כנגד אמיתות וערכים מצמיחים תרבות של תעתועים. במקום מימוש הבטחות, התחייבויות והסכמים בין-לאומיים, מפריחים ססמאות. כתחליף לעקביות ולמדיניות משתכללים בתרמיות. כמו שבשבת אומרים כן ולא על אותו נושא. אומרים לכל אחד מה שהוא רוצה לשמוע. כך באים שרים לעובדים בדימונה ומבטיחים להם שיהיה פתרון, ואחר כך אין פתרון. כך ראש הממשלה מבטיח ליהדות ארצות-הברית שלא ייפגעו זכויות הרפורמים והקונסרבטיבים, ופה מבטיחים דבר שונה לסיעות הדתיות.

את המסכה הזאת חייבים לקרוע. את ההסוואה הזאת מוכרחים לחשוף. זו המשימה של מפלגת העבודה, של מרצ, של ישראל בעלייה, של הדרך השלישית ושל כל המחנה הלאומי הממשי של השלום, השמאל והמרכז.

העם ער ומודע לבלוף הגדול. אפשר להונות חלק מן העם לאורך הרבה זמן. אפשר להונות את כל העם חלק קטן מן הדרך. אי-אפשר לאורך כל הדרך להונות את כל העם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם את חלק מהעם או כל העם?

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אתה, כמוני, מסתובב בעם, ואני יודעת כמה אתה מסתובב בסוירים, ואני יודעת מה אתה שומע מבדואים בנגב, מעובדים, מאנשי כלכלה, מאנשי אקדמיה, גם מאלה שתמכו בראש הממשלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני שומע הרבה אנשים שמברכים הלל על אף שהממשלה התחלפה.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אנחנו מוכנים להעמיד זאת למבחן עתה. לכן, העלינו את סדרת ההצעות לסדר-היום.

קריאות:

— — —

ענת מאור (מרצ):

ואתה יודע טוב מאוד שהסקרים הפעם לא משקרים. אילו נערכו הבחירות היום — — —

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

זה היה אותו דבר.

ענת מאור (מרצ):

יש הסקר שפורסם שלשום ב"מעריב". אני לא מציעה שמליאת הכנסת תתעסק בסקרים. חבר הכנסת הירשזון, מה שהיה שם הוא, שראש הממשלה הנוכחי היה ברק אילו הבחירות היו נערכות היום. ואתה קראת זאת היטב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה בסקרים אתם מנצחים תמיד וביום הקובע אתם נכשלים?

חיים אורון (מרצ):

לא תמיד. לא תמיד.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לומר – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין וחבר הכנסת אורון.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לומר לחבר הכנסת ראובן ריבלין ולחברי הכנסת האחרים מהקואליציה, שאוי לנו אם הכזב והאי-אמינות יהפכו לרמה של אמנות, הם יהיו הדגל, הם יהיו צורת ההידברות והם יהיו המסר.

אני רוצה לפנות למפלגת העבודה שלכם, שלא תעלה שוב ושוב את הרעיון הנואל של ממשלת אחדות לאומית. לא ממשלת אחדות לאומית הנותנת לגיטימציה, כסות וחסות לכל המחדלים והכשלים של הממשלה הזאת נחוצה לנו. אין זה פלא שמנהיגים בכירים בליכוד וראש הממשלה עצמו עטים על הצעת יושב-ראש האופוזיציה כמי שמוצאים שלל רב. הקואליציה זקוקה לקרש ההצלה הזה, כי הקואליציה נמצאת על הקרשים, אבל אנחנו לא צריכים לתת קביים לראש הממשלה אלא להתוות את הדרך הברורה והיחידה שתביא אותנו לשלום, לצמיחה, לדמוקרטיה ולאמינות, היא הדרך של חילופי שלטון, כך שנגיע למדיניות כלכלית ודמוקרטית ראויה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

ענת מאור (מרצ):

מאחר שזמני תם, אני רוצה לסיים ולומר, שאילו זה לא היה ראש הממשלה שלנו – היינו צוחקים. אך, לדאבון הלב וגם לאכזבת רבים שהצביעו עבורו, הוא כן ראש הממשלה שנבחר, אנחנו מכבדים את הבחירות, ולכן אנחנו נאבקים נגד ההרס שלו בכל כלי דמוקרטי. ראש הממשלה איבד את האמון, העם לא בוטח בו, בטרם פורענות חובה עליו לעשות עמנו חסד ולפטור אותנו מעונשו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שלמה בן-עמי.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי את הססמאות שבהן דיברה חברת הכנסת ענת מאור, ואני רוצה לומר לך – אמרת: אוי לנו אם הכזב והאי-אמינות ישלטו בחברה. את יכולה להיות רגועה; העם לא מתכוון להחזיר את מפלגת העבודה לשלטון, אז הם לא יחזרו.

ענת מאור (מרצ):

— — —

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

את יכולה להיות רגועה ושקטה.

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת חיים רמון עלה ואמר, שהאופוזיציה, לדעתו, לא ממלאה את תפקידה כראוי, ואני מסכים אתו. אני חושב שבאמת האופוזיציה הזאת לא ממלאה את תפקידה הראוי, משום שחשוב בכל משטר דמוקרטי – — —

דוד צוקר (מרצ):

— — — למה, כי הממשלה עושה את זה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

משום שחשוב שבכל משטר, תקשיב גם לפעמים – – –

דוד צוקר (מרצ):

– – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מקשיב רק לעצמך; תקשיב גם לאחרים. תהיה רגוע.

דוד צוקר (מרצ):

– – –

קריאות:

– – –

חיים אורון (מרצ):

– – – איך אני יכול להתחרות – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת צוקר – – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

דברו, דברו, אני מבין שזה כואב לכם כשאתם יושבים. דברו.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת צוקר.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אדוני היושב-ראש

חיים אורון (מרצ):

אני אפילו הולך מרוב כאבים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, נכון, האופוזיציה הזאת לא ממלאה את תפקידה משום שאופוזיציה שממלאה את תפקידה היא אופוזיציה אחראית, שקמה ומצביעה על דברים אמיתיים. לא כך אתם עושים. אתם תוקפים תמיד לא לגופו של עניין אלא לגופו של אדם, בכך התמחיתם. אז אני לא בא אליכם בטענות משום שאני מבין. יש בעיה, יש אכזבה עמוקה, חשבתם שתהיו בשלטון לפחות עוד ארבע שנים ואתם לא בשלטון — —

דוד צוקר (מרצ):

— — — בייגה

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

בייגה הוא עוד הטוב שביניכם. אתם לא בשלטון, נו, מה לעשות? ואתם מאוכזבים. אז צריך להתרגל, חבר הכנסת בייגה שוחט, שהשלטון הוא לא דבר קבוע, השלטון מתחלף, ולא צריך להיות מאוכזבים מזה. צריך לדעת שפעם אחת יושבים באופוזיציה ופעם אחת יושבים בקואליציה.

אמר חבר הכנסת חיים רמון, כאשר הוא היה המצליף של סיעתכם, המקשר בכנסת, הוא עמד פה ואמר לנו: רבותי, הייתם 15 שנה בשלטון, העם החליט להחליף אתכם. אנחנו, הוא אמר, לא נהיה טובים – העם יחליף גם אותנו. אז מה הטענות – החליפו אתכם. זאת דעתו של העם. אלא שאתם הובלתם את העם בחלום, אבל הצרה היא שגם אתם כנראה נכנסתם לחלום הזה, וזה הדבר הגרוע ביותר. ופה יש דבר שהוא עוד יותר חמור. אני מבין, אגב, אני מבין שיש תסכול, אני מקווה שאחרי קדנציה או שתיים התסכול הזה יעבור לכם איכשהו, אבל יכול להיות שיש פה דבר הרבה יותר חמור: יכול להיות שהיום אתם בכלל בבעיה של מאבקים פנימיים, מי יירש את שמעון פרס, מי יהיה האיש, וכדי לחפות עליהם החלטתם להסיט את האש החוצה ואתם תוקפים את הליכוד בחמת זעם. זה יכול להיות, אז זאת כבר מטרה מוגדרת, זאת כבר קביעת אסטרטגיה, זה כבר דבר שהוא חמור, אבל אני מבין אותו.

מה שמעניין, רבותי חברי הכנסת, לא נשתנה שום דבר במפלגת העבודה. אתם זוכרים שהליכוד – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אתם זוכרים, כשהליכוד עלה בפעם הראשונה לשלטון, חבר הכנסת ריבלין – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

– – אתה זוכר באותו לילה, כאשר הליכוד עלה בפעם הראשונה לשלטון במדינת ישראל – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה, סליחה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

— מה אמר בן-אהרון באותו ערב? — העם טעה. הוא אמר את זה אז. מה אתם אומרים היום? אותו דבר. אתם אומרים: העם טעה, משום שאתם נוהגים, מהרגע הראשון להיבחרו של ביבי נתניהו, מנהג של דה-לגיטימציה לכל הבחירות האלה. אז אמרתם: זיוף בבחירות, העם טעה. לא למדתם שום דבר ואתם חושבים שהעם יאמין לכם? לפחות תהיו אמינים, תראו לעם שלמדתם משהו במשך הזמן שישבתם באופוזיציה. אבל לא, כאילו לא קרה שום דבר.

למה אתם נזקקים? לתקוף את ראש הממשלה על מדיניותו? לגיטימי, בסדר גמור, גם אנחנו בליכוד נוהגים לומר את דברינו באופן פתוח. אני חושב שזאת היתה תעודת עניות לליכוד אם לא היה ויכוח קשה בינינו בנושא חברון. זה בסדר גמור, זה מעיד על מפלגה אחראית, על מפלגה רצינית. אז, כשבגין עמד בראש חרות והליכוד, מה אמרתם? — אצלכם אין ויכוחים. היום, כשאתם שומעים שהמפלגה הזאת ערה, תוססת ויש ויכוחים, אתם באים ואומרים: אתם תוקפים זה את זה. אתם נזקקים לנו כי אין לכם מה לומר משל עצמכם, זאת הבעיה שלכם.

אז לאן הגעתם? הגעתם לזה שלקחתם את אשת ראש הממשלה ובצורה שיטתית — לא אתה, בייגה, אמרתי לך שאתה מהטובים, תשמע, מה לעשות? — ובצורה שיטתית שיטיתם בה את כל כלי התקשורת, עשיתם דבר שבשום מדינה בעולם, בעולם הדמוקרטי, לא נעשה כמוהו. ירדתם בעניין הזה לשפל המדרגה — איזה חדר היא לוקחת בבית-מלון, ואחרי שהיא החליטה לא לנסוע, אמרו לה: את חייבת, זה חשוב. עד שפל המדרגה.

הדבר החמור ביותר, עומדת פה חברת הכנסת דליה איציק ועומד פה חבר הכנסת יוסי שריד, ומה הם אומרים? — "מי אתה, ביבי נתניהו?", הצעה לסדר-היום. "מי אתה, ביבי נתניהו?" — שמעתם פעם מהאופוזיציה בעבר, שהיום היא קואליציה, שהיא שאלה דבר כזה על מישהו מראשי הממשלות שלכם, שהוא גם ראש הממשלה שלנו כי הוא נבחר בשם כולנו? מעולם לא אמרנו דבר כזה. אז לומר: "מי אתה, ביבי נתניהו?" לאדם ששירת בצה"ל, במקרה לא ב"שקם", באחת היחידות הבכירות, לומר שהוא סיכון ביטחוני — רבתי, הוא סיכון ביטחוני משום שמשפחתו נתנה את דמה למדינת ישראל, לכן הוא סיכון ביטחוני, ואפשר לשאול: "מי אתה, ביבי נתניהו?".

אוי לנו ואבוי לנו אם אנחנו, כשהיינו באופוזיציה, היינו שואלים את השאלות האלה. הרי כלי התקשורת היו שוחטים אותנו. אבל פה הכול מותר, הדם מותר, אין שום בעיה, ועל כך, רבתי, אי-אפשר לעבור לסדר-היום.

אברהם שוחט (העבודה):

— — —

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

הירשזון, לא הירשזון. בלי נו"ן באמצע.

אברהם שוחט (העבודה):

מה שעשו לפרס, האמא שלו, הנכדים שלו, מה עשו לו? על מה אתה בכלל מדבר?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע מה? אני אומר לך בכנות, חבר הכנסת שוחט, זה היה לפני הרבה שנים, ואם אתה חושב שאני מצדיק את זה – טעות בידך. העלית נקודה שהיא נקודה רצינית, ואני בהחלט חושב שלא זה סגנון הדברים שאנחנו צריכים להשתמש בו, אבל קיבלנו לפחות החלטה אחת. יש תאריך מסוים, שהוא תאריך איום ונורא בחיי מדינת ישראל, רצח ראש הממשלה רבין, ואמרנו שמאותו יום – בואו נתחיל לחשוב איך למתן את הדברים בינינו. בואו נתחיל להיות יותר ענייניים. בואו לא ניתן לרוצחים מטורפים להסתכל על הכנסת ולשמוע את הקולות. לצערי הרב, אני חושב שאנחנו למדנו את הלקחים ואתם לא למדתם את הלקחים. ואני מציע רק דבר אחד – בואו לא נחריף את האווירה בינינו. בואו ננהל את ישראל כדמוקרטיה, כפי שצריך לנהל אותה, ולא נלך לקצוות שאחר כך קשה מאוד לחזור מהן למדיניות נבונה ורצינית. תודה רבה לך, אדוני.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת הירשזון.

הצעה לסדר-היום

הידרדרות בכל התחומים במדינת ישראל

היו"ר ח' דיין:

אני מזמין את חבר הכנסת שלמה בן-עמי. בבקשה – הצעה לסדר-היום מס' 1130. אחריו – חבר הכנסת שאול עמור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לחבר הכנסת שאול עמור יש הצעה לסדר-היום?

היו"ר ח' דיין:

בינתיים אני קורא לו לפי סדר הרשימות. לא, הוא המשיב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני במקומו.

היו"ר ח' דיין:

אם אני אקבל בכתב – בשמחה רבה. חבר הכנסת בן-עמי, בבקשה. סליחה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, שמעתי את חבר הכנסת גדעון עזרא אומר, שחלפה רק מחצית שנה ולכן אין לשפוט את היכולת או את הדרך של הממשלה ביישום ההבטחות שלה. אני חושב, שזאת אמירה שצריך לקבל אותה, וצריך לשפוט, בסופו של דבר, ממשלה לקדנציה ארוכה. וכל מה שאנחנו עושים כרגע אינו אלא להבחין בתהליכים ולהתריע, להבחין בדברים שנעשים היום, ולא יהיו שמחים מאתנו, אזרחי ישראל נאמנים – ואני יוצא מתוך הנחה שלא רוח מפלגתית מניעה אותנו, אלא באמת רוח של פטריוטיזם ישראלי – אם ארבע השנים הנותרות יהיו מוצלחות לעם ישראל, ואכן יהיה שלום ויהיה פיתוח ויהיה ביטחון ותהיה קליטת עלייה ויהיו תקציבים שיעשו חברה שוויונית יותר.

כל מה שאנחנו מנסים לומר כרגע הוא, שמחצית השנה הנוכחית היא מדאיגה. היא מדאיגה מאחר ששני התחומים העיקריים שאנחנו מדברים עליהם – התחום של הביטחון והשלום והתחום החברתי – מראים בקיעים שראוי לשים עליהם אצבע.

תסתכלו, למשל, מה קורה בתהליך השלום. נכון שעם מצרים, אף פעם, גם לא בימי ממשלת המערך, לא היו יחסים אידיאליים. מצרים היא בעיה מסוג מסוים לישראל. אני יוצא תמיד מתוך הנחה, שמצרים תופסת את התהליך הזה, את תהליך השלום, יותר כמאבק על הגמוניה במזרח התיכון, וגם עם מפלגת העבודה היתה לה בעיה.

אבל אפשר בקלות לראות שיש מוזיקה אחרת שבאה ממצרים. המשימה הלאומית, המשימה של מדיניות החוץ הישראלית כלפי מצרים, היא למנוע את המצב שבו המטוטלת המצרית, שנעה כל הזמן מאופציה סאדאטיסטית לאופציה נאצריסטית, תלך יותר לכיוון האופציה הנאצריסטית. היום היא נעה לכיוון האופציה הנאצריסטית, בין היתר משום שיש שם אלמנטים מן הסוג הזה, אך לא רק בגלל זה. אני חושב שהמדיניות שלנו מובילה במידה רבה את מצרים לכיוון נאצריסטי.

וכך הדבר לגבי סוריה. הרי באמת ובתמים, האם יש במדינה הזאת אדם שפוי שרוצה לרדת מרמת-הגולן כי מתחשק לו לרדת מרמת-הגולן? אנחנו אומרים שאי-אפשר גם להגיד שאתה נשאר ברמת-הגולן וגם באותו זמן לומר שזה תהליך שלום. זה לא ילך. זה פשוט לא ילך. זו הבטחת סרק. רבין טעה כשהוא הבטיח אותה ב-1992, והוא הבין בהמשך הזמן שאיננו יכול לעמוד ככתבה וכלשונה

בהבטחה הזאת, וההבטחה הזאת איננה עומדת גם היום. ולבנון תחילה היתה נון-סטריטר, לא היה אפשר להתחיל עם הדבר הזה, ולכן זה מת, זה נולד מת, וזאת היתה יוזמת שלום מופרכת.

נתניהו התחיל את ממשלתו בהנחה שגם היא נראית בעיני לגיטימית – אני רוצה לשנות את כללי המשחק. אצלי לא נלך מהר כל כך, לא נלך רחוק כל כך, ואני גם לא רץ לפגוש אותן, את ערפאת. נתניהו הביא לשינוי כללי המשחק. זה הוגן. אלא מה? אין לך מונופול על שינוי כללי המשחק. ברגע שאתה משנה את כללי המשחק, גם הצד השני משנה את כללי המשחק. אתה החלטת שאתה עובר ממשא-ומתן עם סוריה לניסיון לגנות אותה ולהוקיע אותה ולבודד אותה כמדינת טרור, היא הגיבה בהזזת כוחות, ואתה צריך להגדיל את תקציב הביטחון. יש לה זכות לשינוי כללי המשחק.

וכך הדבר לגבי הפלשתינים. לגבי הפלשתינים אני משתכנע יותר ויותר, שתהליך אוסלו בתור שכזה הולך וגווע משום שאנחנו שינוי את כללי המשחק, והם, כתגמול, שינו את כללי המשחק. כיום ערפאת איננו מאמין יותר, לפי הבנתי, בתהליך המשא-ומתן, במסגרת המשא-ומתן של אוסלו, והוא עובר למשבצת שקדמה לתהליך: לחץ בין-לאומי, שימוש באירופים, נוסחאות נוסח בוררות בין-לאומית. האם זה מה שאנחנו רוצים?

בנימין אלון (מולדת):

מפריך לאללה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

בין היתר משום שהיום מסתבר שממשלת ישראל, בשינוי הגדול הזה שהתחולל בזירה, שינוי גדול – המצרים, הסורים, התחברות מחודשת של הסורים עם הרוסים, הקפאת הנורמליזציה בעולם הערבי – בפקעת הזאת, ממשלת ישראל עומדת בלא מצפן. אין לממשלת ישראל היום תוכנית שלום אמיתית, משום שאת אוסלו היא בעצם מקבלת בחצי פה. ואתמול שמעתי ב"עובדה" את שר המשפטים – אולי הוא יבהיר את זה אחר כך – אומר משהו נוסח: אם הדבר הזה יוביל למדינה פלשתינית, בעצם אין יותר אוסלו. אני בטוח לא מצטט נכון, אבל זאת רוח הדברים. ואז ראש הממשלה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היה כתוב במצע הליכוד בבחירות.

שלמה בן-עמי (העבודה):

בסדר, אבל אחר כך אמרתם שאתם מקבלים את אוסלו.

צבי הנדל (מפד"ל):

באוסלו לא מדובר על מדינה פלשתינית.

שלמה בן-עמי (העבודה):

חבר הכנסת הנדל, אבל כרגע אתם עומדים בלא מצפן, משום שאם הסכם אוסלו מת, ואני שומע את ראש הממשלה אומר דברים נוסח פורטו-ריקו ואנדורה, יש בלבול קונצפטואלי במדיניות, בגישה. הרי אין דבר יותר רחוק מפורטו-ריקו ממה שהיה מקובל על-פי תפיסת עולמך. אתה יודע, למשל, שבפורטו-ריקו – וזה אומר ראש הממשלה שלך – הפורטוריקנים יכולים להחליט מהיום למחר, בצורה סוברנית, ריבונית, שהם משנים את הסטטוס שלהם. זה אתה רוצה לתת לפלשתינים? אתה יודע שאין דבר כזה שנקרא אזרחות פורטו-ריקו? הם אזרחי ארצות-הברית. אולי אתה רוצה לשיטתכם שהם יהיו אזרחי מדינת ישראל, אינני בטוח. אתם רוצים שהם ישתתפו בתהליך הפוליטי בישראל? זה פורטו-ריקו.

יש בלבול גדול בצומת הזה שבו קרס האמון בינינו לבין המדינות הערביות, ולא ניתן לעשות תהליך שלום מכל סוג שהוא, לשיטתכם או לשיטתנו של מישהו אחר, בלא אמון בסיסי. האמון הזה איננו. במצב הזה שבו קרס האמון אין היום מצפן מדיני, כי האידיאולוגיה שלכם שוב איננה מכשיר. ב-1977, כאשר הגיע הליכוד לשלטון, הוא ויתר על הגדה המזרחית. ב-1996, כשהוא אומר שהוא מקבל לכאורה את אוסלו, הרי הוא בעצם אומר שהוא מוותר על הגדה המערבית. ואז אתם נתונים במצב שבעולם שהשתנה אין היום מצפן, אין כיוון.

הערה נוספת. ארצות-הברית. ממשלת העבודה "הורשה" לכם את קלינטון. אתם הולכים להפוך אותו לבוש. בנושא ההתנחלויות אני אומר לכם, שקלינטון הולך להיות בהדרגה בוש של הממשלה הזאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בן-עמי, אם הייתם אתם בזמן שאנחנו היינו עם בוש, אז בוש היה הופך להיות קלינטון.

שלמה בן-עמי (העבודה):

יכול להיות, אבל אתה יודע כמוני – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו צריכים לשאול מה אנחנו – – –

אברהם שוחט (העבודה):

READ MY LIPS. חבר הכנסת בן-עמי, הם הפכו לבוש ברגע שביבי אמר:

שלמה בן-עמי (העבודה):

זה נכון. אתה יודע הרי שהיחסים בין בוש לבין ממשלת שמיר לא היו אידיליה גדולה, והיה לי קצת מידע באותם ימים. בכל מקרה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, עוד שתי דקות אתה עולה לדבר, ותוכל להתייחס לזה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

בכל מקרה, אני חושב שאנחנו מבינים למה אנחנו מתכוונים. אתם הולכים להפוך נשיא ידידותי לנשיא לא ידידותי במיוחד, באשר לשאלה הזאת של ההתנחלויות, וזה כאשר – אפילו לטענתם של מתנחלים לא מעטים – לא נעשים דברים רבים בשטח.

צבי הנדל (מפד"ל):

– – –

שלמה בן-עמי (העבודה):

חבר הכנסת הנדל, יש שינוי ברטוריקה. שוב, שבירת האמון, יצירת אווירה אחרת, שמקשה את המשך התהליך.

הערה אחרונה, רבותי, והיא קשורה בממד האחר של הביטחון הלאומי. חבר הכנסת עוזי ברעם עשה הבחנה נכונה על-פי תפיסת עולמי – הוא אמר שיש לעשות הבחנה בין ביטחון אישי לביטחון לאומי, לביטחון אסטרטגי.

הביטחון האישי גם הוא לא הרמטי בממשלה הזאת, וראש הממשלה אכן דיבר בעצמו על גל של טרור. אבל צריך להסתכל על הביטחון האסטרטגי של ישראל, הנובע מקריסת המצב הקודם של תהליכי נורמליזציה, של תהליכי התקרבות, של יחסים אינטימיים עם ארצות-הברית. היחסים האינטימיים עם ארצות-הברית הם נכס אסטרטגי, וכאשר כוחות מדיניים אחרים חדלים לתפוס את יחסי ישראל ארצות-הברית כיחסים אינטימיים, זאת שחיקה של העוצמה האסטרטגית שלנו.

ביטחון לאומי הוא גם חברה, ובעיני, לפי השקפת עולמי, לממשלה הקודמת אין תרומה גדולה יותר לביטחונה של ישראל מאשר ההשקעות בתשתית, ההשקעות בחינוך, האוניברסליזציה של קצבאות הילדים. אם המגמה הזאת בתקציב לא תשתנה, מדינת ישראל תהיה המדינה היחידה, לצדה של סין, המדינה הכי גדולה בעולם, ואחת הקטנות בעולם, שמטילה מסים על ילדים, והממשלה הקודמת הבינה את הממד הזה של הביטחון הלאומי.

לכן, אני חרד שאם התהליך הזה יימשך אכן יהיה לנו מצב של ישראל חלשה עם בנימין נתניהו.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת שלמה בן-עמי. אני מזמין את חבר הכנסת ראובן ריבלין. אחריו – חבר הכנסת אברהם בייגה שוחט.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשפטים, חברי חברי הכנסת, לפני שאענה על הרצאתו המלומדת ועל הצעתו לסדר-היום של חברי היקר חבר הכנסת פרופסור שלמה בן-עמי, אחד מטובי שגרירינו, ועוד עתידו ועתידה של מדינת ישראל בזכותו לפניו ולפניה, הייתי רוצה שלא לעבור לסדר-היום על הדברים שנאמרו אתמול בתוכנית "עובדה" בטלוויזיה הישראלית, שבה נתברר בצורה הגלויה ביותר לעיני כול, שחברה לה התקשורת הישראלית במידה לא מעטה על מנת ליצור איזו אווירת הסתה נגד ראש הממשלה בכל הקשור לאמינותו.

ראש הממשלה נמצא בין הפטיש לסדן ובמצב של לבטים רבים, כאשר אנחנו, אנשי הליכוד, דור שני לתלמידי זאב ז'בוטינסקי, צריכים להתמודד עם תוכנית אוסלו, הבאה למסור חבלי ארץ-ישראל לידיים זרות, דבר שמחייב את ראש הממשלה למשנה זהירות כאשר גירסא דינקותא, כאשר האמונה המפעמת בלבנו ובדמו לגבי זכותו של עם ישראל לארץ-ישראל מתנגשת עם הסכמים שעליהם חתמה ממשלת ישראל ושהם מחייבים אותו כראש ממשלה ממשיך – ובאה התקשורת, או חלק מהתקשורת הישראלית, ומייחסת אי-אמינות לראש ממשלה, כאשר לה ברור שהיא לא דוברת אמת.

העיתונאי רזי ברקאי, ששמו יצא לפניו והוא אינו ידוע כאחד מהתומכים הנלהבים של תנועת הימין בישראל, ברוב הגינותו אמר אתמול: רבותי, אנחנו צריכים להרהר הרהור רב במעשינו, והאם אין אנו יוצרים אווירה שאינה האמת הצרופה, ולעתים קרובות לא רק שאינה האמת הצרופה, אלא יסודה בעלילות שווא.

התקשורת כולה שתקה היום. אילו קרה ההיפך, חברים, היום לא היתה תוכנית בוקר, לא היתה תוכנית ראיונות אחת שלא היתה מרבה מלל ומבקשת את חוות הדעת של חברנו היקר, השר לשעבר אמנון רובינשטיין, וחברנו היקר השר לשעבר בייגה שוחט, לבוא ולומר: הכיצד קרה הדבר שראש הממשלה אמר דבר לא-אמת? מדוע לא תקום סערה איומה מצדכם כאשר אומר עיתונאי בישראל: רבותי, חטאנו. ייחסנו דברי לא-אמת והנה מתבררת האמת לאמיתה.

אינני רוצה, חלילה, לדבר סרה באחד הגנרלים הגדולים של מדינת ישראל, באנשים שהם שומרי ביטחונה, כאשר פעם אחת חשבו שאמר כך ולאחר מכן התברר שאמר כך, והכול יוחס כאילו לראש הממשלה – אין מלה אחת אמת. כמו שנאמר: אין בו מתום.

שר המשפטים צ' הנגבי:

על מי מדובר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מדובר על ראש השב"כ, שהודה לאחר מכן, והיו כאלה שאמרו – –

היו"ר ח' דיין:

מדובר על סילוף בעיתונות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – שכנראה הפעילו עליו לחץ פיסי לא מתון בכלל כדי שיאמר מה שאמר, והתברר שמה שהוא אמר, הוא לא היה צריך כל כך להתאמץ, כי הוא אמר את האמת. הוא הציע לראש הממשלה לפתוח את המנהרה.

רבותי, לא יכול להיות שאנחנו נתיר דמו של מאן דהוא בישראל, יהיה זה ראש אופוזיציה, יהיה זה ראש ממשלה, יהיה זה ראש ממשלה לשעבר, יהיה זה ראש אופוזיציה לעתיד. נפסיק עם העניין הזה, ולא ננקוט מידה אחת לשמאל ומידה אחרת לימין. כאשר מתגלית נבלה, נכריז על הנבלה בקול רם כולנו יחד.

מה שהתגלה אתמול בתוכנית "עובדה" היה דבר שאני מוכרח לומר כאזרח בישראל – פשוט נדהמתי כיצד אמות הספים לא נעות כאן, בארץ הזאת, כאשר עיתונאי אומר: רבותי, אנחנו צריכים לפשפש במעשינו, שמא טעינו, שמא לא גילינו, שמא מיהרנו – ריצת רגליים להרע – להוציא דיבתו של ראש הממשלה רעה בכל מה שקשור לאמירת אמת.

תאמינו לי, יש לי ויכוחים קשים ורבים עם ראש הממשלה גם בנושאים שאתה העלית, כי אני, כאותו בן שנולד ל – – – של מנחם בגין, אני מתקשה לומר אפילו לצורך טקטי, שאני צריך ללכת בעקבות אוסלו.

רבותי, כל מי שהוא בן תנועתנו יודע, שהסכמי אוסלו מביאים רוחות חדשות, או רוחות חדשות באות מאוסלו, ורוחות צפוניות הן בדרך כלל רוחות קרות, ורוחות צפוניות הן בדרך כלל רוחות שמביאות סערה לים, ורוחות צפוניות הן כאלה שמובילות את ספינתנו במים סוערים, ואנחנו צריכים להתמודד, ואסור לנו, כמו שאמר חבר הכנסת הנכבד פרופסור בן-עמי, לאבד את המצפן ואסור לנו לאבד את הצפון.

להווי ידוע לך, אדוני חבר הכנסת בן-עמי, אמר זאת יפה אמש, באותה תוכנית שעליה דיברתי קודם, שר המשפטים צחי הנגבי: אנחנו לא מתכוונים שסופה של תוכנית אוסלו תהיה מדינה פלשתינית. בין שבוש יהיה קלינטון ובין שקלינטון יהפוך לבוש, ובין שהאמריקנים יאהבו אותנו ובין שהאמריקנים לא יאהבו אותנו, אנחנו באסטרטגיה שלנו יודעים שלא תקום ולא תהיה מדינה פלשתינית.

אני מסכים להערותיו של חבר הכנסת שלמה בן-עמי, שכאשר מדברים על פורטו-ריקו או על אנדורה נוצר בלבול, שגם אני לעתים נקלע אליו. גם כשאני שומע דברים כאלה, משגיח אני בשבע עיניים גם בראש תנועתי וגם בראש ממשלתי, שאני תומך בו תמיכה מלאה, מתוך הבנה וידיעה שדרכו היא דרכי ודרכנו היא הדרך המשותפת שעליה דיברנו במשך שנים.

חבר הכנסת בן-עמי, אתה אומר: האם יעלה על הדעת לעשות שלום עם סוריה, אלא אם כן ימסרו את הגולן? אני מוכרח לומר, שאם זאת היתה הגישה, הרי בוודאי אנחנו לא צריכים לנהל משא-ומתן. אנחנו נאמר: או מוסרים את הגולן או לא מוסרים את הגולן.

כששמעתי את רבין, זיכרונו לברכה, כאן או בוועדת החוץ והביטחון, ושמעתי גם את שמעון פרס, תמיד אמרנו, שאנחנו לא נתנה שלום בכך שהגולן יישאר בידינו, ואתם אל תתנו את השלום בכך שנרד מהגולן. בואו ניכנס למשא-ומתן בלי תנאים מוקדמים. כי זו דרך המשא-ומתן, שהרי אתה ואני יודעים שהגולן נכבש על-ידינו. אינני אומר שוחרר, משום שמבחין אני הבחנה יתירה בין הגולן לבין ירושלים, בין הגולן לבין חבלי ארץ-ישראל, יהודה ושומרון. כאשר הגולן נכבש על-ידינו, הוא נכבש במלחמת מנע מוצדקת לפי כל כללי המשפט הבין-לאומי. כל מדינה היתה אומרת: מלחמה זו נכפתה על העם היהודי, נכפתה על מדינת ישראל. היא פרצה לאחר איום, ואחר כך היא נמשכה מהגולן לעברנו, ולא אנחנו הלכנו לעבר הגולן. לא היתה מלחמה יותר צודקת ולא היה כיבוש יותר צודק מאשר כיבושה של מדינת ישראל את רמת-הגולן.

אמר אז מנחם בגין, באותו לילה, כשר בממשלה: הגולן בידינו כפיקדון לשלום. וגם כאשר החיל את החוק הישראלי על רמת-הגולן, אמר לנשיא ארצות-הברית: לא יהיה בכך משום הפרעה כלשהי לקיום

משא-ומתן לשלום עם הסורים. אבל לבוא ולומר: התנאי הוא שתתנו מהגולן? לא אנחנו נאמר: אנחנו רוצים שלום בלי לרדת; ולא אתם תאמרו: אנחנו רוצים שלום רק אם תתנו. הדברים צריכים להיות ברורים, משום שחוקי המשחק והמצב הגיאוגרפי החדש שנוצר לאחר מלחמת ששת הימים נוצר כולו באשמתה של סוריה.

ולוא פתח המלך חוסיין, כאשר הכביד הקדוש-ברוך-הוא את לבו, במלחמה, מלחמת ששת הימים, כאשר ביקש ממנו מנחם בגין כשר בממשלתו של אשכול: הרף ידך, אין לנו עניין אתך ועם הממלכה ההאשמית, יש לנו עניין ומלחמה עם מצרים וסוריה, המאיימות על קיומנו, עזבו אותנו ונעזוב אותך – לא היינו משחררים את ירושלים ואת יהודה ושומרון. ויקשה הקדוש-ברוך-הוא את לב חוסיין, וכך שחררנו את ירושלים וכך שחררנו את יהודה ושומרון, שלא היו מדינה ריבונית מעולם, אלא שטחים תחת ריבונותה של הממלכה ההאשמית, ובעזרת השם, בעתיד – תחת ריבונותה של מדינת ישראל.

לכן אני בא ואומר: הידרדרות בכל התחומים? נכון, אם רוצים שניתן את הכול, לא תהיה שום הידרדרות.

שלמה בן-עמי (העבודה):

רובי, השם הזה הוא לא ניסוח שלי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע? אתיתי ספר וראיתי – כך ההצעה לסדר-היום מפי חבר הכנסת שלמה בן-עמי. אני אומר לך, שלא תהיה שום הידרדרות אם גם נעזוב, כל אחד, את מקומו. אפילו האמנה הפלשתינית תקבל אותנו בשמחה רבה, את אלה שעלו לארץ לפני 1917. פלשתיני אני לכל הדעות. אנחנו לא ניתן להם שום דבר שלעם היהודי אסור לתת לאחר ששב לארצו, כי ארצו של עם ישראל היא ערובה לקיומו של העם היהודי. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רובי ריבלין.

הצעה לסדר-היום

חצי שנה לממשלת נתניהו

היו"ר ח' דיין:

אני מזמין את חבר הכנסת אברהם שוחט. בבקשה – הצעה לסדר-היום מס' 1160. אחריו – חבר הכנסת סילבן שלום.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, עיקר דברי יהיו על כמה החלטות בתחום התקציב והמדיניות הכלכלית, אולי גם על כמה דברים שהם אי-החלטות. אני רוצה להתחיל בכמה הערות, כיוון שישבתי ושמעתי בקשב רב את דברי הקואליציה, כתגובה על דוברי האופוזיציה, והייתי רוצה, אולי בשיטה שלפעמים נהוגה בעיתונות, להעיר כמה הערות.

דבר ראשון, חבר הכנסת רובי ריבלין, בעניין התקשורת. הרי אתה יכול להבין שהתקשורת, כאשר היא תקפה באופן אישי את ביבי נתניהו, לפעמים את משפחתו, לא קיבלה הוראות לא ממפלגת העבודה ולא ממרצ, אלא העיתונאים פעלו כפי שפעלו בנורמות הקיימות היום בתקשורת העולמית, בחשיפה שיש למי שנושא בתפקיד ציבורי, ומגוחר לחשוב שהתקשורת ניזונה וצריכה לקבל את הכיוון שלה ואת דרך עבודתה מהמפלגה. כל אחד מאתנו, לטעמו, יכול לחשוב אם טוב שאנחנו חיים בעידן כזה שכל מעשה של איש ציבור נחשף – חוזרים לביתו, חוזרים למשפחתו והדברים נחשפים – אם זאת הנורמה שהיינו רוצים שתהיה.

דרך אגב, אני חושב שראש הממשלה, במידה מרובה, הביא את התקשורת אל תוך ביתו, אל תוך משפחתו; החשיפה נעשתה על-ידו. אני לא מאשים אותו, הוא בחר בדרך הזאת. אבל הייתי מציע לתת לתקשורת יותר קרדיט מכפי שאתם נותנים כשאתם אומרים: התקשורת ניזונה ונדחפת על-ידי מפלגות האופוזיציה. אני חושב שזאת נורמת החיים שבה אנחנו חיים, ונעבור את זה, אבל ככל שאדם יהיה אולי יותר בעייתי או יהיו לו נקודות חולשה יותר גדולות, ודאי שהתקשורת תעסוק בו יותר. ביבי נתניהו בעצמו פתח את עצמו אל התקשורת בהופעות מסוימות בטלוויזיה, שלטעמי היו מיותרות. זה חלק מהקמפיין שלו, חלק מהמאבק שלו, וודאי שאנחנו לא יכולים להטיל את האשמה על מפלגות אחרות.

הוא הדין בהערה שלך לגבי התוכנית שהיתה אתמול עם העיתונאים. נכון שהיו שם כמה עיתונאים שאמרו שהם חושבים ששגו. אתה ציינת את שמו של העיתונאי, רזי ברקאי, שאמר שהוא חושב שהם צריכים להכות על חטא. היו אחרים שעדיין חשבו אחרת ונתנו כל מיני הסברים. אני מציע לתת לעיתונאים לעשות את פעולתם. הם לא שומעים לנו, הם לא רוקדים לפי חלילנו; זאת דרך עבודתם היום. אתה יכול לתקוף ולהגיד שאדם כזה או אחר אמר דבר שהוא לא אחראי, אבל אני מציע לא לחבר את זה אלינו.

שני דברים נוספים, ואני אומר אותם בתגובה על ההערות שנאמרו פה על-ידי כמה חברי כנסת, אבל אני רוצה לדבר על המשותף בינינו ולא על המחלוקת. נאמר פה: אתם חסרי אחריות, אתם גורמים נזק למדינת ישראל, כאופוזיציה. אני יוצא מתוך הנחת יסוד, שגם מי שיושבים בממשלה, גם הקואליציה וגם האופוזיציה, שני הצדדים, רוצים את טובתה של מדינת ישראל. אם הייתי חושב, חס וחלילה, שהגוש שאני משתייך אליו או שאתם חורשי רעתה של מדינת ישראל, לא היה בינינו שום בסיס משותף. אני יוצא מתוך הנחה, שאף-על-פי שאני חושב שאתם עושים דברים שגויים, בבסיס של עניין אתם מאמינים שאתם עושים טוב לעם ישראל ולמדינת ישראל. אני רק רוצה שאותו קרדיט תיתנו גם אתם לנו, אף שדרכנו אחרת ואתם יכולים לחשוב שאנחנו טועים.

אשר להצגה של העניין כאילו אנחנו תוקפים את ביבי, ושלא היה לכך תקדים: אני הערתי בקריאת ביניים, וגם כל אחד צריך להיזכר, חבר הכנסת הירשזון, בדה-לגיטימציה שנעשתה לפרס במשך שנים רבות, עם סיפורי כזבים, עם קביעת סטיגמות, עם קביעת דברים לא נכונים, שחזרו כחוט השני לאורך שנים של מאבקי בחירות.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מצדיק את זה?

אברהם שוחט (העבודה):

לא, בהחלט לא. אתה אומר: עוד לא היה כדבר הזה. אני לא מצדיק לא את זה ולא את הדבר שנעשה אז.

אני רוצה להגיד מלה אחרונה בנושא של התהליך המדיני, לפני שאעבור לנושאים הכלכליים. תראו, אני יושב גם עם קבוצת חברים שלכם, שחלקה אפילו באולם, ומדברים, נגיד כך, בלי חליפות ובלי עניבות כדי למצוא את המכנה המשותף. כיוון שרובי ריבלין דיבר פה, והדברים שנאמרו לו אישית לא נאמרו בכנס סגור אלא במזנון הכנסת, חבר הכנסת ריבלין, אספר שאמר לו חבר כנסת בכיר מאוד שלכם: אם אתה בעד סיפוח יהודה ושומרון, מקומך לא במפלגתנו. לא במפלגתנו. הוא אמר לו את זה בנוכחות אנשים מרובים, והוא איש בכיר מאוד בליכוד, לא מהספסלים האחוריים. ואני שואל את עצמי: אם כך פני הדברים, באמת מה המדיניות? לאן אנחנו הולכים? האם אתם עשיתם את חשבון הנפש? האם אתם יכולים להגיד בדיוק למה אתם רוצים להגיע? האם אוסלו זה אוסלו מבחינתכם? האם רק הקצב קובע? האם בקצה הדרך אנחנו מגיעים לאותו מקום? מה אומרת העובדה שחבר בכיר שלכם אומר לחבר שני – אם אתה בעד סיפוח, אתה לא במפלגה הנכונה; תלך מאתנו, אנחנו לא בתוך המשחק הזה?

והדברים האלה מאוד מורכבים. לכן, כאשר אנחנו באים בטענה אל ראש הממשלה – ואנחנו באים בטענה חמורה – חלק גדול מהטענה נובע מהעובדה שגם אנחנו, ואני חושב שגם חלקים גדולים בתוכם, ואולי החשש הגדול ביותר הוא שגם ראש הממשלה לא יודע בערב מה הוא יעשה מחר בבוקר, כמו שנאמר אתמול בתוכנית שהרגיזה מאוד את רובי ריבלין.

זו בעיה מאוד קשה. זו בעיה קשה מאוד לכל אזרחי מדינת ישראל, זו בעיה קשה לערבים, זו בעיה קשה למדינות ערב, זו בעיה קשה לי כחבר כנסת. אני אומר לכם את האמת, אני לא אומר זאת בנימה של שמחה. אם היה מוציא תוכנית שלא הייתי מסכים לה, זה היה מצב אחר. אבל ברור לחלוטין שאף אחד לא יודע אם יש לו מצפן, אם יש לו כיוון, טוב או רע. התחושה הקשה מאוד שמלווה חלקים גדולים מאוד של העם היא שלא יודעים מה עושים. גם במהלך עשייה יש לפעמים סטייה כזו או אחרת, מתאימים את ההחלטות בהתאם למצב המשתנה, אבל אני אומר לכם במלוא הכנות: כאשר אני שואל את עצמי אחרי חצי שנה, אם אני יודע מה הממשלה הזאת עושה, לאן היא רוצה להוביל, אם יש לה תוכנית, אם היא רואה היום מה יקרה בעוד חודש – התחושה שלי היא שהדבר הזה איננו קיים; הוא לא מתקיים, וכתוצאה מכך בעצם האירועים הם שמכתיבים לראש הממשלה את דרך עבודתו.

הנושא של הפגישה עם ערפאת הוא אולי המודל, הדוגמה הפרסונלית הבולטת ביותר לכך: אני לא אפגש אתו, לא אלחץ לו יד אלא אם יצטרכו מאוד; קודם שיראה אותו שר החוץ.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

מותר קריאת ביניים אחת? לכל אחד מהמנהיגים שלנו היה מה שנקרא "זמן ערפאת". גם לרבין המנוח היה זמן ערפאת.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

צריך זמן לעיכול.

אברהם שוחט (העבודה):

לא זו השאלה, הבעיה היא המחיר ששולם בדרך. ראש הממשלה אמר: קודם יראה אותו דוד לוי, אחר כך יראה אותו יצחק מרדכי, אחר כך יראה אותו דן מרידור. אני לא יודע אם הוא לא ביקש שזאב בויים יראה אותו קודם, הירשזון וסילבן שלום, ורק אחרי זה הוא יואיל לראות אותו. אני לוקח את זה כמודל, ולא אלך מעבר לכך. דרך אגב, אני חוזר ואומר: זו הבעיה העיקרית שמטרידה אותי כאשר אני חושב מה קרה כעבור חצי שנה.

אני רוצה לומר מלה בנושא הכלכלי: אני לא מסוג האנשים שיאמרו שב-29 במאי קיבלה ממשלת ישראל החדשה משק שאין לו בעיות מסוימות. יותר מאשר אמרתי זאת, כתבתי את הדברים בחוברת שהשארתי לשר האוצר דן מרידור. אמרתי לו: יש בעיות מסוימות שצריך לטפל בהן. אבל אני רוצה להגיד שיש חובה מסוימת. חשבתי שתהיה כאן היום השרה שולמית לבנת, שתענה בשם הממשלה.

היו"ר נ' חזן:

לימור לבנת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זאת שרה וזאת שרה שירים.

אברהם שוחט (העבודה):

אני רוצה להגיד, שלפי דעתי, דרך פעולת הממשלה, לצורך ההתמודדות עם הבעיה, היא דרך מאוד קשה, אם לא מוזרה. אנחנו נמצאים שבועיים לפני ההצבעה על התקציב, במצב שבו חוק ההסדרים מפורק לחלוטין; אני מתכוון על-ידי הקואליציה, כי הרי האופוזיציה מטבע הדברים שתהיה נגד.

שאל אותי פה חבר הכנסת מיקי איתן אם שיניתי את עמדתי בעניין עלות העבודה. אמרתי שלא שיניתי את עמדתי.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת שוחט, אנא סיים בתוך דקה.

אברהם שוחט (העבודה):

בתחום הכלכלי, צריך היה לעשות קיצוץ, אני לא אומר שלא.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, תני לו עוד שתי דקות. הוא הנואם הראשון מטעם האופוזיציה שאומר דברים של טעם.

היו"ר נ' חזן:

בגלל יושבי-הראש שישבו לפני, הדיון הזה יימשך לתוך הלילה, ויש עוד סעיפים על סדר-היום. אנא, תרשה לי למלא את תפקידי כמיטב הבנתי.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

קודמייך נתנו עוד כמה דקות לכל נואם, תני גם לו.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת סילבן שלום, אתה הנואם הבא. אם אתה נותן לו שתי דקות, בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אני לא רוצה לקחת מזמנו. אני חושב שדרך הטיפול בתקציב: האישור המוקדם, חוסר הרגישות בנושאים מסוימים, העובדה שאי-אפשר לסיים את חוק ההסדרים, העובדה שקיבלנו תקציב חדש מבחינת שינוי הסעיפים, אם כי בהיקפים זה לא מי-יודע-מה, גורמים לכך שבסיכומי דבר יש לנו תחושה שגם בתחום הזה, עם כל הבעייתיות שיש, הממשלה לא עשתה את מה שצריך היה לעשות. הממשלה היתה צריכה לקבל הכרעה בחודש יולי, כאשר התברר לה שיש גירעון. דרך אגב, יש טענה אלי כשר האוצר לשעבר, שלא הערכתי נכון את היקף האי-הכנסות. וזה נכון. יש על כך גם השפעות חיצוניות. אני רוצה להזכיר שרק בחודש יולי הממשלה החדשה העריכה את הגירעון, וכעבור חודשיים, שלושה חודשים, השתנתה ההערכה המקצועית, וחושבים היום שהוא גדול יותר.

בסיכומי דבר, לא עשו את מה שצריך היה לעשות. היום יש תוהו ובוהו מוחלט עם התקציב. יכול להיות שזה יסתדר עד מועד ההצבעה, אבל כרגע – תוהו ובוהו מוחלט. מלתו של ראש הממשלה לא READ MY LIPS תישמר. אם משהו חושב שאמירתו החפזה, השחצנית, הבוטחת, שלא יהיו מסים – תישמר, אני אומר לו, שהיא לא תישמר. יהיו מסים בווריאנט כזה או אחר, שכן הדברים נעשו בחוסר אחריות.

אני יודע שזהו נושא שנוי במחלוקת – אני חושב שההחלטה על השוואת יהודה ושומרון ומתן מעמד של אזור עדיפות לאומית לכולם היא לגיטימית מבחינת הממשלה. היא מייצגת מדיניות מסוימת, אבל אני הייתי בסרט הזה של החלטה כזאת בשנות ה-80. המשמעות של ההחלטה הזאת – ואף אחד לא יגיד לי שיש מקורות נוספים או נפח השקעות כזה גדול – תתבטא בצורה קשה מאוד בנגב ובגליל. אני חוזר ואומר: ממשלה יכולה להחליט החלטה כזאת, היא רק צריכה להגיד לתושבים את האמת.

הי"ר ב' חזן:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת בייגה שוחט, ומזמינה את חבר הכנסת סילבן שלום. אתה הבא בתור בדיון הזה, על-פי סעיף 88(ז) לתקנון. מוטב שזה יצוין, כי אני מבינה שיש חילוקי דעות לגבי הפרשנות של הסעיף הזה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

את היושבת-ראש, את חברת נשיאות, ואת צריכה לקבל את ההכרעה.

הי"ר ב' חזן:

על כן אני מציינת את הסעיף הנכון בתקנון.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

את לא צריכה לציין את הסעיף. זה הוחלט וזה מבוצע ויבוצע – והכול בסדר.

גברתי יושבת-הראש, חברי הכנסת – חצי שנה לממשלת נתניהו. אני לא זוכר מתי אי-פעם חגגנו חצי שנה למישהו. האם חוגגים יום הולדת בחצי או מסכמים בחצי? הבעיה היא, שאתם תמיד רצים וממהרים, וכל דבר עושים לפני הזמן. יכולתם לחכות לתום שנה – לבוא, לבדוק ולבחון בצורה רצינית אם הממשלה הזאת עשתה או לא עשתה משהו. שישה חודשים זה תאריך סתמי, כי מהשבוע הראשון התחלתם לתת ציונים, מהשבוע הראשון התחלתם לומר מה לא בסדר, איך לא בסדר וכמה גרוע. במשך כל התקופה הזאת, יום אחר יום, פשוט עושים את העבודה בצורה מונוטונית. אתם באים ואומרים: מעולם לא היה רע יותר במדינת ישראל. כאילו לא זכרנו מה היה בארבע השנים הקודמות, כאילו הציבור לא אמר את דברו בקלפי.

הדברים האלה פשוט מחייבים הבהרה. אדוני שר האוצר לשעבר, ההבהרות מכוונות אליך. כאשר אומרים: מעולם לא היה רע יותר, צריך להסתכל על מה שקרה ב-1992 ועל מה שקרה ב-1996. רק הנתונים. אתה מכיר את הנתונים, אבל אחזור עליהם בשביל הציבור שלא מכיר את הנתונים. הצמיחה ב-1992 היתה 6%-7% בשנה, ב-1996 – 3.8% בשנה.

אברהם שוחט (העבודה):

מה היה ב-1995?

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אינפלציה: ב-1992 – 8%-9% בשנה; בחצי השנה הראשונה שלכם – קצב שנתי של 14%. מאזן תשלומים: ב-1992 עודף במאזן התשלומים – לא רק שלא היה גירעון, היה עודף; וב-1996 – 5 מיליארדי דולרים פלוס גירעון. כדי שלא לבלבל את הציבור, ההבדל בין היצוא לבין היבוא היה למעלה מ-11 מיליארד דולר. איך הוא מכוסה? על-ידי מענקים מארצות-הברית, על-ידי תרומות של יהודים, על-ידי שילומים מגרמניה. בעצם, הגענו למצב שאין לנו שום אפשרות לכלכל את עצמנו.

אבל, אני לא בא להלקות. כשבאים ואומרים: "בוא ונעשה סיכומים בחצי שנה" ו"מעולם לא היה מצבנו רע יותר", אני רק מביא נתונים. כל אחד ישפוט כרגע האם ב-1992 היה טוב מבחינה כלכלית או היה רע.

יש נתון אחד שאתה שיפרת – איך אני בשבילך? – אבטלה. האבטלה אז היתה גבוהה, והאבטלה ירדה.

אברהם שוחט (העבודה):

התקציב הפך – – –

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

תן לי רגע. אתה רוצה שאני אגיד שגם החיסכון אז היה גבוה ועכשיו הוא ירד? לא ספרתי את כל הנתונים.

באבטלה אכן היתה בעייתיות, אבל זה נבע מכך שבאה מאסה של עולים חדשים, שלא נקלטו. אבל, שיפרת. בזה שיפרת, ואני אומר זאת.

אבל, לבוא ולהגיד אחרי שישה חודשים – ממתי עושים חגיגות אחרי שישה חודשים? תבדקו שנה, תסכמו. אבל, כמו כל דבר, אצה הדרך.

אברהם שוחט (העבודה):

אני אמרתי משהו על הממשלה?

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

לא. אני שמעתי את קודמך. זה עניין שמתמשך.

אברהם שוחט (העבודה):

זה לא לעניין המדינה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שוחט, אתה היית מתון יותר מכל אלה שקדמו לך, שהתלהמו, דיברו וקיטרו, ואני לא רוצה לומר יותר מזה. אתה דיברת בצורה מתונה, בצורה שקולה. אבל, כאשר באים ועושים חשבון כעבור חצי שנה, בואו נבדוק את הנתונים. אני רק מביא נתונים. כשהנתונים הם כאלה, צריך לעשות קיצוץ בתקציב; חייבים. הרי גם אתה אומר שחייבים לעשות קיצוץ בתקציב. קיצוץ של 7 מיליארדי שקל מעולם לא היה במדינת ישראל. אפשר להגיד שזה במינון גבוה מדי. אני מסכים. אני לא הייתי עושה את זה בצורה הזו, במכה כזו של הצעות או גזירות. אבל, אני אמרתי גם לשר האוצר וגם לראש

הממשלה, אפילו אתמול, שבלי שינוי בקצבאות ילדים ובלי ביטול הנושא של ביקור אצל רופא ועליית מחיר התרופות, לא נאשר את התקציב בוועדת הכספים. אנחנו אומרים את הדברים.

לעומת זאת, אצלכם פמפמו, דיברו. יום לימודים ארוך – רצו חברי הכנסת שמעון שטרית, אורה נמיר ואלי דיין, שבמקרה שלושתם כבר לא בכנסת, כי רק הם העזו לפתוח את הפה – נפנו אותם. לא רק שלא קיבלו את עמדתם, גם נפנו אותם. אצלכם בכלל – – –

אפי אושעיה (העבודה):

אולי זה יקרה גם אתך. לא שאני מאחל לך.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אל תדאג. אל תדאג. ההבדל הוא אחד.

אפי אושעיה (העבודה):

— — — אתה לא שר?

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אושעיה, ההבדל הוא אחד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם מצבך בעבודה הוא כמו מצבו בליכוד – – –

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

תודה רבה לחבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת אושעיה, תלמד רגע. תאמין לי שיש כמה חודשים, נותנים זמן, קולטים את העניין, ואחרי זה באים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר את הדברים כדי שתדע שבקדנציה הקודמת, כשאתם הייתם בשלטון, היה גם לובי חברתי. הוא הרים ידיים, צעק ועשה, וברגע האחרון נפלו כמו חללים. כולם נפלו. לא היה שינוי אחד בהצעות המקוריות. אני אומר לך – לא מפני שאנחנו גיבורים אלא מפני שאנחנו יושבים ומדברים, ושר האוצר מוכן לשמוע וראש הממשלה מוכן לשמוע ובוועדת הכספים יש אנשים שיש להם מה להשמיע – שיהיו שינויים גם בנושא הקצבאות וגם בנושא הבריאות. בשני הנושאים האלה תהיה הקלה גדולה מאוד ל שכבות החלשות לעומת ההצעות המקוריות.

אני אומר את הדברים מפני שבסופו של דבר, כאשר באים ועושים את המבחן, צריך לראות מה קרה. קיבלנו מצב לא פשוט – גם חבר הכנסת שוחט היה עושה קיצוץ, ואולי לא בהיקפים האלה – וצריך לעשות קיצוץ. כשעושים את הקיצוץ, צריך לפגוע בצורה כזו או אחרת בארבעה תקציבים: ביטחון, חינוך, בריאות ורווחה. מדוע בארבעת התקציבים האלה? כי זה כל תקציב המדינה. עם כל הסימפטיה שלי לכל משרדי הממשלה האחרים, גודלם בתקציב המדינה – אני לא רוצה להגיד: אפסי – קטן ולא גדול. לכן, צריך לעשות קיצוץ בארבעת הדברים.

אני אומר לך כאן, ואמרת גם אתמול, דבר שלא פופולרי להגיד אותו ולאף אחד אין האומץ להגיד אותו: היה צריך לקצץ גם בתקציב הביטחון. תקציב שהוא הגדול ביותר, לא יכול להיות שהוא לא יקוצץ. לא קיצצו אף פעם. תמיד היו שרי ביטחון חזקים, וראשי הממשלה תמיד קיבלו את עמדת הלובי הביטחוני. גם בתוך הבית הזה מספר האנשים ששייכים לאותו לובי הוא גדול, ולכן קשה מאוד. אבל, אני בעמדה שלא ניתן לקצץ רק בחינוך, בבריאות וברווחה, אלא גם בביטחון. לא עשו את זה. זה בא על חשבון הדברים האחרים. לא צריך היה לעשות כך.

לכן, אני נאבק, ולא רק אני אלא גם חברי שיושבים כאן, חברי הכנסת פני בדש, זאב בויס, דוד טל, ראובן ריבלין, שמואל הלפרט וכל מי שיושב כאן. אנחנו יושבים, כדי לעשות בוועדת הכספים אותה עבודה, כדי להביא בסופו של דבר לכך שהמיון יהיה אחר, המיון יהיה שונה. ואז נגיע אולי להצעה צודקת יותר.

עכשיו, הייתי צריך להגיב ברדיו על כך שכבר עושים שינוי מספר שלוש בתקציב. שאלתי: איך שינוי מספר שלוש? ואמרו: פעם אחת הוגש תקציב המדינה, פעם שנייה הממשלה החליטה על הקיצוץ בתקציב הממשלה עוד ב-2 מיליארדי שקלים, ופעם שלישית עכשיו יושבים, בשעות האלה דולקים האורות במשרד האוצר, כדי לשנות בנושא הקצבאות ובנושא הבריאות. קודם כול, נושא הקצבאות ונושא הבריאות הם חוק ההסדרים, אבל לא ניכנס לסמנטיקה. השינוי הזה, כשעושים אותו, והוא שינוי חיובי, ומורידים את הנטל מאותן שכבות – הוא דבר שצריך לבקר אותו או צריך לברך עליו?

יהיו שינויים. אני מודיע לכם, שביום ראשון בוועדת הכספים, אם לא יהיו שינויים בשני המרכיבים האלה, התקציב לא יעבור. זה לפחות שני הסעיפים האלה. אני מודיע את זה קטגורית. הודעת את זה, ולכן יהיה שינוי. זה לא מפני שאני הודעתי, אלא מפני שגם ראש הממשלה וגם שר האוצר הסכימו שצריך בסעיפים האלה לשנות, והם ישובו. לכן, אני חושב שמהבחינה הזו היינו צריכים רק

לבוא ולברך. מה היה ב-1992 ומה היה ב-1996? – לא אכנס לזה עוד הפעם. אבל, לבוא ולומר שהרסו את הכול בחצי שנה וכל מה שהיה קודם היה טוב?

אברהם שוחט (העבודה):

זה לא נאמר.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא רוצה עוד הפעם להביא אותם מספרים שהבאתי על 1992 ו-1996. אבל, כשאתם עושים את הדברים האלה, תבדקו את עצמכם קצת גם בנושא המדיני. תבדקו את עצמכם. באים כאילו אף פעם לא היה מצב כל כך גרוע. האם נתחיל עכשיו להזכיר לכם את הפיגועים? מה נתחיל לעשות כדי לבוא ולהזכיר לכם מה היה בארבע שנים? הבוחר אמר את שלו. אומנם חבר הכנסת שוחט עשה את זה בצורה מאוד מתונה לעומת אחרים, אבל, נניח שהיו באים כעבור שנה והיו אומרים: בשנה הזו הנתונים הכלכליים הם כאלה ואלה והם לא טובים, בנושא המדיני – לא טובים. שישה חודשים? מחר תחגגו שבעה ושמונה חודשים. מה החגיגות האלה? חיפשתם איזה משהו להיתלות בו. שישה חודשים זה תאריך יפה. היום זה 18 בדצמבר, ולפני שישה חודשים, ב-18 ביוני, הוקמה הממשלה. אני לא שלם עם כל מה שהיא עשתה, כמו רבים אחרים –

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת שלום – – –

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

– – אבל אני אומר את הדברים גם כאשר אני בא לדבר בזכות הממשלה. כשהממשלה לא עושה את הדברים שאני חושב שהיא צריכה לעשות, אני מדבר ואני אומר את הדברים.

לכן, ידידי חבר הכנסת שוחט, אני מאוד אשמח אם אתם תצטרפו אלינו לפחות לגבי קצבאות ילדים ובנושא הבריאות, שהם שני דברים שבהם יש שיפורים.

אמרנו שיש עוד שתי דקות "ספייר".

הי"ר נ' חזן:

לא. אתה נטלת אותן. זהו. חבר הכנסת שלום – – –

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

לגבי חוק חייילים משוחררים, כמו שאתה יודע, חבר הכנסת שוחט, הדבר תוקן, והיום לחיילים המשוחררים יש יותר ממה שהיה קודם, והנהלת הארגון תומכת בהצעה. מה קרה? מצד אחד, ביטלו את האפשרות של החיילים המשוחררים לקבל מימון בשכר דירה, וזה בצדק, כי היו הרבה חוזים – ואני לא רוצה להגיד אילו חוזים בדיוק: עם האמא, עם הסבתא וכל מיני דברים כאלה; ומצד שני, אפשר לקבל את כל הסכום כעבור חמש שנים כפיקדון. עד היום היית צריך בחמש שנים לנצל את כל הכסף. לא ניצלת – מת. היום שומרים לך את הכסף, ואחרי חמש שנים, אם לא ניצלת – קיבלת את הכסף. הנהלת ארגון החיילים המשוחררים תומכת ואומרת שזה משפר את המצב שהיה קודם לכן.

הי"ר נ' חזן:

תודה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא אכנס לשאר החוקים, אבל, בסופו של דבר, אם כולנו נראה שתקציב המדינה יאושר, אני מאוד מקווה שהמצב הכלכלי יחזור לפסים הנכונים, לפסים הטובים, ונחזור לצמיחה הטובה. תאמינו לי – וחבר הכנסת שוחט פתח בזה ואני אסיים – שאם הייתי חושב שאתם לא רוצים את טובתה של מדינת ישראל, הייתי באמת אומר כאן דברים אחרים. אבל אני בטוח שגם אתם וגם אנחנו רוצים את טובתה של מדינת ישראל. לכן, לפחות אותם נושאים שאנחנו חושבים שהם טובים – בואו נתאחד סביבם. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת סילבן שלום.

הצעה לסדר-היום

חצי שנה לממשלת נתניהו

הי"ר נ' חזן:

אני מזמינה את חבר הכנסת אמנון רובינשטיין – הצעה לסדר-היום מס' 1185. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מלה אחת לחבר הכנסת סילבן שלום. אני שמח על כל תוספת לחינוך, אבל לומר שהתוספת הזאת של 70 מיליון שקל לשיעורי עזר נוספים לילדים שקולה כנגד הקיצוצים במשרד החינוך, זה פשוט לא נכון.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אני אמרתי את זה?

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא, זה יצא כך כאילו.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אמנון רובינשטיין (מרצ):

70 מיליון שקל.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא, 70 מיליון שקל לשנת הכספים הזאת, 70 מיליון תוספת נטו, זה על חשבון המשרד. כעת צריך לזכור — — —

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני שמח על זה, וגם בירכתי את הממשלה על זה, אבל צריך לזכור שזה עומד כנגד הגדלת תקציב משרד החינוך ל-16 מיליארד שקל, מ-6 מיליארדים נומינלית – גידול ריאלי של 74.4%. אני שמח על כל תוספת ואני גם שמח שהקיצוצים במשרד החינוך, עד כמה שהם מכאיבים, הם פחותים ממה שתוכנן תחילה.

גברתי היושבת-ראש, יש משחקים מסוימים בכנסת – האופוזיציה תוקפת, הקואליציה מגינה. יש גם פער גדול מאוד בין מה שאומרים כאן לבין מה שאומרים לנו במסדרון ובמזנון, והשתעשעתי מעט לשמוע דברי שבח על ראש הממשלה מר בנימין נתניהו מחברי כנסת שרק היום – לא אתמול – אמרו את היפוכו של דבר מחוץ לדלת הזאת. אבל אלה כללי המשחק.

אני רוצה לומר לכם במלוא גילוי הלב – מי שיאמין יאמין, מי שלא יאמין לא יאמין – שהייתי שמח אילו היום, חצי שנה לכהונתם של ראש הממשלה ושל ממשלת הליכוד, הייתי יכול לבוא ולשבח אותם על התקדמותם בדרך לשלום. ואני רוצה לומר זאת גם בשם חברי, שלא היה דבר שמשמח אותנו יותר מכך שמפיו של בנימין נתניהו תבוא בשורת השלום.

אני מוכן לומר מעבר לכך, שהייתי מוכן לשלם קנס מסוים, תשלום מסוים, עבור יכולתו של הליכוד להביא שלום, משום שזה יותר קל לליכוד, יותר קל לימין. כאשר יצחק רבין המנוח לחץ יד לערפאת ואמר לו: שותף, רעשה האדמה, נפתחו הפיות, ובסוף גם נפלט הכדור, נורה הכדור – נרצח ראש הממשלה. ראש ממשלת ישראל מטעם הליכוד יכול לחבק ולנשק את ערפאת ולומר לו: ידידי, ושום דבר לא קורה. אני לא קובל על כך, אבל אני מסביר, מדוע יותר נוח לנו שאותה דרך שפרצנו באוסלו ובקהיר ובמאות שיחות, תימשך על-ידי הימין.

מי שלא מאמין, גם יזכור שעמדנו בניסיון הזה. כאשר ראש הממשלה המנוח מנחם בגין, זכרו לברכה, בא לכנסת הזאת, ולא היה לו רוב בסייעתו, אנחנו, בלי לבקש שום תמורה, תמכנו בו, בלי לקבל שום דבר, זולת הסיפוק שאנחנו מתקדמים בדרך לשלום. אנחנו מכורים לעניין השלום. אנחנו מכורים – —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתם מכורים רק בדרך של ויתורים. אם פתאום נעצרים – — —

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אגיע לזה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אגיע גם לזה.

יוסי שריד (מרצ):

— — — לא שמענו מ-1967.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אז אולי הגיע הזמן שתשמעו.

יוסי שריד (מרצ):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתם מכורים רק בתנאי שזה יהיה בערוץ הזה של הוויתורים.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זאב בויס, מיצינו את חילופי הדברים הללו.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

חבר הכנסת בויס, אנחנו מכורים לעניין הזה, משום שאנחנו מאמינים שזה משרת את ישראל, את אזרחיה, את תושביה ואת העם היהודי כולו. זו לא איזו דבקות עיוורת. אנחנו רואים בזה עניין חשוב מאין כמוהו, המשפיע גם על הכלכלה ועל המשק ועל היצוא ועל העלייה ועל הירידה. לכן אנחנו לא סוחרים בעניין השלום. אין לנו תביעה; יש לנו תמיכה בכל מי שהולך בדרך הזאת.

כעת, חצי שנה לאחר מכן, אנחנו ממש משתאים. אני אומר: הייתי מבין אם ראש הממשלה בנימין נתניהו היה אומר מה שאומר כאן בעצם חבר הכנסת בויס: אנחנו לא כמותכם, הסכם אוסלו היה מיקח טעות, אנחנו רוצים נתיב אחר לשלום. הייתי אומר שזו קטסטרופה, אבל הייתי מבין זאת. אבל ראש הממשלה שלכם הלך בדרך אחרת. הוא הכריז שהוא יפתיע את העולם. האמת היא שהוא הפתיע את העולם, אבל לא בכוונה המקורית שלו. הוא הלך לנשיא מצרים ואמר לו דברים, ואנחנו יודעים מה הוא אמר לו; ונסע למלך חוסיין, ואנחנו יודעים מה הוא אמר לו. הוא אמר דברים שונים ומנוגדים לאנשים אחרים, תוך כדי קריצה לכל אחד שאין כוונה לקיים את ההבטחה.

רבותי חברי הכנסת, מי לנו כמו המלך חוסיין – קודם כול, הוא מקובל על כל חלקי הבית; ביקר שלוש פעמים בישראל; יש קונסנסוס שלם סביבו. הוא גם ידיד אישי של ראש הממשלה – הוא הזמין אותו ואת רעייתו ערב הבחירות, כדי לשדר לציבור בישראל את המינימום, דהיינו, שאין לו פניות לליכוד או למפלגת העבודה. הייתי אומר שהוא אפילו שידר יותר מכך, יותר מהמינימום הזה. ואנחנו שומעים עכשיו את המלך חוסיין מתבטא לגבי ראש הממשלה בצורה כזאת שאני, כאזרח ישראל, נפגע.

הנשיא מובארק טוען שהוטעה. מלך ירדן, מלך מקובל על הליכוד, לא רק שטוען שהוא הוטעה, אלא הוא גם אומר: אני מתגעגע לראש הממשלה המנוח יצחק רבין, משום שהיה לי עם מי לדבר. אז כל אלה שוגים, והנשיא קלינטון שוגה, והשרים מהמפלגה של ראש הממשלה, המפלגה הרפובליקנית, זו מפלגתו שלו, זה ביתו, כותבים לו מכתב שלא נעים לקרוא אותו; גם לי לא. וכולם שוגים וכולם טועים?

אבל בואו נבדוק גם את הציבור הישראלי, ציבור שהצביע, לפחות הציבור היהודי, ונתן רוב גדול לבנימין נתניהו. זו עובדה. אנחנו לא מכחישים אותה. אבל תראו מה קורה לדעת הקהל בישראל. אני מסתמך על סקר של המכון של יוסי ודנה, שמוזמן על-ידי "קול ישראל" באופן קבוע, כל חודש: הדופק של המדינה. אני רואה מה קרה לדעת הקהל בארץ. שואלים: האם אתם מסכים שהמדינה לא בדרך הנכונה? ביולי 1996 – מיעוט, 34%. בנובמבר 1996 – 53%. זה הכול אנחנו? לנו יש כוח מאגי כזה, שלא שכנענו את דעת הקהל ביוני, ביולי, באוגוסט ובספטמבר, ופתאום בנובמבר קורה משהו?

אבל יש שאלה אחת שאותי מחרידה, והיא צריכה להדאיג את כולכם, את כל חברי הבית: האם אתם מאמין לממשלת ישראל? האם אתם, אזרחי ישראל, מאמין לממשלת ישראל? או לגמרי מאמין, ודי מאמין. ביולי 1996, חודשיים לאחר הבחירות – רוב מוחץ, 55%, מאמינים לממשלת ישראל. בנובמבר 1996 – 38.9%. זה כולל הרבה בוחרי ליכוד ו"ש"ס ודגל התורה ואגודת ישראל והמפד"ל, שלא מאמינים לממשלת ישראל.

יוסי שריד (מרצ):

אולי כדאי שתדגיש, שיוסי ודנה הוא זה שניבא את ניצחון הליכוד.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

כן.

יוסי שריד (מרצ):

אמנון רובינשטיין (מרצ):

ליוסי ודנה היה מה שנקרא: סקר אמת.

דהיינו, 55% הופכים ל-38.9%. רבותי, אלה נתונים שאינני זוכר כמותם, אני לא זוכר כמותם. ניקח את השאלה הבאה: לפי דעתך, מדינת ישראל חלשה יותר מבעבר? מסכימים לכך 26.2% ביולי 1996. כלומר, רק כרבע חושבים שהורע מצבה של המדינה עקב הבחירות. בנובמבר 1996 – 40%, וכן הלאה וכן הלאה.

לכן אני אומר: אם יש מצב כזה שתושבי מדינת ישראל, ובהם כאלה שנתנו את אמונם בראש הממשלה, לא מאמינים לממשלתו, לא מאמינים לבנימין נתניהו, מה יאמרו אזובי הקיר בקהיר ובעמאן ובעומאן ובקטאר ובמרוקו ובתוניס ובאירופה ובוושינגטון?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה שהם שומעים מכם. למה לא? אתם מזינים אותם.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

הרי אנחנו אמרנו להם גם קודם.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

הם מצטטים אתכם.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כן, הם מתעודדים מכם.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

טוב, אנחנו מזינים, אנחנו הזנו את מלך מרוקו, שהיו לו קשרים טובים גם עם ממשלות ליכוד קודמות, דרך אגב.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה, הם אטומים, הם לא שומעים מה שאתם אומרים?

אמנון רובינשטיין (מרצ):

הרי אנחנו תמיד רעים, אנחנו תמיד מזינים, אנחנו תמיד מסיתים, כן, אנחנו עושים זאת. מה קרה כאן? מה קרה בארבעת החודשים האלה? אני אומר לך מה קרה. הציבור לא יודע מה ראש הממשלה "ונגמר בכך READ MY LIPS והוא לא בטוח שהוא יכול להתייחס לדבריו ברצינות. זה התחיל ב" שלא רוצים לקרוא את השפתיים האלה; ואתם יודעים שזו האמת ואתם יודעים שההבטחות הכפולות האלה התחילו כאן בכנסת, עם חבריכם.

אברהם שוחט (העבודה):

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת רובינשטיין נא לסיים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני כבר מסיים.

ואתם יודעים שלא היתה שום סיבה לנשיא מובארק לקבל אותו ולצאת אתו בשמחה כל כך גדולה, ובתוך זמן קצר כל כך לומר שהוא מאוכזב משום שהוא לא שומר על מלתו. ואגב, הנכס הזה של אמינות ראש הממשלה משותף לכל הבית הזה.

בקיצור, אני רוצה לומר לכם, שמקץ חצי שנה זה לא נכון שכל הצדק לצדנו וכל האי-צדק לצדכם, זה לא נכון שזה שחור-לבן, זה לא נכון שהממשלה הקודמת לא היו בה פגמים ואתם כולכם רעים ורשעים. לא, זה לא נכון. אבל מה שכן נכון – וזו עובדה מכאיבה, שמוכרחים לחשוב עליה ברצינות, כל אזרח ישראלי – הוא שמקץ חצי שנה לממשלה הזאת הוכח בעליל, לדאבונו ולצערנו, שביבי באמת לא מתאים.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין, ומזמינה את חבר הכנסת אליעזר זנדברג, האחרון. אחריו ישיב שר המשפטים על כל הצעות לסדר-היום בנושא הזה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, דומני שאני חבר הכנסת השמיני או העשירי שמדבר באותו עניין, וכעשירי, קצת קשה וגם אין טעם לבוא ולפרוס ולחזור על הדברים פעם אחר פעם.

הי"ר נ' חזן:

אתה ה-12.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

12 – עוד יותר קשה. אני חושב שבסך הכול זה איזה ריטואל שתפקידה של האופוזיציה לעשות אותו, וגם את זה כבר אמרו כאן. תפקידה לעלות ולנסות לנגח, כשם שהתפקיד שלנו הוא לומר את האמת לציבור בישראל, כשם שהתפקיד שלנו הוא לבוא ולהסביר שהאופוזיציה מנסה, במלים כאלה ואחרות, ליצור תדמית מעוותת ולא נכונה למה שקורה. התפקיד שלנו הוא גם לבוא ולהזכיר לציבור במדינת ישראל, מה היתה נקודת המוצא ומאיפה התחלנו עד שהגענו עד היום.

אני לא טוען שהכול נפלא, אני לא טוען שהכול נהדר. אבל אני חושב שאנחנו צריכים לזכור שלדיים שלנו קיבלנו – הכוונה לקואליציה, לממשלה הנוכחית – מדינה לא במצב טוב. קיבלנו לידיים מדינה שמבחינה כלכלית, כולם מסכימים, היתה לפחות בתהליך של ירידה מבחינת המצב הכלכלי, מדינה שצריך היה לעשות בה תיקון בעניין זה.

. הנה ראש הממשלה עמד בדבריו בנושא ההוא. READ MY LIPS חבר הכנסת רובינשטיין סיים ב- קיבלנו מדינה שנמצאת בתהליך שקוראים לו תהליך אוסלו, אבל אלה שמנוטים את המדיניות שלה שבויים בתהליך הזה, ולא יכולים לעשות אפילו צעד קטן על מנת לנסות ולהיחלץ ממנו, לעצור אותו, לבלום אותו, לשנות אותו, מהחשש שמא כל צעד כזה יביא לקריסה של התהליך כולו. ובינתיים, הצד האחר לאותו תהליך, ה"שותפים" להסכמים ולתהליך של שלום מפירים פעם אחר פעם את ההסכמים האלה, פוגעים פעם אחר פעם בעניינים חשובים בעלי משקל, שבמסגרת ההסכמים היו צריכים לנהוג אחרת לגביהם. דוגמאות יש בשפע, לא חסר.

אני מדבר על שורה של גנבות חקלאיות, אני מדבר על שורה של מעשי חבלה כלכליים בצורה של גנבת כלי רכב. כל כך הרבה אזרחים ישראלים, 35,000-40,000 איש, נפרדים מדי שנה מהאוטו שלהם, ורואים אותו בעזה. אני מדבר על הפרות במישור המים. מים עבורנו, לדעתי, יש להם משמעות כמו לנשק אטומי או לנשק כימי. זה הדבר הכי חשוב, הכי עקרוני, הכי קיומי לנו. והצד הפלשתיני מפר גם את ההסכמים בנוגע למים.

בכוונה דיברתי על עניינים קטנים שלא כל יום עולים לכותרות. לא ציינתי את ההפרות הנוגעות להסגרה, לדרישות שלנו להסגיר מחבלים רוצחים, הנוגעות למלחמה באלה הנמצאים בשטחים שלהם ועוסקים בגיוס מחבלים, בעידוד מחבלים, ברקימה של תוכניות לביצוע פיגועים בישראל. גם לא דיברתי על השפה של יאסר ערפאת. יאסר ערפאת שמדבר בשפה אחת אל העם שלו, מדבר על ג'יהאד ועל לקחת את כל השטח של מדינת ישראל, ובשפה אחרת הוא מדבר אל מדינות אחרות וגם אלינו. לא דיברנו על כל הדברים האלה.

חשוב לזכור, שהתהליך הזה, תהליך אוסלו, הוא תהליך שהידרדר בכיוון מסוכן, וצריך היה לעצור אותו. ואם היינו צריכים את הדוגמה הכי ברורה לעניין הזה, הרי זו חברון. ומה בעצם קורה בחברון? נושא חברון סוכם ונחתם על-ידי הממשלה הקודמת, עוד לפני שהתקיימו בישראל בחירות ששינו את השלטון. ולכאורה, הממשלה הקודמת היתה יכולה לעמוד בהסכם שלה, בהתחייבויות שלה ובהסכם שהיא חתמה, ולפנות את חברון עוד לפני שהתקיימו הבחירות והתחלף השלטון. אבל הממשלה ההיא לא עשתה את זה. למה?

אמרו אנשי השמאל שהממשלה לא עשתה זאת, כי סמוך לבחירות הם לא רצו לבצע אקט שאולי אין להם מנדט לעשות אותו. אבל כל המהלכים של הממשלה הקודמת נעשו בלי שהיה לה מנדט לעשות אותם. כי המצע של מפלגת העבודה ב-1992 לא היה המצע שעל-פיו היא פעלה יום לאחר הבחירות. אוסלו לא היה כלול במצע הזה, משא-ומתן על ויתור על הגולן לא היה כלול במצע הזה; והיא עשתה מה שהיא חשבה לנכון לעשות, אותה ממשלה. אז גם את חברון יכלה אותה ממשלה לפנות, אבל היא הבינה שבעיית הביטחון בחברון היא כל כך קריטית, היא כל כך קיומית, שאסור לקיים את ההסכם שהיא חתמה עליו.

את זה הבין גם מר פרס, שעמד בראש הממשלה הקודמת, ובריאיון שהוא נתן לעיתון צרפתי הוא הסביר ואמר, שבעיות ביטחון מונעות את ביצוע ההסכם בחברון. אז הנה, הדברים היו ברורים במידה כזו או אחרת גם לממשלה הקודמת. אבל היא היתה שבויה בתהליך, היא לא יכלה לקום ולעצור בגלל הפחד שמא התהליך הזה יקרוס והפחד שלא יהיה לה מה לומר לבוחר. כי מה יגידו לבוחר אם מבחינתם, הם עצמם מודים שיש בעיות. וראש הממשלה המנוח, יצחק רבין, גם הוא אמר שבהסכם הזה יש יותר חורים מאשר בגבינה. דברים אלה נאמרו על-ידו.

כאשר אנחנו יוצאים מאותה נקודת מוצא, כאשר הממשלה החדשה קמה, חשוב לזכור עוד דבר אחד: סביבנו יש עמים, סביבנו יש מדינות, יש ממשלות, אנשים שמנהלים אתנו משא-ומתן והם רגילים רק לקבל, רגילים לכך שהממשלה נותנת להם כל תביעה, ומוותרת להם בסופו של דבר ונכנעת. ופתאום יש ממשלה אחרת, האומרת: לא, עבורי האינטרס הביטחוני הוא אינטרס קיומי. אני לא מתקדם אתך עד שאני לא מבטיח את הביטחון שלי; אני לא מתקדם אתך עד שאני לא מוודא שאתה מקיים את מה שכבר התחייבת לקיים; אני לא מתקדם אתך הלאה עד שאני לא יודע שהצלחתי להגן על האינטרסים הבסיסיים, הקיומיים, החיוניים למדינת ישראל.

העם הערבי לא רגיל לזה. העולם הערבי רגיל למשהו אחר. וגם במדינות אחרות מנהיגים ולא מנהיגים יודעים ומצפים שממשלת ישראל תהיה ממשלה של כניעה, כפי שהיתה הממשלה הקודמת. והנה באה ממשלה שאומרת: לא, אני לא מוכנה ללכת בדרך הזאת. אז למה אנחנו מצפים? שפתאום מובארק יצטרף לאגף הימני של הליכוד? למה אנחנו מצפים? שפתאום המנהיגים הערבים יגידו: או.קיי., אז אנחנו מכבדים ומקבלים את העניין?

אין דבר יותר טבעי מכך שהמדינות הערביות והמנהיגים הערבים, וגם מדינות אחרות בעולם, ינסו להפעיל עלינו לחץ, ינסו להביא לכך שהממשלה הזאת תלך בדרך הלא נכונה, בדרך הכנועה של הממשלה הקודמת. ואין דבר יותר נבון ונכון מלקום – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה אתה רוצה מהממשלה הקודמת?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

רק נכנסת ואתה מתחיל לצעוק. כך אתה עושה תמיד. שב, תשמע כמה דברי חוכמה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תגיד מה אתם עושים עכשיו – – –

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

הדבר הכי טבעי לעשות הוא לדעת לעמוד על שלך. והדבר הכי טבעי שהייתי מצפה מהאופוזיציה לעשות הוא לתת לממשלה את הגיבוי בעניין הזה; לא לבוא ולתקוף באופן שמבהיר לכולם שלמעשה ממשלת ישראל נתונה גם ללחץ מבית וגם ללחצים מבחוץ.

גברתי היושבת-ראש, ראיתי ששר המשפטים חזר לאולם, והוא עתיד להשיב לאחר שאני אסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לשאול רק שאלה.

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה, שב.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא היית כאן בכלל ולא שמעת – – –

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לסיים את דברי בסיפור קטן. היה חבר כנסת מצומת שנפגש עם אנשים שעמדו בראש הצבא האמריקני, וזה היה עוד לפני ההסכמים. הוא אמר להם: רבותי, תארו לעצמכם שמדינת ישראל היא בסיס צבאי אמריקני; מה גבולות המינימום שאתם נותנים לבסיס הזה? והם אמרו לו דברים מפורשים: לא היינו נסוגים מהגולן, לא נסוגים מהשומרון וכדומה. בפגישה הזאת נכח אחד מעוזריו של שר החוץ האמריקני. אז אמרו לו: הנה אתה רואה, הגנרלים שלך אומרים שאסור לנו לעשות את הוויתורים האלה, לבצע את הנסיגות האלה, אז למה אתם לוחצים עלינו לוותר? והתשובה היתה: כאשר חצי מהפרלמנט שלך, או כמעט חצי, חושב שאפשר לבצע את זה, אתם רוצים שהמדיניות של ארצות-הברית תהיה יותר נצית?

מכאן זה מתחיל. זה מתחיל מבית, זה מתחיל מהאנשים שיושבים כאן ולמעשה מספקים את הנשק לתקוף אותנו מבחוץ. זה מתחיל מהאנשים שיושבים כאן ובדברים שלהם ובלחצים שלהם גורמים לכך שמדינות אחרות ומנהיגים אחרים, שאמורים לשאת ולתת אתנו, מבינים שניתן ללחוץ ולקבל יותר תוך כדי דחיקתנו לפינה. זאת הבעיה המרכזית שלנו. הבעיה המרכזית שלנו מתחילה כאן, מבית. אילו היינו מספיק חזקים והיינו יודעים לעמוד כאן יחד, מאוחדים מאחורי העמדות החיוניות לביטחון ולקיום של מדינת ישראל, מצבנו בעולם היה נראה אחרת. ויפה שעה אחת קודם.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת זנדברג, ומזמינה את שר המשפטים צחי הנגבי להשיב בשם הממשלה על שבע ההצעות לסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — וכל התשובות שהיו עד עכשיו, בשם מי היו? — — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתם לא הייתם כאן, אז מה אתם מדברים?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

על סמך מה בדיוק היו התשובות האלה?

הי"ר נ' חזן:

על סמך סעיף 88(ז) לתקנון הכנסת. כבר הוגש ערעור לוועדת הפירושים, אבל בינתיים היתה החלטת היושב-ראש בעניין הזה, ולכן הדיון נמשך בצורה שהוא נמשך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — גם אנחנו לא מסכימים — — —

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מודיעה: היתה החלטה של היושב-ראש, שישב בראש הישיבה באותה שעה, ההחלטה הזאת עומדת עד לשינויה על-ידי ועדת הכנסת — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — למה לא נתנו לנו — — —

היו"ר נ' חזן:

סליחה. חבר הכנסת מחאמיד, אני מפנה אותך לתקנון הכנסת, תפתח בסעיף 88(ז). אם יש לך ערעור על החלטת היושב-ראש, אנא, תפנה לוועדת הפירושים.

שר המשפטים משיב במסגרת של 20 דקות, על-פי התקנון. תודה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה לערער על החלטת היושב-ראש, קודמך.

היו"ר נ' חזן:

אני מבצעת.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אם אפשר, אני מבקש לשגר את דברי מן הפרוטוקול לוועדת הפירושים.

היו"ר נ' חזן:

ההחלטה היתה של היושב-ראש מאיר שטרית, ויושבי-הראש שהחליפו אותו – חיים דיין ואנוכי – חייבים ללכת על-פי החלטת היושב-ראש באותה ישיבה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

היושב-ראש מאיר שטרית כנראה הסתמך על החלטה מיום אחר במהלך השבוע או השבוע הקודם. כמדומני שחבר הכנסת שבח וייס קיבל החלטה דומה: לאפשר לנציג סיעה להסתמך על סעיף 88 בתקנון. ההחלטה הזאת תביא לאנרכיה טוטלית בתפקודה של הכנסת. אפשר לקבל אותה כשמדובר על חריג יוצא מן הכלל היום, אבל ודאי שלא בעתיד, כי המשמעות היחידה שתיגזר ממנה היא, שבכל נושא שמופיע על סדר-היום יוכל נציג סיעה לדבר עשר דקות בלי שהדבר מופיע בסדר-היום, ויש לנו בבית סיעות למכביר. הרי זה לא נציג הקואליציה או נציג האופוזיציה, במקרה סיעת הליכוד היא זו שמצאה את הסעיף הזה ועשתה בו שימוש. באותה מידה יכלו נציגים של כל הסיעות בבית לחוש

שהדברים שאמר נציג סיעה אחרת פוגעים בהם, והיינו נקלעים פה לדיונים של שעות בכל נושא. ברגע שזה יהפוך לנוהג, המשמעות היא כאוס.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בסעיף כתוב: מאותה סיעה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

נכון, אבל יש הרבה סיעות. יש הסיעה שלך, הסיעה של החבר שיושב לידך, הסיעה של חבר הכנסת זאבי שיושב מאחור, הסיעה של מפלגת העבודה, סיעת הליכוד; סיעות לא חסרות פה, ובכל נושא יכול נציג הסיעה לדבר עשר דקות. תאר לך מה יקרה אם יאמצו את הנוהג הזה. לכן, אף-על-פי שזה תרגיל שעשתה מפלגתי – אמרתי אותו דבר קודם – ביקשתי מהיושב-ראש שלא לקבל את ההחלטה הזאת. לצערי, הוא קיבל אותה. אני מקווה שוועדת הפירושים תסכל את התעלול החדש הזה, יש מספיק תעלולים בכנסת שכולנו כבר מכירים אותם, לא צריך להרבות תעלולים חדשים. התקנון מאפשר לכל אדם לדבר כמעט בכל נושא, אבל אם חס וחלילה יהיה עכשיו נוהג חדש, שיהפוך תקדים, חבל על אופי הדיונים בבית. זו הערת אגב ראשונית, שלא קשורה לנושא הדיון.

נושא הדיון הוא: חצי שנה לממשלת נתניהו. כשאתה בא לבחון תקופת זמן, המבחן צריך להיות יחסית למושג אחר, זה יכול להיות יחסית לעבר, זה יכול להיות יחסית לציפיות, יחסית להבטחות. נדמה לי שמן הראוי לעשות את המבחנים האלה כולם בעת הדיון הזה.

נואף מסאלחה (העבודה):

גם ביחס להסכמים שנחתמו, אדוני השר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

ביחס להסכמים שנחתמו – כל מבחן כזה הוא מבחן ראוי; אתה לא יכול למתוח ביקורת על פעולה כלשהי אם היא לא מוצבת על איזו סקלה שעל-פיה אתה בוחן ושופט לטוב או לרע.

קודם כול, נחל במבחן מחצית השנה הזאת יחסית למחצית השנה שקדמה לה בתקופת ראש הממשלה שמעון פרס. מובן שאפשר לצעוק, כמו שצעק קודם חבר הכנסת טלב אלסאנע – "מה זה משנה מה שהיה". זה משנה, כיוון שהמבחן, כאמור, הוא מבחן יחסי, ומן הראוי לראות במה התאפיינה מחצית השנה שקדמה למחצית השנה הנוכחית, שכלפיה מוטחת הביקורת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

בגלל זה קיבלתם את השלטון, כדי לעשות משהו יותר טוב. בינתיים אתם עושים משהו יותר גרוע.

שר המשפטים צ' הנגבי:

זו בדיוק השאלה: האם מה שנעשה במהלך מחצית השנה האחרונה לאחר שקיבלנו את השלטון בגלל מחצית השנה הקודמת הוא יותר טוב או יותר רע. אני בוחר במבחן של השוואה בין מה שהיה אז לבין מה שקורה היום.

נתחיל במבחן החשוב ביותר – מבחן התהליך המדיני. במה התאפיינה מחצית השנה של שמעון פרס בהיבט המדיני? אני יכול לעמוד פה עשר שניות כדי לסכם את מה שהיה בתחום המדיני בתקופת פרס: שום דבר לא היה, לא נחתם שום הסכם, לא התקיימה שום התפתחות חיובית, הכול היה תקוע. האם היתה התקדמות במישור של יחסי ישראל וסוריה בתקופת מחצית השנה שקדמה לבחירות? שיתוק, קיפאון מוחלט.

אפי אושעיה (העבודה):

אתם אמרתם שאסור לעשות שום מהלך.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אבקש ממך, ידידי היקר, לא להפריע. שמעתי את דברי הנואמים ואשמח להשיב על הרבה שאלות, לא אחוס על זמני אם יש עדיין שאלות.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

תאר לך שביבי נתניהו מינה את הנגבי לשר הבריאות כדי שיוציא אתכם מהשיתוק.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הנושא המדיני היה נושא שממשלת מפלגת העבודה במחצית השנה האחרונה לא התברכה בו ולו בקמצוץ של הישג. מובן, היה גם קודם; נדבר על מה שהיה קודם, אבל אני משווה חצי שנה לחצי שנה, שמעון פרס הבטיח עם כניסתו לתפקיד, איך הוא אמר – להפיח רוח חיים בתהליך המדיני, לא לאפשר לרצח המתועב של ראש הממשלה לעצור אותנו. טוב, באמת, שאימץ את הגישה הזאת, שהיתה גישה נכונה, כי כדורים לא ישתקו תהליך מדיני, וניסה.

כמה שדרים הועברו לסוריה? אנחנו זוכרים כותרות על גבי כותרות, הצעות על גבי הצעות, התחייבויות על גבי התחייבויות. שום דבר. מי אשם? אני מסכים אתכם, האשם איננו ראש הממשלה שמעון פרס ולא ממשלת ישראל. אבל אם אז העסק היה תקוע, מה לכם להלין על מה שקרה היום במצב עם הסורים? אתם יצאתם מגדרכם כדי למסור את הכול בהבל-פה ואפילו לא לנהל משא-ומתן, וההכרזה של ראש הממשלה היתה שגולן זו אדמה סורית. אם גם זה לא הצית את פתיל ההתקדמות לכיוון התהליך המדיני, בנושא הזה בוודאי אין לכם מה להלין על חצי השנה של מר נתניהו.

נעבור לנושא פחות סבוך, התחום הפלשתיני. מחצית השנה של ממשלת פרס התאפיינה בשיתוק טוטלי במשא-ומתן עם הפלשתינים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

בגלל זה הוא נכשל – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

לא היתה התקדמות בשום דבר. יתירה מזו, את ההסכם החתום היחיד ששמעון פרס היה אמור לבצע, חברון, הוא לא ביצע; הוא הפר את ההסכם. אלינו אפשר לבוא בטענות שאנחנו עומדים על זה שנבצע את ההסכם בכפוף להתאמות מדיניות כאלה ואחרות – ביטחוניות, כלכליות, אבל למפלגת העבודה היה הסכם חתום ביד על חברון, שהיה צריך לבצע אותו בחודש ספטמבר – – –

אפי אושעיה (העבודה):

אתה באמת חושב שמישהו מאמין לך, אדוני השר? זו אחיזת עיניים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

זו עובדה, אני מוכן שתפריך כל אחת מהעובדות שאני פורס.

אפי אושעיה (העבודה):

תרשה לי להעיר – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

אם אפשר, גברתי, למנוע את ההפרעות אשמח לענות על שאלות.

חצי שנה תמימה יכלו שמעון פרס וממשלתו לקדם את התהליך המדיני עם הפלשתינים. מה הוא עשה במקום זאת לפלשתינים? הרעיב אותם בסגר. אני זוכר את הצווחות פה של חברי הכנסת מן המפלגות הערביות כשצעקו בצדק שהעסק תקוע – אנשים רעבים, אין מה לאכול, תנו להם לצאת לעבודה. שום דבר לא השפיע, סגר על כל צעד ושעל.

מה אתם מציירים לנו באופוריה את התהליך המדיני עם הפלשתינים? ערביי ישראל אפילו לא הסכימו להצביע, חלקם, לממשלת פרס בגלל מה שקרה בתקופתה. מי פתח את הסגר אם לא בנימין נתניהו, שוב ושוב ושוב, למרות הסיכונים הביטחוניים, כי באמת אנחנו לא רוצים אנשים רעבים לא בעזה ולא ביריחו? אנחנו רוצים אנשים שמסוגלים לפרנס את המשפחות שלהם, מסוגלים לממש את הבסיס הראשוני של חיים – ללכת לעבוד, לקום בבוקר, לדעת שיש מישהו שמחכה לך, שתעשה משהו יצירתי. לא בכל מחיר. אם רואים שהעסק הידרדר לתהום, תהיה לנו בעיה. אבל עד היום ראינו זאת כערך חשוב מאוד – לפתוח את הסגר.

עכשיו מדובר בתחום המדיני, סקרנו אותו. התחום של הפלשתינים, סקרנו אותו. ויש נושא שתמיד עומד לנגד עינינו, נושא הביטחון. בנושא הביטחון, רבותי, ממשלתו של פרס, מה היא ראתה לנגד עיניה אם לא דם וטרור ושכול ואוטובוסים מתפוצצים ואנשים רועדים מפחד מעלייה לאוטובוסים ולוויות ומוזיקת אבל ברדיו ובטלוויזיה יום ולילה. שישה חודשים שבהם כל המדינה היתה משותקת פה. איך אתם בכלל מעזים לבוא אל הבית הזה ולעשות ניתוח של חצי שנה, כשבכל מחצית השנה האחרונה היו פיגועים מינימליים. כל פיגוע מבחינתנו זה עולם ומלואו למשפחה, אבל אני אעשה את ההשוואה. עשרות נרצחו בתקופת חצי השנה שלכם; ארבעה הרוגים בתקופת שלטון הליכוד, ארבעה בטרור.

נואף מסאלחה (העבודה):

— — —

שר המשפטים צ' הנגבי:

ואתם בכלל מעזים לבוא לכאן ולהתווכח על השוואה יחסית בין חצי שנה לחצי שנה?

נלך לתחום אחר, דרום לבנון.

אפי אושעיה (העבודה):

אתה לא מתבייש להשוות – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

נגיע אליך תיכף בנושא המנהרה, כי זה באמת נושא שחשוב לדבר עליו עם מפלגת העבודה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה עם מנהרת הכותל – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

גברתי.

היו"ר נ' חזן:

קריאות ביניים – אתה, אדוני השר, בין המומחים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני מבקש שלא תאפשרי קריאות ביניים מעבר לחריג, לא משנה מה המומחיות שלי.

היו"ר נ' חזן:

זו היתה קריאת ביניים, בהחלט, בגבול המותר, ואני אגן עליך, ואני חושבת שגם על חברי הכנסת.

שר המשפטים צ' הנגבי:

תודה.

נואף מסאלחה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, עליו כתבו, לפני שהיה שר המשפטים, שהוא אחד מ-100 האנשים שמניעים את העולם. אני מאמין למה שכתוב.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני מודה לך. אני מבקש שתזכיר זאת כל פעם כשאני אהיה על הדוכן הזה. אני לא יכול להעיד על עצמי, אבל אודה לך – – –

היו"ר נ' חזן:

אני מפנה את תשומת לבך לעובדה שהגבת על קריאת ביניים ארוכה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

על קריאת ביניים מחמיאה אני לא יכול שלא להגיב.

היו"ר נ' חזן:

הבנתי. בבקשה, תמשיך.

שר המשפטים צ' הנגבי:

הנושא הבא שלפיו יש לבחון את מחצית השנה הזו ביחס לקודמתה הוא נושא דרום-לבנון. היה לנו מבצע מפואר, מבצע "ענבי זעם", ובמסגרתו הצליחה ממשלתכם להבריא רבבות מתושבי הגליל מבתייהם. במסגרתו הצלחתם להעמיד את כל העולם נגדנו בגלל כפר-כנא המפורסם. במסגרתו התחלתם במסע שיווק מצולם בווידיאו של החלטות הממשלה. אני זוכר את שמעון פרס עומד עם המקל – הוא הפך להיות סמג"ד – ומראה לנו איך ה"קטיושה" נפלה ואיפה צה"ל התקיף. אבל כל המסיבות האלה נעלמו אחרי שלושה ימים, כשהסתבר שאתם לא מצליחים לחסל אפילו משגר אחד. אחרי עשרה ימים, פתאם הודעתם למעשה על כניעה מוחלטת, וחתמתם על הסכם שעד היום כל אנשי צה"ל בצפון אומרים בישיבות גלויות ופחות גלויות מה דעתם על ההסכם הזה, המגוחך והמטופש, שבא אחרי הסכם עוד יותר מטופש – "דין-וחשבון", שעד היום לא נתתם עליו דין-וחשבון.

זה מה שקרה בתקופתכם בדרום-לבנון. לא שמעתי מלה איפה ההשוואה בין חצי שנה זו לקודמתה לא בתחום הזה, לא בתחום המדיני, לא בתחום דרום-לבנון. שום דבר. כאילו החיים התחילו היום.

נושא המנהרה. הרי נושא המנהרה הוא נושא שעליו קיבלה ממשלת פרס את ההחלטה. על כל הוויכוחים בתקופה האחרונה, על דיונים שהתקיימו ומטרתם היתה לממש הסכם ששמעון פרס השיג,

לטענתו – מובן שהפלשתינים צפצפו עליו; אבל לטענתו הוא השיג – בעניין "אורוות שלמה", שבגלל הגשם הוא מאפשר תפילה ב"אורוות שלמה" כנגד פתיחתה של מנהרת הכותל. כל מנהרת הכותל הרי נחפרה בתקופת שלטונכם. לא כולה. זה התחיל שנים קודם. אבל כל ארבע השנים האלה. אז מה התכוונתם, לפתוח את המנהרה ולא לפתוח אותה בסוף? הושקעו מאות אלפי שקלים על-ידי גורמי המדינה בתקופת ממשלת מפלגת העבודה, ובסך הכול הוא פתח 20 סנטימטרים על-פי החלטת קבינט בניהולו של שמעון פרס. אז גם בנושא הזה יש לכם מה להעיר?

לכן, המבחן בשאלה מה קרה בחצי שנה זו לעומת חצי השנה הקודמת ילמד, ללא ספק, על שיפור בכל תחום ותחום. אבל יש אנשים שמודאגים מן העובדה שישראל נמצאת כרגע במצב של עימות מדיני עם העולם כולו. לכן כדאי להתייחס לסוגיה הזאת.

נכון שנשיא ארצות-הברית, כמו כל נשיאי ארצות-הברית מאז 1967, חושב שההתיישבות ביהודה, בשומרון ובחבל עזה היא מכשול לשלום. לעניין הזה התייחסתי בדברי בהצעה אחרת היום לפני הצהריים. זה איננו חדש. זה היה נכון בתקופתה של ממשלת לוי אשכול, שבה החלה ההתיישבות בגוש-עציון, זה המשיך בתקופת גולדה מאיר, שבה הורחבה ההתיישבות בתחומים אחרים, זה המשיך בממשלתם של יצחק רבין, שמעון פרס, מנחם בגין, יצחק שמיר. גם בתקופת רבין, נדמה לי שלא אטעה אם אומר, שממשל קלינטון ניכה מיליוני דולרים מסכומי הערבויות שהוענקו למדינת ישראל בגין פעילות ההתיישבות, אף כי ממשלת רבין יצאה מגדרה כדי ללכת לקראת הערבים ולקראת הפלשתינים וחתמה על הסכם אוסלו והכניסה את ירושלים למשא-ומתן ועצרה את מה שהיא קראה "הקצאת משאבים להתנחלויות" – כל הדברים האלה לא הספיקו כדי לשכנע את קלינטון בתקופת הממשלה הקודמת שלא לנכות מיליוני דולרים מכספי הערבויות, כי זו המדיניות המוצהרת של הממשל האמריקני. שום פעולה שנעשה, שום התרפסות שנתרפס בפני העולם לא ישנו את העובדה הזאת.

ממשלת ישראל של היום מתנהגת כמו כל ממשלות העבר. הוויכוח עם ארצות-הברית הוא ויכוח בין ידידים. הוא מתנהל באופן תרבותי. אסור לחרוג מנוהל תרבותי של ויכוח. אבל צריך לעמוד על עמדתנו בוויכוח הזה.

הדעות בארצות-הברית, רבותי חברי הכנסת, אינן זהות לעמדת הממשל. זכור לכם ביקורו של ראש הממשלה בנימין נתניהו בקונגרס האמריקני בעת הביקור הראשון בארצות-הברית. הוא אמר שם בצורה חד-משמעית: אנחנו ניישב בארץ-ישראל בכל מקום שנרצה, ולא יהיה מקום בארץ-ישראל שיהיה פסול להתיישבות יהודית.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גם בזמן שלום? זה הולך יחד?

שר המשפטים צ' הנגבי:

STANDING חברי הסנאט והקונגרס, סך הכול 538, קמו על רגליהם 17 פעמים למה שנקרא Ovation – עמידה תוך מחיאות כפיים לאות הוקרה לנואם.

יש ויכוח עם ארצות-הברית, הוא לא חדש. אנחנו מנהלים אותו באופן שנהוג בין ידידים. לעתים משכנעים, לעתים משתכנעים. תמיד שומרים על כך שגם כשלא משכנעים איש את רעהו נותרים קשורים בעבותות של ערכים משותפים, של גאווה על השקפות העולם המשותפות, על הדמוקרטיה, על השוויון, על ערך חירות האדם, ושום ויכוח פוליטי, לא על ההתיישבות ולא על צעד מדיני כזה או אחר, לא יכול לערער את בסיס הידידות וההוקרה בין המדינות הללו.

לנוכח זאת, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ב' חזן:

סליחה?

שר המשפטים צ' הנגבי:

גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ב' חזן:

אני מבקשת מהיועצים לצאת מהמליאה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לנוכח זאת, נדמה לי שמן הראוי שהמציעים – ונדמה לי שלמעט חבר הכנסת מסאלחה, לא נותר אף לא אחד מהם – יסתפקו בדברי תשובתי. האם יש עוד חברי כנסת מהמציעים?

היו"ר ב' חזן:

לא, למיטב ידיעתי.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני, זה איננו נושא שכדאי לעבור לגביו להצבעה, להכניס את האנשים ולגייס רוב. כמובן, יש לנו רוב קואליציוני טבעי, וגם באולם הזה. כיוון שהסוגיה מוצתה כאן בדיון, שהיה אחד מן הארוכים

בשבועות האחרונים, מן הראוי שאדוני יסתפק בתשובתי. אם לא – מובן שאבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. תודה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת מסאלחה. אתה הפליט האחרון משבעת המציעים. האם אתה מסתפק בדברי השר?

נואף מסאלחה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, זכותו של השר הנגבי להסתכל על הרוב האוטומטי. אבל הנושא מאוד חשוב והיו טיעונים מאוד חשובים גם לאופוזיציה. חשבתי שהוא יציע להעביר את הנושא לוועדה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אין צורך. הנושא נדון בהרחבה.

היו"ר נ' חזן:

ועל כן?

נואף מסאלחה (העבודה):

על כן אני לא מסכים לתשובתו, אבל אני מסתפק בה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר נ' חזן:

אם כך, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: שאלות ותשובות לשר הביטחון. אני מזמינה את שר הביטחון להשיב על שאלות. אדוני.

אבקש מחברי הכנסת שהתגייסו או גויסו לפנות בשקט את המליאה, אם זו כוונתם. ואם לא – אז לתפוס את מקומם. אודה לכם. שר הביטחון, בבקשה.

שפכי רמאללה המתנקזים למחנה "עופר"

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר הביטחון ביום י' בחשוון התשנ"ז (23 באוקטובר 1996):

נודע לי כי שפכי העיר רמאללה נשפכים ומתנקזים לתוך מחנה "עופר". הדבר פוגע בתפקוד החיילים וגורם למחלות ולעקיצות. בתשובתך על שאלתא קודמת בנושא ענית כי הנושא טופל, אולם בבירור שערכתי השבוע התברר לי כי לא כך הדבר.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. כיצד תטופל הבעיה?

שר הביטחון י' מרדכי:

השאלה מתייחסת להצפת מחנה "עופר". כמדומני שכבר עניתי למכובדי פעם אחת, וברשותך, גברתי, אענה פעם נוספת היום.

2-1. אכן, ידוע לנו כי בעבר היתה בעיה שנוצרה עקב תקלה וחלקים משטח המחנה ומחוצה לו הוצפו במי שופכין. התקלה אותרה ותוקנה.

נכון להיום, לפי הבדיקות שעשיתי, אין הבעיה קיימת בשל הטיפול המונע שנעשה; ריסוס, תיקון הקו של הביוב וכו'. נכון שזה פתרון זמני, אבל במקביל נעשה טיפול יסודי לטווח רחוק. נמצא גם מענה תקציבי לנושא, ואני מעריך שהבעיה תבוא על פתרונה השלם בעתיד הקרוב.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת פני בדש.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אם הנושא היה מטופל לא הייתי מעלה את השאלתא עוד פעם. נכון להיום, הביוב עדיין זורם. אני לא יודע אם זה מכוון או לא. נכון להיום, בדקתי עם מי שמשרת שם. וזה לא יאה לבסיס צה"ל שכל הביוב עובר דרכו, החיילים סובלים, וזה גם מפגע תברואי ובריאותי. אני לא יודע אם זה זורם במכוון מרמאללה או לא. אבל את הבעיה החיילים לא צריכים לסבול. הם לא צריכים לסבול ביוב זורם באמצע הבסיס. מאחר שראיתי שהשאלתא עולה היום, עשיתי היום בירור, והביוב עדיין זורם.

שר הביטחון י' מרדכי:

מה לעשות? גם אני עשיתי הבוקר בירור. הצעתי לך שבתחילת שבוע הבא אדאג לך שמישהו מאנשי משרדי יתלווה אליך ותעשו יחדיו סיור במחנה. אם אכן יתברר שהדיווח לא מדויק, אזי מי שדיווח יישפט, אני מבטיח לך.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אחד משנינו קיבל היום דיווח לא נכון.

שר הביטחון י' מרדכי:

לכן, כדי שהדברים לא יעמדו בספק, אני אומר שאני מזמין אותך להצטרף בשבוע הבא לאחד העוזרים שלי לסיור במחנה ולוודא שהדבר הזה אכן תוקן. לטווח הארוך מתוכנן שכל המערכת התשתיתית תהיה מתוקנת. אם יתברר שמישהו הטעה אותי – אדאג לטפל גם בכך.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

תודה.

הי"ר נ' חזן:

אני מתארת לעצמי שמליאת הכנסת תדווח על תוצאות הסיור והתיקון.

שר הביטחון י' מרדכי:

בוודאי.

הפקדת השמירה על יישובים בידי צוות הווי ובידור

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר הביטחון ביום כ"ד בחשוון התשנ"ז (6 בנובמבר 1996):

פורסם כי השמירה על יישובים הסמוכים לשכם הופקדה בידי צוות הווי ובידור של צה"ל. מתוך 300 מילואימניקים שנקראו, התייצבו 28, שטענו שאינם סומכים על עצמם, ואחד אף טען שעשה שירות מילואים רק פעם אחת, לפני עשר שנים.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. מדוע נתון ביטחון התושבים בידי אנשים שהחילות זרה להם?

3. מדוע לא מוכשר הצוות לפעילות כמו שמירה, ומדוע אינו מצורף למערך המילואים הפעיל?

4. כיצד אפשר צה"ל ל-90% מהנקראים להשתמש?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

להלן הדיווח שהועבר אלי על-ידי הרמטכ"ל, ובו תמצא תשובות על ארבע שאלותיך.

1. משימת השמירה על יישובים בסמוך לשכם הוטלה על יחידת מילואים של מפקדת קצין חינוך וגדנ"ע ראשי, שאליה משתייכים גם מרצים ואמנים, שעיקר שירותם במילואים נעשה בתחומי תרבות ובידור, בהתאם להכשרתם המקצועית, ואשר לא נשאו עד כה בנטל השירות במידה משמעותית.

צה"ל עושה כיום כל מאמץ להביא לשוויוניות בנטל השירות ומגייס לשירות מילואים, הכולל גם משימות אבטחה, כל מי שעונה על אמות מידה שקבע.

2. זימונם לתעסוקה מבצעית במסגרת שירות מילואים נעשה בהתאם לפקודות הצבא ולמדיניות חלוקת נטל השמ"פ – שירות המילואים הפעיל.

3. לפני יציאתם לתעסוקה המבצעית עברו החיילים אימון הכשרה על-פי פקודות הצבא. כל החיילים שנשלחו לתעסוקה נמצאו כשירים מכל הבחינות לעמוד במשימה שיועדו לה.

4. בשל אופי המשימה ונתוני החיילים שזומנו, אכן שוחררו חיילים רבים עוד טרם התעסוקה מסיבות רפואיות ואחרות. אין להתפלא שחלק גדול מהמוזמנים לא נמצאו כשירים ושוחררו. לבסוף שירתו רק אלו שאותרו כמתאימים לסוג המשימה מכל הבחינות.

יש לראות בזימונם ביטוי לרצון למצות כל דרך אפשרית, על מנת להביא כמה שיותר אנשי מילואים לשירות ולתרומה משמעותית, ועם זאת לא להטיל משימות על אנשי מילואים שלא יכולים לעמוד בהן ושיסכנו את אלה שהם אמורים לאבטח.

עדיפות לנכי צה"ל במרכזי משרד הביטחון

חבר הכנסת ס' שלום שאל את שר הביטחון ביום ב' בכסליו התשנ"ז (13 בנובמבר 1996):

נכי צה"ל זוכים להעדפה במכרזים של משרד הביטחון למכירת כלי רכב. נודע לי כי במכרזים של מכירת דירות של משרד הביטחון אין העדפה לנכי צה"ל.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. מדוע לא זוכים נכי צה"ל להעדפה במכרזים של מכירת דירות?

3. מה הן ההעדפות שזוכים להן הנכים במכרזי משרד הביטחון?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. משרד הביטחון פועל על-פי תקנות חובת המכרזים (התקשרויות מערכת הביטחון), התשנ"ג–1993. בתקנות אלה נקבעו כמה פטורים הנוגעים להתקשרויות עם זכאי אגף השיקום במשרד הביטחון, וביניהם פטור לגבי עסקה למכירת כלי רכב של מערכת הביטחון לזכאי אגף השיקום ופטור

לגבי עסקה להעברת זכות בעלות או חכירה בדירות שברשות משרד הביטחון לזכאי אגף השיקום המתגוררים באותן דירות.

מכך עולה כי נושא מתן פטור ממכרז לנכי צה"ל במכירת דירות משרד הביטחון איננו אפשרי על-פי תקנות חובת המכרזים הנ"ל. כנגד זה, נושא מתן הלוואות ומענקים לנכי צה"ל המבקשים לרכוש דירה לשיכוןם והזכאים לכך, מוסדר בהוראות הפנימיות של אגף השיקום.

חוב המדינה לחיל האוויר בגין כיבוי שרפות בעזרת מסוקים

חבר הכנסת רן כהן שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בכסליו התשנ"ז (4 בדצמבר 1996):

על-פי הידוע לי, חייבת המדינה כ-20 מיליון ש"ח לחיל האוויר בגין עלות ההוצאות על כיבוי אש בעזרת מסוקי חיל האוויר.

רצוני לשאול:

1. מה הוא הנתון המדויק של החוב?

2. מה יעשה משרד הביטחון בנדון?

3. האם יהיה הסדר כספי לכיבוי שרפות בעתיד?

שר הביטחון י' מרדכי:

1. השאילתא מתייחסת לעלויות בגין הפעלת חיל האוויר לכיבוי שרפות ברחבי המדינה. לכן, הנתונים של מכובדי, חבר הכנסת רן כהן, הם נכונים. העלות הכספית לחיל האוויר היא 20.3 מיליון ש"ח.

2-3. נושא כיסוי העלויות, גם בעבר וגם היום, נמצא בבחינה בין המשרדים הנוגעים בדבר, ועדיין אין סיכומים חד-משמעיים בנושא. גם בעבר, פעמים רבות כשעלה הנושא בפורום מטכ"ל ובפורומים אחרים, היו פניות למשרדי הפנים, האוצר והמשרד לביטחון פנים. אבל נכון להיום הדיונים טרם נשאו פרי. אנחנו ממשיכים להתדיין ולתבוע השתתפות לפחות בחלק מהעלויות.

עם זאת, אתה יודע בדיוק כמוני, כי חיל האוויר, כמו כל צה"ל, הוא מכשיר של מערכת לאומית בידי הגורמים השונים במדינה, וכשיש אירוע מהסוג הזה, מובן שאנחנו לא שואלים איפה המקור הכספי לצורך, חלילה, פינוי נפגעים, או לצורך משימות לאומיות, כדוגמת האירוע הקטלני שהיה, כשהפעלנו את חיל האוויר כולו כדי לאתר את בחורינו שנספו באסון המטוס. כך גם בכיבוי אש. כל פעם שיהיה

צורך – קודם כול מפעילים. אחר כך מגישים קבלות ובקשות. נכון להיום, לצערי הרב, טרם נענינו, והדיונים נמשכים.

הי"ר ב' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת כהן.

רן כהן (מרצ):

אדוני השר, תודה על התשובה. סכום של למעלה מ-20 מיליון שקל חוב ליחידות המסוקים, זהו סכום גבוה מאוד. שאלתי היא: האם העובדה שסכום כל כך כבד עומד כחוב פוגעת קודם כול באימונים של היחידות הללו, או האם שעות האימונים נגזלות על-ידי השרפות?

הדבר השני – האם אתם מחפשים פתרון עתידי על מנת שיהיה כיסוי לכל פעולה כזאת של חיל האוויר, שברור לגמרי שהיא הכרחית, כפי שאמרת? מדובר על כך שיהיה פתרון מיידי; כמו שאוטומטית חיל האוויר הולך לכבות את השרפות, כפי שקרה בקריית-ענבים, במוצא, בשורש ובמקומות אחרים, שיהיה גם כיסוי ושהמדינה תיתן לאותן פעולות שחיל האוויר מבצע.

שר הביטחון י' מרדכי:

יש לשאלתך כמה פנים. האם זה פוגע באימונים? – יש סך הכול יכולת לייצר כך וכך שעות מסוקים, וכאשר הן מופנות, ברבעון מסוים, לצרכים מיידיים, הן ודאי פוגעות באימונים, כי לא נפגע בתחום המבצעי. פגיעה ישירה ודאי שיש, והפגיעה השנייה היא, כמובן, פערי תקציב שנוצרים בתקציב הביטחון, וזה לא בדיוק נופל על יחידת המסוקים המסוימת, זה נופל על חיל האוויר, בהתחשבות בין חיל האוויר למערכת התקציבית של צה"ל במשרד הביטחון. אבל העלות היא עלות והפער הוא פער.

יש מגוון של הצעות, שלצערי הרב, עדיין לא זכו להתייחסות מספקת מצד הגורמים שצריכים לטפל בעניין, החל מרכישת מטוסים ייעודיים, אמצעים ייעודיים למערכת כיבוי אש במדינה, עד יצירת קופה, קרן או איזה מקור תקציבי, שמי שמזמין ומפעיל הוא גם זה שתהיה לו יכולת לשלם אחר כך.

יש אלטרנטיבות רבות. אפשר אפילו במשולב או במשותף לרכוש מטוסים ומסוקים, הם יכולים להיות דו-תכליתיים, ומשיופעלו, הגורם שמזמין יצטרך לשאת בנטל או להפעיל את חלקו באותו מטוס או מסוק שנמצא ברשות הצבא. יש, למשל, מטוסים משולבים של חיל הים שחיל האוויר מפעיל אותם.

לצערי הרב, עדיין אין לי תוצאות חיוביות. אנחנו נמשיך לטפל בנושא, כמובן, עם המשרדים הרלוונטיים.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה. שאילתא מס' 294 של חברת הכנסת נעמי חזן. אני מנועה, בתור יושבת-ראש, מלשאול שאלה נוספת, לפי דעתי על-פי נוהג תקין, אבל אודה על התשובה מעל במת הכנסת.

רן כהן (מרצ):

כבר קרה שיושב-ראש שאלו שאילתא שלא היתה שלהם.

היו"ר נ' חזן:

נכון, אני ערה לעובדה הזאת, ואני עדיין חושבת שמי שיושב בראש עדיף שלא ישאל שאלה נוספת. אבל הוא בהחלט זכאי לקבל את התשובה. תודה.

שר הביטחון י' מרדכי:

גברתי, אני אשמח מאוד לענות לך, וגם אם תרצי לשאול שאלה נוספת – גם עליה אשמח לענות. אם זה לא מקובל מעל הדוכן, אני אשמח, אחר כך, לשמוע את שאלתך, גם כאשר תרדי מהדוכן.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה.

אישורי כניסה לישראל לאנשי אקדמיה פלשתינים

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הביטחון ביום ב' בכסליו התשנ"ז (13 בנובמבר 1996):

זה שנים אנשי אקדמיה ישראלים ופלשתינים מעורבים במחקרים משותפים הנוגעים לבחינה של היבטים שונים של היחסים בין שני העמים. בעקבות הפיגועים והטלת הסגר, לא ניתנים אישורי כניסה לחוקרים הפלשתינים, למעט אישורים חד-פעמיים, דבר הפוגע במחקר המשותף.

רצוני לשאול:

1. מדוע אין מנפיקים אישורי כניסה לישראל לחוקרים, כפי שמאשרים כניסה לפועלים?

2. מדוע אין מעניקים אישורי כניסה קבועים לחוקרים מעטים אלה?

3. מה יעשה על מנת ליעל את מתן האישורים לאוכלוסייה זו?

שר הביטחון י' מרדכי:

1. כל פנייה של חוקרים לצורך כניסה לישראל לצורכי מחקר ולצרכים אחרים נענית בחיוב בנוהל של יציאת גורמים חריגים מסיבות שונות לישראל. אכן, במצבי סגר מוחלט קיים קושי ביציאתם, כמו לגבי כל הסקטורים האחרים.

2. בדרך כלל ניתנים אישורים למשך שלושה חודשים, ובתום שלושה חודשים מחייבים חידוש – היתר אחר.

3. נעשה הכול כדי ליעל מתן אישורים לכל הגורמים הפונים בבקשת סיוע, ובוודאי גם לאוכלוסיית החוקרים, שאין לנו עניין להגביל את יציאתם לישראל לצורכי מחקר.

כיוון שבמצבי סגר העומס הוא רב, לצערי, טבעי שיש תקלות. המערכת עושה כמיטב יכולתה למנוע קשיים כאלה, והיא תמשיך לפעול כך.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך. את שאלתי הנוספת אשאל עוד מעט.

עיכוב שחרורן של שתי אסירות פלשתיניות

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בכסליו התשנ"ז (4 בדצמבר 1996):

נשיא המדינה חתם זה כבר על כתב חנינה לכמה אסירות פלשתיניות, שעל-פי הסכם אוסלו התחייבה ישראל לחון אותן.

נודע לי, כי שחרורן מתעכב בגין העדר נכונותו של אלוף פיקוד המרכז לחתום על כתב שחרור של שתי אסירות נוספות.

רצוני לשאול:

מדוע לא חותם אלוף פיקוד המרכז על שחרור שתי האסירות האמורות?

שר הביטחון י' מרדכי:

גברתי היושבת-ראש, מכובדי חבר הכנסת מחאמיד, נושא האסירות הפלשתיניות, מידעתי ועיסוקי בעניין, נמצא בהתדיינות בין הרשות הפלשתינית לבין הגורמים שמנהלים משא-ומתן עם הרשות הפלשתינית, ואני משוכנע שכאשר תהיה פגישה – ואני מעריך שתהיה פגישה כזאת בין ראש הממשלה לבין יושב-ראש הרשות הפלשתינית – זה אחד הנושאים שיועלו בפגישה, ומן הסתם תינתנה תשובות קונקרטיים לסוגיה הזאת.

כל הגורמים יודעים שזה אחד הנושאים שעומדים על סדר-היום בשלבי ההתדיינות וההתייחסות בין הרשות הפלשתינית ובין מדינת ישראל. אני גם מודע לרגישות, כי מדובר באסירות, וביקשתי משירות בתי-הסוהר וגורמים אחרים לעשות הכול כדי שכבודן וזכויותיהן יישמרו בין כותלי בית-הכלא. יש קטגוריות שונות של אסירות בתוך הקבוצה הזאת. אינני רוצה להיכנס לפירוט; אתה ודאי יודע מי, באיזה דרגה היא עומדת. ואני רוצה לציין בפניך שיש אסירות שהסכמנו לשחררן והן סירבו להשתחרר עד אשר תשוחררנה כולן. את זה אני אומר לך אחרי בחינות ובדיקות שלי פעמים מספר לפני השאילתא הזאת. תיטיב לעשות אם תשכנע את אלה שהותר שחרורן כי תשתחררנה. לגבי האחרות – כשיידון עניין בפורום הכי בכיר, אז ודאי ייקבע איך לנהוג.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת מחאמיד שאלה נוספת, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני מודה לך על התשובה. אני בטוח שאתה האישיות הבכירה ביותר לא רק בנושא הזה אלא גם בנושאים אחרים, ובכלל זה הנושא הזה. לפי מיטב ידיעתי, שתי האסירות, נשיא המדינה חנן אותן מזמן, כשהוא היה במצרים. נשארו שתי אסירות שהחנינה יכולה להינתן להן או על-ידך או על-ידי מפקד צבאי כלשהו. אנחנו גם יודעים, אני ואתה, שנחתם הסכם שעל-פיו הן היו צריכות להשתחרר, כולן, ללא יוצא מן הכלל.

אדוני השר, אני בטוח שאתה כן יכול להורות על שחרורן, ואם תשוחררנה השתיים – ה-28 כולן תעזובנה את בית-הכלא, ואז בכלל נגמור עם הפרשה הזאת. תודה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אינני חושב שצריך לקשור בין כל האסירות. אני חושב שהתעקשותן של האסירות כי הן תשחררנה כולן יחדיו איננה נכונה ואיננה עניינית. משנפסק, נקבע והוחתם כחוק שחרורן, מן הדין כי הן תשחררנה אל מחוץ לכלא ותהיינה חופשיות.

אשר לאחרות – ציינתי, אני מקווה שבזמן הקרוב תהיה פגישה כזאת. ודאי וודאי שזה יהיה אחד הנושאים שיועלו, זה גם נושא שהועלה בפגישתי עם היושב-ראש כנושא כואב וכנושא שיש לו נגיעה לא רק בהיבט שבין אסיר למערכת המשפטית והחוקית במדינה אלא גם למערכת שכבוד האדם וכבוד האשה חשובים בעיניה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לשר הביטחון יצחק מרדכי.

אדוני שר הביטחון, השאלות הסתיימו, יש שאלתא בעל-פה ועל כן, אם תסכים לחזור למקומך, אפשר יהיה גם לשאול את השאלתא בעל-פה. תודה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר נ' חזן:

השאלתא בעל-פה נקבעה בהסכמה בעיתוי הזה של שאלות ושאלות לשר הביטחון. זה רשום בסדר-היום של הכנסת – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר נ' חזן:

אני מודה על השאלה, חבר הכנסת מחאמיד, ומדי פעם אני שואלת את עצמי אותה שאלה. זה הנוהג בכנסת. אם ברצונך לשנות, אנא, פנה. למיטב ידיעתי, אתה חבר בוועדת הכנסת.

שאלות בעל-פה

היו"ר נ' חזן:

אני מזמינה את חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי להגיש שאלתא בעל פה מס' 59 לשר הביטחון, בנושא: מדיניות איזון בין המגזרים בחברה הישראלית בקרב הקצונה בצה"ל. אדוני.

מדיניות איזון בין המגזרים בחברה הישראלית בקרב הקצונה בצה"ל

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

תודה רבה. אדוני שר הביטחון – – –

היו"ר נ' חזן:

שר הביטחון נתן, כנראה, את התשובה לפרוטוקול, ועל כן ניתן לו דקה – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אחכה בסבלנות.

היו"ר נ' חזן:

גם הוא צריך להתרגל לנוהל של תשובה. שר הביטחון כל כולו קשוב, ערוך ומוכן לשאלתא שלך.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני שר הביטחון, בריאיון לעיתון "הארץ" התבטא ראש אכ"א על הגבלת אחוז חובשי הכיפות בקרב הקצונה בצה"ל.

רצוני לשאול:

1. האם קיימת מדיניות בצה"ל לדאוג לאיזון בסגל הקצונה בין הסקטורים השונים בחברה הישראלית?

2. אם כן – מה היא ההצדקה למדיניות זו?

3. מאחר שאני מאמין שלא, ואין הצדקה, כיצד יובטח כי לא תתבצע מדיניות מושווית כזאת ביחידות צה"ל?

הי"ר ב' חזן:

תודה. אדוני שר הביטחון.

שר הביטחון י' מרדכי:

גברתי היושבת-ראש, אדוני חבר הכנסת אלכס לובוצקי, ראשית, אני רוצה לצטט מתשובה שביקשתי מראש אכ"א. אני פגשתי אותו ביום שהדברים התפרסמו בתקשורת, ובאותו יום, באותו מעמד, ביקשתי את תשובתו. הוא נתן לי אותה בעל-פה ולאחר מכן גם בכתב.

אני מצטט: "אני מבקש להבהיר בצורה ברורה, שאנו אוהבים כל חובש כיפה לפחות כמו כל אחד אחר. כל מי שרוצה להיות קצין, מתאים לכך ומומלץ על-ידי מפקדיו, לא עובר מבחן חובש כיפה או לא. כל כוונתי היתה שרמת המוטיבציה של חובשי הכיפה גבוהה. לא נדרש לרכז שם מאמץ. באמירתי שנחפש מתאימים בקרב החילונים התכוונתי שלשם ירוכז מאמץ הטיפול בסוגיית המוטיבציה ושם היא גם בולטת. חבל שגורמים שונים קראו את דברי כאילו בכוונתי להצר ולהטיל 'מכסות' על קצונה חובשת כיפה. לא כך הדבר".

אני מוסיף את תשובת הצבא: אין בצבא, לא היתה ואנו מניחים שגם לא תהיה בעתיד, כל מדיניות המכוונת שיבוץ של חיילים או קצינים בהתאם להשקפת עולמם הפרטית הדתית או האחרת.

אני רוצה להוסיף לך בשמי, שיש לי הערכה רבה לתלמידים ולחיילים ולמפקדים חובשי כיפות. פעמים רבות ציינתי, כי תלמידי ישיבות ההסדר ניחנים ברמת מוטיבציה גבוהה, ברמת משמעת גבוהה, ולשמחתי הרבה, אחרי מאמצים שבעבר לקחתי בהם חלק, אחוזים גדולים מהם הולכים לתפקידי פיקוד, ולשמחתי, חלקם גם נשארים בצבא הקבע. הם כמו כל בנינו המשרתים בצה"ל, חדורי מוטיבציה, ראויים להערכה ולהוקרה. לא היה ולא יהיה לעולם בכל מה שקשור בי אפליה כלשהי בתחום מיצוי מיטב ומירב האנשים העומדים לרשותנו להגנת העם והמדינה.

באמצעותך אני רוצה להעביר את הערכתי והוקרתי לכלל קציני צה"ל ולהדגיש, אם מישו היה אמור להיפגע בצורה ישירה או עקיפה, גם הערכה מיוחדת לקצונה המשרתת בצה"ל, זו עם הכיפה, שברוב רובם של המקרים היא גם מקור גאווה לישיבות ולכולנו.

הי"ר נ' חזן:

אני מאוד מודה לשר הביטחון על תשובתו. חבר הכנסת לובוצקי, יש לך שאלה נוספת, בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

כן, אולי כהערה. ראשית, אני באמת מודה לשר הביטחון. אני מוכרח לומר שלא חשבתי לרגע שיש מדיניות כזאת. אני לפעמים פרנואיד, אבל לא עד כדי כך. היה חשוב – ושאלתי את השאלה מתוך תקווה – שאדוני יאמר את הדברים כפי שהוא אמר אותם.

עם זאת, אני רוצה בכל אופן להצביע על דבר שייתכן שקיים כבעיה, וגם אם הוא לא קיים, העובדה שיש אנשים שחושבים שהוא קיים, אולי היא בעיה. כמו הסיפור המפורסם על אותו ראש ישיבה שקרא לתלמיד בישיבה ואמר לו: שמעתי שאתה מתעסק עם נשים. אמר לו הבחור: אדוני ראש הישיבה חושד בי שזה נכון? הוא אמר לו: חס וחלילה, לרגע לא חשבתי, אבל עצם העובדה ששמעתי על בחור ישיבה כאלה דברים, זה כבר נורא ואיום.

לפעמים בקרב הציבור הדתי יש תחושה כזאת, ונשמעים סיפורים על בחורים שהולכים למבחנים ליחידות מובחרות ומורידים את הכיפה. אני משוכנע שזה לא נכון. אני משוכנע שאין אפליה, אבל אני חושב שמן הראוי שהדבר הזה יובהר בכל דרגי הפיקוד ויאמר שוב ושוב. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת נסים דהן, אני מבינה שגם לך יש שאלה נוספת בעניין זה.

נסים דהן (ש"ס):

תודה רבה, גברתי היושבת-ראש. אדוני השר, התשובה ששמענו כאן התייחסה אולי לשאלה של המגזר הדתי לעומת המגזר הלא-דתי. אבל מתוך ידיעה אישית, מתוך ניסיון, אני יודע שבצבא יש עדיפות לבני הקיבוצים על פני העירוניים. אני יודע שבחור דתי עם כיפה שולחים אותו דבר ראשון בבקו"ם לתפקידי כשרות כאלה ואחרים, גם אם הוא מבקש להיות בתפקידי שדה. הדברים האלה פחות או יותר ידועים. האם גם בנקודה הזאת אדוני חושב שצריך להפסיק את ההכוונה של בני הקיבוצים ובני המושבים מול העירוניים או של הדתיים מול הלא-דתיים?

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה. אדוני שר הביטחון.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני חושב שכתופעה הדבר לא קיים במערכת. אינני יכול להגיד שבאיזו יחידה או באיזה מקום מישהו, מתוך איזה מניעים שאינם נראים לעין, לא נהג כך, שלא יכול להיות כדבר הזה. אבל אני רוצה לומר לך, שצה"ל משבץ את האנשים על-פי הצרכים של הצבא ללא הבחנה אם הוא עירוני, אם הוא בן קיבוץ, בן מושב, אם הוא בוגר בית-ספר כזה או אחר, אם הוא בוגר ישיבה או בית-ספר תיכון דתי.

עם זאת, יש לצבא צרכים. בין הצרכים יש גם תחומים שדורשים ידע ובקיאיות בתחומי הדת. ואני בטוח שגם אתה, אדוני, היית רוצה שעל תחומים דתיים, שמחייבים את ביצוע פקודות הצבא, יופקדו אנשים שמבינים בכך וחונכו לכך. זה לא יהיה נכון להפקיד, למשל, גברתי, מש"ק דת אחד שלא גדל על הדברים האלה, לא התחנך עליהם ולא יודע אותם, ולעומת זאת לקחת מישהו שיכול לעשות את זה ולשלוח אותו לתפקיד אחר.

לכן השיבוץ נעשה על בסיס הצרכים של הצבא בהתאם לכישורים ולהתאמות של האנשים, ללא קשר מאיזה מקום הם בארץ, ובוודאי ובוודאי לא כאפליה או כפגיעה במישהו שבא מהתחום הדתי.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לך. תם פרק השאילתות.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמול נוסף לחיילי מילואים), התשנ"ז-1996

(מאת חבר הכנסת א' זנדברג)

הי"ר נ' חזן:

אנחנו עוברים לסעיף הבא על סדר-היום – הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמול נוסף לחיילי מילואים), התשנ"ז-1996 – הצעת חוק פ/527, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. הנמקה מהמקום.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר הביטחון, רבותי חברי הכנסת, מטרת הצעת החוק היא לקבוע תגמול נוסף בשיעור של 100 ש"ח על כל יום שירות מילואים מעבר ליום ה-35. אני אסביר.

הנתונים שהתפרסמו לאחרונה אמרו, שחייל מילואים משרת בממוצע עשרה ימים בשנה, אולם חלוקת הנטל אינה שוויונית, ויש חיילים שלא משרתים כלל שירות מילואים ויש כאלה המשרתים למעלה מ-30, 40 ואף 50 ימי שירות מילואים בשנה.

עוד פורסם, שצה"ל שוקל החלטות מטעמים הגיוניים, לא רק שיקולים ביטחוניים אלא גם שיקולים כלכליים.

אני מבקש להציע את הצעת החוק הזאת, אשר אם תתקבל, תיצור מצד אחד תמריץ לחלק את הנטל באופן שווה בין אנשי מילואים, אחרת ההוצאה הכספית לצה"ל תהיה גדולה יותר; ומנגד – אלה שימשיכו לשאת בנטל באופן בוטה, גורף ועיקרי, יזכו לפיצוי נוסף, הולם לפי נסיבות העניין.

היו"ר ב' חזן:

תודה. אדוני שר הביטחון.

שר הביטחון י' מרדכי:

גברתי היושבת-ראש, אדוני חבר הכנסת, הנושא נבדק ואני מאוד ממליץ שהנושא יועבר לוועדת החוץ והביטחון. גברתי, כפי שאת יודעת, הבעיה העיקרית היא בעיה תקציבית. אני רוצה לתת שכר מלא ואף יותר מכך לאלה שמשרתים במילואים; ודאי ביחס לאלה שאינם משרתים. אבל אנחנו חייבים לראות את הצרכים הכוללים של המערכת הביטחונית, ובהתאם לכך נפסוק את שכרם.

אנחנו רוצים גם להגדיל את תקציבם של החיילים בשירות סדיר, שאנחנו נותנים להם דמי כיס תמורת שירות שאין דוגמתו במקומות שנדרשים לביטחון המדינה. לכן אני מבקש שהצעת החוק תועבר לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ב' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. הצעת חוק הביטוח הלאומי – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ביקשתי להסיר.

היו"ר נ' חזן:

אני לא קיבלתי בקשה להסיר, אדוני. אני מזמינה את חבר הכנסת טלב אלסאנע, המתנגד להצעה. במסגרת חמש דקות, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, אני חייב לומר לשר הביטחון שאני מעריך ומוקיר את הגישה ואת האמינות שאתה משדר ומקרין במהלך התשובות שאתה נותן, ואני רוצה להתייחס להצעת החוק, ובקשר לזה אני רוצה לומר, שהתגמול האמיתי של החיילים הוא לאפשר – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

שייתנו לערבים.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת גדעון עזרא, אנא.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר נ' חזן:

זכותו של חבר כנסת להתנגד להצעת חוק במסגרת חמש דקות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

התגמול האמיתי של החיילים הוא לא בקצבה נוספת, עוד שקלים פה או שקלים שם. התגמול האמיתי הוא לדאוג לכך שיחזרו למשפחות שלהם ולילדים שלהם בריאים ושלמים. וכיצד ניתן להגיע למצב הזה? ניתן להגיע על-ידי הקטנת העילות והסיכונים של מלחמות, עימותים ושפיכות דמים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני לא מבין, חבר הכנסת גדעון עזרא, יש לך מתכון קבוע להפריע כשאתה משמיע מלים לא ברורות, ללא מסר, והן רק סתם הפרעה לשמה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתה עושה יותר טוב?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

או חבר הכנסת בויס. אני רוצה לומר לך — — —

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אנא, ביקשת להסיר. תנמק את דבריך. תרשה לי בתור יושבת-ראש לנהל את הישיבה. אני מודה לך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אין לי טענות לניהול. אני סומך עלייך.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

למה אתה לא מציע שיפסיקו את הטרור?

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת מודי זנדברג, אנא ממך.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני מבקש לאפשר לאיש הנגב לגמור לדבר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לומר שאי-אפשר שתמיד יפרוץ אחד מהימין. השמיעו לנו את התקליט השחוק הזה, שיפסיקו את הטרור, שלא יפסיקו את הטרור. הרי כולנו יודעים, שאלמלא המצב הלא-טוב שבו נתון האזור הזה, לא היה צורך במשא-ומתן, לא היה צורך לערב את ארצות-הברית ולהזעיק את דניס רוס לפני כן, והיום את מזכיר המדינה החדש, וכל העולם מסתכל מה יהיה במזרח התיכון.

לו היה המצב כל כך תקין, בוודאי לא היה כל העולם נותן את תשומת לבו למה שמתרחש באזור. יש בעיה אמיתית, יש סכסוך, והסיבה לסכסוך היא, שיש כאן עם שנתון במצב לא נורמלי, לא טבעי, נתון לכיבוש ולשלטון של עם אחר. כולנו יודעים שהמצב הזה לאורך כל ההיסטוריה – אנשים שנתונים לכיבוש, מתנגדים לו.

השאלה, איך מסיימים את המצב הזה על-ידי ניהול משא-ומתן רציונלי, כשצד אחד מכיר בזכותו של הצד השני.

בנימין אלון (מולדת):

— — — אולי תלמד מהם?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה שלא תפריע לי. כל הזמן אתה משמיע לנו את הססמאות שלך. תצא עם החברים שלך מחברון, וזאת תהיה התרומה הטובה ביותר לחיילי צה"ל, תאמין לי. אתם חיים בחברון, אתם לא תורמים לביטחון, ואתם מסכנים את ביטחונם של החיילים, וכל הזמן אתם משמיעים את הצעקה שלהם. אם היה אכפת לכם מחיילי צה"ל, הייתם הראשונים שמתכוונים לתמוך ותומכים בתהליך השלום ודואגים להקטין את הסיכונים לעימותים.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אלון, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הרי כולכם יודעים, שהרחבת ההתנחלויות היא שיוצרת את הסיכונים, את העילות לפיגועים, ומסכנת את חיילי צה"ל. אם כל כך אכפת לכם מהם, תדאגו לשלומם על-ידי הקטנת הסיכונים. הקמת התנחלויות חדשות והפקעת אדמות מגבירות את הסיכונים לשני הכיוונים.

לכן, אם אתם מגלים טיפת אחריות – לא סתם להוסיף להם עוד שקל כאן, עוד תקציב פה, אלא לשמור על חייהם כדי שיחיו כמוך, חבר הכנסת זנדברג, וכמוך, חבר הכנסת גדעון עזרא, אז הייתם דואגים לקדם את תהליך השלום, להתנגד לעיבוי ההתנחלויות, להתנגד להרחבת ההתנחלויות ולהגיד: כבוד שר הביטחון, אנחנו אתך באכיפת הסכם אוסלו, ביישום מה שנחתם ובהמשך המשא-ומתן עם השותף שלנו, שעושה בכל מאודו כדי לקדם את תהליך השלום, והוא מר יאסר ערפאת, נשיא מדינת פלשתיין.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת זנדברג, הצעת חוק הביטוח הלאומי. ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון תגמול נוסף לחיילי מילואים), התשנ"ז–1996, לדיון מוקדם בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

אם כן, אני קובעת, שברוב של 12 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים – הצעת החוק מועברת להכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

הצעה לסדר-היום

מרכזי הסיוע ההומניטרי בנצרת ובאום-אל-פחם

היו"ר נ' חזן:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת האשם מחאמיד, מרכזי הסיוע ההומניטרי בנצרת ובאום-אל-פחם, מס' 1045. אדוני, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, צווי סגירה הוצאו, אדוני היושב-ראש, על בסיס התקנות לשעת-חירום מ-1945 ובחתימת צמרת משרד הביטחון כנגד משרדי ועדת הסיוע ההומניטרי בנצרת ומשרד העמותה למען היתום והאסיר. אותם גורמים סגרו בעבר ובאותן טענות את משרדי ועדת הסיוע האסלאמית. יש טענות שונות ומשונות של סיוע לגורמים עוינים, אך ידוע שעמותות אלה פועלות על בסיס הומניטרי ומסייעות למשפחות פלשתיניות הסובלות ממצוקה כלכלית ומהסגר המוטל עליהן לאורך חודשים. עמותות אלה מסייעות לאסירים בקנטינה – טיפול רפואי, ספרים, מתנות בחגים.

בימים האחרונים סייעה ישראל לרואנדה, ואני מברך על כך. אני שואל, למה אי-אפשר להגיש סיוע לפלשתינים הנזקקים בשטחים, ליתומים באשר הם ולאסירים?

בישראל אדם עצור או אסיר מקבל סיוע ממשרד העבודה והרווחה, מהביטוח הלאומי; דואגים לו. למה כאן זה אסור? מה ההיגיון? אם יש אווירה, כפי שאמרו, שהסיוע ניתן לגורמים עוינים, הרי הכסף הוא בכלל שחור, מדוע דרושים צווים צבאיים לפי תקנות לשעת-חירום?

אקט זה בוודאי איננו דמוקרטי ואין זו הדרך לטפל בעניינים כאלה. אם יש משהו שאינו חוקי, אנחנו יודעים שיש דין ויש דיין, יש בתי-משפט, אך לא יעלה על הדעת שדברים נעשים באופן שרירותי. די משתמשים בשיטה הזו בשטחים הכבושים. האם גם כאן צריך להשתמש בשיטה הזו כלפי אזרחים ישראלים?

סיוע לנזקקים, אדוני היושב-ראש, איננו מסכן את ביטחון המדינה. סיוע לילדים באשר הם איננו מהווה סכנה לאיש. אני מקווה שמשרד הביטחון ישכיל להבין שאין זו הדרך. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך חבר הכנסת האשם מחאמיד. אדוני שר הביטחון, בבקשה.

חברי הכנסת, היות שהדיונים עוד ארוכים לתוך הלילה, אני אקפיד על הזמן הקבוע, ואני מבקש מהחברים לשמור על מסגרת הזמן. בבקשה אדוני.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, תשובתי על הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת האשם מחאמיד.

ביום 28 בנובמבר 1996 חתם אלוף פיקוד העורף על צו סגירת מקום מתוקף סמכותו לפי תקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945, נגד העמותה למען היתום והאסיר – אום-אל-פחם. בו ביום חתם אלוף פיקוד צפון על צו סגירת מקום נגד ועדת הסיוע וההצלה האסלאמית.

ביום 5 בדצמבר 1996 חתום אלוף פיקוד צפון על סגירת מקום נגד ועדת הסיוע וההצלה ההומניטרית לתמיכה ביתומים ובנזקקים, שהיא למעשה גוף זהה לוועדת הסיוע וההצלה האסלאמית. בכל הצווים נקבע, כי לעת עתה ייסגרו משרדי העמותות למשך 45 ימים.

הנימוקים שעמדו בבסיס הצווים הם כדלקמן: 1. המשרדים משמשים את העמותות. אף שמטרותיהן המוצהרות הן פעילות למען סיוע לאסירים וליתומים, העמותות עוסקות בהעברת כספים לפעילים ביטחוניים ובעיקר לפעילי "חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" ולסיוע למשפחותיהם של פעילים כאלו, שנכלאו, שנהרגו או שגורשו.

2. העמותות מקבלות את כספן מקרנות בחוץ-לארץ, המזוהות עם ה"חמאס" והתומכות בפעילותו, והן חלק ממערכת המימון של ארגון ה"חמאס".

נימוקים אלה נבחנו בבית-המשפט העליון בעניינה של אחת העמותות וועדת הסיוע וההצלה האסלאמית ואושרו על-ידו. כאמור, עמותות ועדת ההצלה ההומניטרית היא זהה לוועדת ההצלה האסלאמית, ואילו העמותה למען היתום והאסיר עוסקת בפעילות זהה ומקבלת מימונה ממקורות זהים.

בית-המשפט העליון קבע, אדוני היושב-ראש, בדונו בעתירתה של ועדת הסיוע וההצלה האסלאמית נגד סגירתה והחרמת נכסיה בצווים, כי "הונחה תשתית מספקת – כנדרש במשפט המינהלי – כי העותרת עוסקת במתן סיוע מסיבי למשפחות של פעילי "חמאס" שביצעו או תכננו לבצע פיגועים חמורים, ונכלאו, נהרגו או גורשו, וכי מקור המימון העיקרי של העמותה מצוי בתרומות המגיעות מארגונים בחוץ-לארץ, שכולם מהווים חלק ממערכת המימון של ארגון ה"חמאס".

יצוין, כי שר הביטחון הוציא, מטעמים דומים, צו שבו הורה על החרמת רכושן של העמותות הנ"ל. אין בסיס לטענה כי הצווים האמורים הם פרי של נקמנות פוליטית. מדובר בנקיטת צעדים מינהליים הדרושים נגד גופים המסייעים לאויביה של המדינה.

לי אין ספק, לאחר בדיקות שעשיתי, כי תחת המסווה של גופים לסיוע הומניטרי מסתתרת מערכת שמסייעת בכסף ובתמיכה אחרת לארגוני ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי", שהם אלה שמובילים את האירועים והפיגועים כנגד אזרחי מדינת ישראל, כנגד הפעילות הצבאית ביהודה ושומרון וחבל-עזה ומקומות אחרים.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שזה נכון ומוצדק לנקוט את הצעדים שנקטנו, ולכך יש גם פסיקה של בית-המשפט העליון אשר קובע כי אכן אלה המטרות המוסוות של הארגונים הללו. אני מבקש, בשל כך, להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מציע להעביר את ההצעה לוועדה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר הביטחון, חברי הכנסת, תקנות שעת-חירום, 1945, הן תקנות שהשתמשו בהן בתקופת המנדט הבריטי, כדי לרדוף אפילו את העם היהודי. הן ידועות לשמצה, והגיע הזמן שממשלות ישראל בשנות האלפיים יפסיקו את השימוש בתקנות האלה, שלא נחקקו על-ידי מדינת ישראל אלא על-ידי המנדט הבריטי. זה דבר אחד.

דבר שני, כבוד שר הביטחון: יש כ-6,000 ילדים שמקבלים את הסיוע על-ידי הוועד הזה. ייתכן שפה ושם יש אנשים שאולי יכללו בקטגוריות שהזכרת בדברך, אבל במקום לנקוט עונש גורף כלפי כל אותם ילדים, שיכול להיות שהם זכאים, צריך לעשות את הבדיקה היסודית ולא להעניש ילדים יתומים שזה מקור ההכנסה האחד והיחיד שלהם.

הייתי מבקש לקיים דיון עם נציגי ועד ההצלה על מנת לברר במה מדובר ולאפשר המשך הסיוע לאותן משפחות הזכאיות לסיוע.

היו"ר ד' טל:

תודה, ולכן אתה מבקש להעביר את זה לוועדה, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אתה מסכים להעברת הנושא לוועדה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כן.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על שתי הצעות: האחת – להעביר את הנושא לוועדה, השנייה – להסיר את הנושא מסדר-היום. מי שהוא בעד העברת הנושא לוועדה, יצביע בעד; מי שהוא בעד הסרת הנושא, כהצעתו של שר הביטחון, יצביע נגד.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 2

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נמנעים – 1

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, בעד העברה לוועדה – 2, נגד – 7, יש נמנע אחד. ההצעה הוסרה מסדר-היום.

הצעה לסדר-היום

מותו הטראגי של חייל צה"ל מכלבת

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, הצעה מס' 1140, של חבר הכנסת אפי אושעיה: מותו הטראגי של חייל צה"ל מכלבת. בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מכובדי השר, חברי הכנסת, לפני ארבעה ימים נפטר, לאחר ייסורים קשים, סמל ראשון רפי טל, מנתניה, זיכרוננו לברכה. רפי נפטר ממחלת הכלבת. הוא ננשך לפני כחודשיים, ב-6 באוקטובר, על-ידי חיה שלא זיהה, כפי הנראה חולדה, עת ישן בבסיס שלו ברמת-הגולן. זו טרגדיה נוראה, זו טרגדיה אשר תלווה את משפחתו של רפי, שאותה ניחמתי ביום ראשון האחרון בערב, טרגדיה שתלווה אותם כל חייהם.

רפי היה בן 21 במותו. הוא התגייס לצה"ל, לצנחנים, לפני שנה וארבעה חודשים, ולמשפחתו לא תהיה נחמה לעולם, כי את הטרגדיה הזו ניתן היה למנוע.

השתלשלות עניינים מוזרה ורשלנית הביאה למותו הטראגי. טרגדיה של טעויות.

ביום שבו נושך סמל ראשון רפי טל, זיכרוננו לברכה, הוא נשלח לחדר המיון של בית-החולים "זיו" בצפת, שם טופל ראשונית והופנה ללשכת הבריאות המחוזית בעכו בלי ליווי של רופא צבאי, בלי ליווי של חבר מיחידתו. הוא היה בערב בבית, ולמחרת נסע לרופא המחוזי בעכו. הרופא המחוזי שלח אותו הביתה, ואמר לו, שאין לו מה לעשות, לאחר שרפי קיבל טיפול ראשוני לפני כן בבית-החולים "זיו" שבצפת.

לאחר חמישה שבועות, כשראה הרופא המחוזי או אחד הרופאים בלשכה המחוזית את רפי, התחילו להתגלות אצל רפי סימנים ראשונים של המחלה הקטלנית. רפי פונה אז מהבסיס הצבאי למרכז רפואי גולן. במשך חמשת השבועות תפקד רפי כרגיל בבסיסו, שם הוא טופל ונשלח למנוחה בביתו בלי שאובחנה אצלו המחלה. רק כשחזרו הסימנים, פינו אותו הוריו למרכז הרפואי "הלל יפה" בחדרה, וב"הלל יפה" בחדרה התגלתה המחלה הנוראה דווקא על-ידי וטרינר מנתניה.

אדוני היושב-ראש, הטרגדיה הנוראה הזאת יכולה היתה להימנע. היא היתה יכולה להימנע, לו נתן הרופא המחוזי הנחיה לחסן את רפי כנגד מחלת הכלבת. הייתי רוצה מאוד שיהיה פה שר הבריאות וייתן תשובות, אבל הפנו את הנושא הזה לשר הביטחון. לפי מה שבדקתי, המערכת הצבאית עשתה כמיטב יכולתה. לשכת הבריאות המחוזית בעכו קיבלה החלטה שגויה.

אדוני השר, לפי מה שסיפרו לי, בחברון, בבית-רומנו, לפני כשבועיים ננשכו שני חיילים על-ידי חולדות, והרופאים הצבאיים החליטו לחסן אותם כנגד כלבת. לו היו היו הרופאים הצבאיים מחליטים גם במקרה הזה את ההחלטה הזאת, רפי היה אתנו בחיים.

אני מבקש משר הבריאות להסיק את המסקנות. אני מנצל את ההזדמנות לקרוא לממשלה ולמשרד החקלאות: יש עכשיו ניסיון לטיפול אוראלי באמצעות פיתיונות שמניחים לכלבים, לחולדות וכך הלאה, לחסן אותם כנגד כלבת, אבל יש בעיה של כסף. אני מבקש להקצות את הכסף לנושא.

אני מבקש, בשם הכנסת כולה, אדוני, לשלוח את תנחומינו הכנים למשפחה, להורים שושנה ואלי ולאחים דני, איציק ואיתן, שלא ידעו עוד צער. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. אדוני השר, בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אפי אושעיה, חברי חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה להביע צער עמוק, ואני רוצה להביע את תנחומי למשפחת רפי טל, זיכרוננו לברכה, חייל צה"ל שמת והובא לקבורה.

בצה"ל אירעו במהלך השנים מקרים מספר שבהם ננשכו חיילים בבסיסם על-ידי בעלי-חיים. רשות שמורות הטבע וגורמי משרד הבריאות נקראים לבסיסי צה"ל בעת הצורך על מנת ללכוד בעלי-חיים משוטטים או להשמידם ולעשות פעולות להדברת מזיקים. כמו כן, צה"ל נוקט פעילות הסברה דרך קבע. לאחרונה הוכרזה רמת-הגולן כשטח נגוע בכלבת כתוצאה מכך שמסתובבים שם בעלי-חיים שחלקם מסכנים חיי אדם.

לצערנו הרב, אכן רפי טל מצא את מותו כתוצאה מכך שננשך על-ידי חולדה. זהו מקרה ראשון זה עשרות שנים. הוא ננשך על-ידי חיה בלתי מזוהה וטופל בבתי-החולים "הלל יפה" ו"תל-השומר". מדיניות החיסונים הלאומית נקבעת, אדוני היושב-ראש, על-ידי משרד הבריאות, וצה"ל מקבל על עצמו מדיניות זו. לשכת הבריאות המחוזית החליטה שלא לחסן את החייל, בשל הממצא שהובא לכאורה, שהחייל ננשך על-ידי חיה קטנה, בסוגריים – כנראה חולדה.

יש לציין, כי למחלת הכלבת אין טיפול, למעט חיסון שצריך להינתן בסמוך לזמן הנשיכה. מקרה זה, אף כי הוא חריג, מראה כי אין די באמצעי הזהירות שננקטו עד כה. אי-לכך הוחלט, כי מעתה, בכל מקרה שיינשך חייל על-ידי בעל-חיים כלשהו, הוא יקבל באופן אוטומטי, טרם אבחון המחלה, טיפול כנגד כלבת. לכן, במקרה האחרון מילאו הרופאים את ההוראה, ואכן נתנו את החיסון.

יצוין, כי עקב המקרה הזמין חיל הרפואה מאות חיסונים כנגד כלבת, ובשלב הראשון חוסנו כל החיילים שהיו במגע עם החייל רפי טל, זיכרוננו לברכה, וחיילים אחרים שהיה חשש כי הם נפגעו על-ידי הכלבת.

אני חוזר ומביע את תנחומי למשפחת רפי טל. מי ייתן ולא ידעו עוד צער.

היו"ר ד' טל:

מה אדוני מציע?

שר הביטחון י' מרדכי:

אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אפי אושעיה, האם אתה מסתפק בתשובתו של השר?

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת פורז ביקש להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ד' טל:

אדוני ביקש לדון במליאה, כרגע מבקש השר להסתפק בהודעתו. האם אדוני מסתפק בהודעת השר, או שהוא עומד על דעתו לקיים דיון במליאה? אם אתה עומד על דעתך לדון במליאה, נעבור להצבעה. חבר הכנסת פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את הנושא לוועדה. השירותים הווטרינריים במשרד החקלאות מנהלים מחקר בקשר לחיסון אוראלי של בעלי-חיים. המטרה של המחקר היא לחסן שועלים, תנים, כלבים ואחרים שהם מעבירי מחלת הכלבת, על-ידי פיתיונות שיש בהם חיסון נגד כלבת. הדבר הזה יכול לפתור את הבעיה, כי מצד אחד הוא ימנע צורך להרוג בעלי-חיים במקרים שבהם מתגלה כלבת, ומצד שני הוא יחסן את בעלי-החיים.

אני מציע שהעניין כן יידון באחת מוועדות הכנסת, בגלל ההשלכות הרחבות שלו. הוועדה המתאימה, לדעתי, היא ועדת הכלכלה, שעוסקת בנושא השירותים הווטרינריים במשרד החקלאות. מחלת הכלבת היא עניין של השירותים הווטרינריים.

אפי אושעיה (העבודה):

לאור תשובת השר, אני מציע שהנושא יעבור לוועדת הכלכלה או לוועדת העבודה והרווחה, ובלבד ששר הבריאות יוזמן לדין בנושא זה.

היו"ר ד' טל:

רבותי, אנחנו נצביע על העברת הנושא לוועדת הכלכלה או על הסרתו. מי בעד העברת הנושא לוועדת הכלכלה ומי בעד הסרת הנושא מסדר-היום?

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

11 בעד העברת הנושא לוועדת הכלכלה, מתנגד אחד ונמנע אחד. הנושא יועבר לוועדת הכלכלה.

הצעות לסדר-היום

הפיגוע ליד בית-אל

היו"ר ד' טל:

הנושא הבא: הפיגוע ליד בית-אל; הצעות לסדר-היום מס' 1125, 1126, 1131, 1135, 1143, 1145, 1156, 1164, 1175 ו-1182. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. אחריו – חברי הכנסת אברהם הירשזון, טלב אלסאנע ורחבעם זאבי. רבותי, אני שוב מבקש להקפיד על מסגרת הזמן הנקוב.

שאול יהלום (מפד"ל):

הבוקר קמה משפחת צור מהשבעה – על רציחתם של האם איטה והבן אפרים, השם ייקום דמם. משפחה נפלאה, משפחה גיבורה. אני חושב שאני מבטא את עמדת הבית כולו, השולח לה תנחומים ועומד נפעם מול גבורתה וכואב מול האסון הנורא – איבוד אם ובן.

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הביטחון, השאלה שנשאלת היא, מה על הממשלה לעשות נוכח מה שקרה בשבוע שעבר. אומר בראשי פרקים, מחוסר זמן – משום שאנחנו תלויים בתקנון הכנסת – כמה נקודות.

הנקודה הראשונה היא עונש לרוצחים. אנחנו יודעים שהעונש של הרשות הפלשתינית אינו עונש. זהו עונש מדומה. הם אומרים שהם שופטים אותם ל-25 שנה, ולפי הניסיון של העבר אחרי זמן קצר הם משחררים את הרוצחים. הם תפסו את כל שלושת הרוצחים, הם נמצאים בריחו, הדברים ברורים. יש עוד 19 רוצחים דומים. מדינת ישראל הגישה בקשת הסגרה, אבל הם מצפצפים עלינו ועל בקשת ההסגרה שלנו. השאלה היא, אם מדינת ישראל תעמוד בגאווה ותגיד: אני לא ממשיכה במשא-ומתן, אני מפסיקה את ההתרפסות כלפי יאסר ערפאת, אני דורשת את ההסגרה. נוכח כל אמות המידה שקבע היועץ המשפטי לממשלה, זהו חלק מההסכם שמדינת ישראל יכולה ורשאית לעמוד עליו, והרשות הפלשתינית חייבת להיענות לבקשת ההסגרה. זאת הפרה ברורה של ההסכם, כי מדינת ישראל דרשה לפחות את 19 הרוצחים עד היום. והם אינם נענים. זו הפרה בוטה מצד רוצחי בני עמנו. השאלה היא, האם מדינת ישראל וממשלתה יעמדו בגאווה.

הנושא השני: התברר שכל הדיבורים על מרדף חם הם עורבא פרח. אין אפשרות לעשות מרדף חם; זה לא מעשי. השאלה היא, אם המדינה והממשלה יכריעו לגבי חברון בדקה ה-90, שמאחר שאין מרדף חם, אסונות כאלה יכולים להיות יום ולילה ביישוב היהודי בחברון, ולכן צריך למצוא פתרון אחר, אקוויוולנטי למרדף חם. אם הוא לא יהיה, אוי לנו. נתפלל שלא יקרה דבר, אבל אנחנו במו-ידינו יכולים להגיע למצב קשה מאוד כלפי היישוב היהודי ושמירת חייו.

הנושא השלישי והאחרון, אדוני היושב-ראש: אנחנו מדברים על תשובה ציונית הולמת. ידע כל מפגע, כל טרוריסט, בבואו לעשות טרור ולרצוח יהודי, כי הוא בונה יישובים יהודיים, הוא מרחיב אותם ובונה את ארץ-ישראל במקומות שהוא חושב, מבחינה סובייקטיבית, כי הם שייכים לו.

דליה איציק (העבודה):

עכשיו אתם בממשלה, למה אתם לא עושים זאת?

שאלו יהלום (מפד"ל):

אדוני שר הביטחון, אנחנו מצפים מהממשלה שתבצע את קווי היסוד שלה ואת מצעה. אנחנו נרעשים וכואבים כאשר מדובר על כך, שיום אחד הוחלט כך, ולאחר ישיבה של שר הביטחון ושר החוץ עם ראש הממשלה, הוחלט שלא. אנחנו נרעשים מכותרת ראשית ב"דיעות אחרונות" של היום, ששכונה יהודית בירושלים עומדת שלא להיבנות בגלל לחצים של שרים אלה ואחרים על שר הפנים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקש לסיים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני מסיים. אנחנו כואבים על כך, שהממשלה אינה מבצעת את מה שהיא הבטיחה לציבור ערב בחירתה.

אדוני היושב-ראש, אני מסיים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני קורא לך מכאן, אדוני שר הביטחון, לעשות בדיוק את הדברים שאדם שקול ורציני כמוך הבטיח ערב הבחירות – בכל הופעה שלך שאני הייתי עד לה ושמעתי אותה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

יש לכם מזל, שהוא שם. המזל שלכם, שהוא מציל אתכם.

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת דליה איציק, יש לי הרושם, שהפרגון שלך הוא הן לשר האוצר והן לשר הביטחון – – –

דליה איציק (העבודה):

מה לעשות?

היו"ר ד' טל:

– – – לכולם, לכל השרים כמעט בלי יוצא מן הכלל. לבד מראש הממשלה, כמדומני, פרגנת לכולם.

דליה איציק (העבודה):

מה לעשות? יש כמה שרים שאני מעריכה פה. זה קורה.

היו"ר ד' טל:

תופעה מאוד חיובית. חבר הכנסת הירשזון, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

רק שישנו את ראש הממשלה וזהו.

דליה איציק (העבודה):

כן.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני השר, חשבתי לעצמי, כיצד לפתוח את הדברים בנושא כאוב זה, וזה נושא כאוב על דעת הקואליציה והאופוזיציה, ולא מצאתי לכך דברים טובים וחזקים מדבריו של יואל צור.

הוא אמר בזמן ההלוויה: "איטה ואפרים, אני מבטיח לכם, נתגבר ונתחזק. איטה היקרה, אפרים החמוד, אתם עולים ברגעים אלה לגנזי מרומים, אחרי שבני בליעל עצרו אותנו בדרכנו למלא את מצוות הדלקת נרות חנוכה. ירו בנו אש תופת, וגדעו את חייכם ואת חיי המשפחה" – כך הספיד יואל צור את אשתו ואת בנו שנרצחו שלשום בפיגוע החבלני ונקברו אתמול בבית-אל. "אבל, אנחנו נתגבר", הבטיח להם יואל צור בקול יציב ושקט, "אנחנו אנשים חזקים. אני מרגיש כאדם שעלה על ספינה ששטה בלב ים סוער – אבל האור ברור והמטרה ברורה. לכם תושבי בית-אל ולכם כל המלווים – אנחנו נתגבר ונתחזק".

הוא אומר לראש הממשלה והשרים: "שאו עיניכם צפונה. הנה גבעה נהדרת ועליה מגדל מים. צריך לטעת שם 1,000 יחידות דיור – לא מחר, לא מחרתיים אלא היום. יאסר ערפאת הולך אותנו באף, והוא צריך לדעת שעל כל יהודי שייפגע יצמח יישוב יהודי בהיקפים גדולים".

אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, מאשימים את המתנחלים, את המתיישבים ביהודה ושומרון, שהם מטורפים. האם אלה דברי טירוף? אלה דברים של אדם, שבשעה הקשה ביותר מצא את הכוח, ואינני יודע מאין, לומר דברים שכולנו ראינו אותם חרוטים בלב לבה של הציונות. היכן הוא מצא כוחות כאלה? כיצד הוא יכול לומר את הדברים האלה? האם זה לא ממלא את כולנו גאווה?

והנה, בבית הזה, אנחנו שומעים כיצד עולים על המתיישבים ביהודה ושומרון, ללא שום חשבון, מהצד הזה של הבית, ותוקפים אותם השכם והערב על כל עדיפות לאומית זו או אחרת, על כל דבר ועל כל השקעה כספית שאנחנו מקבלים שם. אני רוצה לומר לצד הזה של הבית: למדו מי הם האנשים האלה, ונהגו בהתאם לכך.

היו"ר ד' טל:

תודה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

חצי דקה. אדוני השר, בגלל חוסר הזמן – אנחנו מצפים שממשלת ישראל בנושא הזה תנהג בנחישות, בהחלטיות, ותיתן תשובה ציונית הולמת על מעשים מסוג אלה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לחבר הכנסת אברהם הירשזון. חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד שר הביטחון, בתחילת דברי, אני רוצה לגנות את הפיגוע הנתעב שגרם למותם, רציחתם, של איטה ואפרים צור.

השאלה איננה למה זה קרה. לדעתי, השאלה היא: מה צריך לעשות על מנת שדברים כאלה לא יישנו ולא יחזרו? צריכים כולנו להיות ישרים וכנים עם עצמנו. הפיגועים האלה והדברים האלה היו וקרו עוד לפני תהליך השלום, ותהליך השלום בא למנוע אותם. אם היום יש כאלה, ששמעתי אותם, שאומרים: "נפסיק את תהליך השלום", והפסקנו את תהליך השלום – האם זה ימנע את הפיגועים או יחמיר אותם? שמענו, שמקימים התנחלויות. האם המטרה של ההסכם היא הקמת התנחלויות, הרחבתן, או בעצם להכיר בזכותו של העם הפלשטיני לחיות בשלום, כמו העם היהודי – זה ליד זה בשלום.

אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, שנדמה לי, שראש הממשלה חושב שמדובר בכך שהעם כאן הוא עם מטומטם – אפשר להפנט אותו על-ידי תנועות ראש או תנועות ידיים. ראש הממשלה חייב להחליט: או שלום או התנחלויות. שני הדברים לא יכולים ללכת יחד; או בעצם זה אחד מעשרת הדיברות: לא לגנוב. המשך הגנבות של האדמות של העם הפלשטיני מוליד תסיסה ומוליד התנגדות. כל ילד בן שש יודע את זה, ולא צריך להיות ראש אמ"ן או ראש שב"כ על מנת לדעת שהחלטה על הרחבת התנחלויות או על הקמת התנחלות בראס-אל-עמוד תוביל לעימות ולא תקדם את תהליך השלום.

אני רוצה לומר משפטים מספר בשפה הערבית.

(נושא דברים בערבית)

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

משפט אחרון. יש כאן מתורגמן, שיתרגם לשר הביטחון את המשפטים שאמרתי. לא רציתי להחזיק אותו לחינם. החזיקו אותו במשך היום, ולכן אמרתי משפטים מספר בערבית. הוא יתרגם אותם, ותוכלו גם לענות. כבוד השר יתיחס אליהם, אם הוא ירצה.

משה גפני (יהדות התורה):

-- --

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא. יש מתורגמן, על-פי הסיכום עם הכנסת. הוא יתרגם את הדברים שאמרתי בערבית.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש שלא לנהל שיחות. לסיים, וזהו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לומר משפט אחרון. הממשלה נבחרה, על מנת להוביל, על מנת לעצב מדיניות. השאלה היא, האם מדיניות הממשלה תהיה תלויה באדם בודד בשטחים, אשר יבצע את הפיגוע, וכל המדיניות תלויה ובגדר תגובה, או שיש מדיניות שהיא מדיניות עקבית וברורה, שרואה ביאסר ערפאת שותף, והמטרה היתה לקדם את תהליך השלום. לא יעלה על הדעת, שהמדיניות תשתנה בעקבות כל פיגוע, וכל אחד שמתנגד לתהליך השלום בצד הפלשתיני יכול לגרום לשינוי מדיניות, או שהמדיניות היא בגדר תגובה בלבד ואין מדיניות לממשלה הזו.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, תודה רבה. אדוני המתורגמן, יצחק בר-משה, בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

אני לא מאמינה.

רחבעם זאבי (מולדת):

כמה עולה לנו התענוג הזה?

היו"ר ד' טל:

בבקשה, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה יכול להיות ערבי, ואז – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – שהוא יהיה אזרח במדינת היהודים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת טלב אלסאנע.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

איך אומרים בערבית – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זאב בויס, אני מבקש. אדוני, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זו שפה תרבותית.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אדוני, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם): (תרגום דבריו לעברית)

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הביטחון, על ראש הממשלה לבחור בין ההתנחלויות לבין השלום. השלום בא כדי לגרום לכך שהעם הערבי יחיה בשלום ונחת לצד העם היהודי. על ראש הממשלה לסיים את המצב של אי-עשייה ולגשת לבצע את ההסכמים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא אומר אותו דבר בערבית ואחר כך בעברית, כדי שזה יעלה כסף.

דליה איציק (העבודה):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מוכן לתרגם את הדברים, כי התרגום — — —

היו"ר ד' טל:

הנה לך סיבה טובה להשמיע את כל הנאום שלך בעברית וחסל סדר ויכוחים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא, אני רוצה שיהיה גם נאום בשפה הערבית, וחברי הכנסת יתחילו גם ללמוד ערבית, כמו שאני לומד עברית. זה לא יזיק להתחיל ללמוד ערבית.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, הבינונו, אני רוצה להמשיך בניהול הדיון.

חבר הכנסת זאבי – בבקשה, אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, נציגיה המוסמכים של מדינת ישראל מתעקשים זה שבועות וחודשים במשא-ומתן עם נציגי ארגון הטרור, המתקרא בשם אש"ף, על זכות המרדף החם בעיר חברון. והנה, היה פיגוע רצחני במבואות בית-אל בארץ בנימין, שבו נרצחו אם ובנה, איטה ואפרים צור, השם ייקום דמם. כוחות צה"ל לא דלקו אחרי הרוצחים ולא נכנסו לתחומה של רמאללה ולא הפגינו את זכותנו למרדף החם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ראינו את זה לפני – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש ממך שלא להפריע למהלך הדיון, זמננו קצוב.

רחבעם זאבי (מולדת):

לאחר שעות רבות הרשתה הרשות הפלשתינית לאלוף הפיקוד להגיע למשרפת הזבל של רמאללה כדי לצפות במכונית ה"סובארו" השרופה.

בכך ירתה ממשלת ישראל, ממשלת נתניהו, לרגליים של עצמה. היא לא השכילה לתמוך בדרישתה למרדף חם בחברון על-ידי ניצול זכותה למרדף חם ברמאללה. אפילו היו סיכויים זעומים להצלחה מבצעית, חייב היה צה"ל להיכנס לרמאללה, לסרוק אותה שתי וערב, לעצור את מי שראוי לכך, לנסות לגלות כלי נשק ולשים את היד עליהם. אם לא עושים כך, רמאללה תהפוך עיר מקלט לרוצחים ולמפגעים.

וזאת לזכור, שרמאללה נושקת לירושלים ולפרבריה הצפוניים והיא מסוכנת מאוד כבסיס לפעולות פיגוע וכעיר מקלט ומסתור לאחר ביצוע הפיגוע. רמאללה היא אחת משמונה ערי מקלט למחבלים-רוצחים, שכבר הוקמו, ופעולות בארץ-ישראל המערבית, מג'נין בצפון ועד בית-לחם בדרום. עוד מעט קט תצורף אליהן עיר המקלט התשיעית: חברון ביהודה.

החזית העממית של ג'ורג' חבש, שביצעה את הרצח, משתייכת לאש"ף, לאותו ארגון שממשלת ישראל נפגשת אתו ומתדיינת אתו, ואשר העומד בראשו, הארכי-רוצח ערפאת, הוגדר על-ידי ראש הממשלה שלנו כ"ידיד ושותף", ואוי לאותה בושה.

בינתיים מדווחת התקשורת, כי שניים מתוך שלושת הרוצחים של האם והבן לבית צור, השם ייקום דמם, נתפסו, וכי הם כבר נשפטו ל-25 שנות מאסר. אנחנו יודעים בדיוק מה עולה בגורלם של מחבלים שנשפטים על-ידי הרשות הפלשתינית. שגינו כאשר לא ביצענו מרדף לתוככי רמאללה, ותהיה זאת שגיאה נוספת אם לא נתבע במפגיע את הסגרתם המיידית של הרוצחים לידינו.

במאורעות תרצ"ו-תרצ"ט נרצחו בשדות יבנאל שלושה בנים, שלושה בני יבנאל – יהודה אליוביץ, משה זלמן בן-שושן וגדליה גלר, השם ייקום דמם. התשובה הציונית היתה ייסוד היישוב משמר-השלושה.

בחודש כסליו תרצ"ח נרצחו חמישה יהודים בשדות קריית-ענבים, והם: אהרן אלישבסקי, משה באומגרד, יצחק מגדל, אריה מורדכוביץ ויהושע פוחובסקי, השם ייקום דמם. התשובה הציונית היתה ייסוד קיבוץ מעלה-החמישה.

וכך היה במקומות אחרים בארץ, וכך עלינו לנהוג עתה באשר לרצח השניים בבית-אל: לתת תשובה ציונית הולמת של התיישובות והתרחבות באזור שבו הם נפלו, כדי שדמם של בני משפחת צור לא יהיה לשווא. תודה.

הי"ר ד' טל:

תודה, אדוני; אני מאוד מודה לך. רשות הדיבור לחברת הכנסת דליה איציק, ואחריה – לחבר הכנסת אלכס לובוצקי. בבקשה, גברתי.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי חברי הכנסת, עברו עלינו ימים נוראים. כולנו ראינו את המראות, את מחזות הזוועה. הלב נקרע – על המשפחות, על הפצועים ועל המתים.

צריך לקום ולומר באומץ לב: הקונצפציה קורסת, המדיניות נכשלה. ככה אי-אפשר להמשיך, אסור לנו להתרגל לכך שמעשי טבח מתבצעים כמעשים של שגרה.

זה פשוט מדהים אותי כיצד הממשלה הזאת מוכנה להישען על ערפאת. הוא לא נלחם בהם, הוא לא רוצה להילחם בהם, הוא לא יכול להילחם בהם. כל הקונצפציה שנשענת עליו צריכה לעבור מהעולם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש ממך לא להפריע. אם אתה תבקש ממני, אני אוציא אותך.

דליה איציק (העבודה):

רק חלמאים יאמינו כי האויבים הקיצונים ביותר של העם היהודי ישנו את עורם בן-לילה.

אפי אושעיה (העבודה):

רק אתמול דיברת אתם. את לא מתביישת?

דליה איציק (העבודה):

רק חלמאים יסכימו למסור מרצונם את ביטחונם לידי אותם אויבים אכזרים שקמו עליהם לכולתם.

אסור לכבול את ידי צה"ל, אסור לסמוך על המשטרה הפלשתינית.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היית אומרת את זה לשמעון פרס.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

דליה איציק (העבודה):

אני לא הפרעתי לך.

בנימין אלון (מולדת):

תוציא אותו.

אפי אושעיה (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אפי אושעיה, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

אפי אושעיה (העבודה):

תתביישי לך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אפי אושעיה, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אין לך סבלנות? תיכף תראה איך היא — — —

אפי אושעיה (העבודה):

מספיק מה שהיא אמרה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אפי אושעיה, אני מבקש. בבקשה, גברתי.

דליה איציק (העבודה):

זוהי חובתנו להילחם בטרור, בבתייהם, בכפריהם, להכות בהם בכל מקום, להכות בהם ובבני משפחותיהם, לגרש אותם ואת אלה שתומכים בהם או מסייעים להם, בין באופן ישיר ובין באופן עקיף. צריך להתיר את כל הכבלים ואת כל ההגבלות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אפילו זאבי לא אומר את הדברים האלה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית. אני מבקש לעזוב את האולם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היא צריכה להתבייש.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש לעזוב את האולם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

סדרנים, אני מבקש להוציא את חבר הכנסת טלב אלסאנע. אני מבקש לצאת מהאולם. בנושא טעון שכזה אני לא אאפשר לך להפריע למהלך הדיון. יש גבול לכל תעלול.

(חבר הכנסת ט' אלסאנע יוצא מאולם המליאה.)

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זאב בויים, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

דליה איציק (העבודה):

לצערי, הממשלה הזאת ממשיכה לעצום את עיניה ובעקשנות מדהימה לצעוד בדרך המובילה אותנו לתהום של אסון שמאיים על ביטחוננו ועצם קיומנו.

שמעתי את הודעת הצער של ערפאת, איזו צביעות. הוא זה שמאפשר את התפשטות הטרור מתוך שטחו, הוא זה שלא עושה כלום כדי לבלום אותו, שלא נוקף אצבע, והוא מגנה?

על ראש הממשלה לקום פה ולומר באומץ לב שהוא חוזר בו מההסכם עם ערפאת שאנשיו ממשיכים בטרור.

אדוני ראש הממשלה, יש לי פה תוכנית פעולה פשוטה להיאבק בטרור, תוכנית בת חמישה סעיפים: להפסיק כל התדיינות מדינית עם הרשות הפלשתינית עד לחיסול תשתית הטרור; סגר מוחלט על כל האזורים שבהם יש תשתית טרור עד לחיסולה של תשתית זו; מתן חופש פעולה מלא לצה"ל ולכוחות הביטחון לסכל, לרדוף ולאסוף מידע מודיעיני בכל מקום, כולל בשטחי הרשות הפלשתינית.

אפי אושעיה (העבודה):

חברת הכנסת דליה איציק, אני מודיע לך שאני יוצא, לפני שהיושב-ראש יוציא אותי, תתביישי לך.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

חוש ההומור שלך יותר מדי מפותח בשבילו. היית צריכה לגלות בהתחלה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

בדיוק, היית צריכה להגיד – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בויס, אני מבקש. גברתי, הוספתי לך דקתיים.

דליה איציק (העבודה):

אני מודה לך, אדוני.

בנימין אלון (מולדת):

לסדר הדיון. אדוני היושב-ראש, אני מציע שאחרי ששלוש הדקות יסתיימו – – –

היו"ר ד' טל:

אם לא יפריעו לה, אני אעשה את זה, אבל היות שהפריעו לה, לא אקפח את חברת הכנסת איציק.

בנימין אלון (מולדת):

אבל בתנאי שתסיים בנימה הזאת. עד עכשיו היא אמרה דברי טעם.

היו"ר ד' טל:

אני לא אקפח את חברת הכנסת איציק. חברת הכנסת איציק, יש לך עוד דקה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ידי רעדו כשישבתי וכתבתי את הנאום הזה, את דברי הבלע וההסתה המזוויעים האלה שאמרתי עכשיו. אלה מלים לא שלי, כולן של מר נתניהו. העתקתי מלה במלה מהנאום שלו, ואני פונה אליכם, אדוני השר וראש הממשלה – אדוני השר, שאותך אני באמת מעריכה, ואתה נקודת

אור בממשלה הזאת: אם המלים הנוראיות מוכרות לך, זה לא במקרה, ואם הן מוכרות למר נתניהו, זה מאוד לא במקרה. אלה המלים שבהן הוא השתמש כדי להסית חצי מהעם הזה נגד יצחק רבין. אנחנו לא התנהגנו כך אחרי הטרור הנורא והעצוב הזה.

אז מי אתה, בנימין נתניהו? מתי אפשר להאמין לך? אם כל מה שאמרת אז היה נכון, הוא נכון שבעתיים היום. ואם זה נכון היום, איך אתה יכול להמשיך יום אחד נוסף במדיניות שאומרת, שאתה אמרת, שהיא מובילה לתהום של אסון המאיים על עצם קיומנו?

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, חברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

אני מסיימת, אדוני היושב-ראש.

אני מבקשת מראש הממשלה, שיעלה לקברו של יצחק רבין ויבקש מנו סליחה, ואחר כך יחזור לכאן כדי להתפטר. המדינה הזאת גדולה עליו, צריך להגיד את האמת. ססמאות ריקות של מסיבות עיתונאים לא יכולות להיות תחליף למדיניות.

היו"ר ד' טל:

תודה.

דליה איציק (העבודה):

אני מבקשת ממנו, שיקום ויעשה את זה, שיקום ויתפטר, כי אנחנו כבר לא יכולים יותר.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, חברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת אלכס לובוצקי, בבקשה.

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

— — — תראי את זה לחבר הכנסת אפי אושעיה. הוא לא ידע איך זה נגמר.

דליה איציק (העבודה):

גם אתה לא ידעת.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בויס, אני מקווה שאתה לא תעזוב לבד.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני נתתי לך קרדיט.

דליה איציק (העבודה):

אני מקווה שזה חומר למחשבה, חבר הכנסת בויס.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מעוז צור ישועתי. בחג החנוכה, חג האורים, כבה אור. כבו שני מאורות בבית משפחת צור. עם ישראל עמד כולו אבל ונפעם עם משפחת צור; אבל על האסון הנורא, ונפעם מגבורת הרוח, גבורת המכבים שגילתה המשפחה. מעוז צור ישועתי.

אבל, אני חייב לסטות מהנאום שהכנתי. הנושא היום, חברת הכנסת דליה איציק, ואני מבקש שלא תעזבי, הוא הרבה יותר מדי רציני בשביל גימיקים שכאלה.

דליה איציק (העבודה):

זה לא גימיק. תסלח לי — — —

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת דליה איציק.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

נושא הדיון עכשיו הוא הפיגוע בבית-אל.

דליה איציק (העבודה):

נכון. איך ראש הממשלה מטפל בפיגועים – – –

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת איציק, אל תאלצי אותי – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ראש הממשלה בנימין נתניהו אשם בפיגוע בבית-אל?

דליה איציק (העבודה):

חס וחלילה, כמו שרבין לא היה אשם. חס וחלילה, כמו שרבין לא היה אשם.

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת דליה איציק, אני מבקש שלא ליצור דיאלוג.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

האם הדיון הזה הוא הזמן המתאים לטפל בראש הממשלה, או שזה הזמן לעמוד ניצבים עם משפחת צור, ולומר את האמת מי רצח ומי נרצח. את הססמה הזאת שלכם כדאי להפעיל דווקא כאן והיום, מי רצח ומי נרצח.

אני לא יכול שלא להגיב על דבריו של חבר הכנסת טלב אלסאנע, וחבל שהוצאת אותו, אדוני היושב-ראש, מהאולם. שמעתי אותו מדבר כאן. בעברית הוא גינה את הרצח. בערבית הוא פנה אל ראש הממשלה ואל שר הביטחון ואמר להפסיק את ההתנחלויות. הוא היה עושה שירות טוב לשלום אם הוא היה עושה את ההיפך, אם בערבית הוא היה מגנה את הרצח ומגנה את הפיגוע. הבעיה היא, שאת זה הוא אומר בעברית, ובערבית אנחנו לא שומעים את זה.

דליה איציק (העבודה):

זה מה שמטריד אותך?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מאוד מטריד אותי. מאוד מטריד אותי – במקום לעמוד כשיש רוצחים ויש נרצחים, ולומר את האמת מי רצח ומי נרצח. אני רוצה לומר לך, חברת הכנסת איציק, שאסור לחזור על הטעות הקשה שעשו ראש הממשלה המנוח יצחק רבין, ויידל לחיים ארוכים שמעון פרס, באותה הפרדה והבחנה בין פלשתינים. עשינו שלום עם אש"ף, ואנחנו צריכים לשמוח ש-80% מהעם הפלשתיני עושה אתנו שלום ויצא ממעגל הטרור, ורק 20% נשארו במעגל הטרור. לי זה לא משנה. למשפחת צור זה לא משנה אם הבן והאם נרצחו על-ידי 80%, או על-ידי 20%.

על טרור ורצח אסור להבליג. וכאשר היום, ביום הדין כאן, מתקיימת הפגנה של 300 אנשי "חמאס" ברמאללה, שקוראים לחידוש המאבק המזוין, מה פירוש הדבר? – הסתה לרצח. ונגד הסתה לרצח חברה מתוקנת צריכה לפעול כפי שפועלים נגד מסיתים לרצח. אבל הם לא מועמדים לדין מפני שהם בסך הכול הסיתו לרצח יהודים. את האמת הזאת צריך לומר, ולא משנה מה הדעה שלנו בכל הנושאים האלה.

אני חושב, שכל הבית, על כל חלקיו, צריך להתאחד סביב המלים הברורות הללו. תודה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חוץ מעניין אחד, שיש לך ציפיות מוגזמות ומופרזות מחבר הכנסת טלב אלסאנע.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני חבר הכנסת לובוצקי. חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי ברצוני להביע רגשי תנחומין למשפחת צור על דבר הרצח הנורא שביצעו מחבלים שפלים, שבו נהרגו האם והבן, השם ייקום דמם. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

אין מלים שיוכלו להביע את הזעזוע הכבד על הרצח המתועב של אם ובנה; זעזוע וכאב שהמדינה כולה היתה שותפה להם. למרבה הצער, אותם אנשים שכביכול חתמו אתנו על הסכם השלום, אינם מגנים את מעשה הרצח הזה, כמו במקרים קודמים, ועברו יומיים עד שערפאת, בטובו, הוציא מפיו מלת גינוי, כאילו עושה לנו טובה.

ואם לא די בכך, הרי שבגלוי ובהסתר הם נותנים עידוד וגושפנקה למעשים חמורים אלו. עובדה היא, שיושב-ראש הרשות קורא שוב ושוב לג'יהאד ולכיבוש ירושלים ופלשתיין כולה.

חברי הכנסת, דוברי האופוזיציה ממשיכים כרגיל לקרוא להמשיך בתהליך השלום. אולי הגיעה כבר סוף-סוף השעה לשאול את עצמנו, האם באמת זהו תהליך שלום? איזה שלום יש כאן, כאשר אנחנו משכלים אמהות ובנים? ועוד לא יבש הדם מההשתוללות המכוונת של השוטרים הפלשתינים, עם המון פורע, שרצחו בדם קר את חיילי צה"ל בקבר יוסף בשכם.

אדוני היושב-ראש, יש סעיף מפורש בהסכם עם הפלשתינים, הקובע שרוצחים שייתפסו בשטחי האוטונומיה יוסגרו לידי ישראל. האם הרשות מסגירה אותם? עכשיו, כאשר פורסם שהרוצחים כבר נמצאים בידי המשטרה הפלשתינית, האם יסגירו אותם? והרי בדיוק מפני "הסכם שלום" כזה חששנו. רבים העלו את ההשערה, שהופכת למציאות, שהאוטונומיה נהיית לעיר מקלט לרוצחי יהודים, מבלי שיועמדו לדין, או שעושים זאת רק לצאת ידי חובה.

חברי הכנסת, כל אחד ואחד מאתנו חייב לשאול את השאלה, האם ערפאת בכלל שולט בשטחי האוטונומיה, או שמא הטרור שולט שם? מדי שבוע נמסר על רכבים ישראליים הנגנבים, ואחר כך מתגלים כשהם נהוגים בידי קצינים במשטרה הפלשתינית. מוניות נחטפות לשטחים, וגנבת ציוד אזרחי וחקלאי הפכה זה כבר דבר שבשגרה.

יש רושם שיד מכוונת פועלת מאחורי כל האירועים הללו. בעיתונות נמסר, שבישיבת הממשלה הזהירו ראש אמ"ן וראש השב"כ, שהפלשתינים אוגרים נשק לקראת עימות אלים עם צה"ל, ומכינים תוכניות לביצוע סמוך לחג המולד ובמהלך ימי הרמדאן. ראש אמ"ן אף הוסיף, שההפרות והתוכניות לחולל מהומות אינן קשורות לפעילות המדינית של הממשלה, אלא הן מיועדות להביא ליצירת לחץ בין-לאומי על ישראל.

חברי הכנסת, נדמה לי שרוב גדול בעם היה מוכן להרבה ויתורים לו היה מדובר בשלום אמת; לו היה בכלל עם מי לעשות שלום. אבל, כאשר כל המטרה של ערפאת אינה אלא רק לעורר לחץ בין-לאומי על ישראל, ולשם כך מותר להרוג יהודים, ספק גדול אם בכלל הם בני-שיח שלנו להסכם שלום.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. חבר הכנסת יורי שטרן, בבקשה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד סגן יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, כבוד שר הביטחון, השעה די מאוחרת וקשה להיות אמוציונלי בשעה מאוחרת זו. אבל, אין זעזוע עמוק יותר מלראות את מה שקרה ליד בית-אל ומלשמוע על רצח ילד ואשה, שזה טרור נטו. אלה דברים שמסמלים את הטרור. ואני מוסר את תנחומי למשפחת צור.

כאשר אנחנו מתייחסים לאירוע הזה בשביל הלקחים שאפשר להפיק ממנו, אז הלקח הוא הפוך מזה ששמענו מפיהם של נציגי האופוזיציה, ואני קורא לנציגה היחידה של האופוזיציה שנמצאת פה בחדר — — —

אברהם פורז (מרצ):

למה? גם אני נציג של האופוזיציה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

גם אני פה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

סליחה. יש פה שלושה נציגים של האופוזיציה.

יש פה שני דברים שסביבם היינו צריכים להתאחד, ולא לנצל את האירוע בשביל לנגח את הממשלה, בשביל לדרוש ממנה פתרונות שגם לכם לא היו, בשביל לדרוש ממנה פתרונות שצריכים בעצם לבוא כמענה על מצב שאתם יצרתם אותו.

אברהם פורז (מרצ):

— — —

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

בשני הנושאים האלה זו ההפקרות שיש בשטח, ודיבר על כך לפני חבר הכנסת הלפרט. לא יכול להיות מצב שהרוצחים באים, חוזרים הביתה, ובתור מס שפתיים עוצרים אותם, ואולי לא עוצרים אותם, כי הרי את כל המידע על כך מקבלים משלטונות האוטונומיה, ואחר כך אנחנו רואים אותם משוחררים. זה מתחיל מהרכב ומהציד ונגמר בחיי אדם.

סביב הנושא הזה וסביב הדרישה שלנו משלטונות האוטונומיה לעמוד בהסכמים, היינו צריכים להתאחד ולא להתפלג. אם הדרישה היתה דרישה משותפת של הקואליציה ושל האופוזיציה, גם עמדת הממשלה, עמדת ישראל בוויכוח בינינו לבין הפלשתינים, העמדה בוויכוח שעולה ברמה הבין-לאומית היתה הרבה יותר חזקה.

הנושא השני הוא נושא המתיישבים. מקובל לחשוב שלחיות ביהודה ושומרון זה כאילו לוקסוס ואין סכנות; זה כמו לחיות בכפר-סבא, כמו לחיות בירושלים. והנה, המקרה הטראגי הזה מחזיר אותנו שוב למציאות. חלוצים הם תושבי היישובים, עם ישראל עוד לא החליט לפנות אותם, הם יושבים שם בסך הכול בשביל להגן גם עלינו. לשום מפלגה ולשום פוליטיקאי בארץ אין זכות להשתלח בהם, לקרוא להם פרופלורים, לקרוא להם אנשים שלא מבינים מה שהם עושים.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

נכון עשתה הממשלה בתחום הפסיכולוגי – זה איננו דווקא צירוף מקרים – שבאותו יום שהיא דנה בו על מקרה הרצח היא החליטה על החזרת יישובים לתחום העדיפות הלאומית. הם בתחום העדיפות הלאומית כל עוד עם ישראל, באמצעות הממשלה הנבחרת שלו, באמצעות כנסת ישראל, לא החליט אחרת.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך מאוד. אדוני השר, בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, מכובדי חברי הכנסת, בשבוע שעבר ביום רביעי, בסמוך לשעות האלה, עמדתי במקום האירוע בכביש המוביל מדולב בואכה בית-אל, ראיתי את מכוניתם הפגועה של בני משפחת צור ואת דמם של איטה ואפרים, זיכרונם לברכה, ספוג במושב המכונית. חוליית מחבלים צמאי דם, חסרי מעצורים, חסרי רגש אנושי, יורים מטוח קצר ומהאגף אל עבר מכונית של משפחה אשר עושה את דרכה מביקור בני משפחתם ביישוב דולב והדלקת נר חנוכה. איזה פשע נתעב, איזה רצח נורא.

על זה היה אומר הכתוב – ואמר זאת – "ונקיתי דמם לא נקיתי". דם של אשה וילד, דמם וחייהם של אנשים שרצו לחיות, להכות שורש, להקים בית ולגדל משפחה על אדמת ישראל. צר לי עליהם.

עמדתי ליד הקבר וראיתי את יואל צור, שאני מכירו ומוקירו שנים רבות – הושמעו מקצת מדבריו ליד הקבר. השתאיתי מתעצומות הנפש של האיש, מהדרך שבה הוא ביטא את העוצמה הייחודית שקיימת בעם היהודי ובאנשים מסוגו.

חזרתי פעם נוספת לבית המשפחה ביום ראשון, ובויכוח שהיה בביתו של יואל צור הוא אמר לי, שהוא שאב בעבר עוצמה ותעצומות נפש מריאיון שהתפרסם לאחר מלחמת יום הכיפורים. אני אמרתי לו שתעצומות הנפש ששאבתי ממנו וממשפחתו הן מקור עוצמה אדיר לכל מי שסובב ורואה אב אשר מבכה את משפחתו, אבל מחזק ומאמץ את בניו ובנותיו, ובשיחות נפש ליליות מלמדם איך להמשיך בדרך, איך להיות חזקים ואיתנים, להמשיך לבנות ולהיבנות, וכי לא המשמיד וההורג הוא זה שינצח. בדרך הארוכה להשתרשות לשלום ולביטחון, זה שהיו לו הכוח והעוצמה הנפשיים והפיסיים הוא זה שיעלה במעלה ההר, הוא זה שיכבוש גם את ההר.

נמשיך להילחם בטרור ללא הפסקה כמיטב יכולתנו; נמשיך להגן על חיי התושבים היהודים ביהודה ושומרון; נמשיך למלא את משימותינו וייעודנו. עם זאת, כאשר יש מקרה מהסוג הזה, אנו גם כואבים וגם מרגישים נפגעים וחסרי אונים על כך שלא הצלנו את חייהם של אשה ונער אשר היו בדרך הישר ונענו מיישוב ליישוב.

אדוני היושב-ראש, בעת הזאת, כשזה עתה תמים ימי השבעה, אין מקום שהקואליציה והאופוזיציה בבית הזה יתנגחו על הדרך. נכון יהיה להתלכד סביב האבל ולומר לעצמנו, שאנו מאמצים את הדגם החינוכי, החיובי והערכי של משפחת צור, ואנו מנחמים ומתנחמים באובדן החיים – נמשיך בדרכנו לבנות ולהיבנות, נילחם בטרור כולנו כאיש אחד עד אשר יבואו שלום וביטחון לארצנו.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון. תודה.

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת שאול יהלום, מקובל עליך שזו ועדת החוץ והביטחון? – מקובל. חבר הכנסת הירשזון – איננו; חבר הכנסת אלסאנע איננו. חבר הכנסת זאבי, מסכים?

רחבעם זאבי (מולדת):

מסכים.

הי"ר ד' טל:

חברת הכנסת דליה איציק מסכימה?

דליה איציק (העבודה):

מסכימה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אלכס לובוצקי – איננו. חבר הכנסת שמואל הלפרט, מסכים אדוני?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מסכים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת יורי שטרן, מסכים אדוני?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

מסכים.

היו"ר ד' טל:

ובכן, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ר' זאבי, ד' איציק, ש'

הלפרט וי' שטרן לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, 11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא: הפיגוע ליד בית-אל יועבר לוועדת החוץ והביטחון.

הצעות לסדר-היום

נפילת ה"קטיושות" בגליל

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: נפילת ה"קטיושות" בגליל; הצעות לסדר-היום מס' 1146 ו-1177. חבר הכנסת אופיר פינס, בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הביטחון, חברי חברי הכנסת, שר הביטחון יסכים אתי בוודאי, אם את מה שעברנו בשבוע האחרון בלבנון אגדיר כשבוע קשה מאוד, אם כי למרות האסקלציה, ההידרדרות וכמה אירועים קשים שעברנו, הצלחנו בכמה מעשי גבורה, הייתי אומר, מעשים צבאיים מוצלחים ביותר, ומרוב התקריות – לצאת הפעם כשידנו על העליונה.

עברנו השבוע גם ירי "קטיושות", שזו הפרה בוטה של הסכם "ענבי זעם". למזלנו, למזל כולנו, האירוע הסתיים ללא אבדות בנפש. עברנו היתקלויות, עברנו מעורבות גדולה מאוד, לא רק של ה"חיזבאללה" אלא דווקא של ארגוני הסירוב בראשותם של אחמד ג'יבריל וג'ורג' חבש, הארגונים הפלשתיניים שהיו השבוע מאוד פעילים.

נדמה לי שיש סיבה לכולנו להיות מודאגים מהנעשה בלבנון. אני טוען שאי-אפשר לנתק את מה שנעשה בחזית הצפונית שלנו בתוך דרום-לבנון מהנעשה בכל יתר החזיתות של העימות הישראלי-הערבי. כשאנחנו רואים שיש הידרדרות בשורה רחבה של קונפליקטים, גם בתוך השטחים, גם במערכות היחסים עם ארצות ערב כמו מצרים, גם הנתק הכבד עם סוריה, לכל הדברים האלה יש השפעה בלבנון. אני לא אומר כאן, שאם הכול היה בסדר, ואם תהליך השלום היה מתקדם, כפי

שכולנו היינו רוצים, אז בלבנו היה שישו ושמוחו, שמחה, שלום ושקט. לצערי, אי-אפשר לעשות את ההשלכה הזו, אבל את ההיפך כן ניתן לומר. לאי-התקדמות, לקשיים במשא-ומתן, לנתק, למתיחות – יש השפעה, משום שארגוני הסירוב הפלשתיניים בדרום-לבנון חשים היום הרבה יותר בטוחים, בטוחים בצדקת דרכם. היום ערפאת מתגונן. היום אומרים לערפאת: תשמע, דרכך לא צלחה, אתה מוביל את העם הפלשתיני לאסון. אולי בכל זאת ג'יבריל צודק, אולי בכל זאת ג'ורג' חבש צודק, ודבר גורר דבר, והזירה שבה הדברים מתפוצצים על רקע יומיומי היא הזירה הלבנונית.

אני חושב שחיילי צה"ל שעומדים על משמרתם בגבול הצפוני ראויים מצדנו לכל ההערכה ולכל הגיבוי. הם הם שנמצאים ממש במלחמה יומיומית, מלחמה שמחייבת אותנו למצות את מיטב ומירב הכישורים הצבאיים שלנו ומחייבת אותם למבצעים יומיומיים.

אני אומר, אדוני שר הביטחון, פה אנו זקוקים לפעולת מלקחיים. מצד אחד, לא להרפות ולו לרגע מהמשימות הביטחוניות בתנאים הקשים ביותר; ומצד שני, לא לוותר בצד המדיני, לא להסס, לא להרים ידיים, לא להיכנע ללחצים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, חבר הכנסת פינס. חבר הכנסת יהודה הראל – לא נמצא; חבר הכנסת אמנון רובינשטיין – לא נמצא. חבר הכנסת בנימין אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ה"קטיושות" בצפון מזכירות לנו את הפוטנציאל שטמון בסכנה – אדוני השר, אתה אלוף הפיקודים כולם – בפיקוד המרכז. ביום שני, כ"ח בכסליו, פורסמה ב"ידיעות אחרונות" רשימה, שמצטטת בעצם את ה"טיים" שמדווח על טילי "לאו", טילי "טאו" וטילים אחרים, שערפאת אוגר ברשות הפלשתינית. הם הסיקו מסקנות מהתקריות האלימות בספטמבר, אחרי פתיחת המנהרה בירושלים. במהלך התקריות האלה, אדוני השר, השתמשה ישראל במסוקי תקיפה מסוג "קובר" והזיזה טנקים לאזור התפר, והם נערכים ואוגרים.

טילי ה"קטיושה" עצמם לא כל כך מסובכים גם הם, ומקורות אספקה, ידוע לנו שיש באירן, יש בעירק, יש בצפון-קוריאה, יש בקובה, יש בלוב, יש בסוריה. אני לא רוצה לדמיין; אני זוכר את הפחד שנפל על תושבי הצפון – בוועדת פנים דנו בזה – כשדווח של"חזבאללה" יש משגרי "קטיושות" לטווח רחוק יותר מזה המוכר. ואז האנשים, בערים שלא התרגלו לפחד הזה, החלו לחשוש.

אינני רוצה להפחיד, אני פשוט חושב שנהיה לא אחראיים אם נתעלם. אנחנו סופרים, לפי הסכם אוסלו, את האקדחים שיהיה מותר להחזיק בהם, ומדייקים במונחים האנגליים, כמה "רייפלס" וכמה "פיסטלס" – כמה אקדחים וכמה רובים יקבלו – בזמן שאמל"ח שלא עובר תחת עינינו ויכול לכלול בפירוש טילי "קטיושה" וגם טילים נגד טנקים ומסוקים, יכולים לשנות את המפה, ואילו אינן סתם אותן הפחדות שנאמרו כשהיינו באופוזיציה.

אני מקווה לשמוע מאדוני השר, שהטילים שנורו בצפון מספיקים כדי להרתיע ולהיערך גם במרכז.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. אדוני שר הביטחון, בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כפי שאמרנו פעמים רבות, על אדמת לבנון, על אדמת דרום-לבנון יש מלחמה מתמשכת בין ארגוני הטרור לבין כוחות צה"ל וצבא דרום-לבנון. צה"ל עושה מאמצים גדולים כדי לפגוע בטרור, כדי לשבש את מזימותיו וכדי לתת ביטחון ליישובי גבול הצפון. זו משימה לא קלה, שמחייבת מחשבה, פעולה ומיצוי יכולות ברמה גבוהה.

אני רוצה להביע מכאן הערכה רבה למפקדי וללוחמי צה"ל הפועלים לאורך גבול לבנון ובתוך לבנון, להודות להם על פעולתם ולברך אותם על הצלחתם הרבה. ודי לציין, כי רק בשבוע הזה נהרגו מחבלים מספר, ארבעה או חמישה, ולשמחתי, רק מפקד יק"ל – יחידת קישור לאו"ם – וחייל נוסף נשרטו קלות. אבל, לאורך הימים והשנים אנחנו משלמים מחיר יקר כדי לקיים את ביטחונם של יישובי גבול הצפון ולחזק את ידיהם של תושבי דרום-לבנון ואת חיילי צבא דרום-לבנון.

התקרית שבה נורו כמה טילי "קטיושה" או טילי "גראד" לעבר הגליל המערבי היא הפרה בוטה של ההסכמים שנחתמו בעקבות מבצע "ענבי זעם". לאחר התקרית, האירוע, צה"ל הגיש תלונה לוועדת המעקב על הפגיעה בהבנות שהיו בעקבות "ענבי זעם". הוא רואה בממשלת לבנון את האחראית לירי שבוצע משטחה.

ואכן, אדוני היושב-ראש, אני בראש ובראשונה רואה כך את ממשלת לבנון, על כי איננה מתמודדת ואיננה מונעת פעילות מאזור שבאחריותה, שממנו נורית אש, והפעם טילים לעבר הגליל המערבי.

בעקבות התקרית ובדיקות של ועדת המעקב, הטילה הוועדה את האחריות באופן ברור על ממשלת לבנון.

אשר להיקשים מלבנון לגזרות אחרות – גם ביהודה ושומרון ובחבל-עזה מתנהלת פעילות מתמדת לסיכול פעילות טרור כנגדנו ולא תמו האירועים והפעולות על מנת לפגוע ולשבש את מהלך החיים.

דומני שהממשלה החליטה כי בד בבד עם הלחימה בטרור היא תמשיך בתהליך של משא-ומתן לקידום השלום והביטחון באזור עצמו. גם בימים עברו וגם בשנים קודמות היו אירועי טרור, וגם במדינות שיש להן שלום שנים רבות מתקיימות נגדן ובתוכן פעולות טרור.

לצערי הרב, בשנים האחרונות פעולות הטרור אינן רק בין גורמים שנמצאים בעימות, אלא הן חוצות ימים ויבשות ופוגעות ברבים שהם חפים מפשע.

ארגוני הטרור, ובתוכם גורמים קיצוניים, מנסים לשים את ידם על אמצעי נשק משוכללים, ולא רק על טילי "קטיושה". איננו יודעים במדויק מה מכילים בתוכם כל אותם מטוסים שעשו דרכם מאירן לדמשק, ומשם לעבר לבנון, דרום-לבנון, לסיוע ל"חיזבאללה" ולגורמי טרור אחרים. אנחנו ערוכים לאפשרות שתהיה, חלילה, הסלמה נוספת.

אשר למרחבי יהודה, שומרון ועזה – יש ידיעות כי הרשות הפלשתינית עושה מאמצים להצטייד באמצעי לחימה נוספים. אין לנו דברים מאומתים. צריך לצאת מנקודת הנחה, אחרי אירועי ספטמבר האחרון, כי ינסו למצוא דרכים להתחמש באמצעי לחימה שאינם נמצאים היום בידם.

עם זאת, אני חושב שהממשלה בוחנת ובודקת את דרכה היטב. היא רוצה להתקדם בתהליך השלום, ועם זאת – לעשות מאמצים שהמרחבים שחיוניים לביטחון לא ייפגעו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם הממשלה רואה בהצטיידות הנוספת דבר שהוא בניגוד להסכמים וכי זו הפרה מפורשת?

שר הביטחון י' מרדכי:

היא בוודאי רואה זאת כניגוד להסכמים וכפגיעה בהסכמים. אמרתי שאלה הן ידיעות שאין לנו שום יכולת להוכיח אם יש איזה אימות באיזה מקום לגביהן.

בדו-שיח הרציף שקיים יש תביעה רצופה מהרשות הפלשתינית לאסוף את כלי הנשק ואמצעי הלחימה הבלתי-חוקיים, הנוגדים את ההסכמים, שנמצאים בתוך השטח. לעתים הם עושים זאת, לא בהיקף המלא ולא בדרך שמשביעה את רצוננו. עם זאת, דומני שבצד התביעות ובצד הלחימה בטרור נכון יהיה להמשיך בתהליך, תוך הבטחת המרחבים וההסכמים שיאפשרו מרחב ביטחון לאזרחי מדינת ישראל ותושבי יהודה, שומרון וחבל-עזה.

היו"ר ד' טל:

מה אדוני מציע?

שר הביטחון י' מרדכי:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אני רוצה לציין לפרוטוקול שאני לא נושא דברים משום שכרגע אני מנהל את הישיבה.

חבר הכנסת אופיר פינס, האם אתה מסכים?

אופיר פינס-פז (העבודה):

מסכים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בני אלון?

בנימין אלון (מולדת):

מסכים.

היו"ר ד' טל:

רבותי, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה להעביר את הנושא, נפילת "קטיושות" בגליל, לוועדת החוץ והביטחון. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני צריך להיות מוזמן לוועדה.

היו"ר ד' טל:

לכן, ציינתי בפרוטוקול את מה שצינתי.

בעד – תשעה חברים, אין מתנגדים ואין נמנעים. הנושא יועבר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. תודה. אני מודה לדוברים.

הצעה לסדר-היום

איומים על מדריכי כלואים בצה"ל

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום: איומים על מדריכי כלואים בצה"ל – מס' 1167, של חבר הכנסת אברהם פורז.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, מצאתי לנכון להגיש את ההצעה לסדר-היום לא רק כחבר כנסת אלא כמי שעשה את שירותו הצבאי בשירות סדיר במשטרה הצבאית וגם הרבה שנים במילואים. אומנם לא הייתי מדריך כלואים, אבל הייתי במגע קרוב עם מדריכי הכלואים, ואני יודע שזאת אחת העבודות הכי פחות נעימות שיש בצה"ל. בדרך כלל, חיילים, כשהם שומעים שנגזר עליהם לשרת בבית-כלא צבאי – הם לא מקבלים זאת בהתלהבות יתירה, ואני אומר זאת בלשון המעטה. לכן, לדעתי, מוטלת על כולנו החובה לעודד אותם ולעשות כל שאפשר על מנת שהם לא ייפגעו.

אני יודע שהצבא עושה כמיטב יכולתו כדי להגן על השוטרים הצבאיים, ולא רק בבתי-הכלא הצבאיים, משום שבעבר היתה מסורת בצה"ל, שבינתיים נעלמה, שפגיעה בשוטרים צבאיים היא אפילו דבר, נגיד, לא רצוי, אבל דבר שאפשר להבין אותו. היתה איזה מין אווירה כזאת של איבה ושנאה כלפי המשטרה הצבאית. בסך הכול, צריך לזכור שהשוטרים הצבאיים עושים את תפקידם.

אבל הסתבר, בין היתר, שכאשר חיילת ששירתה במשטרה הצבאית כמדריכת כלואים הותקפה והגישה תלונה למשטרת ישראל, התיק נסגר מחוסר עניין לציבור. לכן, לדעתי, מן הראוי – ואני מצפה שהשר אכן יציע זאת, כי אני אינני רשאי להציע זאת – שהשר יציע להעביר את הצעתי לוועדת הפנים של הכנסת, על מנת שבועדה נבדוק כיצד משטרת ישראל, שהיא בתחום אחריותה של ועדת הפנים, עוסקת בתלונות על תקיפה של מי שהיו אנשי המשטרה הצבאית.

אני שב וחוזר ואומר: אין טענה כלפי מה שקורה בצה"ל. צה"ל מגיב כראוי. אבל אנחנו יודעים, שהשוטר הצבאי משתחרר וגם הכלוא משתחרר, ואז לפעמים הם נפגשים כשהם אזרחים, גם אלה וגם אלה, ובמקרים האלה אנחנו לא יכולים לשאת ואסור לנו לסבול בשום פנים ואופן שוטרים צבאיים יהיו קורבן לאלימות. ואם יש פה מחדל – הוא בראש וראשונה המחדל של המשטרה ושל הפרקליטות האזרחית.

לכן, זאת הצעתי. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. אדוני השר, בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

מכובדי היושב-ראש, חבר הכנסת פורז, חברי חברי הכנסת, ההצעה מבוססת על מכתב מאת 88 מדריכי כלואים לשעבר, שנשלח אלי ואל הרמטכ"ל, ובו מועלות טענות שונות ביחס לתפקיד הדרכת הכלואים ודרישותיו, לרבות היות מדריכי הכלואים חשופים לאיומים ולאלימות מצד חיילים שהיו כלואים ונתונים לפיקוחם.

הטענות האמורות נבדקות והן תיענינה בנפרד. בינתיים אני רוצה להתייחס כך: מוכרים מקרים שבהם הותקפו שוטרים צבאיים מחוץ לכותלי בסיסי הכליאה. אף כי כל מקרה אלימות הוא חמור כשלעצמו, לא ניכרת התפתחות תופעה של גילויי אלימות כלפי מדריכי כלואים; ומיותר לומר, שאני מגנה את התופעה מן היסוד, ואשמח לשתף פעולה עם גורמים אחרים, ביניהם המשרד לביטחון פנים ומשטרת ישראל, כדי להדביר תופעה זאת מן היסוד.

בכל מקרה של תלונה על אודות תקיפת שוטר צבאי כאמור נערכת חקירת מצ"ח שממצאיה מועברים לפרקליטות הצבאית המתייחסת בחומרה לנושא ומורה על ההליכים שיש לנקוט בהתאם.

אכן, אני מניח, גם אם אין בידי נתונים, כי יש מקרים, לאחר שהמדריכים והממונים על הכלואים משתחררים, והכלוא משתחרר, ייתכן שיש מקרים של "סגירת חשבונות" ופגיעה באותם מדריכי כלואים ובאותם אנשים שממונים על הכלואים. אני חושב שנכון יהיה כי המשטרה וגורמים אחרים יפעלו במלוא הכוח והנחישות הנדרשת כדי להדביר תופעה שבה יש איומים או חלילה פגיעה באותם מדריכי כלואים אשר מבצעים תפקיד קשה ומורכב.

אני רוצה לאמץ את ידי המדריכים ולבקש מהם למלא את תפקידם היטב ללא מורא, ללא חשש וללא משוא פנים. ואם נדע על מקרים שהם חשופים בהם אנו ננקוט צעדים ונדרוש מהם, כמובן, להגיש תלונות כדי שתטופלנה כפי שצריך.

אני אשמח אם הנושא יידון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה להעביר את הנושא, איומים על מדריכי כלואים בצה"ל, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, אין מתנגדים, אין נמנעים, כולם בעד, שישה בעד, הנושא יועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, כאמור. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום חיילת שנישאה בנישואים אזרחיים נכלאה פעמיים עד אשר שוחררה
מהצבא

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, הצעה מס' 1157, של חבר הכנסת יורי שטרן – חיילת שנישאה בנישואים אזרחיים נכלאה פעמיים עד אשר שוחררה מהצבא. בבקשה, חבר הכנסת שטרן.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר הביטחון, חברי הכנסת, זה משהו מהנסיים והנפלאות של החנוכה, ואני קורא מהעיתון: "שירי דרוקמן-ארנולדי, חיילת בחיל הים שנישאה לפני כחצי שנה לתושב זר, לא-יהודי, נכלאה בתחילת השבוע בפעם השנייה בתוך כחצי שנה, לאחר ששלטונות צה"ל הכריזו עליה כעריקה". אחר כך כתוב בעיתון שהיא שוחררה. אלה הנסיים של חנוכה.

אני רוצה לשאול כמה שאלות בהקשר של הפרשה הזאת, שמדליקה, לדעתי, אור אדום לגבי מהלך כלשהו שהולך ומתרחש מול עינינו, ולדעתי הוא סותר את יסודות הדמוקרטיה, הוא סותר את יסודות מדיניות ההגירה, מדיניות העלייה והקליטה שהיתה עד כה במדינת ישראל.

קודם כול, על סמך מה נכלאה החיילת? למה היא הוכרזה כעריקה? שנית, למה מעמידים את האזרחים במצב שהם חייבים להוכיח שהם חפים מפשע במקום שהשלטונות, במקרה זה אני מניח שזה משרד הפנים, לא הם חייבים להוכיח שהנישואים הם פיקטיביים.

ידוע לי על מקרים מספר של נישואים של עולים עם תושבים לא-יהודים או עם לא-יהודים בחוץ-לארץ, וחובת ההוכחה שהנישואים אינם פיקטיביים היתה על האנשים עצמם. יש אנשים שמקבלים צווי גירוש, ואז צריכים להוכיח שהכול בסדר.

למדיניות הזאת יש כמה השלכות. אנשים שנישאו ברחבי ברית-המועצות לשעבר, רצו לעלות ואמרו להם בקונסוליות הישראליות: אנחנו רוצים לחכות שנה כדי לראות שהנישואים שלכם אינם פיקטיביים. אנשים שמזמינים את קרוביהם לביקור בארץ נדרשים, היום, להפקיד סכום כסף של 5,000 שקל, אנחנו מדברים על עולים שאין להם גם 1,000 שקל להפקיד, על מנת להבטיח שקרוב משפחה שמבקר אצלם לא יישאר במדינת ישראל.

השאלות אינן קשורות אך ורק למדיניות של משרד הביטחון, שהוא, במקרה זה, המשיב, אלא יש פה, לדעתי, איזו רוויזיה שמתחילה אולי ממשרד הפנים, ואני חושב שהרוויזיה הזאת עמוקה דיה כדי שלא לעבור לסדר-היום וכדי לדון בה ביסודיות בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה. אני מודה שלא ניצלת את כל הזמן. אדוני השר, בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת יורי שטרן, חברי חברי הכנסת, המקרה של החיילת שירי דרוקמן אינו ראשון מסוגו. בדיעבד ניתן לקבוע כי היה על הרשויות המטפלות לגלות יתר רגישות, ואכן, אני טיפילתי באופן אישי, מרגע שהעניין הובא לידיעתי, דאגתי שהוא יטופל על-ידי שלטונות הצבא, והחיילת הוצאה מהכלא וטופלה מייד.

לנוכח המקרה נקבע נוהל לטיפול בחיילות הנשואות לנתין זר. נוהל זה יפתור תקלות מעין אלה במקרים דומים בעתיד. הנוהל החדש קובע, כי עם הצגת תעודת נישואין על-ידי החיילת בפני גורם צבאי מוסמך יוצע לה לצאת לדחיית שירות בת שלושה עד שישה חודשים, ותוקף הנישואין ייבדק בתקופה זאת על-ידי משרד הפנים.

לנוכח העובדה, כי הנוהל החדש כבר נקבע ונכנס לתוקף, והמקרה של החיילת טופל מייד, אני מציע להסיר את ההצעה מעל סדר-היום.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. יש הצעה לדיון במליאה – או להסיר את ההצעה מעל סדר-היום. הצבעה בעד תהיה דיון במליאה, נגד – להסרת ההצעה מסדר-היום.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

מכיוון שאיני בקיא בכל הנהלים אני רוצה לשאול; אמרתי שהפרשה הזאת הגיעה – – – שזה לא יקרה, אבל אני דיברתי גם על רוויזיה עמוקה יותר ועל מדיניות – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ד' טל:

— — — אם חבר שלך היה מבקש להעביר זאת לוועדה – – –

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

— — —

היו"ר ד' טל:

— — — חבר הכנסת מיכאל נודלמן, אתה מבקש – – –

קריאה:

להעביר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

שר הביטחון י' מרדכי:

הנושא יעבור לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, ושר הפנים יבוא לענות.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת ההצעה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. ההצבעה החלה.

שר הביטחון י' מרדכי:

כשמשדד הפנים יבוא לענות – תהיינה תשובות אחרות.

היו"ר ד' טל:

אין ספק שהתשובות תהיינה אחרות.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

שבעה בעד, אחד מתנגד, אין נמנעים, הנושא יעבור לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

עמיתי חברי הכנסת, הישיבה הבאה, נשוב ונתכנס, בעזרת השם, ביום שני הבא, י"ג בטבת התשנ"ז, 23 בדצמבר 1996. יהיה לנו שבוע של תקציב, כנראה יהיה לילה של יום מפרך מסביב לשעון.

אני מכריז על נעילת הישיבה, תודה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:09.